STANISLAW LEM

EDEN

I

Calculele fuseseră eronate. De fapt nu trecuseră pe deasupra atmosferei, ci se izbiseră de ea. Naveta pătrunsese în pătura superioară de aer cu un bubuit din cauza căruia îi dureau timpanele. Turtiţi în fotolii, simţiră comprimarea amortizoarelor, ecranele frontale se luminară şi se stinseră, iar perna de gaze încinse care apăsa asupra părţii din faţă învălui dispozitivele exterioare; frânarea fusese insuficientă şi întârziată. Un miros de cauciuc ars inundase sala de comandă; sub presiunea deceleraţiei orbiseră şi asurziseră. Era sfârşitul, dar nici unul nu putea gândi astfel; nu mai aveau putere nici să-şi umfle toracele ca să tragă aer în piept; în locul lor făceau această operaţiune aparatele de oxigen, care pompau în ei ca în nişte baloane sparte. Deodată bubuitul încetă.

Se aprinseră luminile de avarie, câte şase pe fiecare parte. Oamenii se zvârcoleau; deasupra tabloului de comandă, spart şi strivit, se declanşase semnalul de alarmă; bucăţi de izolaţie, resturi de plexiglas alunecau foşnind pe podea, un şuierat intens se înstăpânise.

— Ce s-a..., mormăi Doctorul, scuipând furtunul de cauciuc.

— Stai culcat! îl avertiză Coordonatorul, cu privirea spre singurul ecran rămas nedeteriorat.

Nava se rostogoli de parcă o izbise un berbec, plasele de nailon ce-i susţineau zvâcniră ca nişte strune, pentru o clipă totul atârnă ca în vârful unui balansoar răsturnat, apoi racheta începu să duduie.

Muşchii încordaţi în aşteptarea ultimei lovituri se relaxară. Din vârful coloanei verticale a jetului propulsor, nava cobora lent, duzele duduiră timp de câteva minute, ca de obicei, apoi pereţii fură cuprinşi de un tremur. Vibraţia deveni tot mai insuportabilă, suspensiile turbinelor cedaseră. Se uitară unul la

altul. Nimeni nu scoase un cuvânt. Ştiau că totul depinde de rotoare, dacă se vor toci sau vor rezista.

Sala de comandă începu să vibreze brusc, de parcă era izbită din afară cu un ciocan de oţel, într-un ritm nebunesc. Lentila groasă şi concavă a ultimului ecran se acoperi cât ai clipi din ochi cu un dens păienjeniş de crăpături, cadranul ei fosforescent se stinse; în lumina leşioasă de jos, de la becurile de avarie, îşi vedeau umbrele mărite pe pereţii înclinaţi, duduitul se preschimbă într-un bubuit continuu, sub ei ceva trosnea, se dezmembra, fuzelajul, cuprins de zgâlţâituri groaznice, zbura, zbura întruna, orbit, mort; ei se chirciseră, îşi opriseră respiraţia; era întuneric beznă, haos; corpurile lor, proiectate deodată pe toată lungimea firelor de nailon, nu ajunseră la tablourile sparte, de care s-ar fi rănit; atârnau oblic, legănându-se încet ca nişte pendule greoaie...

Nava se prăbuşi ca un munte, cu un bufnet surd; bulgării de pământ desprinşi alunecau pe blindajul exterior, lovindu-l uşor.

Totul încremeni. Sub ei sâsâiau cablurile, ceva bolborosea îngrozitor, rapid, tot mai rapid, un zgomot de apă curgând, amestecat cu un sfârâit pătrunzător, continuu, ca şi când un lichid picura pe o tablă încinsă.

— Trăim! exclamă Chimistul.

Spusese asta într-o beznă totală. Nu vedea nimic. Atârna în husa lui de nailon ca într-un sac. Asta însemna că nava zăcea înclinată. Dacă ar fi fost verticală, aşternutul ar fi stat orizontal. Ceva pâlpâi. Flăcăruia palidă a vechii brichete a Doctorului.

— Echipajul? întrebă Coordonatorul.

O frânghie a hamacului său plesnise, iar el se răsucea încet, neputincios, încercând fără succes să se prindă de ceva ieşit din perete şi întinzând mâna prin ochiul de nailon.

— Primul! spuse Inginerul.

— Al doilea! se auzi vocea Chimistului.

— Al treilea! reacţionă Fizicianul.

— Al patrulea! spuse Ciberneticianul, care se ţinea cu mâna de frunte.

— Al cincilea! încheie Doctorul.

— Suntem toţi. Felicitări! Vocea Coordonatorului era liniştită. Automatele?

Se aşternu tăcerea.

— Automatele!

Linişte. Bricheta începu să ardă degetele Doctorului. O stinse. Se lăsă din nou întunericul.

— Am susţinut mereu că suntem croiţi dintr-un material bun, spuse Doctorul în întuneric.

— Are cineva un cuţit?

— Eu. Să tai frânghiile?

— Dacă poţi ieşi fără să le tai, e mai bine! Eu nu pot.

— Să încerc!

Se auziră nişte zgomote, o respiraţie grăbită, ceva se lovi şi răsună un trosnet de cioburi.

— Sunt jos. Adică pe perete! exclamă Chimistul. Vocea lui venea parcă din străfundul întunericului. Doctore, aprinde un pic bricheta. Să te ajut?

— Grăbeşte-te. Mi se termină gazul!

Bricheta licări din nou. Chimistul se învârtea pe lângă crisalida Coordonatorului, dar nu-i ajungea decât până la tălpi. În sfârşit, reuşi să-i desfacă clema laterală şi Coordonatorul căzu greoi în picioare. În doi lucrară mai repede. După o clipă stăteau toţi pe peretele înclinat al cabinei de comandă, tapisat cu material semielastic.

— Cu ce începem? întrebă Doctorul.

Pipăi marginile rănii de pe fruntea Ciberneticianului şi aplică un leucoplast pe care îl avea în buzunar. Întotdeauna purta la el diferite nimicuri utile.

— Să vedem dacă vom reuşi să ieşim, răspunse Coordonatorul. Mai întâi trebuie să avem lumină. Ei, cum e? Gata? Doctore, luminează puţin, poate mai e curent la capetele tabloului, cel puţin la semnalizatorul de alarmă.

De data aceasta bricheta nu scoase decât scântei. Doctorul frecă piatra până i se luă pielea de pe deget; scânteie deasupra fragmentelor unei plăci zdrobite, în care cotrobăiau, aşezaţi în genunchi, Coordonatorul şi Inginerul.

— Este? întrebă Chimistul, stând în spatele lor pentru că nu mai avea loc.

— Deocamdată nimic. Nu are nimeni un chibrit?

— Ultima dată am văzut chibrituri acum trei ani. La un muzeu, mărturisi confuz Inginerul, care încerca să rupă cu dinţii izolaţia de la capătul firului.

Deodată o scânteie albăstruie lumină mâna Coordonatorului, făcută pâlnie.

— Este! strigă el. Acum ne trebuie un bec!

Găsiră unul bun la semnalizatorul de alarmă de deasupra tabloului lateral. Un licăr puternic lumină cabina, ce arăta ca o parte dintr-un tunel ascendent, cu pereţii conici. Sus, deasupra lor, acolo unde era acum tavanul, se vedea uşa închisă.

— Peste şapte metri! spuse încruntat Chimistul. Cum o să ajungem acolo?

— Am văzut cândva la circ o coloană vie, formată din cinci oameni, unul în cârca celuilalt, replică Doctorul.

— Pentru noi e prea greu. O să ne suim pe podea, răspunse Coordonatorul.

Luă cuţitul din mâna Chimistului şi începu să taie adânc în stratul de burete al podelei.

— Trepte?

— Dar nu se mai aude glasul Ciberneticianului! se miră deodată Inginerul, aşezându-se pe resturile tabloului de distribuţie.

Legă voltmetrul la cablurile ieşite în afară.

— A rămas văduv! răspunse zâmbind Doctorul. Ce e un cibernetician fără automate?!

— Să le răsucesc, spuse Ciberneticianul şi se uită prin orificiile ecranelor sparte.

Licuriciul electric se îngălbenea încet, devenind tot mai palid şi mai şters.

— Şi acumulatoarele? mormăi Fizicianul.

Inginerul se ridică.

— Aşa se pare.

După un sfert de oră expediţia de şase persoane porni spre fundul, sau mai curând în susul navei. Mai întâi ajunse într-un coridor, iar de acolo, în diferite cabine. În cea a Doctorului găsiră o lanternă. Doctorului îi plăcea să aibă o mulţime de lucruri mărunte. O luară. Peste tot dădură de distrugeri. Mobilierul prins de podea nu se deteriorase, însă dispozitivele, instrumentele, vehiculele auxiliare, rezervele alcătuiau un talmeş-balmeş în care se cufundau până deasupra genunchilor.

— Acum să încercăm să ieşim, propuse Coordonatorul când se aflară din nou pe coridor.

— Şi scafandrele?

— Sunt în camerele de presiune. N-ar fi trebuit să li se întâmple nimic. Eden are o atmosferă suportabilă.

— A mai ajuns cineva aici vreodată?

— Da, acum zece-cincisprezece ani, o sondă cosmică din patrula de cercetare, atunci când a dispărut Altair cu nava sa. Ţineţi minte?

— Dar nici un om?

— Nu, nimeni!

Capacul interior al ecluzei atârna oblic deasupra capetelor lor. Impresia ciudată determinată de noua configuraţie a încăperilor - pereţii deveniseră acum pardoseală, iar plafoanele pereţi - dispăru încetul cu încetul.

— Într-adevăr, n-o să ne descurcăm fără o scară adevărată, zise Coordonatorul.

Luminară bine capacul cu lanterna Doctorului. Pata de lumină îl înconjură. Era închis ermetic.

— Nu arată rău! aprecie Ciberneticianul. Stătea în picioare, cu privirea îndreptată în sus.

— Într-adevăr! fu de acord Inginerul.

Se gândea că forţa uriaşă, care presase suporturile în aşa fel încât tabloul de alimentare prins între ele se făcuse zob, putea să înţepenească şi capacul, dar păstră acest gând pentru el. Coordonatorul îi aruncă o privire Ciberneticianului şi dori să-l roage să se aplece şi să se bage sub perete, dar îşi aminti de fiarele îndoite pe care le văzuse în camera automatelor şi i se adresă Chimistului:

— Ţine picioarele depărtate şi mâinile pe genunchi, aşa o să-ţi fie mai bine!

— Visul meu dintotdeauna era să ajung la circ! îl asigură Chimistul şi se aplecă.

Coordonatorul îi puse o talpă pe umăr, se agăţă, se ridică şi, lipindu-se de peretele vizat, atinse cu vârful degetelor maneta îngroşată la capăt ca o măciucă. Trase de ea, apoi o zgâlţâi şi se atârnă de ea. Atunci aceasta cedă scrâşnind, ca şi cum dispozitivul de închidere ar fi fost plin cu sticlă pisată. Efectuă un sfert de răsucire şi se opri.

— Tragi în direcţia corectă? întrebă Doctorul, care lumina de jos cu lanterna. Nava e culcată!

— Am ţinut seama de asta!

— Mai tare nu poţi?

Coordonatorul nu răspunse. Atârna pe perete, agăţat cu o mână de manetă. Încercă prudent să se prindă şi cu cealaltă mână. Era foarte greu, dar până la urmă reuşi. Atârnând acum

ca la trapez, îşi strânse picioarele pentru a nu-l lovi pe Chimist, chircit sub el, şi trase de câteva ori, ridicându-se mai întâi în braţe şi lăsându-se apoi cu toată greutatea corpului, până când gemu, izbindu-şi puternic trupul de perete.

După a treia sau a patra încercare, maneta mai cedase puţin, mai erau cinci centimetri până la capăt. Coordonatorul îşi adună puterile şi se mai lăsă o dată în jos.

Maneta se izbi cu scrâşnet puternic de braţul opus. Zăvorul interior era tras.

— A mers ca pe roate! se bucură Fizicianul.

Inginerul tăcea. Ştia el ce ştia! Urma deschiderea capacului, ceea ce nu era deloc uşor. Inginerul încercă să-l mişte, apăsând mânerul dispozitivului hidraulic, dar ştia dinainte că n-o să reuşească. Ţevile plesniseră în mai multe locuri şi tot lichidul se scursese. Maneta manuală îşi arăta deasupra lor mânerul rotund ca o aureolă, când Doctorul ridică lanterna. Era prea sus — peste patru metri — pentru posibilităţile lor într-ale gimnasticii.

Începură să care din toate cabinele aparatele distruse, pernele, cărţile — deosebit de utilă se dovedi biblioteca, mai ales atlasele stelare, foarte mari şi groase.

Făcură din ele o piramidă ca din cărămizi. Înălţarea maldărului de doi metri le luă aproape o oră. O dată, o parte a alunecat şi atunci se apucară să lucreze sistematic, sub supravegherea Inginerului.

— Totuşi munca fizică e groaznică! spuse gâfâind Doctorul.

Lanterna stătea înfiptă într-o nişă a ventilatorului şi le lumina calea în timp ce alergau spre bibliotecă şi reveneau cu teancuri de cărţi.

— Nu mi-am imaginat niciodată că în călătoriile spre stele pot exista condiţii atât de primitive! continuă Doctorul.

Numai el mai vorbea. În sfârşit, susţinut de colegi, Coordonatorul se urcă atent pe piramida astfel înălţată şi atinse cu degetele mânerul.

— N-ajung! Îmi lipsesc cinci centimetri. Nu pot să sar fiindcă s-ar surpa totul!

— Am aici *Teoria zborurilor rapide* exclamă Doctorul, cântărind în mână o carte voluminoasă.

— Cred că e exact ce ne trebuie.

Coordonatorul se agăţă de mâner. Îl luminau cu lanterna. Umbra lui se mişca pe suprafaţa albă a plasticului ce acoperea

fostul plafon. Deodată vârful piramidei se mişcă.

— Atenţie! şuieră Fizicianul.

— N-am de unde să mă sprijin! gâlgâi ca sugrumat Coordonatorul. Ţineţi bine, la toţi dracii! se răsti el.

Mânerul îi alunecă din mâini, o clipă rămase suspendat în aer, dar până la urmă îşi recăpătă echilibrul. Nici unul nu se mai uita în sus. Împreunându-şi mâinile, sprijineau din toate părţile labila construcţie din cărţi, ca să nu se dărâme.

— Nu mai înjura! Dacă începem, n-o să mai terminăm! îl preveni de jos Doctorul.

Coordonatorul prinse iarăşi mânerul. Deodată se auzi un scrâşnet lung, după care urmă foşnetul surd al tomurilor în mişcare. Coordonatorul atârna în aer deasupra lor, dar mânerul de care era agăţat efectuase întreaga rotaţie.

— Şi aşa mai departe, încă de unsprezece ori! spuse, urcându-se pe platforma de luptă construită din cărţi.

Abia după două ore răzbiră chepengul. Când începu să se deschidă, scoaseră în cor un strigăt de triumf. După ce se deschise de tot, atârna la jumătatea înălţimii coridorului, alcătuind parcă o punte orizontală, pe care se putea intra în ecluză fără mari dificultăţi.

Găsiră intacte scafandrele, în dulapul plat din perete care acum stătea orizontal. Călcară pe uşa acestuia.

— Ieşim toţi, sau cum facem?... întrebă Chimistul.

— Mai întâi încercăm să deschidem intrarea!

Era acoperită. Parcă forma un întreg cu corpul navei. Pârghiile nu se puteau mişca, deşi împingeau toţi şase umăr lângă umăr, apoi încercară prin răsucire filetele, lăsându-se când într-o parte, când în cealaltă, dar în zadar.

— Se vede că a zbura până la destinaţie nu înseamnă nimic. Cel mai greu e uneori să aterizezi! conchise Doctorul.

— Felicitări pentru umor! mârâi printre dinţi Inginerul.

Sudoarea îi intra în ochi. Se aşezară pe uşa dulapului din perete.

— Mi-e foame! recunoscu Ciberneticianul în tăcerea generală.

— În acest caz trebuie să mâncăm! declară Fizicianul şi se oferi să meargă la magazie.

— Mai degrabă la bucătărie. În instalaţia frigorifică poate că...

— Singur nu mă descurc. Trebuie să dau la o parte o jumătate de tonă de fier vechi până ajung la provizii. Cine are chef să mă însoţească'?

Doctorul se oferi primul. Chimistul se ridică fără multă tragere de inimă. Când capetele lor dispărură după marginea chepengului înclinat, iar ultima licărire a lanternei pe care o luaseră se stinse, Coordonatorul spuse cu voce scăzută:

— Aş prefera să nu vorbesc. Vă daţi seama de situaţie?

— Da! spuse Inginerul în bezna din jur.

Atinse cu mâna talpa Coordonatorului şi nu-şi retrase degetele. Avea nevoie să simtă pe cineva aproape.

— Crezi că chepengul poate fi tăiat?

— Cu ce? întrebă Inginerul.

— Cu arzătorul electric sau cu gaz. Avem autogen şi...

— Ai mai auzit de autogen care să taie un sfert de metru de ceramită? Fii serios!

Tăcură. Din fundul navei, ca din adâncul unui rezervor metalic subteran, se auzi un zgomot surd.

— Aşadar ce facem? Ce? izbucni enervat Ciberneticianul.

Auziră cum îi trosnesc articulaţiile. Se ridicase.

— Stai jos! spuse blând, dar ferm, Coordonatorul.

— Credeţi că... chepengul s-a sudat de blindaj?

— Nu neapărat, răspunse Inginerul.

— Ţi-ai dat seama ce s-a întâmplat?

— Nu chiar! Am intrat cu viteză cosmică în atmosferă, acolo unde aceasta nu trebuia să existe!

— De ce? Pilotul automat nu putea să greşească.

— El n-a greşit, ci noi! preciză Coordonatorul. Am uitat de corecţia cozii.

— Ce coadă? Ce tot spui?

— Trena de gaz pe care o trage după sine orice planetă cu atmosferă. Nu ştiai?

— A, da, da! Am nimerit în această coadă? Dar ea ar fi trebuit să fie extrem de rarefiată.

— Zece la minus şase, răspunse Coordonatorul, sau cam aşa ceva, dar am avut peste şaptezeci de kilometri pe secundă, dragule. Ne-a stopat ca un zid. Asta a fost prima zguduitură, vă amintiţi?

— Da, reluă Inginerul, şi când am pătruns în atmosferă, am avut mai mult cu zece sau chiar doisprezece. În mod normal, ar

fi trebuit să se facă praf, mă mir cum a rezistat!

— Nava?

— E calculată la o supraîncărcare de douăzeci de ori mai mare, dar înainte ca ecranul să se spargă, am văzut cu ochii mei cum sărise săgeata de pe scală. Scala are o rezervă de până la treizeci!

— Şi noi?

— Ce e cu noi?

— Cum de-am rezistat? Vrei să spui că deceleraţia completă a fost de treizeci *g?*

— Nu în permanenţă. În momentele de vârf, cu siguranţă. Frânele au dat tot ce-au putut. De aceea s-a ajuns la pulsaţie.

— Dar automatele au redresat şi, dacă n-ar fi fost compresoarele..., spuse cu o urmă de smerenie în glas Ciberneticianul.

În fundul navei ceva se rostogoli cu zgomot, ca o roată pe o tablă. Apoi nu se mai auzi nimic.

— Ce ai cu compresoarele? întrebă Inginerul. Când o să mergem în sala maşinilor, o să-ţi arăt că au făcut de cinci ori mai mult decât erau proiectate. Nu-s decât nişte agregate auxiliare. Mai întâi li s-au topit lagărele, iar când a intervenit pulsaţia...

— Să fie rezonanţa?

— Şi rezonanţa. De fapt ar fi trebuit să ne împrăştiem pe o distanţă de câţiva kilometri, ca nava aceea de mărfuri de pe Neptun, ţi-aminteşti? O să te convingi singur când o să vezi sala maşinilor. Pot să-ţi spun dinainte ce-i acolo!

— Nu mă grăbesc deloc să văd sala maşinilor. Ce naiba, de ce stau atât de mult? E un întuneric de te dor ochii.

— O să avem şi lumină, nu-ţi fie teamă, spuse Inginerul.

Continua, parcă fără să vrea, să ţină vârfurile degetelor sprijinite de talpa Coordonatorului, care nu se mişca şi tăcea.

— În sala maşinilor o să mergem doar aşa, de plictiseală, ce altceva avem de făcut?

— Chiar crezi că n-o să ieşim de aici?

— Nu, glumesc, îmi plac glumele de felul acesta!

— Încetează! interveni Coordonatorul. În primul rând există ieşirea secundară.

— Omule, aia este exact sub noi. Nava s-a înfipt serios, nu sunt sigur dacă chepengul iese deasupra solului.

— Şi ce-i cu asta? Avem scule, putem săpa un tunel.

— Şi intrarea agregatelor? continuă Ciberneticianul.

— Inundată, explică laconic Inginerul. M-am uitat la aparatura de control. Cred că a plesnit unul dintre rezervoarele principale. Acolo sunt cel puţin doi metri de apă. Probabil e contaminată.

— De unde ştii?

— Aşa se întâmplă întotdeauna. Radiatorul reactorului cedează primul. Nu ştiai? Mai bine uită de intrarea agregatelor. Trebuie să ieşim pe aici, dacă...

— Săpăm un tunel, adăugă încet Coordonatorul.

— Teoretic este posibil, confirmă pe neaşteptate Inginerul. Tăcură. Se auzeau paşi din ce în ce mai aproape. Pe coridor, sub ei, apăru o lumină; mijiră ochii, orbiţi.

— Şuncă, pesmeţi, limbă sau ştiu eu ce-o fi în cutia asta... totul din raţia strictă. Aici e ciocolata, iar aici, termosurile. Veniţi sus! îi chemă Doctorul.

— Intrară în cămară, luminară cu lanterna şi deschiseră conservele. Aduseseră şi farfurii de aluminiu. Mâncau în tăcere la lumina lanternei.

— Termosurile sunt întregi! se miră deodată Ciberneticianul.

Îşi turnă cafea în cană.

— Ciudat, dar aşa e. Cu conservele nu stăm rău. Dar congelatorul, frigiderele, cuptoarele, micul sintetizator, aparatura de purificare, filtrele de apă — astea-s praf!

— Şi aparatele de purificare? întrebă Ciberneticianul.

— Şi. Poate că s-ar putea repara, dacă am avea cu ce. Dar e un cerc vicios: ca să pornim fie şi cel mai simplu semiautomat pentru reparaţii, avem nevoie de curent. Ca să avem curent, trebuie să reparăm agregatul, iar pentru asta e nevoie iarăşi de semiautomat.

— V-aţi oprit aici, savanţilor într-ale tehnicii? Şi? Unde-i raza de speranţă? întrebă Doctorul, ungându-şi un pesmet cu unt şi punând deasupra o felie de şuncă. Fără a aştepta răspunsul, continuă: În copilărie am citit, cred, mai multe cărţi despre cosmonauţi decât cântăreşte defuncta noastră rachetă şi totuşi n-am găsit nici o istorioară, nici o poveste care să semene cu ceea ce ni s-a întâmplat nouă. De ce? Nu pricep!

— Pentru că e un subiect plictisitor! explică în batjocură Ciberneticianul.

— Da, e o noutate. Un Robinson interplanetar, spuse Doctorul. Închise termosul. Când o sa mă întorc, o să încerc să-l

descriu, dacă îmi va permite talentul.

Se lăsă deodată liniştea. Adunară cutiile de conserve, până când Fizicianului îi veni ideea să le păstreze în dulapul cu scafandre, aşa că trecură lângă perete, fiindcă altminteri uşa dulapului nu se putea deschide.

— Ştiţi, în timp ce scotoceam prin magazie, am auzit nişte zgomote ciudate, spuse Chimistul.

— Ce zgomote?

— Un fel de gemete şi trosnete, de parcă ceva ne strângea, ne presa!

— Să se fi prăbuşit vreo stâncă asupra noastră? întrebă Ciberneticianul.

— E cu totul altceva, interveni Inginerul. La intrarea în atmosferă stratul exterior a atins o temperatură foarte ridicată, s-ar putea chiar să se fi topit, iar acum părţi ale lui se răcesc, se deplasează, apar tensiuni interioare, şi de aici acele zgomote...

— O, şi încă cum se mai aud! Fiţi atenţi!

Tăcură. Doar feţele le erau luminate de lanterna aşezată pe roata plată de deasupra intrării. În interiorul navei se auzi un geamăt prelung, o serie de trosnituri scurte, atenuate, şi se lăsă iarăşi liniştea.

— Sau poate e un automat? se întrebă, cu speranţă în glas, Ciberneticianul.

— Doar ai văzut tu însuţi!

— Da, dar nu ne-am uitat la rezerve. Ciberneticianul se aplecă spre latura întunecoasă a coridorului şi, stând chiar pe marginea chepengului, strigă: Automatele de rezervă!

Vocea bubui în spaţiul închis. Îi răspunse tăcerea.

— Vino încoace, să cercetăm serios ieşirea, îl îndemnă Inginerul. Îngenunche în faţa plăcii uşor curbate şi, apropiindu-şi ochii de marginea ei, o lumină centimetru cu centimetru. Plimbă pata de lumină de-a lungul etanşării...

— În interior nu s-a topit nimic, de altfel nu-i de mirare, ceramita nu e conducătoare de căldură.

— Să mai încercăm o dată! propuse Doctorul, punând mâna pe mâner.

— N-are rost! protestă Chimistul.

Inginerul puse palma pe chepeng şi se ridică drept în picioare.

— Băieţi, e nevoie de apă! De multă apă rece!

— Pentru ce?

— Atingeţi chepengul. E fierbinte, nu?

Câteva mâini se întinseră în acelaşi timp să îl atingă.

— Aproape că frige! spuse cineva.

— Norocul nostru!

— Cum aşa?

— Corpul e încins, s-a dilatat. Şi chepengul la fel. Dacă vom răci chepengul, se va contracta şi s-ar putea micşora!

— Numai cu apă nu ajunge. Poate a mai rămas nişte gheaţă. Ar trebui să fie în lăzile frigorifice! spuse Coordonatorul.

Alergară unul după altul spre fundul coridorului, care duduia sub greutatea paşilor.

Coordonatorul rămase lângă ieşire împreună cu Inginerul.

— Cedează, spuse încet, de parcă ar fi vorbit singur.

— Dacă nu s-a topit, mormăi Inginerul. Cu mâinile desfăcute, pipăi marginea, examinându-i temperatura. Ceramita începe să curgă la peste trei mii şapte sute de grade. N-ai observat cât a avut stratul ultima oară?

— Ultima oară toate cadranele arătau datele de anul trecut. Când am frânat erau peste două mii şi jumătate, dacă nu mă înşel.

— Două mii şi jumătate de grade, astă nu-i nimic!

— Da, dar pe urmă?

Deasupra chepengului apăru figura Chimistului. Îşi agăţase lanterna de gât şi lumina se clătina, alunecând pe bucăţile de gheaţă care ieşeau din găleată. Le dădu Coordonatorului.

— Stai puţin... De fapt, cum o să-l răcim? se frământă Inginerul. O clipă!

Dispăru în întuneric. Imediat i se auziră din nou paşii. Doctorul aduse două găleţi cu apă, în care plutea gheaţă. Chimistul ţinea lanterna, Doctorul împreună cu Fizicianul începură să toarne apă peste chepeng. Se scurgea pe podea, pe coridor. Când stropiră chepengul a zecea oară, li se păru că aud ceva, ca un scârţâit slab. Aduseră un reflector mare de la un scafandru, cu fixare printr-o bandă la înălţimea pieptului. Raza lui mai spori puţin lumina. Inginerul aruncă pe podea un braţ din plăcile de plastic ale capitonajului. Începură să căptuşească chepengul cu resturi de gheaţă, împingându-le cu plastic, perne umflate, cu cărţile pe care le aducea între timp Fizicianul; în sfârşit, când abia mai putură să-şi îndrepte spinările, iar din ziduleţul de

gheaţă mai rămăsese puţin — atât de repede se topise în contact cu placa încinsă a intrării —, Ciberneticianul prinse mânerul cu ambele mâini şi încercă să-l răsucească.

— Aşteaptă, nu e gata! strigă furios Inginerul, dar mânerul se răsuci ciudat de uşor.

Săriră cu toţii la o parte. Se răsucea tot mai repede. Inginerul prinse mânerul triplului zăvor care asigura capacul, trase, se auzi un sunet asemănător unui geam gros spart şi... intră ceva care îi apăsă la început uşor, apoi îi izbi pe cei din apropiere, iar din afară năvăli cu zgomot o avalanşă neagră, acoperindu-i până la genunchi pe cei de vizavi. Chimistul şi Coordonatorul, care stăteau cel mai aproape, fură aruncaţi într-o parte. Capacul îl lipi pe Chimist de peretele lateral, în aşa fel încât nu se mai putea mişca, dar nu păţi nimic. Coordonatorul abia reuşi să sară într-o parte în ultima clipă, cât pe-aci să-l răstoarne pe Doctor. Rămaseră nemişcaţi. Lanterna Doctorului fusese acoperită şi se stinsese; lumina doar reflectorul de pe pieptul Inginerului.

— Ce-i asta? se miră Ciberneticianul cu un glas nefiresc. Stătea în rând cu ceilalţi, ultimul, pe marginea platformei.

— Un eşantion de pe planeta Eden! răspunse Coordonatorul.

Îl ajută pe Chimist să se desprindă de după capacul atârnat lângă perete.

— Da, adăugă Inginerul, toată intrarea e acoperită, probabil că am pătruns serios în adâncime!

— E prima aterizare SUB suprafaţa unei planete necunoscute, nu-i aşa? întrebă Doctorul.

Deodată toţi începură să râdă. Ciberneticianul hohotea în asemenea hal, încât îi dăduseră lacrimile.

— Destul! strigă aspru Coordonatorul. N-o să stăm aşa până dimineaţă. Băieţi, după scule, trebuie să săpăm!

Chimistul se aplecă şi ridică un bolovan greu, compact, din. movila care se formase pe podea, în faţa intrării. Prin orificiul oval pătrundea mereu pământ; din când în când fărâmături, lucind a unsoare negricioasă, se rostogoleau pe suprafaţa micului povârniş până pe coridor.

Se retraseră pe coridor, fiindcă pe platformă nu mai era nici măcar loc de stat jos; Coordonatorul şi Inginerul coborâră ultimii.

— Oare cât de adânc am pătruns? îl întrebă Coordonatorul, cu jumătate de glas, pe Inginer.

Mergeau pe coridor unul lângă altul. Departe, înaintea lor, se vedea o pată de lumină alunecând rapid. Inginerul îi dăduse Chimistului reflectorul.

— Cât de adânc?... Asta depinde de prea mulţi factori. Tagerssen s-a înfipt în sol la o adâncime de optzeci de metri!

— Da, dar ce a mai rămas din el şi din rachetă?!

— Şi sonda aceea de pe Lună? Pentru a o dezgropa, au săpat zdravăn în stâncă! În stâncă!

— Pe Lună este pumex...

— De unde să ştim ce o fi aici?

— Ai văzut că seamănă cu un fel de pietriş...

— La intrare, dar mai departe?

Cu sculele stăteau foarte prost. Nava, ca toate cele de cursă lungă, avea pe punte un dublu ansamblu de automate şi de semiautomate comandate de la distanţă, pentru orice fel de lucrări, chiar şi pentru cele de la suprafaţa solului, impuse de diversele condiţii planetare. Aceste aparate însă nu funcţionau; fără sursă de curent, nici nu putea fi vorba de punerea lor în funcţiune. Chiar şi singura unealtă mai mare de care dispuneau, excavatorul acţionat cu micropilă atomică, avea nevoie de electricitate pentru a fi pornită. Era absolut necesară alcătuirea unui inventar de unelte de-a dreptul primitive, lopeţi şi târnăcoape. Dar şi aici întâmpinară dificultăţi uriaşe. După cinci ore de trudă, echipajul se întoarse pe coridor spre ecluză, aducând trei sape îndoite şi turtite la capete, două bare de oţel şi târând plăci mari de tablă pentru consolidarea pereţilor din dreptul săpăturilor. În afară de găleţi, pentru căratul pământului improvizaseră câteva cutii mari de plastic, cărora le fixaseră de o parte şi de alta ţevi scurte din aluminiu, drept mânere. De la momentul catastrofei trecuseră circa optsprezece ore şi abia se mai ţineau pe picioare de oboseală. Doctorul conveni că aveau nevoie măcar de câteva ore de somn. Dar trebuia mai întâi să pregătească aşternutul, fie şi provizoriu, deoarece paturile din încăperile de dormit, fixate în podea, stăteau acum în poziţie verticală. Demontarea lor dădea multă bătaie de cap, aşa că târâră în bibliotecă saltelele umflate — aproape jumătate din cărţi fuseseră scoase pe coridor — şi se lungiră curând cu toţii.

Constatară îndată că, în afară de Chimist şi de Inginer, nimeni nu putea să adoarmă. Doctorul se sculă din nou şi porni cu lanterna în căutare de somnifere. Asta îi luă aproape o oră,

întrucât trebui să-şi facă loc spre sala de pansamente, prin vestibulul acesteia, baricadat cu maldăre de aparate şi instrumente de analiză făcute zob. Căzuseră toate din dulapul aflat în perete şi blocau accesul spre uşă. În sfârşit, ceasul său indica ora patru dimineaţa, după orarul navei; distribui tabletele, lanterna se stinse şi în scurt timp ritmurile respiraţiei liniştite umplură încăperea întunecată.

Se treziră surprinzător de repede, aproape toţi, cu excepţia Ciberneticianului, care înghiţise o doză prea mare de pilule şi era ameţit. Inginerul acuză din nou o durere acută la umăr. Doctorul descoperi în locul respectiv o umflătură dureroasă; probabil că îşi forţase umărul atunci când se luptaseră cu manetele trapei de intrare.

Moralul le era scăzut. Nimeni, nici măcar Doctorul, nu scotea o vorbă. La celelalte provizii nu puteau ajunge, pentru că în faţa uşii dulapului cu scafandre se ridicase o movilă uriaşă de moloz, astfel că Fizicianul şi Chimistul se mai duseră o dată la cămara din bucătărie, de unde se întoarseră cu alte cutii de conserve. Când trecură la săparea tunelului, se făcuse ora nouă.

Munca înainta în ritm de melc. În orificiul oval al intrării nu te puteai mişca în voie, oamenii desprindeau bucăţi tari de pământ cu lamele sapelor improvizate, iar cei din spate le scoteau pe coridor. După o clipă de meditaţie, hotărâră să depoziteze pământul în cabina de navigaţie, fiind cea mai apropiată şi neconţinând nimic din ceea ce le-ar fi trebuit în scurtă vreme.

După patru ore sala se umpluse cu pământ până la genunchii unui om, iar tunelul măsura doi metri lungime. Materialul era compact, tare, dar nu asta era problema, ci faptul că ascuţişul barelor şi al lamelor rămânea în el, iar tijele lor, apăsate prea brutal din cauza înverşunării cu care lucrau oamenii, se îndoiau; cel mai bine se comporta lama de oţel din mâinile Coordonatorului.

Inginerul se temea ca nu cumva plafonul de pământ să cedeze şi avea grijă să-l susţină cu orice mijloace. Spre seară, când, mânjiţi de argilă, se aşezaseră la masă, tunelul săpat înspre trapă, înaintând abrupt în sus cu o înclinaţie de aproape şaptezeci de grade, măsura abia cinci metri şi jumătate.

Inginerul se mai uită o dată la puţul prin care se putea ajunge la nivelul inferior; acolo, spre pupa, la o distanţă de treizeci de metri de la intrarea principală se afla, în blindaj,

trapa de avarie, dar nu văzu decât oglinda neagră a apei; era mai sus decât în ziua precedentă, ceea ce însemna că încă un rezervor se fisurase şi conţinutul lui se scurgea încet înăuntru. Apa — descoperi el numaidecât, cu un mic aparat Geiger — era infestată radioactiv şi acoperea complet accesul... Se întoarse la tovarăşii săi fără a scoate o vorbă despre ceea ce descoperise.

— Dacă lucrurile merg bine, o să ieşim mâine, dacă merg ceva mai prost, peste două zile, interveni Ciberneticianul, bând a treia ceaşcă de cafea din termos.

Toţi simţeau nevoia să bea.

— De unde ştii? se miră Inginerul.

— Simt asta.

— El are intuiţia de care nu dispun automatele sale, râse Doctorul.

Pe măsură ce ziua se apropia de sfârşit, era într-o dispoziţie din ce în ce mai bună. Când ceilalţi îl înlocuiau în partea frontală a săpăturilor, el alerga spre cabinele navei, îmbogăţind în felul acesta echipajul cu două lanterne magnetoelectrice, o maşină de tuns, ciocolată vitaminizată şi un set întreg de prosoape. Toţi erau murdari de noroi, combinezoanele li se umpluseră de pete şi de unsoare; din cauza lipsei de curent electric nu se bărbieriseră, iar maşina de tuns, pe care o adusese Doctorul, nu o luară în seamă. De altfel, nici el nu o folosi.

Ziua următoare fu dedicată în întregime săpării tunelului; pământul din cabina de navigaţie ajunsese atât de sus, încât era din ce în ce mai greu să fie aruncat pe uşă. Sosi rândul bibliotecii. Doctorul avu anumite reţineri în această privinţă, dar Chimistul, cu care căra targa făcută din foaie de tablă, răsturnă fără a ezita grămada de moloz pe cărţi.

Tunelul se deschise într-un mod cu totul neaşteptat. Solul devenise de la un timp mai uscat şi parcă mai puţin compact, dar nimeni nu luă în seamă această observaţie a Fizicianului. Molozul depus în interiorul rachetei li se părea acelaşi. Schimbul din faţă, Inginerul şi Coordonatorul, tocmai preluase uneltele încinse de strânsoarea mâinilor, când după primele lovituri aplicate în peretele natural ce prezenta mai multe umflături, una dintre acestea dispăru deodată, iar prin orificiul format pătrunse o uşoară adiere de aer. Se putea simţi suflul său blajin — presiunea din exterior era ceva mai mare decât cea din tunel şi din navă. Uneltele începură să lucreze febril, nimeni nu mai

căra pământul, restul echipajului, neavând cum să-i ajute pe cei din faţă din cauza locului strâmt, stătea în spate, în grup compact. După ultimele lovituri, Inginerul dădu să iasă, dar Coordonatorul îl opri. El hotărî mai întâi să fie lărgită ieşirea. Ordonă să fie cărată în navă şi ultima rămăşiţă de pământ, pentru a facilita drumul prin tunel, astfel încât mai trecură câteva minute bune până când cei şase oameni ieşiră târâş, prin orificiul nefasonat, la suprafaţa planetei.

II

SE LĂSASE SEARA. Gura neagră a tunelului se căsca la poalele pantei blânde a unui deluşor. Departe, dincolo de orizontul deasupra căruia luceau primele stele, la mare depărtare, se înălţau nişte forme neclare, suple, asemănătoare arborilor. Lumina care provenea doar din dâra joasă a amurgului era atât de slabă, încât culorile din jur se contopeau într-un cenuşiu uniform. În stânga celor ce stăteau în picioare, nemişcaţi, se înălţa oblic în văzduh uriaşul fuselaj bulbucat al navei. Inginerul îi aprecie lungimea la şaptezeci de metri, ceea ce însemna că în cădere pătrunsese peste patruzeci de metri în inima dealului. În momentul acela însă, nimeni nu acorda atenţie cilindrului uriaş, ce se profila negru pe cer, cu . ajutajele de zbor atârnându-i neputincioase la capăt. Inspirau avid aerul răcoros, cu miros greu perceptibil, necunoscut, imposibil de definit, şi priveau în tăcere drept înainte. Abia acum îi cuprinsese sentimentul neputinţei totale — mânerele de oţel ale sapelor le scăpaseră fără să vrea din mâini. Stăteau, plimbându-şi lent privirea peste întinderea nemărginită, pustie, cu orizontul învăluit în întuneric, cu stelele tremurând leneş, egal, deasupra lui.

— Steaua Polară? întrebă deodată Chimistul cu glas şoptit, arătând o stea joasă care mijea uşor pe cerul întunecat din partea de răsărit.

— Nu, de aici nu se vede... acum suntem... da, suntem sub Polul Sud al Galaxiei. O clipă... Undeva ar trebui să fie Crucea Sudului.

Priveau toţi, cu capetele ridicate, cerul aproape complet negru, puternic brăzdat de constelaţii. Începură să le pronunţe denumirile, să le indice cu degetele, ceea ce îi făcu să se

învioreze o clipă. Stelele erau singurele absolut familiare, deasupra acestei câmpii moarte, pustii, străine.

— Se lasă din ce în ce mai frig, ca în deşert, spuse Coordonatorul.

— N-avem încotro, astăzi şi aşa nu mai facem nimic. Trebuie să ne întoarcem înăuntru.

— Cum, în cavoul acela? se indignă Ciberneticianul.

— Fără cavoul acela, în mai puţin de două zile am dispărea aici, răspunse cu răceală Coordonatorul. Nu vă comportaţi ca nişte copii!

Fără a mai scoate o vorbă, se întoarse pornind cu pas măsurat spre orificiul a cărui pată neagră se contura abia vizibil la câţiva metri mai sus de panta dealului şi, lăsându-şi picioarele înăuntru, se trase cu totul în jos. O clipă i se mai văzu doar capul. Dispăru. Cei rămaşi se priviră în tăcere.

— Mergem, mormăi Fizicianul, pe jumătate întrebător, pe jumătate afirmativ.

Porniră în urma lui, cu oarecare reţinere. După ce primii se strecuraseră prin orificiul strâmt, Chimistul, stând lângă Cibernetician, îi spuse:

— Ai observat ce miros ciudat are aerul aici?

— Da, are un iz amărui. Îi cunoşti compoziţia?

— E asemănător celui de pe Pământ, plus un oarecare amestec, dar inofensiv. Nu mai reţin datele, sunt într-un volumaş verde, pe raftul al doilea din biblio...

Se întrerupse, fiindcă îşi aduse aminte că el însuşi umpluse biblioteca cu pământ.

— Fir-ar să fie..., spuse fără mânie, cu o mare tristeţe, şi porni spre groapa cea neagră.

Când rămase singur, Ciberneticianul avu o senzaţie ciudată. Nu era teama, ci sentimentul apăsător al rătăcirii, al îngrozitoarei ostilităţi a peisajului — şi, în plus, acea reîntoarcere în adâncul tunelului de argilă avea în sine ceva umilitor, „ca nişte viermi", gândi el, lăsându-şi capul în jos şi strecurându-se în tunel. Nu rezistă însă; scufundat până la umeri, îşi înălţă capul, privi în sus şi se despărţi din priviri de stelele ce pâlpâiau cuminţi.

A doua zi, cineva dori să iasă cu proviziile la suprafaţă şi să ia acolo micul dejun, dar Coordonatorul se opuse, afirmând că ar fi o complicaţie inutilă. Mâncară deci la lumina celor două

lanterne, sub trapa de la intrare, sorbind cafeaua rece. Deodată, Ciberneticianul spuse:

— De fapt, cum se face că aerul e tot timpul respirabil?

Coordonatorul zâmbi. Pe obrajii supţi avea dâre cenuşii.

— Buteliile cu oxigen sunt întregi. Stăm mai prost cu purificarea. Doar un singur filtru automat funcţionează normal — fireşte, cel chimic, de avarie, pentru că toate celelalte, electrice, au cedat. Peste circa şase-şapte zile am începe să ne asfixiem.

— Ştiai asta? zise alene Ciberneticianul.

Coordonatorul nu răspunse.

— Ce-o să facem? întrebă Fizicianul.

Spălară vasele într-un castron cu apă. Doctorul le ştergea cu unul dintre prosoapele sale.

— Aici există oxigen, spuse Doctorul, aruncând cu zgomot farfuria de aluminiu peste celelalte vase, ceea ce înseamnă că există viaţă. Ce ştii despre asta?

— Aproape nimic. O sondă cosmică a prelevat un eşantion din atmosferă şi pe asta se bazează toată ştiinţa noastră.

— Cum aşa? Nici măcar nu a aterizat?

— Nu!

— Într-adevăr, o grămadă de cunoştinţe, spuse Ciberneticianul. Se străduia să-şi spele farfuria cu spirt, turnând dintr-o sticluţă pe o bucăţică de vată. Aveau foarte puţină apă bună pentru uzul obişnuit. Fizicianul îşi privi profilul în lumina lămpii, folosind drept oglinjoară suprafaţa lucioasă a climatizatorului.

— E bine şi atât, replică liniştit Coordonatorul. Dacă aerul ar fi avut altă compoziţie, dacă n-ar fi avut oxigen, v-ar fi ucis.

— Poftim? Ciberneticianului era cât pe-aci să-i scape sticluţa.

— Şi pe mine, fireşte. Nu am fi avut nici o şansă la un miliard. Acum o avem.

Tăcură.

— Prezenţa oxigenului presupune existenţa plantelor şi a animalelor? întrebă Inginerul.

— Nu neapărat, răspunse Chimistul. Pe planetele Alfa ale Micului Câine există oxigen, dar nici urmă de plante sau animale.

— Dar ce există?

— Lumenoizi!

— Lumenoizi? Adică bacterii?

— Nu sunt bacterii.

— N-are importanţă! interveni Doctorul. Puse vasele la locul lor şi închise conservele cu mâncare. Acum chiar că avem necazuri. Apărătorul nu poate fi pornit, nu-i aşa?

— Apărătorul? Nici n-am apucat să-l văd! recunoscu Ciberneticianul. Nu se poate ajunge la el. Toate automatele s-au desprins din lăcaşele lor. E un talmeş-balmeş şi ne-ar trebui o macara de două tone pentru a desface toate fiarele. Apărătorul zace chiar la fund.

— Dar o armă, ceva, trebuie să avem! ridică glasul Coordonatorul.

— Există electrojectoarele.

— Sunt curios cu ce le încarci?!

— Nu există curent în cabina de comandă? Parcă era!

— Nu există, se pare că a avut loc un scurtcircuit în sala acumulatorilor!

— De ce nu sunt încărcate electrojectoarele?

— Instrucţiunile interzic transportarea electrojectoarelor încărcate! îngăimă fără chef Inginerul.

— Să le ia dracu' de ins...

— Încetează!

La auzul vocii Coordonatorului, Ciberneticianul se întoarse, ridicând din umeri. Doctorul ieşi. Inginerul aduse din cabina sa un rucsac uşor de nailon, vârî în buzunarele lui cutiile plate cu raţia strictă de hrană, când apăru Doctorul. Ţinea în mână un cilindru scurt, oxidat, cu un robinet la capăt.

— Ce-i asta? se interesă Inginerul.

— O armă!

— Ce armă mai e şi asta?

— Gaz somnifer.

Inginerul începu să râdă.

— De unde ştii că ceea ce trăieşte pe această planetă poate fi adormit cu gazul tău? Şi cum vrei să te aperi cu asta în caz de atac - prin narcoză cu picături?

— În caz de mare primejdie, vei putea cel puţin să-ţi asiguri narcoza, spuse Chimistul.

Toţi râseră, iar Doctorul mai tare decât ceilalţi.

— Orice fiinţă care respiră oxigen poate fi adormită cu asta, spuse, iar în privinţa apărării, priveşte!

Apăsă pe trăgaciul de la baza cilindrului. Un jet de vapori de

lichid subţire ca acul ţâşni în fundul întunecat al coridorului.

— Ei, în lipsă de ceva mai bun..., spuse Inginerul fără convingere.

— Mergem? întrebă Doctorul, băgând cilindrul în buzunarul combinezonului.

— Mergem.

Soarele atârna sus de tot; era mic, mai îndepărtat, însă şi mai încins decât cel de deasupra Pământului. Dar altceva îi uimi pe toţi: nu era deloc rotund! Se uitau la el printre degete, prin hârtie de culoare roşu-închis, pe jumătate transparentă, provenită de la împachetarea truselor individuale împotriva radiaţiilor.

— Turtit ca urmare a vitezei de rotaţie în jurul axei sale, nu? îl întrebă Chimistul pe Coordonator.

— Da. Mult mai bine se vedea asta în timpul zborului. Nu ţii minte?

— Poate că atunci, cum să spun, nu mă interesa nimic din toate astea...

Întorcându-şi feţele de la soare, toţi se uitau la navă. Fuzelajul alb ţâşnea oblic din dealul scund în care se înfipsese. Semăna cu afetul unui tun gigantic. Învelişul, lăptos la umbră, argintiu la soare, părea neafectat. Inginerul se apropie de locul în care fuzelajul intrase în pământ, trecu peste buza rotunjită a ridicăturii care înconjura ca un guler de pământ corpul înfipt în pantă şi-şi lăsă mâna să alunece pe blindaj.

— Nu-i rea deloc ceramita asta, spuse fără să se întoarcă. Dacă aş putea să mă uit la ajutaje..., şi privi neputincios în sus, în direcţia lor, cum atârnau deasupra câmpiei.

— O să ai timp să le vezi, spuse Fizicianul. Acum să mergem într-o mică recunoaştere, ce ziceţi?

Coordonatorul se urcase pe vârful unei movile. Ceilalţi îl prinseră din urmă. Scăldată în soare, câmpia se întindea uniform, în toate părţile, netedă, îngălbenită; departe se înălţau siluetele suple, sesizate cu o zi în urmă, dar la lumina puternică se văzu că nu era vorba de copaci. Cerul, albastru la fel ca pe Pământ, căpăta la orizont o nuanţă vizibil verzuie. Nori firavi, pufoşi, alunecau spre nord, aproape imperceptibil.

Coordonatorul verifica punctele cardinale cu o busolă mică, pe care o avea fixată la încheietura mâinii. Doctorul se aplecă şi izbi solul cu piciorul.

— De ce nu creşte nimic aici? spuse cu mirare în glas..

Asta îi surprinse pe toţi. Într-adevăr, câmpia era goală cât vedeau cu ochii.

— Pare-se că e o zonă cuprinsă de fenomenul de stepă, răspunse nesigur Chimistul. Vedeţi în depărtare petele acelea? Spre apus sunt din ce în ce mai galbene. Bănuiesc că acolo e deşertul de unde vântul aduce aici nisipul. Fiindcă dealul este argilos.

— Despre asta ne-am convins pe pielea noastră! zise Doctorul.

— Trebuie să ne facem măcar un plan general al expediţiei, spuse Coordonatorul. Proviziile pe care le-am luat ne ajung pentru două zile.

— Apa e cea mai puţină, interveni Ciberneticianul.

— Până găsim apă aici, trebuie să facem economie. Dacă e oxigen, se va găsi şi apă. Cred că o să procedăm în felul următor: de la bază, abordăm o serie de incursiuni în linie dreaptă, mergând de fiecare dată atât de departe cât să ne putem întoarce în siguranţă şi fără prea mare grabă.

— Maximum treizeci de kilometri într-o singură direcţie, observă Fizicianul.

— De acord. Este vorba doar de o recunoaştere preliminară.

— Staţi puţin, spuse Inginerul, care stătuse până atunci retras, cufundat parcă în gânduri sumbre, nu vi se pare că procedăm ca nişte nebuni? Am avut parte de o catastrofă pe o planetă necunoscută. Am reuşit să ieşim din navă. În loc să ne apucăm de ce este mai important, în loc să ne punem toate foiţele în repararea, în repunerea în funcţiune a ceea ce se mai poate, în recuperarea rachetei şi aşa mai departe, pornim în excursii aiurea, fără arme, fără nici un fel de mijloace de apărare, fără a avea vreo idee despre ce ni se poate întâmpla?!

Coordonatorul îl ascultă în tăcere. Îşi purtă privirea de la unul la altul. Toţi erau neraşi, iar barba de trei zile le dădea în mod vizibil o înfăţişare de sălbăticie. Cuvintele Inginerului făcură impresie, dar nimeni nu reacţiona, ca şi când aşteptau ce urma să le mai spună.

— Şase oameni nu vor dezgropa nava, Henryk, spuse Coordonatorul, cântărindu-şi cuvintele cu grijă, ştii asta foarte bine. În actuala situaţie, pornirea celui mai mic agregat cere o perioadă de timp pe care nici măcar nu o putem defini. Planeta

este locuită. Dar nu ştim nimic despre ea. N-am înconjurat-o nici înainte de catastrofă. Ne-am apropiat dinspre emisfera nordică şi dintr-o eroare fatală am căzut într-o coadă gazoasă. Căzând, am ajuns la linia terminatorului. Am stat lângă ecranul care s-a fisurat ultimul. Am văzut, sau cel puţin mi s-a părut că am văzut, ceva ce arăta a... oraş.

— De ce nu ne-ai spus nimic despre acest lucru? îl întrebă încet Inginerul.

— Chiar, de ce? îl secondă Fizicianul.

— Pentru că nu sunt sigur. Nu ştiu nici măcar în ce parte să-l caut. Nava se răsucea. Mi-am pierdut orientarea. Cu toate acestea există o şansă, destul de firavă, să obţinem un oarecare ajutor. Regret că trebuie sa v-o spun, dar fiecare dintre voi ştie perfect că în general avem şanse foarte reduse. Mai mult, avem nevoie de apă. O parte însemnată din rezerva de apă a inundat nivelul de jos şi este infestată. Astfel încât consider că putem să ne permitem un anumit risc.

— Sunt de acord, spuse Doctorul.

— Şi eu, adăugă Fizicianul.

— Fie, mormăi Ciberneticianul şi se depărtă câţiva paşi, privind spre sud, de parcă n-ar fi dorit să audă ce spun ceilalţi.

Chimistul încuviinţă din cap, Inginerul nu răspunse, coborî doar de pe deal, îşi aruncă rucsacul pe umeri şi întrebă:

— Încotro?

— Spre nord, răspunse Coordonatorul.

Inginerul o luă din loc, urmat de ceilalţi. După câteva minute, când se uitară în jur, dealul nu se mai vedea aproape deloc. Doar fuzelajul navei se înălţa spre cer ca ţeava unui tun de câmp.

Era foarte cald. Pe măsură ce înaintau, umbrele lor se scurtau, bocancii se afundau în nisip, se auzea doar pasul egal şi respiraţia grăbită. Se apropiau de una dintre formele acelea suple, pe care în amurg le luaseră drept arbori. Încetiniră pasul. Din terenul cafeniu se înălţa un trunchi vertical, cenuşiu, ca pielea de elefant, cu un uşor luciu metalic. La bază, trunchiul nu depăşea în grosime braţul unui bărbat; în partea de sus se continua cu un fel de cupă largă, care la vârf, la vreo doi metri deasupra solului, se extindea într-o formă plată. Nu se putea vedea dacă în partea de sus cupa era deschisă sau nu. Aproape că nu se mişca. Oamenii se opriră la câţiva metri de bizara

formaţiune, iar când Inginerul porni spre ea şi ridică mâna pentru a atinge „trunchiul", Doctorul strigă:

— Stop!

Inginerul se retrase instinctiv. Doctorul îl trase de braţ, luă o pietricică de pe sol, nu mai mare decât un bob de fasole, şi o aruncă în sus, în aer. Piatra descrise un arc abrupt şi căzu direct pe suprafaţa uşor încreţită a cupei. Toţi se înfiorară, atât de violentă şi de neaşteptată fusese reacţia. „Cupa" se închise, scoase un sâsâit scurt, asemenea gazului deschis, şi întreaga coloană cenuşie, vibrând acum febril, se afundă în sol, absorbită parcă de acesta. Cavitatea creată se umplu pentru o clipă de o unsoare cafenie, spumoasă, apoi pe suprafaţa ei începură să plutească fire de nisip, ca o mantie care devenea tot mai groasă, pentru ca după alte câteva secunde să nu mai rămână nici urmă de groapă; suprafaţa solului nisipos devenise netedă ca peste tot în jur. Încă nu le trecuse uluirea, când Chimistul strigă:

— Priviţi!

Se uitară în jur. Cu o clipă în urmă, la o distanţă de câteva zeci de metri îi înconjurau trei sau patru forme similare, înalte şi înguste; acum nu mai rămăsese nici una.

— S-au scufundat toate? se miră Ciberneticianul.

Priviră mai atent, dar nu văzură nici cea mai mică urmă lăsată de „cupe". Soarele încingea tot mai tare şi căldura toridă devenise insuportabilă. Porniră mai departe. După o oră alcătuiau o lungă caravană. Primul mergea Doctorul, ducând acum rucsacul, în urma lui, Coordonatorul. Chimistul încheia coloana. Toţi îşi descheiaseră combinezoanele, unii îşi suflecaseră manşetele; scăldaţi în sudoare, cu gura uscată, se târau încet prin câmpie. La orizont apăru o dâră lungă.

Doctorul se opri şi-l aşteptă pe Coordonator.

— Ce crezi, cât am făcut?

Acesta se uită în urmă, înspre linia orizontului, unde rămăsese nava. Nu se mai vedea.

— Planeta are o rază mai mică decât cea terestră, spuse. Tuşi, şi-şi şterse faţa cu batista. Am făcut în jur de opt kilometri, conchise el.

Doctorul abia mai vedea prin crăpăturile pleoapelor umflate. Pe părul negru ca pana corbului îşi legase o fâşie de pânză. Din când în când o umezea cu apă din bidon.

— Totuşi e o nebunie, ştii? spuse şi râse pe neaşteptate.

Amândoi priviră în direcţia unde până de curând nava se mai contura deasupra orizontului printr-o linie oblică subţire. Acum, acolo se vedeau doar siluetele zvelte ale „cupelor", palid-cenuşii de la distanţa. Se iviseră din nou la locul lor, fără ca ei să prindă de veste. Ceilalţi se apropiară. Chimistul întinse pe pământ foaia de cort rulată şi se aşeză, sau mai curând se aruncă pe ea.

— Nu prea se văd urme ale civilizaţiei de aici, spuse Ciberneticianul, scotocindu-şi buzunarele.

Găsi pastilele vitaminizate într-o cutie turtită şi-i servi pe toţi.

— Pe Pământ n-ai fi dat peste un asemenea pustiu, nu? adăugă Inginerul. Nici drumuri, nici maşini zburătoare.

— Sper că nu te aşteptai ca tocmai aici să găsim copia fidelă a civilizaţiei pământene! fornăi Fizicianul.

— Sistemul este stabil, începu Doctorul, şi civilizaţia se putea dezvolta pe Eden vreme mai îndelungată decât pe Pământ, astfel că...

— Cu condiţia să existe o civilizaţie! A celor cu înfăţişare umană, adăugă Coordonatorul. Să mergem mai departe, într-o jumătate de oră trebuie să ajungem aia... — arătă fâşia subţire de la orizont.

— Dar ce-i acolo?

— Nu ştiu, dar e ceva. Poate găsim apă.

— Deocamdată m-aş mulţumi cu puţină umbră, zise Inginerul cu voce răguşită.

Îşi clăti gura şi gâtul cu o înghiţitură de apă.

Curelele rucsacurilor strânse la spate scârţâiră; grupul se desfăşură iarăşi şi porni în ordine prin nisipuri. Trecură pe lângă câteva „cupe" şi observară şi alte formaţiuni mai mari, care păreau că se sprijină cu ajutorul lianelor sau al lăstarilor crescuţi până la sol, dar nici una nu era mai aproape de două sute de metri, astfel că nu mai avură chef să se abată de pe linia de marş. Soarele atinsese zenitul, când peisajul îşi schimbă înfăţişarea.

Era din ce în ce mai puţin nisip — în dune lungi, plate; se desprindea de sub el pământul roşiatic, ars de soare. Ici şi acolo crescuseră insuliţe de muşchi albicios, acum mort. Izbit de bocanci, se transforma într-un fel de praf, care cădea pe sol ca o hârtie arsă. Fâşia întrezărită se diviza în grupuri singulare ale

unor forme de relief stranii; de asemenea, culoarea solului devenise mai deschisă, fiind mai curând un verde presărat cu albastru. O mireasmă delicată, adusă de adierea dinspre nord, le îmbie nările şi o adulmecară cu o curiozitate bănuitoare. Când ajunseră aproape de peretele uşor înclinat al formelor întunecoase, încâlcite, cei care mergeau în faţă încetiniră, astfel încât cei din urmă să li se poată alătura şi, într-un grup dezordonat, merseră mai departe până când se opriră în faţa frontului nemişcat al bizarelor forme.

De la distanţa de o sută de paşi, ele încă mai puteau să pară lăstari, tufişuri în care se adăposteau numeroase cuiburi mari, vineţii — nu atât datorită asemănării propriu-zise, cât mai ales efortului ochilor, care se străduiau să claseze formele străine în ceva familiar.

— Parc–ar fi nişte păianjeni! spuse nesigur Fizicianul şi, deodată, tuturor li se păru că văd nişte tulpini păienjenoase cu corpuri mici, fusiforme, acoperite cu o epidermă densă, proeminentă, stând nemişcate pe picioarele neobişnuit de lungi şi de subţiri, strânse sub burtă.

— Astea sunt plante! strigă Doctorul.

Se apropie încet de un „păianjen" înalt, cenuşiu-verzui. În esenţă, „picioarele" se dovedeau a fi nişte tulpini groase cu umflături acoperite cu păr, ce puteau fi luate drept articulaţii ale genunchiului. Tulpinile, ieşind din solul acoperit cu muşchi, în număr de şase, şapte sau opt, se adunau în partea de sus ca într-un arc, într-un „corp" gros, în formă de con, înconjurat de fire de păienjeniş, strălucind în soare. „Păianjenii"-plante creşteau aproape unul de celălalt, dar se putea trece printre ei; pe alocuri, tulpinile dădeau noi lăstari şi rămurele mai deschise la culoare, asemănătoare frunzelor de pe Pământ, terminate la capăt cu muguri închişi. Doctorul aruncă din nou, în felul său caracteristic, mai întâi o pietricică în „conurile" suspendate la câţiva metri deasupra solului, iar când văzu că nu se întâmplă nimic, examină tulpina. În final o tăie cu cuţitul. Din interior curgeau picături mici de sevă apoasă, gălbuie, care începu de îndată să se precipite şi să-şi schimbe culoarea în portocaliu şi roşcat, până ce, după câteva secunde, se coagulă într-o substanţă asemănătoare răşinii, cu un puternic miros parfumat, care la început le plăcuse, dar apoi îl găsiră respingător.

Înăuntrul bizarului „codru" era ceva mai multă răcoare decât

pe câmpie.

Doar coroanele exotice ale plantelor ofereau ceva umbră; de altfel, pe măsură ce se afundau în acel hăţiş, umbra se îndesea; se străduiau pe cât posibil să nu atingă tulpinile, mai ales ramurile albicioase, care le stârneau o repulsie inexplicabilă.

Terenul semăna cu un burete moale, emanând un fel de aburi umezi în care era greu să respiri; pe feţe, pe mâini le alunecau umbrele „boschetelor", când mai mari, când mai mici; unele ramuri erau subţiri şi spinii lor aveau culoarea portocaliu intens, altele uscate, veştede, mortificate — din ele atârnau fire de păienjeniş lungi, flasce. Când vântul adia, întreg păienjenişul scotea un foşnet surd, neplăcut, neavând nimic comun cu freamătul molcom al codrilor pământeni, ci reamintind parcă de frecarea a mii şi mii de hârtii zgrunţuroase. Uneori anumite plante le baricadau calea şi erau nevoiţi să caute alt culoar prin ramificaţiile împletite. În felul acesta înaintau ceva mai lent decât pe câmpie. După un timp încetară să se tot uite în sus, spre „coroanele" de spini, şi să caute asemănări cu cuiburile, conurile de pin sau crisalidele viermilor de mătase.

Deodată Doctorul, care mergea în frunte, observă chiar în faţa lui un fir de păr gros, negru, atârnând — un fel de aţă zdravănă, lucioasă, sau sârmă lăcuită; simţi nevoia să-l dea la o parte cu mâna, dar fiindcă nu mai întâlnise aşa ceva până atunci, îşi ridică ochii instinctiv şi încremeni pe loc.

Ceva palid, sidefiu, atârnat ca un bulb printre tulpinile ce se adunau laolaltă chiar la baza uneia dintre „crisalide", îl privea nemişcat — simţi această privire înainte de a observa unde erau ochii creaturii fără formă; nu-i putea desluşi nici capul, nici picioarele — vedea doar o piele întinsă ca un sac diform, lucind uşor. Din pâlnia întunecoasă şi alungită se desprindea firul de păr negru gros, atârnând pe o lungime de doi metri.

— Ce-i acolo? întrebă Inginerul, care tocmai se apropiase de el. Doctorul nu-i răspunse, celălalt îşi purtă privirile în sus şi nu mai mişcă.

— Cu ce se uită el? întrebă Inginerul şi se retrase instinctiv un pas, într-atât îl umpluse de scârbă acea făptură care parcă îl pironea cu o privire lacomă, extrem de intensă, deşi nu-i vedea şi nici nu-i intuia ochii.

— Oh! Ce porcărie! şuieră din spate Chimistul.

Toţi se opriră în spatele Inginerului şi al Doctorului, care se

retrase mai întâi de sub făptura suspendată — ceilalţi se dădură la o parte —, scoase din buzunarul combinezonului cilindrul oxidat, îl îndreptă cu o mişcare cumpătată spre corpul bulbucat, mai deschis la culoare decât plantele din jur, şi apăsă pe trăgaci.

Atunci, într-o fracţiune de secundă, se întâmplară foarte multe lucruri deodată. Mai întâi văzură un licăr atât de puternic, încât nu mai distinseră absolut nimic, cu excepţia Doctorului, care tocmai în acel moment clipise. Jetul subţire încă mai plutea în aer, când tulpinile se îndoiră şi începură să trosnească învăluite într-un nor de vapori negri; în acelaşi timp creatura alunecase jos cu un plescăit greu, umed. Rămase nemişcată circa o secundă, ca un balon cenuşiu, plin cu tuberculi, din care ieşise aerul. Apoi firul de păr dispăru şi, pe muşchiul buretos, la picioarele lor începură să se târască în toate părţile, cu mişcări de melc, fragmentele diforme şi bulbucate ale creaturii; înainte ca vreunul dintre ei să poată mişca sau reacţiona, fuga, sau mai curând împrăştierea se încheiase, ultimele bucăţele ale ciudatei vietăţi, mici ca nişte omizi, se infiltrau de zor în subsol, la baza tulpinilor; locul rămase gol. Doar în nări mai persista un miros dulceag, insuportabil.

— Să fi fost o colonie?... spuse nesigur Chimistul.

Ridică mâna la ochi şi se frecă, iar ceilalţi mijiră pleoapele; petele negre încă li se mai învârteau în ochii orbiţi.

— E *pluribus unum,* răspunse Doctorul, sau mai degrabă *uno plures,* nu ştiu cum e corect în latină, dar cred că este tocmai o asemenea plurifăptură, care se divizează la nevoie...

— Pute îngrozitor, spuse Fizicianul. Hai să plecăm de aici!

— Să plecăm, acceptă Doctorul.

Când se aflară la peste zece metri de locul respectiv, el adăugă pe neaşteptate:

— Sunt curios ce s-ar fi întâmplat dacă aş fi atins firul acela...

— Satisfacerea curiozităţii te-ar fi putut costa scump, zise Chimistul.

— Sau poate nu m-ar fi costat nimic. Ştii doar cât de des evoluţia le oferă fiinţelor absolut inofensive veşminte aparent înfricoşătoare.

— Of, lăsaţi baltă discuţia asta! Acolo, în margine, locul se mai luminează, strigă Ciberneticianul. Nu ştiu ce dracu' am căutat în pădurea asta de păianjeni!

Auziră susurul unui izvor şi se opriră. Apoi porniră din nou. Se auzea când mai tare, când mai încet, uneori dispărând cu totul, dar nu reuşiră să-l descopere. Tufişul se rărise, terenul era mult mai moale, mersul devenise anevoios, călcau parcă pe un covor mocirlos, uneori sub tălpi scârţâia ceva ca iarba udă, dar nicăieri nu era nici o urmă de apă.

Deodată ajunseră la marginea unei adâncituri circulare, cu diametrul de câteva zeci de metri. Nişte plante cu opt braţe se înălţau înăuntru, la distanţă una de alta, şi păreau foarte bătrâne – tulpinile se despărţiseră, incapabile parcă să mai susţină bulbul central, şi reaminteau de „păianjenii" uriaşi, uscaţi, într-o măsură mult mai mare decât toate cele întâlnite până acolo. Fundul adânciturii era acoperit pe alocuri cu bucăţi ruginii, dinţate, de materie poroasă, parţial înfipte în sol, parţial împletite cu lăstarii plantelor. Inginerul coborî rapid panta abruptă, deşi nu prea înaltă, şi – lucru ciudat – adâncitura li se păru, abia când se aflară acolo, privind-o de sus, un crater, loc al unei catastrofe.

— Parcă-i de la o bombă! spuse Fizicianul.

Stătea pe creasta unui povârniş şi se uita cum Inginerul ajunge la resturile mari de la poalele celui mai înalt „păianjen", încercând să le mişte din loc.

— Fier?! strigă Coordonatorul.

— Nu! răspunse Inginerul şi dispăru printre bucăţile unui fel de con cu suprafaţa laterală spartă.

Se desprinse dintre tulpinile care se rupeau, trosnind când le dădea la o parte, şi reapăru cu o expresie mohorâtă. I se întinseră câteva mâini, se căţără sus şi, văzând că ceilalţi aşteaptă să le spună ceva, dădu din umeri.

— Nu ştiu ce e, mărturisi el, habar n-am. E gol. Dedesubt nu e nimic. Coroziune avansată, o poveste veche care s-a petrecut poate acum trei sute de ani...

Ocoliră în tăcere craterul şi se îndreptară spre tufişuri, acolo unde acestea erau mai scunde. La un moment dat se întrerupseră, sau mai curând se separară în două părţi, între ele întinzându-se un defileu atât de strâmt, încât un om de abia se putea strecura, un fel de coridor, uluitor de drept. De ambele părţi tulpinile parcă fuseseră retezate şi strivite. Îngroşările mari, în formă de con – parţial împinse în lături, spre celelalte plante păienjenoase, parţial băgate în pământ – erau aplatizate,

uscate şi vârfurile lor trosneau sub bocanci ca scoarţa uscată a copacilor. Se hotărâră să meargă pe traseul acesta, decupat în tufişuri, deplasându-se unul după altul, fiind nevoiţi să împingă la o parte resturile de tulpini uscate, dar şi aşa înaintau mai repede decât până atunci. Descriind un arc mare de cerc, coridorul ducea tot mai vizibil spre nord; lăsară în urmă ultimele resturi de plante, degenerate, moarte, şi dădură într-o câmpie de partea cealaltă a tufărişului. În locul unde „defileul" părăsea tufişurile, se observa o urmă firavă pe care în primul moment o luară drept potecă. Pe solul gol era săpată o brazdă sau un şănţuleţ, adânc de peste zece centimetri şi tot atât de lat. În el creşteau licheni verzui-argintii, catifelaţi la pipăit. Acest bizar „gazon", cum îl denumise Doctorul, se întindea drept înainte în zare, terminându-se înaintea unei centuri luminoase, întinse ca un zid, de la o margine la alta a câmpiei, şi închizându-le întreg orizontul.

Deasupra acelei centuri străluceau nişte ridicături ascuţite, asemănătoare vârfurilor gotice ale turnurilor învelite cu tablă argintie. Ei mergeau repede şi aproape la fiecare pas distingeau noi detalii. Pe mai mulţi kilometri în lateral se întindea o suprafaţă intersectată de arcuri regulate, ca acoperişul unui hangar de dimensiuni hiperbolice. Arcurile erau întoarse cu convexitatea în jos, iar sub ele pâlpâia ceva cenuşiu, ca şi cum din plafon curgea praf mărunt sau apă tulbure, pulverizată. Când se mai apropiată, vântul aduse mireasma amăruie, dar plăcută a unor flori necunoscute. Mergeau micşorând intervalul dintre ei. Acoperişul arcuit se înălţa parcă tot mai sus, fiecare arc ca o arcadă gigantică răsturnată întinzându-se pe o distanţă de aproape un kilometru. Sus de tot, în locul unde se împreunau două arcuri, pe fundalul norilor, într-o tăietură vizibilă strălucea ceva puternic, ca şi când oglinzi special dispuse acolo reflectau în jos razele solare. Lumina pâlpâia ritmic.

Peretele din dreptul lor — alcătuit din pârâiaşe sau şnururi de culoare alb-cenuşie — înfăţişa un soi de peristaltică — se mişca, dinspre stânga spre dreapta şi linii convexe se unduiau pe el, periodic. Arăta ca o cortină dintr-un material neobişnuit, prin spatele căreia treceau la intervale regulate nişte elefanţi, de fapt nişte animale mult mai mari decât elefanţii, izbind-o cu părţile laterale. Când ajunseră în locul în care se termina acea cărăruie îngustă, ca într-o fundătură acoperită cu muşchi

catifelaţi, intensitatea mirosului amar devenise insuportabilă.

Ciberneticianul începu să tuşească.

— S-ar putea să fie o emanaţie otrăvitoare, spuse el.

Se opriră toţi; jos, la picioarele lor, jucau umbre scurte, diforme, în timp ce priveau trecerea ritmică a ciudatelor valuri. Când porniră iarăşi şi nu-i mai despărţeau decât câţiva paşi de „cortină", aceasta li se păru uniformă, împletită parcă din fire groase, mate. Doctorul luă o pietricică şi o aruncă în faţa lui. Toţi văzură piatra zburând. Ea dispăru de parcă s-ar fi topit sau evaporat, fără a atinge suprafaţa mişcătoare.

— A căzut înăuntru? îngăimă nesigur Ciberneticianul.

— Da' de unde! strigă Chimistul. Nici măcar n-a atins asta... asta...

Doctorul luă un pumn de pietricele şi bulgări de pământ, le aruncă rând pe rând şi toate dispărură la câţiva centimetri de cortină, fără a ajunge la ea. Inginerul desfăcu o cheie din micul set de chei şi o aruncă înspre suprafaţă. Cheia răsună ca şi când s-ar fi izbit de metal şi se făcu nevăzută.

— Şi acum ce facem? întrebă Ciberneticianul uitându-se la Coordonator.

Acesta nu răspunse. Doctorul îşi lăsă raniţa jos, scoase din ea o conservă, tăie cu cuţitul o bucăţică de carne în aspic şi o aruncă în „cortină". O fărâmă de aspic se lipi de suprafaţa mată şi atârnă de ea o clipă, apoi începu să dispară ca şi când s-ar fi topit.

— Ştiţi ce, spuse Doctorul, cu ochii lucind, ăsta-i un fel de filtru, o perdea selectivă, ceva asemănător...

Chimistul găsi la inelul de la cureaua rucsacului său un fir uscat, frânt, dintr-o plantă „păianjen", care se agăţase acolo când se strecuraseră prin lăstăriş. Fără a sta pe gânduri, îl aruncă în perdeaua vălurită, dar ramura plăpândă, izbindu-se, căzu la picioarele lui.

— Un selector!... exclamă el nesigur.

— Da, sigur că da!

Doctorul se apropie de „cortină" până ce capătul umbrei sale ajunse la marginea ei; îşi îndreptă arma neagră şi apăsă trăgaciul.

Jetul subţire ca acul abia atinse învelişul uscat şi în el apăru un orificiu în formă de suveică, dând la iveală un spaţiu mare, întunecat, cu scântei alergând în sus şi în jos. În interior zburdau

o mulţime de flăcărui albicioase şi trandafirii. Doctorul se retrase brusc. Tuşea şi se înăbuşea, iar mirosul amar îi ardea nările şi gâtul; toţi se îndepărtară din nou şi se opriră. Orificiul în formă de lentilă se restrânsese. Valurile în alergare, apropiindu-se de el, încetineau, îl ocoleau în partea de sus şi de jos şi curgeau în grabă mai departe. Se micşora din ce în ce mai mult. Deodată, din interior se ivi ceva negru, având la vârf un fel de excrescenţă în formă de deget, înconjură rapid marginile găurii, care se închise pe loc şi se pomeniră iarăşi în faţa învelişului ce se vălurea şi se umfla în ritmuri egale.

Inginerul propuse un fel de consfătuire. După expresia Doctorului, aceasta n-ar fi însemnat decât recunoaşterea încurcăturii în care se aflau. Până la urmă hotărâră să-şi continue drumul de-a lungul uriaşei construcţii; îşi luară raniţele şi porniră. Parcurseră astfel în jur de trei kilometri. Pe drum întâlniră zece „gazoane" înguste ce dădeau în câmpie. Un timp se gândiră ce reprezentau ele — ipoteza că ar fi avut ceva comun cu agricultura căzu ca neverosimilă. Doctorul încercă chiar să smulgă dintr-o fâşie verde-închis câţiva licheni asemănători muşchilor şi, examinându-i, constată că prezentau bulbi de mărimea unor perle în care creşteau seminţe mici, tari, de culoare neagră.

Amiaza trecuse de mult. Li se făcuse foame. Se opriră aşadar să mănânce câte ceva — în plin soare, fiindcă nicăieri nu era umbră, iar în lăstărişul care se întindea la o distanţă de opt sute de metri nu intenţionau să se mai întoarcă; păduricea de „păianjeni" nu le lăsase o impresie favorabilă.

— După poveştile pe care le-am citit ca băieţandru, spuse Doctorul cu gura plină, în acea perdea blestemată ar apărea acum o gaură din care ţâşneşte foc şi de acolo ar ieşi un tip cu trei mâini şi un singur picior, dar foarte gros, care ar avea la subsuoară un telecomunicator interplanetar sau ar fi un telepat stelar şi ne-ar da de înţeles că este reprezentantul unei civilizaţii extrem de dezvoltate, care...

— Mai bine ai înceta cu prostiile, spuse Coordonatorul. Îşi turnă din termosul-bidon apă în cană, care se acoperi numaidecât de rouă. Mai bine ne-am gândi ce avem de făcut.

— Eu cred, spuse Doctorul, că trebuie să intrăm acolo!

Se ridică de parcă ar fi intenţionat chiar să facă acest lucru.

— Sunt curios pe unde..., replică leneş Fizicianul.

— Cred că nu eşti în toate minţile! strigă în gura mare Ciberneticianul.

— Ba cred că sunt în toate minţile. Evident, putem să hoinărim mai departe, cu condiţia ca tipii cu un singur picior să ne arunce câte ceva de-ale gurii.

— Sper că nu vorbeşti serios?! se minună Inginerul.

— Ba da, şi ştii de ce? Pentru că m-am săturat!

Se răsuci pe călcâie.

— Stai! strigă Coordonatorul.

Doctorul porni direct spre perete fără a lua în seamă chemările lor. Se afla la un metru faţă de perdea, când se ridicară şi alergară după el. Auzind tropăitul de picioare, întinse mâna şi atinse perdeaua.

Mâna dispăru. Doctorul rămase nemişcat preţ de o secundă, apoi făcu un pas înainte şi încetă să mai existe. Cei cinci se opriră cu respiraţia tăiată, cu picioarele îndoite în locul în care se vedea urma pantofului său stâng. Deodată, în aer, deasupra perdelei, se ivi capul Doctorului. Avea gâtul retezat parcă de cuţit, din ochi îi curgeau lacrimi, strănuta puternic, convulsiv.

— Aici înăuntru e cam sufocant, spuse el, şi te furnică nasul al naibii de tare, dar câteva minute se poate rezista. E vreun lacrimator, sau aşa ceva. Intraţi după mine, nu o să vă doară nimic. În general nici n-o să simţiţi ceva anume..

Şi la înălţimea unde ar fi trebuit să-i fie umărul, din aer se desprinse braţul.

— Fir-ai tu să fii! icni Inginerul, mai cu teamă, mai cu admiraţie, şi-i prinse mâna Doctorului, care îl trase în aşa fel încât şi el dispăru din ochii celorlalţi. Unul după altul se apropiară de perdeaua unduitoare. Ultimul fu Ciberneticianul. Ezită şi i se puse un nod în gât; inima îi bătea ca un ciocan. Închise ochii şi făcu un pas înainte. Îl împresură deodată întunericul, apoi se lumină din nou.

Se afla lângă ceilalţi, pe fundul unui. spaţiu imens, dominat de un gâfâit astmatic, şuierător. Din partea de jos, oblic în sus, de sus, vertical în jos, dintr-o parte în alta alergau cilindri sau coloane uriaşe, de grosime neuniformă, întretăindu-se; pe alocuri îşi măreau volumul, în altă parte se subţiau, învârtindu-se totodată în jurul propriilor lor axe lungi; se acopereau reciproc, vibrau, iar din străfundul acestei păduri de corpuri lucioase, în continuă mişcare, se auzea un plescăit tot

mai rapid, care înceta deodată, urmat de câteva bolboroseli, şi seria de sunete se relua.

Era greu să rezişti mirosului amar. Unul după altul începură să strănute, ochii le lăcrimau. Acoperindu-şi fiecare faţa cu batista, se îndepărtară puţin de perdeaua care din interior arăta ca o cascadă de lichid negru, siropos.

— În sfârşit, suntem acasă — asta-i o fabrică, o fabrică automată! reuşi să articuleze Inginerul între două strănuturi.

Parcă se mai obişnuiseră un pic cu mirosul amar, şocul strănutului trecuse, se uitau cu ochii mijiţi, lăcrimând.

Încă zece paşi pe solul elastic ca un cauciuc întins şi în el apărură puţuri negre din care ţâşneau obiecte strălucitoare într-un asemenea ritm, încât era imposibil să le distingă forma. Erau de mărimea capului uman, păreau că se aprind, zburau sus şi una din şirul de coloane încovoiate de deasupra lor, ca o lulea, le înghiţea fără a înceta să se rotească. Obiectele nu dispăreau dintr-o dată, fiindcă prin pereţii coloanei supuşi vibraţiilor transpărea, ca printr-o sticlă de culoare închisă, lumina lor trandafirie, din ce în ce mai slabă, astfel încât se vedea cum îşi continuă drumul mai departe prin inima „coloanei".

— Producţie de serie, pe bandă, mormăi Inginerul, cu batista la nas.

Înconjurară puţurile călcând prudent. De unde venea lumina? Plafonul era semitransparent, un halou cenuşiu se pierdea în marea tuburilor agile. Toate aceste formaţiuni suple păreau că acţionează la o singură comandă; în acelaşi ritm din puţuri ţâşneau în sus obiecte încinse şi acelaşi lucru se întâmpla la mare înălţime, acolo unde, sub plafon, se vedeau de asemenea arcuri desenate în aer de mărgelele roşii ale corpurilor zburătoare, dar de dimensiuni mult mai mari.

— Trebuie să găsim depozitul produselor finite, sau cel puţin să înţelegem ce reprezintă acest produs, ardea de curiozitate Inginerul.

Coordonatorul îi atinse braţul.

— Oare ce fel de energie să fie?

Inginerul ridică din umeri.

— Habar n-am!

— Mă tem că produsul final o să-l găsim după un an. Hala asta se întinde pe o lungime de kilometri întregi, interveni Fizicianul.

Un lucru curios: cu cât pătrundeau mai adânc în interiorul halei, cu atât respirau mai uşor, ca şi când mirosul amar era emanat doar în zona din apropierea „cortinei".

— N-o să ne rătăcim? se îngrijoră Ciberneticianul.

Coordonatorul duse busola la ochi.

— Nu. Văd că indică bine... S-ar părea că aici nu există nici un fel de metale şi nici electromagneţi.

De mai bine de o oră rătăceau prin tumultuoasa pădure a neobişnuitei fabrici, până ce în jurul lor se deschise un spaţiu larg. Se putea simţi adierea de aer proaspăt, rece, parcă ventilat; multidirecţionalele coloane se despărţiseră, iar ei ajunseră la capătul unei uriaşe instalaţii în formă de cochilie. De sus coborau spre ea ramuri încovoiate; fâlfâind în aer ca un bici, se terminau la capete cu un fel de bulbi turtiţi, din care zburau rostogolindu-se violent o droaie de obiecte negre, acoperite parcă cu un lac lucios, ce cădeau apoi în interiorul cochiliei, într-un loc pe care însă nu-l vedeau, întrucât se afla la câţiva metri deasupra capetelor lor.

Peretele cochiliei bulbucate ca o lentilă de culoare gri-închis începu să se unduiască drept în faţa lor, ceva îl zgâlţâia din interior, se umflă — involuntar făcură câţiva paşi înapoi, într-atât de înfricoşător arăta băşica cenuşiu-murdar ce se tot lăbărţa — şi deodată plesni fără zgomot, iar din orificiul rotund năvăli un şuvoi de corpuri negre. În aceeaşi clipă, mai jos, dintr-un puţ larg, pornea o cuvă cu marginile întoarse şi obiectele cădeau în ea, răsunând ca şi când s-ar fi lovit de o pernă groasă de cauciuc; cuva sălta, zgâlţâită de trepidaţiile care ordonau obiectele într-un mod uluitor, încât după câteva secunde se odihneau pe fundul ei neted aranjate în patrulatere egale.

— Producţia finită, strigă Inginerul, alergând spre buza albiei şi aplecându-se imediat pentru a prinde un capăt al obiectului negru aflat mai aproape.

Coordonatorul îl prinse de cordonul combinezonului în ultima clipă şi numai datorită acestui fapt Inginerul nu căzu cu capul în cuvă, fiindcă nu voia să dea drumul obiectului, iar să-l ridice singur nu putea. Fizicianul şi Doctorul îl ajutară şi abia reuşiră să tragă în sus, cu eforturi comune, uriaşa greutate.

Era de mărimea trunchiului uman; la jumătate avea nişte segmente deschise, transparente, în care străluceau şiruri implantate de cristale din ce în ce mai mărunte, cu luciu

metalic, nişte orificii înconjurate de protuberanţe în formă de ureche, iar la suprafaţă, un mozaic poros la pipăit, dintr-un material extrem de tare, de culoare violet-închis, care la lumină se înnegrea. Într-un cuvânt, era extrem de complicat. Inginerul îngenunche lângă el, îi examină orificiile din toate părţile, încercă să-i găsească anumite părţi mobile, îl pipăi, îl ciocăni, fără ca să fie deranjat de cineva. Toată treaba dură destul de mult; între timp, Doctorul se uită la ceea ce se întâmpla în cuvă. Formând, un patrulater regulat din aceleaşi corpuri precum cel lângă care se chircise Inginerul, cuva se ridică încet pe un suport gros, vibrând parcă din cauza efortului, şi deodată începu să se înmoaie, dar numai dintr-o parte, schimbându-şi forma într-un fel de lingură uriaşă. În acel moment, din faţă ieşi în relief un fel de rât puternic ce se deschise şi dinăuntrul lui răbufni un miros amar de ars; cu un plescăit oribil, botul căscat absorbi toate obiectele, se închise de parcă le-ar fi înghiţit şi dintr-o dată tot acest rât uriaş începu să se lumineze pe dinăuntru. Doctorul văzu miezul de foc aprins în interior, obiectele care se topeau, dizolvându-se şi formând o pastă portocalie omogenă, încinsă. Lumina se stinse, râtul începu să se întunece. Uitând de tovarăşii săi, Doctorul porni de-a lungul celor două coloane mari în al căror interior curgeau acum, ca într-un esofag monstruos, granulele de foc ale materiei; se afundă în labirint şi cu capul ridicat, frecându-şi mereu ochii înlăcrimaţi, încerca să urmărească drumul pastei incandescente. Uneori aceasta îi dispărea din vedere, apoi dădea iarăşi de urmele ei, pentru că strălucea din adâncul pâraielor negre ce se agitau ca şerpii, până ce deodată se opri într-un loc care i se părea cunoscut; văzu cum corpurile scăldate în foc, parţial modelate, zboară într-un fel de prăpastie, în timp ce de alături ţâşneau altele, ca azvârlite dintr-un puţ deschis; coloanele negre, groase, atârnând în partea de sus, una lângă alta, le aspirau ca nişte trompe de elefant; şiruri roşiatice de jar mocnit se îndreptau înspre adâncul coloanelor, micşorându-se la înălţime; Doctorul umbla întruna cu capul ridicat, uitând de toate, şirurile i-o luau înainte, dar asta n-avea importanţă pentru că necontenit soseau alte eşaloane; la un moment dat, fu gata-gata să se răstoarne şi scoase un strigăt înăbuşit. Se afla iarăşi într-un loc pustiu, în faţa lui se contura uriaşul melc în formă de cupolă, o droaie de obiecte negre, răcite deja pe tot

parcursul îndelungatei călătorii, se prăbuşiră în interiorul acestuia.

Doctorul cuprinse cu braţele laturile melcului, pentru că acum ştia în ce parte ar trebui să se producă „naşterea", şi iată că se află iarăşi alături de cei care încă mai examinau, strânşi în jurul Inginerului, obiectul negru, în timp ce marea băşică, spărgându-se, scuipa mereu „producţia finită" în cuva reapărută în valea adâncă.

— Hei! Puteţi să nu vă mai obosiţi! Ştiu totul! O să vă spun îndată!

— Unde ai fost? Începusem să-mi fac griji! îi reproşă Coordonatorul. Într-adevăr ai descoperit ceva? Inginerul nu înţelege nimic!

— De-ar fi nimic, tot ar fi bine! mormăi Inginerul.

Se ridică în picioare, izbi furios obiectul negru şi-şi aţinti privirea mânioasă asupra Doctorului.

— Şi, mă rog, ce-ai descoperit?

— Aşadar, lucrurile arată astfel, spuse Doctorul cu un zâmbet ciudat: aceste obiecte sunt absorbite acolo — arătă spre botul care tocmai se deschidea. Acum el se încinge în interior, vedeţi? Toate se vor topi, se vor amesteca, vor porni în sus în şarje, acolo începe prelucrarea, când încă mai sunt puţin stacojii de căldură, zboară jos sub pământ. Acolo mai trebuie să fie un nivel, din nou li se face ceva, revin prin puţul acesta aproape albe, dar fără să-şi fi pierdut strălucirea complet, fac o excursie chiar până aproape de acoperiş, cad în zona asta — le arătă melcul — apoi, în depozitul „producţiei finite", de aici pornesc înapoi spre bot, se topesc în el şi aşa mereu — la nesfârşit — se modelează, prin anumite forme, se topesc, se modelează.

— Tu ai înnebunit? spuse în şoaptă Inginerul. Pe frunte îi apărură broboane mari de sudoare.

— Nu mă crezi? Poţi să verifici şi singur!

Inginerul verifică de două ori. Dură mai bine de o oră. Când reveniră lângă cuva pe care tocmai o umplea o nouă serie din „produsul finit", organizându-se în patrulater, începuse să se însereze şi hala devenise cenuşie. Inginerul arăta ca un nebun – tremura de furie, figura îi era cuprinsă de convulsii; ceilalţi, nu mai puţin uluiţi, nu trăiau însă întreaga descoperire atât de violent.

— Trebuie să ieşim de aici cât mai repede, spuse Coordona-

torul, pe întuneric s-ar putea să nu ne fie deloc uşor.

Îl prinse de braţ pe Inginer. Acesta se lăsă tras anevoie; deodată se smulse şi alergă spre obiectul negru pe care îl părăsiseră şi îl ridică cu greu.

— Vrei să-l iei cu tine? spuse Coordonatorul. Bine. Băieţi, daţi-i o mână de ajutor!

Fizicianul prinse protuberanţele ca nişte urechi şi, împreună cu Inginerul, cărară amândoi obiectul negru. Ajunseră astfel până la graniţa curbată a încăperii. Doctorul porni liniştit spre peretele „cascadei", sticlos ca siropul, şi ajunse din nou în câmpie, în seara răcoroasă. Trase cu nesaţ în piept aerul proaspăt. Ceilalţi ieşiră în urma lui, Inginerul şi Fizicianul aduseră cu greu obiectul până în locul unde îşi lăsaseră rucsacul şi îi dădură drumul jos.

Aprinseră aragazul portabil, încălziră puţină apă, pregătiră supă de carne concentrată şi începură să înfulece. Mâncau în tăcere. Între timp se întunecase de-a binelea, apăruseră stelele. Strălucirea lor se înteţea aproape cu fiecare clipă şt hăţişurile confuze ale îndepărtatului lăstăriş se topiseră în beznă; doar flacăra albăstruie a buteliei, legănată de uşoare adieri, oferea puţină lumină. Peretele înalt al halei din spatele lor, cufundat în noapte, nu scotea nici cel mai mic zgomot. Nu se vedea nici măcar dacă valurile mai aleargă pe el.

— Aici se face întuneric ca la noi la tropice, spuse Chimistul. Am căzut în regiunea ecuatorială, nu-i aşa?

— Se pare că da, răspunse Coordonatorul, deşi nu ştiu nici măcar înclinaţia planetei faţă de eliptică.

— Cum aşa? Ar trebui să se cunoască!

— Desigur, datele sunt pe navă.

Tăcură. Îi luă cu frig, aşa că se înveliră cu păturile, iar Fizicianul se apucă să instaleze cortul. Umflă pânza până ce se întinse, părând o emisferă turtită cu o mică intrare deasupra solului, căută împrejur câteva pietre cu care s-ar fi putut fixa marginea cortului pentru a nu fi ridicată de vânt — aveau ţăruşi, dar nimic cu ce să-i bată —, nu găsi nimic, astfel încât reveni cu mâinile goale la colegii care stăteau în jurul focului albăstrui.

Deodată privirea îi căzu asupra obiectului greu, adus din hală, îl ridică şi fixă cu ajutorul lui marginea cortului.

— Cel puţin a folosit la ceva, spuse Doctorul, care îi luase seama.

Inginerul stătea chircit, îşi sprijinise capul pe braţe şi era foarte abătut. Nu scotea nici o vorbă, chiar şi farfuria o ceruse cu un mormăit nedesluşit.

— Şi acum ce facem, dragilor? întrebă el deodată, îndreptându-se.

— Ne culcăm, bineînţeles! răspunse liniştit Doctorul.

Îşi scoase pe îndelete o ţigară din pachet, o aprinse şi trase din ea cu nesaţ.

— Şi mâine? întrebă Inginerul şi se vedea că liniştea lui aparentă era ca o membrană subţire întinsă la maximum.

— Henryk, te comporţi ca un copil, spuse Coordonatorul, începând să-şi cureţe cratiţa cu pământ. Mâine vom cerceta următoarea secţie a halei. Astăzi am văzut, din câte am putut aprecia, circa patru sute de metri.

— Crezi că o să găsim altceva?

— Nu ştiu. Mai avem la dispoziţie o zi. După-amiază va trebui să ne întoarcem la navă.

— Mă bucur nespus, mormăi Inginerul. Se ridică, se întinse, gemu. Parcă am toate oasele frânte, mărturisi el.

— Şi noi la fel, îl asigură binevoitor Doctorul. Ascultă, chiar nu poţi să ne spui nimic despre asta? arătă cu chiştocul aprins al ţigării spre forma aproape invizibilă care apăsa marginea foii de cort.

— Pot, de ce să nu pot? Este o instalaţie care ajută ca mai întâi să o...

— Nu, serios. Doar are anumite părţi. Eu nu mă pricep!

— Crezi că eu mă pricep? izbucni Inginerul. E rodul gândirii unui nebun. Arătă cu mâna în direcţia halei, care nu se vedea. Sau, mai curând, a unor nebuni. Civilizaţia unor demenţi, iată ce este blestematul acesta de Eden! Ceea ce am cărat este produs printr-o serie întreagă de procese, adăugă el mai liniştit. Presare, fixarea segmentelor transparente, prelucrarea termică, lustruire. Sunt nişte polimeri moleculari şi nişte cristale anorganice. La ce folosesc, nu ştiu. Asta e doar o parte, nu un întreg. Dar chiar scoasă din moara aia zăpăcită, această parte în sine mi se pare o tâmpenie.

— Ce vrei să spui? îl întrebă Coordonatorul.

Chimistul strângea farfuriile şi alimentele şi îşi desfăcea pătura. Doctorul stinse ţigara şi, cu multă grijă, puse cealaltă jumătate în pachet.

— Nu am argumente. Acolo, în interior, există anumite elemente. Ele nu se leagă prin nimic. Ca şi când ar fi un circuit electric închis în sine, dar întretăiat prin intercalarea unui izolator. Asta n-ar putea funcţiona. Aşa mi se pare. În definitiv, după atâţia ani, omul îşi formează o anumită intuiţie profesională. S-ar putea să mă înşel, evident, dar nu, prefer să nici nu vorbesc despre asta!

Coordonatorul se ridică. Ceilalţi îi urmară exemplul. Când stinseră arzătorul, îi învălui bezna înfricoşătoare. Stelele înalte nu dădeau lumină, ci luceau doar intens pe cerul ce părea ciudat de jos.

— Deneb, spuse încet Fizicianul.

Se uitară pe cer.

— Unde, acolo? întrebă Doctorul. Vorbeau cu voci scăzute fără să-şi dea seama.

— Da, dar aceea mai mică de alături e Gamma Cygni. Teribil de luminoasă!

— De trei ori mai luminoasă decât se vede de pe Pământ, confirmă Coordonatorul.

— E frig şi până acasă-i cale lungă, mormăi Doctorul.

Nimeni nu mai spuse nimic. Intrară pe rând în baniţa umflată a cortului. Erau atât de obosiţi încât, când Doctorul le ură în întuneric, după obiceiul său, noapte bună, îi răspunse doar respiraţia celor adormiţi.

El nu adormise, încă se mai gândea că procedaseră în mod nechibzuit; pe timpul nopţii, din lăstărişul apropiat putea să iasă vreo bazaconie, ar fi trebuit să stea cineva de pază. O clipă îi trecu prin minte să se ofere să ocupe el însuşi acest post, dar zâmbi încă Odată în întuneric, se întoarse pe partea cealaltă şi oftă. Nici nu prinse de veste când se cufundă într-un somn greu.

A doua zi dimineaţă îi întâmpină soarele. Pe cer erau mai mulţi nori albi, învolburaţi. Micul dejun fu destul de modest, restul alimentelor păstrându-l pentru ultima masă; pentru alte provizii ar fi trebuit să se întoarcă ia navă.

— Măcar dacă ne-am putea spăla! se plânse Ciberneticianul. Nu mi s-a mai întâmplat aşa ceva, să put tot a sudoare, groaznic! Trebuie să fie apă pe undeva!

— Unde-i apă, e şi frizer, răspunse senin Doctorul, uitându-se într-o oglinjoară. Mă tem însă că frizerul de pe planeta asta mai întâi te bărbiereşte şi apoi îţi implantează tot părul la loc. E chiar

foarte posibil, să ştii!

— Şi în mormânt ai să glumeşti, se aprinse Inginerul apoi se simţi încurcat şi adăugă: Scuză-mă, n-am vrut...

— Nu face nimic, răspunse Doctorul, în mormânt, nu, dar cât e cu putinţă... Ei, mergem?

Împachetară lucrurile, dezumflară cortul şi, împovăraţi, porniră de-a lungul cortinei ce se unduia ritmic, până ce se îndepărtară mai mult de un kilometru de locul de tabără.

— Nu ştiu, poate greşesc, dar cortina arată aici parcă mai înaltă, spuse Fizicianul privind printre pleoapele întredeschise spre arcurile ce alergau în ambele direcţii; vârfurile lor scânteiau sus ca un foc argintiu.

Lăsară încărcătura într-un singur loc şi porniră spre hală. Pătrunseră ca şi în ziua precedentă, fără să li se întâmple nimic. Fizicianul şi Ciberneticianul rămaseră în urmă.

— Ce crezi, ce să fie cu dispariţia asta? îl întrebă Cibemeticianul. Se întâmplă atâtea lucruri, că ieri am uitat complet chestia asta!

— Ceva cu refracţia, răspunse Fizicianul cu convingere.

— Pe ce se sprijină plafonul? Doar nu pe asta!

Arătă perdeaua umflată de valuri, de care se apropiau.

— Nu ştiu, poate că elementele de susţinere sunt ascunse undeva în interior sau pe partea cealaltă.

— „Alice în Ţara Minunilor"! îi salută dinăuntru vocea Doctorului. Începem? Astăzi strănut ceva mai rar! S-ar putea să fie vorba de adaptare. În ce parte mergem mai întâi?

Împrejurimile semănau destul de mult cu cele pe care le văzuseră cu o zi mai înainte. Se mişcară însă mai sigur şi mai repede. La început, li se păru chiar că totul este identic ca dincolo. Coloane, puţuri, pădurea de esofaguri oblice, pulsând şi vibrând, scântei, întreg ansamblul de operaţiuni se derula în acelaşi ritm.

Privind însă „produsele finite", al căror rezervor ca o cuvă îl găsiră după câtva timp, descoperiră că sunt altele, mai mari şi cu altă formă decât cele din ziua precedentă. Asta nu era tot. Acele produse, prinse de altfel la ieşire şi reintroduse în circuit, la fel ca dincolo, nu semănau perfect. În esenţă reaminteau de partea superioară a jumătăţii unui ou. Diferite urme de pe această jumătate sugerau că se vor îmbina cu alte părţi — din ea ieşeau capetele unor ţevi în care se mişcau nişte plăci în

formă de lentilă, un fel de supape sau ventile. Când comparară între ele mai multe obiecte de acest fel, constatară că unele aveau două coarne deschise, altele trei sau chiar patru, aceste elemente suplimentare fiind mai mici şi deseori parcă neterminate, ca şi cum prelucrarea s-ar fi oprit undeva la jumătate. Placa în formă de lentilă umplea uneori întregul lumen al canalului, alteori doar o parte a acestuia, iar pe alocuri lipsea cu totul — odată îi găsiră doar germenul, un fel de bob degenerat, ceva mai mare decât mazărea. Suprafaţa „oului" era şlefuită la unele, la alte exemplare părea poroasă; la un exemplar găsiră doi germeni, parţial uniţi între ei şi comunicând printr-un mic orificiu, plăcile alcătuind un fel de „opt". Doctorul îi numi „gemeni siamezi". Această parte avea în plus coarne din ce în ce mai mici; cele mai mici nu se deschideau deloc în afară, aşa cum se întâmpla cu celelalte.

— Ce zici despre toate astea? îl întrebă, stând în genunchi. Coordonatorul pe Inginer, care scotocea prin toată colecţia pescuită din „depozitul" albiei.

— Deocamdată nimic. Mergem mai departe, spuse Inginerul, ridicându-se, dar starea de spirit i se schimbase simţitor.

Înţeleseseră deja că hala se împărţea într-un fel de secţii succesive, nedespărţite între ele prin nimic în afară de unitatea interioară a ciclului de operaţiuni efectuate. Instalaţia de producţie, adică pădurea care şerpuia, îşi strângea tentaculele, gâfâia, era peste tot la fel.

Câteva sute de metri mai departe, dădură peste o secţie care, efectuând aceleaşi mişcări ca şi cea dinainte, zvârcolindu-se, plescăind, gâfâind, căra în canalele sale, arunca în puţurile deschise, cobora de la înălţime, absorbea, prelucra, strângea şi topea... nimic.

Peste tot unde în secţiile anterioare se puteau observa semi-fabricate sau obiecte deja prelucrate pe cale de a se răci, toată această preumblare în dreapta şi în stânga, în sus, în jos, era înlocuită aici de un vid.

Crezând iniţial că produsul este atât de transparent încât nu se vede, Inginerul se aplecă mult în afara rampelor, încercând să apuce ceva din ceea ce ar fi trebuit să zboare din gâtlejurile deschise, dar nu găsi nimic.

— Idioată poveste! exclamă Chimistul consternat.

Inginerul nu părea deloc impresionat.

— Foarte interesant, spuse el şi porniră mai departe.

Se apropiară de zona din care venea un zgomot tot mai mare. Era înfundat, dar cu atât mai asurzitor — ca şi când milioane de piei grele, umede, cădeau pe o membrană care nu era bine întinsă. Deodată se făcu mai multă lumină. Din zecile de ţurţuri în formă de măciucă, ce se legănau cu capetele în jos chiar din plafon, zbura o adevărată ploaie de obiecte negre, se loveau de laturile groase ale diafragmelor când dintr-o parte, când din cealaltă, întinzându-se vertical şi pulsând regulat ca şi cum ar fi fost umflate cu un gaz — diafragmele erau cenuşii-transparente ca nişte băşici — şi, înşfăcate la jumătatea drumului de braţele şerpuitoare, ce lucrau atât de repede, încât se constituiau în adevărate vârtejuri, aterizau undeva în adâncuri. Aici obiectele se aşezau în ordine unul lângă altul, în patrulatere, în şiruri perfecte, iar din partea opusă se târa la anumite intervale de timp un corp uriaş, turtit ca un cap de rechin, şi printr-un suspin prelung sorbea câteva şiruri deodată din „producţia finită".

— Depozitul, explică flegmatic Inginerul. De sus vin de-a gata, iar dincolo e un fel de transportor — le ia şi le reintroduce în circuit.

— De unde ştii că le reintroduce? S-ar putea ca aici să nu fie aşa! ricana Fizicianul.

— Am dedus, datorită faptului că depozitul e plin.

Nimeni nu înţelesese bine ce voia să spună, dar tăcură şi trecură mai departe.

Se făcuse ora patru, când Coordonatorul hotărî întoarcerea. Stăteau pe fundul unei secţii alcătuite din două sectoare. Primul producea discuri groase, prevăzute cu mânere ca nişte urechi, celălalt reteza mânerele şi fixa în locul lor inele eliptice, după care discurile se îndreptau spre subsol, de unde se întorceau netede, „rase", cum spunea Doctorul, pentru a fi supuse din nou procesului de sudare a mânerelor-urechi.

Când ieşiră în câmpie, deasupra căreia soarele atârna încă destul de sus, şi păşiră în direcţia unde lăsaseră cortul şi obiectele, Inginerul spuse:

— Încet-încet, lucrurile încep să se lege.

— Nu zău! exclamă Chimistul cu o anumită doză de ironie.

— Da, confirmă Coordonatorul. Ce crezi despre toate astea? se adresă Doctorului.

— E un cadavru, răspunse acesta.

— Cum, un cadavru? întrebă Chimistul care nu înţelegea nimic.

— Un cadavru care se mişcă, adăugă Doctorul.

Merseră un timp în tăcere.

— Pot să aflu până la urmă ce rost au toate astea? întrebă, nu fără iritare, Chimistul.

— Un complex dirijat de la distanţă pentru a produce diferite părţi componente, care cu timpul s-a dereglat complet, fiindcă a fost lăsat la voia întâmplării, explică Inginerul.

— Aha! Cam de câtă vreme?

— Nu ştiu.

— Cu o foarte mare aproximaţie şi un risc de a greşi la fel de mare, se poate lansa ipoteza a cel puţin câteva zeci de ani, spuse Ciberneticianul.

— Dar e posibil şi mai mult. Nu m-aş mira dacă mi s-ar spune că asta s-a întâmplat acum două sute de ani!.

— Sau acum o mie de ani, interveni flegmatic Coordonatorul.

— După cum ştii, electrocreierele de veghe se dereglează într-un ritm egal cu coeficientul..., începu Ciberneticianul, dar Inginerul îl întrerupse:

— Ele pot funcţiona pe alte baze decât ale noastre şi în general nici măcar nu ştim dacă sunt sisteme electronice. Personal, mă îndoiesc. Construcţia este nemetalică, semilichidă.

— Să lăsăm amănuntele, spuse Doctorul. Ce credeţi despre toate astea? Adică, în ce lumină vedeţi lucrurile? Eu le văd mai curând într-una sumbră.

— Te gândeşti la locuitorii planetei?

— Mă gândesc la locuitorii planetei!

III

Noaptea târziu ajunseră la deluşorul pe care se înălţa fuzelajul navei. Pentru a grăbi marşul şi a evita întâlnirea cu locuitorii lăstărişului, îl traversară în locul unde tufişurile erau separate între ele la peste zece metri, ca şi când le-ar fi despărţit un plug uriaş; pe brazdele acoperite de muşchi se înmulţeau numai licheni catifelaţi.

Întunericul învălui brusc câmpia, în momentul în care silueta oblică a rachetei se conturase clar; se descurcară chiar fără

lanterne. Le era foame, dar, mai mult decât flămânzi, erau aşa de obosiţi, încât hotărâră să ridice cortul afară. Fizicianul, pe care îl mistuia setea — li se terminase apa la înapoiere —, traversă tunelul spre interiorul navei. Lipsi destul de mult timp. Tocmai fixau cortul umflat, când auziră strigătul lui, chiar de sub pământ. Săriră înăuntru şi-l ajutară să iasă la suprafaţă. Mâinile îi tremurau. Era atât de surescitat, încât abia vorbea.

— Ce s-a întâmplat? Linişteşte-te! strigară care mai de care.

Coordonatorul îl prinse zdravăn de braţe.

— Acolo — arătă spre corpul întunecat — acolo a fost cineva!

— Ce spui?

— După ce ţi-ai dat seama?

— Cine a fost?

— Nu ştiu!

— Atunci de unde ştii că a fost cineva?!

— După... urme. Din întâmplare am intrat în sala de comandă — înainte era plină cu pământ, acum e goală!

— Cum aşa, goală?

— A dispărut pământul!

— Unde a dispărut?

— Nu ştiu!

— Te-ai uitat şi în celelalte cabine ?

— Da. Adică... Uitasem că în cabina de navigaţie era pământ şi la început nu m-am gândit la nimic, fiindcă mi-era sete. Am mers la magazie, am găsit apa, dar n-am avut cu ce s-o scot, deci m-am dus în cabina ta — se uită la Cibernetician — şi acolo...

— Ce dracu' era acolo?

— Totul era acoperit de nişte mucozităţi!

— Mucozităţi?

— Da, o mucozitate transparentă, cleioasă — cu siguranţă încă mai am urme pe bocanci! N-am văzut nimic, abia ulterior am simţit că mi se lipesc tălpile.

— E posibil să se fi scurs ceva din recipiente, sau să fi avut loc vreo reacţie chimică, doar ştii că în laborator jumătate din vase s-au spart.

— Nu vorbi prostii. Îndreaptă lumina spre picioarele mele!

Pata de lumină porni în jos, se iviră bocancii Fizicianului, pe alocuri lucioşi, parcă acoperiţi cu un strat de lac incolor.

— Asta nu-i o dovadă că acolo ar fi fost cineva, spuse încet

Chimistul.

— Eu nici atunci nu mi-am dat seama. Am luat cana şi m-am întors la magazie. Am simţit cum mi se lipesc tălpile, dar n-am acordat atenţie. Am băut apă şi, când m-am întors, mi-a venit în minte, nici eu nu ştiu de ce, să mă uit în bibliotecă. Eram uşor neliniştit, dar nu-mi închipuiam aşa ceva. Am deschis uşa, am aprins lumina şi am constatat că nu mai era nici urmă de pământ! Doar eu însumi aruncasem acolo pământ. Îndată mi-am reamintit că şi în cabina de comandă ar fi trebuit să fie!

— Şi mai departe ce s-a întâmplat? întrebă Coordonatorul.

— Nimic. Am dat fuga aici!

— S-ar putea să mai fie încă acolo, în cabina de comandă, sau în cealaltă magazie, spuse cu jumătate de gură Ciberneticianul.

— N-aş crede, mormăi Coordonatorul.

Lanterna pe care o ţinea Doctorul lumina o fâşie de sol; se strânseseră toţi în jurul Fizicianului, care încă mai respira grăbit.

— Să mergem acolo, sau cum să facem? reflectă cu voce tare Chimistul, dar se vedea că nu se grăbeşte deloc.

— Mai arată o dată bocancii, spuse Coordonatorul.

Privi cu atenţie stratul lucios, uscat, care se lipise de piele. Fu cât pe aici să se izbească involuntar cap în cap cu Doctorul, care se aplecase şi el aproape concomitent. Se uitară unul la celălalt. Nici unul nu rosti un cuvânt.

— Trebuie să facem ceva! spuse Ciberneticianul disperat.

— Dar nu s-a întâmplat nimic! Vreun exemplar din fauna locală a pătruns în interiorul navei şi, negăsind nimic care să-l intereseze, a dispărut, spuse Coordonatorul.

— Cu siguranţă, o râmă, nu-i aşa? Una cam cât un rechin, sau cât doi rechini, interveni Ciberneticianul. Ce s-a întâmplat cu pământul?

— Într-adevăr, cam straniu. S-ar putea…

Fără a-şi exprima gândul până la capăt, Doctorul începu să umble de colo-colo. Îi vedeau silueta în lumina lanternei. Pata de lumină, când se concentra jos pe sol, când alerga palidă în noapte.

— Hei, strigă el deodată, hei! Am găsit!

Alergară într-acolo. Stătea pe un val de pământ lung de câţiva metri, parcă bătătorit şi acoperit ici-colo de o peliculă subţire, lucioasă.

— Se pare că într-adevăr e vorba de o râmă, adăugă Fizicianul cu o voce improprie.

— În acest caz trebuie să înnoptăm totuşi în rachetă, decise Coordonatorul. Mai întâi facem un control ca să ne asigurăm, iar apoi închidem trapa.

— Omule, asta va dura toată noaptea, noi încă nu ne-am uitat în toate cabinele! se văicări Chimistul.

— N-avem încotro!

Lăsară cortul umflat în voia soartei şi coborâră în tunel.

O bună bucată de timp umblară prin navă, luminând toate ungherele şi cotloanele. Fizicianului i se păru că în cabina de comandă resturile tablourilor fuseseră mutate dintr-un loc în altul, dar nimeni nu era sigur de acest lucru. Apoi Inginerul se întrebă dacă lăsase sculele pentru confecţionarea lopeţilor în starea în care le găsiseră acum.

— N-are importanţă, spuse Doctorul nerăbdător, n-o să ne jucăm acum de-a detectivii, s-a făcut ora două!

Se întinseră pe saltelele scoase din cabină la ora trei, şi asta numai datorită faptului că Inginerul, în loc să mai examineze celelalte două niveluri ale sălii maşinilor, hotărî pur şi simplu să baricadeze uşa din interiorul navei care ducea spre ea. Aerul din încăperea închisă li se părea sufocant, plutea în el un miros dezagreabil; erau tare obosiţi, abia îşi scoaseră ghetele şi combinezoanele, stinseră lumina şi căzură într-un somn greu, liniştit.

Doctorul se trezi în plină beznă, lucid de-a binelea. Îşi duse ceasul la ochi, o clipă nu-şi dădu seama ce oră era, nu prea se potrivea cu întunericul din jur, uitase că se află în navă, sub pământ. În sfârşit, descifră din coroniţa scânteilor verzi de pe disc că se apropia ora opt. Asta-l miră. Dormise atât de puţin! Mormăi cu regret şi vru să se întoarcă pe partea cealaltă, când deodată rămase nemişcat.

În fundul navei se întâmpla ceva — mai curând simţea, decât auzea. Podeaua transmitea un tremur uşor. Undeva, foarte departe, zumzăia ceva, abia perceptibil, iar el se ridică imediat în capul oaselor. Inima începu să-i bată mai tare.

„S-a întors!" Se gândi la făptura ale cărei mucozităţi le descoperise Fizicianul. „Încearcă să forţeze trapa de intrare", fu gândul următor.

Nava porni deodată să tremure de parcă o forţă uriaşă ar fi

vrut să o îndese şi mai mult în pământ. Unul dintre cei care dormeau gemu neliniştit în somn. O clipă Doctorul avu impresia că i se face părul măciucă. Nava cântărea şaisprezece mii de tone. Podeaua începu să vibreze. Era o vibraţie inegală, năvalnică. Deodată, îşi dădu seama.

Era vreunul dintre agregatele de pornire. Cineva îl pusese în mişcare!

— Sculaţi-vă! strigă, căutându-şi pe pipăite lanterna.

Oamenii se treziră brusc, se izbiră unul de celălalt în întunericul beznă, se auziră strigăte amestecate. Doctorul găsi în sfârşit lanterna şi o aprinse. Explică în câteva cuvinte ce se întâmpla. Inginerul, încă ameţit de somn, asculta ecoul îndepărtat. Zvâcniri succesive zgâlţâiau corpul navei şi un geamăt sporea în intensitate.

— Compresoarele ajutajelor din stânga! şuieră el. Coordonatorul îşi încheia combinezonul în tăcere, ceilalţi se îmbrăcau în grabă. În cămaşă şi şort, aşa cum se sculase, Inginerul ieşi pe coridor; în drum smulse lanterna din mâna Doctorului.

— Ce vrei să faci?

Alergară în urma lui. Se îndrepta spre cabina de comandă. Podeaua pe care alergau duduia, tremura tot mai febril.

— Paletele pot ceda în orice moment, gâfâi Inginerul pătrunzând în cabina de comandă, deblocată de. intrus.

Sări brusc şi trase maneta. O lumină se aprinse în colţ. Inginerul şi Coordonatorul traseră din lăcaşul de pe perete electrojectorul, îl scoaseră din cutie, apoi în cea mai mare grabă se conectară la instalaţia de încărcare; ceasul de control era spart, dar tubul alungit al ţevii bătea în albastru, ceea ce însemna că exista curent pentru încărcare.

Podeaua trepida şi tot ceea ce nu era fixat de ea ţopăia; sculele de metal se zgâlţâiau în rafturi, un obiect de sticlă căzu şi se sparse, auziră zgomotul de cioburi. Resturile carcasei de plastic reacţionau printr-o rezonanţă amplificată; deodată se lăsă o tăcere ca de mormânt. Concomitent, singura lumină se stinse. Doctorul aprinse imediat lanterna.

— L-ai încărcat? întrebă Fizicianul.

— În două serii! E bine şi aşa! strigă Inginerul smulgând, mai curând decât să desfacă, dispozitivul de fixare.

Luă electrojectorul, îl aplecă cu tubul de aluminiu în jos,

apăsă mânerul cu palma şi porni pe coridor în direcţia sălii maşinilor. Erau la jumătatea drumului, lângă bibliotecă. Deodată se auzi un scrâşnet diabolic, prelung, două-trei zvâcnituri zgâlţâiră întreaga navă, în sala maşinilor ceva se prăbuşi cu bubuit îngrozitor, după care se aşternu o linişte adâncă.

Inginerul şi Coordonatorul, umăr lângă umăr, ajunseră la uşa blindată. Coordonatorul trase zăvorul vizorului şi se uită înăuntru.

— Daţi-mi lanterna, spuse.

Doctorul i-o întinse imediat, dar nu era uşor să lumineze în interior prin orificiul strâmt de sticlă şi să se uite în acelaşi timp. Inginerul deschise al doilea vizor, îşi fixă ochii în el şi inspiră, reţinând aerul în plămâni.

— E la pământ, spuse după câteva clipe.

— Ce? Cine? se auziră vocile din spatele său.

— Oaspetele. Luminează mai bine, ceva mai jos, aşa! Nu se mişcă, nimic nu se mişcă.

Făcu o pauză.

— E cât un elefant de mare, constată pe un ton fără inflexiuni.

— A atins liniile de acumulare? se interesă Coordonatorul, care nu vedea nimic, deoarece capătul reflectorului pe care-l fixase în vizor acoperea întreg orificiul.

— Mai curând a pătruns în cablurile rupte. Văd capetele ieşind de sub el.

— Capetele cui? ardea de nerăbdare să afle Fizicianul.

— Ale cablului de înaltă tensiune. Da. Nu se mişcă. Ce facem, deschidem?

— Trebuie, răspunse Doctorul şi începu să tragă zăvorul principal.

— Poate doar se preface, interveni cineva din spate.

— Numai un cadavru se poate preface atât de bine, replică Doctorul, care reuşise să-şi apropie faţa de celălalt vizor înainte ca lumina lanternei să dispară.

Zăvoarele de oţel alunecară încet în lăcaşele lor. Uşa se deschise. Preţ de câteva clipe nimeni nu trecu pragul. Fizicianul şi Ciberneticianul se uitau peste umerii celor din faţă. Înăuntru, pe plăcile sparte ale ecranului, prins între pereţii împinşi cu forţa în lături, zăcea lucind uşor în lumină un morman ghebos. Uneori, pe suprafaţa lui trecea câte un fior aproape imperceptibil.

— Trăieşte, spuse cu voce înăbuşită Fizicianul.

În aer se ridică un miros ascuţit, respingător, ca de blană arsă, firişoare vineţii de fum se pierdură definitiv în raza de lumină.

— Pentru orice eventualitate, spuse Inginerul.

Ridică electrojectorul apăsându-i mânerul transparent pe şold şi-l îndreptă spre o parte a masei diforme. Se auzi un fâsâit. Descărcarea fără scântei nimeri trunchiul ridicat abrupt în partea centrală, ceva mai jos de cocoaşă. Uriaşul corp se strânse, se umflă şi parcă se prăbuşi în sine, lăţindu-se şi mai mult. Marginile superioare ale pereţilor începură să tremure, îndoite de o forţă uriaşă.

— Gata! exclamă Inginerul.

Trecu pragul înalt de oţel.

Intrară toţi. În zădar se străduiră să identifice picioarele, tentaculele, capul fiinţei; zăcea pe porţiunea smulsă a transformatorului, diformă, cocoaşa se revărsase toată într-o parte, ca un sac larg, plin cu gelatină. Doctorul atinse marginea corpului inert. Se aplecă.

— Totul este mai degrabă..., mormăi el. Mirosiţi, îi îndemnă.

Întinse palma spre ei; pe vârful degetelor strălucea ceva ca untura de peşte. Chimistul îşi învinse primul instinctul de scârbă.

— Îl recunoşti, nu-i aşa? întrebă Doctorul.

Mirosiră toţi şi recunoscură mirosul amărui din halele fabricii.

Doctorul găsi într-un colţ o manivelă ce se putea desprinde de pe axă, fixă un capăt al ei sub trup şi încercă să-l răstoarne într-o parte. Deodată alunecă, vârful manivelei străpunse pielea şi oţelul intră aproape până la jumătate înăuntru.

— Gata, ne-am aranjat, nu era de ajuns epava, acum avem şi cimitir! mârâi furios Ciberneticianul.

— Mai bine mi-ai da o mână de ajutor, replică indignat Doctorul, care se căznea singur să răstoarne namila.

— Stai puţin, drăguţule, spuse Inginerul, cum a fost posibil ca animalul ăsta să pună în mişcare agregatul?

Toţi îl priviră uluiţi.

— Într-adevăr..., bolborosi Fizicianul. Hm! Şi ce-i cu asta? adăugă el stupid.

— Chiar de-ar fi să crăpăm, trebuie să-l întoarcem. Trebuie neapărat! se aprinse Doctorul. Hai, toţi, nu, din partea asta. Aşa! Să nu vă fie scârbă! Hei, ce-i acolo?

— Aşteaptă, spuse Inginerul.

Ieşi, dar reveni după o clipă cu rǎngile pe care le folosiseră la săpatul tunelului. Le băgară ca pe nişte leviere sub trupul inert şi, la comanda Doctorului, ridicară. Ciberneticianul începu să tremure când palma, alunecându-i pe oţelul lucios, atinse pielea făpturii. Cu un plescăit dizgraţios, aceasta se prăbuşi greoi într-o parte. Toţi se dădură în lături. Cineva ţipă.

Ca dintr-o gigantică scoică, alungită ca un fus, se desprindea dintre faldurile de muşchi ca nişte aripi groase şi încreţite, un trunchi mic cu două mânuţe, ce alunecă prin propria sa greutate în jos, până ce atinse cu degetele noduroase podeaua. Nu era mai mare decât bustul unui copil, cum atârna aşa pe mucoasele elastice ale firelor palid-gălbui, legănându-se din ce în ce mai încet, până muri. Doctorul avu primul curajul să se apropie de el, îi prinse vârful membrelor moi, cu mai multe articulaţii, şi micul tors palid-străveziu se întinse, arătându-şi feţişoara plată, fără ochi, cu nări căscate şi cu ceva sfâşiat, ca o limbă muşcată, în locul unde e limba omenească.

— Un locuitor al Edenului..., spuse sec Chimistul.

Inginerul, prea afectat pentru a vorbi, se aşezase pe cilindrul generatorului şi fără să-şi dea seama îşi ştergea de zor mâinile de pânza combinezonului.

— Deci, e o creatură, sau două? întrebă Fizicianul.

Se uită de aproape cum atinge Doctorul bustul inert.

— Două într-una, sau una în două — s-ar putea să fie simbionţi, nu e exclus să se separe periodic.

— Aşa, ca monstrul cu părul negru? adăugă Fizicianul.

Doctorul încuviinţă din cap fără a întrerupe examinarea.

— Dar ăsta n-are picioare, nici ochi, nici cap, nimic! spuse Inginerul.

Îşi aprinse o ţigară, ceea ce nu mai făcuse niciodată.

— Nu se ştie, vom vedea, replică Doctorul. Cred că n-aveţi nimic împotrivă dacă-i fac autopsia. Oricum trebuie ciopârţit, altminteri nu poate fi scos de aici. Aş lua pe cineva să mă asiste, dar s-ar putea să nu fie prea plăcut. Se oferă cineva?

— Eu!

— Şi eu, răspunseră aproape în acelaşi timp Coordonatorul şi Ciberneticianul.

Doctorul se ridică în picioare.

— Doi, e şi mai bine. O să caut acum instrumentele. Durează

puţin. Trebuie să vă spun că şederea noastră aici se complică prea mult — până la urmă o să fie nevoie de o săptămână pentru a curăţa o singură gheată. E imposibil să terminăm ceva din ceea ce am început.

Inginerul şi Fizicianul ieşiră pe coridor. Coordonatorul, întorcându-se din sala de operaţie cu şortul de cauciuc pe el şi mânecile suflecate, se opri lângă ei. Aducea o tavă nichelată cu instrumente chirurgicale.

— Ştiţi cum funcţionează pulverizatorul, spuse. Dacă doriţi să fumaţi, mergeţi sus.

Porniră deci spre tunel, Chimistul îi însoţea. Pentru orice eventualitate, luă electrojectorul lăsat de Inginer în sala maşinilor.

Soarele atârna sus, mic, turtit; în zare aerul încins tremura deasupra nisipurilor ca gelatina. Se aşezară în fâşia lungă de umbră pe care o proiecta, de sus, fuzelajul rachetei.

— Straniu animal, iar faptul că a putut să pornească generatorul este extraordinar, se miră Inginerul.

Îşi şterse obrazul. Barba nu-l mai înţepa; pe toţi îi deranjau bărbile, repetau mereu că trebuie să se bărbierească, dar nimeni nu avea timp de aşa ceva.

— Dar acum, la drept vorbind, din toate astea mă bucură cel mai mult că generatorul a dat curent. Asta înseamnă că circuitele sunt întregi.

— Şi scurtcircuitul? observă Fizicianul.

— Nu-i nimic, a sărit siguranţa automată, nu-i mare lucru. Partea mecanică s-a distrus complet, dar pentru asta găsim noi o soluţie. Lagăre — avem seturi de rezervă, trebuie doar să căutăm. Desigur, teoretic şi bobina poate fi pusă la punct, dar cu mâinile goale am încărunţi lucrând la ea. Acum mă gândesc că pur şi simplu nu m-am apucat să fac o verificare riguroasă, fiindcă mă temeam că acolo totul e făcut zob şi atunci ştiţi ce s-ar fi întâmplat cu noi!

— Reactorul, se hazarda Chimistul.

Inginerul se strâmbă.

— Şi reactorul. Reactorului o să-i vină rândul. Mai întâi trebuie să avem curent. Fără curent nu facem nimic. Infiltraţiile instalaţiei de răcire pot fi eliminate în cinci minute, dar trebuie sudate tuburile. Pentru asta, din nou avem nevoie de curent.

— Şi ai de gând să te apuci de maşini, acum? întrebă

Fizicianul cu speranţă în glas.

— Da. Elaborăm un plan de reparaţii, am vorbit despre asta cu Coordonatorul. Mai întâi ar trebui să avem cel puţin un agregat în stare de funcţionare. Fireşte, nimic nu se poate face fără risc, pentru că agregatul trebuie pus în funcţiune fără energie atomică - dracu' ştie cum! Fir-ar să fie... Până când instalaţia electrică nu funcţionează, habar n-am ce se întâmplă în pila atomică.

— Nu-i nici o problemă, cu neutroni acţionează chiar fără telecomandă, spuse Fizicianul, pila a trecut de la sine în stare inactivă. Cel mult la pornire s-ar putea ca temperatura să fie puţin cam mare, dacă răcirea...

— Mulţumesc. Pila se poate dizolva şi tu spui că „nu-i nici o problemă"?

Se certară astfel tot mai aprins, apoi se mai liniştiră şi începură să discute ceva mai cumpătat şi, fiindcă nici unul n-avea chef să coboare în navă, desenau schemele pe nisip, când deodată la capătul tunelului apăru capul Doctorului care-i strigă.

Se ridicară brusc.

— Ei, ce-ai aflat?

— Dintr-un anumit punct de vedere, puţine, din altul destul de multe, răspunse Doctorul, care arăta oarecum ciudat, pentru că în timp ce vorbea, doar capul îi ieşea deasupra solului. Puţine lucruri — continuă el — fiindcă, oricât ar suna de straniu, nu sunt sigur dacă e vorba de o fiinţă sau de două. În orice caz, e un animal. Posedă două sisteme de circulaţie sanguină, dar nu sunt complet separate. Cel mare — purtătorul — se mişcă, după câte cred, în salturi sau prin paşi.

— E o mare diferenţă, spuse Inginerul.

— Şi aşa, şi aşa, explică Doctorul. Ceea ce arată a cocoaşă reprezintă tubul digestiv.

— În spate?

— Nu era spatele! Când a fost electrocutat a căzut cu abdomenul în sus!

— Vrei să spui că fiinţa aceea mai mică, asemănătoare cu... Inginerul nu-şi duse gândul până la capăt.

— Cu un copil, adăugă liniştit Doctorul, da, umbla cumva pe partea de la suprafaţă a purtătorului — în orice caz, acest lucru e posibil. Ei, nu la suprafaţă — se corectă el — probabil, de cele mai multe ori stătea înăuntrul acelui înveliş mai mare, are acolo

un fel de cuib ca o pungă. Singurul lucru cu care îl pot compara e marsupiul cangurului, dar asemănarea e foarte mică şi nefuncţională.

— Şi presupui că e o fiinţă inteligentă? Eu cred că da, spuse Fizicianul.

— Trebuie să fi fost inteligentă, de vreme ce a reuşit să deschidă uşa, s-o închidă în urma sa, ca să nu mai vorbim de pornirea maşinilor, spuse Doctorul, care nu prea manifesta dorinţa de a ieşi la suprafaţă. Mai interesant e că nu are sistem nervos, în accepţiunea noastră.

— Cum asta?! sări Ciberneticianul.

Doctorul îşi încruntă sprâncenele.

— Ce să-i faci! Aşa este. Sunt acolo o serie de organe al căror rol nici măcar nu-l bănuiesc. Există măduvă, dar în cutia craniană nu este creier. Adică e ceva acolo, dar orice anatomist mi-ar spune că sunt un ignorant dacă aş încerca să-i sugerez că ar fi vorba de creier... Un fel de glande, dar parcă de absorbţie, iar între plămâni — pentru că are trei plămâni — am găsit iarăşi ceva extrem de bizar. Ceva care nu mi-a plăcut deloc. L-am pus într-o baie de formol, mai târziu o să vedeţi. Deocamdată avem treburi mai urgente. Sala maşinilor arată, din păcate, ca o măcelărie. Trebuie scos şi îngropat totul cât mai repede, în navă e cald şi nu strică să ne grăbim, mai ales pe căldura asta. Puteţi să vă puneţi ochelari fumurii, să vă legaţi la nas, mirosul nu e dizgraţios, dar atâta cantitate de carne crudă...

— Tu glumeşti? întrebă încet Fizicianul.

— Nu!

Doctorul ieşi în sfârşit din tunel. Peste şortul de cauciuc mai avea unul alb, stropit cu roşu de sus până jos.

— Îmi pare rău, s-ar putea să leşinaţi, dar n-avem încotro. Hai, grăbiţi-vă!

Se întoarse şi dispăru. Ceilalţi se uitară unul la altul şi se afundară pe rând în tunel.

Munca de cioclu, cum o numise Chimistul, se termină abia la amiază târziu. Lucraseră semidezbrăcaţi pentru a nu-şi păta combinezoanele, scoţând mormanul îngrozitor cu ce apucaseră -cu găleţi, cu tărgi de tablă; îngropară rămăşiţele ciopârţite la două sute de paşi distanţă de navă, pe vârful dealului şi, în ciuda indicaţiei Coordonatorului de a economisi apa, folosiră cinci găleţi pentru a se spăla. Până să se coaguleze, sângele

creaturii semăna cu cel uman, dar îşi schimba repede culoarea în portocaliu, uscându-se într-un fel de pulbere gălbuie, fărâmicioasă. Echipajul, frânt de oboseală, se aşeză la umbră sub navă. Gândul la mâncare nici măcar nu le trecea prin minte; toţi beau cafea şi apă şi unul după altul începură să moţăie, deşi trebuia să fie analizată prima etapă a lucrărilor de reparaţii. Când se deşteptară se făcuse deja noapte. Din nou au fost nevoiţi să meargă la magazie după alimente, să deschidă conservele, să le încălzească, iar după ce mâncară, să spele vasele; la miezul nopţii, întrucât toţi erau odihniţi, hotărâră pe neaşteptate să nu se culce, ci să treacă la lucrările preliminare.

Când înlăturară vechiturile de plastic şi de metal de pe generatorul de avarie, inimile le bătură mai tare. Lucrară cu leviere manuale, pierdură ore în şir pentru a da la o parte maldărul de oţel în căutarea oricărei piese de rezervă, a oricărui fleac, piuliţă sau cheie. La sfârşit reuşiră să examineze generatorul lateral în întregime. Înlocuiră lagărul defect cu unul nou şi readuseră în stare de funcţionare paletele compresorului mic. De altfel, Inginerul făcu operaţiunea pe cât de simplu, pe atât de primitiv: întrucât paletele de rezervă erau Într-un număr insuficient, tăie pur şi simplu fiecare a doua paletă — desigur, rotorul urma să lucreze cu eficienţă mai mică, dar era gata de pus în funcţiune. La cinci dimineaţa, Coordonatorul anunţă încheierea activităţii, apreciind că vor întreprinde mai multe expediţii, măcar pentru a-şi completa rezervele de apă. Motive se vor găsi destule, dar nu-şi puteau perturba ritmul de somn şi de veghe.

— Să dormim până la ziuă şi ne apucăm iarăşi de treabă! hotărî el.

Restul nopţii se scurse liniştit. De dimineaţă nimeni nu avea chef să iasă la suprafaţă, toţi erau dornici să continue lucrul, şi cât mai repede. Inginerul alcătui ceva în genul primului set de scale şi nu mai fură nevoiţi să alerge prin toate cabinele pentru orice fleac. Mai întâi verificară distribuţia, atât de afectată de scurtcircuite, încât a trebuit să o refacă aproape complet. Resturile erau înlocuite cu părţi demontate fără milă de la celelalte agregate care nu funcţionau, apoi trecură la pornirea alternatorului. Transpus în viaţă, planul elaborat de Inginer era mai curând temerar: dinamul era turat de un compresor transformat în turbină acţionată de oxigenul din butelie. În

condiţii normale, mecanismul de avarie era pornit cu vapori de apă la înaltă presiune de la reactor, căci reactorul — inima navei — este considerat cel mai rezistent dintre toate elementele; acum însă, ca urmare a distrugerii totale a instalaţiei electrice, nici măcar nu puteau să se gândească la aşa ceva. Au fost nevoiţi aşadar să utilizeze rezerva strictă de oxigen. Preţiosul gaz se risipea doar aparent, căci se bizuiau pe faptul că atunci când maşinile vor fi puse în funcţiune vor putea umple la loc recipientele golite, cu oxigen atmosferic. Nu exista altă cale – pornirea pilei atomice fără electricitate ar fi însemnat o nebunie. Ce-i drept, Inginerul, fără a vorbi nimănui despre asta, ar fi fost în stare şi de acest gest nebunesc, în cazul că proiectul bazat pe oxigen n-ar fi reuşit. Nu se ştia dacă oxigenul comprimat nu se va epuiza mai înainte ca pila atomică să fie activată. Doctorul stătea în nişa mică de sub podeaua nivelului superior al sălii maşinilor şi, cu glas tare, anunţa cifrele presiunii în scădere pe manometrele de oxigen. Ceilalţi cinci lucrau sus, agitându-se ca într-un cazan fierbinte. Fizicianul stătea lângă tabloul provizoriu de distribuţie al pilei — montat în aşa fel încât oricărui specialist de pe Pământ care l-ar fi văzut i s-ar fi ridicat părul măciucă. Inginerul, atârnând cu capul în jos sub corpul generatorului, fixa periile segmenţilor, negru de unsoare; Coordonatorul stătea alături de Cibernetician şi amândoi se uitau la cadranul deocamdată inert al contorului cu neutroni, în timp ce Chimistul alerga între ei ca un ucenic care distribuie sculele.

Oxigenul sâsâia, compresorul, pe post de turbină cu gaz, vuia furios, zbârnâind şi vibrând, rotorul — pe care Inginerul îl tratase în mod barbar — nu era bine echilibrat, turaţia generatorului creştea, ezitarea lui iniţială se transformă într-un cântec din ce în ce mai puternic, lămpile atârnate sub plafonul cablurilor întinse aiurea răspândeau o lumină albă, intensă.

— Două sute optsprezece — două sute doi — o sută nouăzeci şi cinci — se auzea vocea monotonă a Doctorului, invizibil, distorsionată de ecoul tablei.

Inginerul ieşi de sub dinam, ştergându-şi de unsoare şi de transpiraţie faţa bărboasă.

— Gata, răsuflă el.

Mâinile îi tremurau de atâta efort, încât nici măcar nu sesiză când Fizicianul îi spuse:

— O pornesc pe prima!

— O sută optzeci — o sută şaizeci şi trei — o sută şaizeci — număra la intervale egale Doctorul, întrecând vuietul dinamului, care începuse să alimenteze electric reactorul şi cu fiecare moment avea nevoie de mai mult oxigen pentru a întreţine turaţia.

— Sarcina completă! gemu Inginerul uitându-se la indicatoarele electrice.

— Le dau drumul la toate, adăugă Fizicianul pe un ton disperat, întretăiat, crispându-se instinctiv, de parcă s-ar fi aşteptat să primească o lovitură.

Apăsă cu ambele mâini mânerele negre. Deschise gura. Nedându-şi seama, Coordonatorul îl strângea de braţ din ce în ce mai tare. Se uitau la cadranele dreptunghiulare, fără geam, cu indicatoarele îndreptate în pripă: controlul densităţii fluxului de neutroni rapizi, controlul asupra circulaţiei pompelor electromagnetice, indicatorul de infestare cu izotopi şi termovaporii interiori compacţi ai pilei. Dinamul gemea, urla, scânteile ţâşneau pe sub segmenţii ce nu erau perfect etanşi. În interiorul pilei, dincolo de blindajul gros, lucios, stăpânea o linişte funebră. Indicatoarele nici nu se mişcară. Deodată toate se înceţoşară în faţa Fizicianului şi îşi pierdură conturul; el închise ochii, iar când îi deschise, plini de lacrimi, le observă în poziţie de lucru.

— A depăşit punctul critic!!! strigă şi începu să suspine, fără a da drumul celor două mânere.

Simţi cum i se înmoaie muşchii. Avea impresia că va exploda. Îi venea greu să vorbească, atât de încordate îi erau maxilarele.

— Nouăzeci — optzeci şi unu — şaptezeci şi doi..., striga uniform Doctorul.

— Acum!!! ţipă Inginerul şi, cu mâna în uriaşa mănuşă roşie, acţionă comutatorul principal.

Generatorul gemu şi începu să-şi piardă din turaţie. Se năpusti asupra compresorului şi închise ambele ieşiri.

— Patruzeci şi şase — patruzeci şi şase — patruzeci şi şase, repeta uniform Doctorul.

Turbina încetă să mai ia oxigen din recipient. Lămpile păliră, se făcea tot mai întuneric.

— Patruzeci şi şase — patruzeci şi şase..., striga Doctorul.

Deodată lămpile începură să lumineze mai tare. Dinamul

abia se mai rotea, dar era curent; toate voltmetrele indicau creşterea tensiunii.

— Patruzeci şi şase — patruzeci şi şase..., repeta întruna Doctorul, care nu ştia nimic acolo unde se afla, în nişa sa de metal.

Fizicianul se aşeză pe podea şi-şi acoperi faţa cu palmele. Se aşternuse liniştea. Rotorul generatorului vuia ca un bas, se rotea din ce în ce mai lent, până se opri.

— Patruzeci şi şase... patruzeci şi şase..., repeta mereu Doctorul.

— Cum stăm cu scurgerile? întrebă Coordonatorul.

— La parametri normali, răspunse Ciberneticianul.

— Se vede că a curs înainte, în momentul de vârf al deceleraţiei, dar automatul a izbutit să cimenteze înainte de a se produce scurtcircuitul.

Nu mai adăugă nimic, dar fiecare înţelese cât era de mândru de acest automat. Cu o mână îşi strângea degetele de la cealaltă, pe furiş, fiindcă îi tremurau.

— Patruzeci şi şase..., insista Doctorul.

— Omule, încetează! se burzului spre el, din fundul nişei, Chimistul. Nu mai e nevoie! Pila produce curent!

Se lăsă o clipă tăcerea. Pila funcţiona ca întotdeauna, fără zgomot. Între ghizdurile de oţel apăru figura Doctorului, palidă, acoperită de barba întunecată.

— Zău? întrebă el şi începu să râdă înfundat.

— Ce-i cu el? izbucni răutăcios Ciberneticianul. Încetează!

Doctorul se căţără sus, se aşeză lângă Fizician şi-şi fixă privirile pe aparatele de control, ca şi ceilalţi.

Nimeni nu putea aprecia cât a durat acest moment.

— Ştiţi ce? spuse Doctorul cu o voce proaspătă. Toţi se uitară spre el, parcă treziţi din somn. Niciodată n-am fost aşa de fericit, şopti şi-şi întoarse faţa.

IV

Seara târziu, Coordonatorul ieşi la suprafaţă cu Inginerul să ia aer. Stăteau pe o moviliţă de pământ, cu ochii aţintiţi spre ultimul crâmpei al discului solar, roşu ca un rubin.

— Nu credeam, mormăi Inginerul.

— Nici eu!

— Pila asta atomică, grozavă treabă, nu-i aşa?

— Lucru solid, pământean!

— Imaginează-ţi, a rezistat!

Tăcură o clipă.

— Frumos început! exclamă Coordonatorul.

— Se lucrează puţin cam nervos, observă Inginerul. Asta e... O cursă pe distanţă lungă, ştii? Am făcut cam o sutime din ceea ce trebuie făcut pentru a...

— Îmi dau seama, răspunse liniştit Coordonatorul. De altfel, nu se ştie dacă...

— Distribuţia gravimetrică, nu?

— Nu numai ea. Ajutajele de comandă, toată puntea inferioară...

— O să le facem!

— Da.

Ochii Inginerului, rătăcind prin jur, observară deodată chiar dincolo de vârful colinei un dâmb alungit, nu prea înalt — locul unde îngropaseră rămăşiţele creaturii.

— Uitasem complet, spuse mirat. Ca şi când s-ar fi întâmplat cu un an în urmă.

— Eu, nu. Tot timpul m-am gândit la asta, adică la el. Mai ales după ce mi-a spus Doctorul ce i-a găsit în plămâni...

— Ce anume? A, da, parcă a pomenit ceva. Ce-a găsit?

— Un ac.

— Poftim?!

— Sau poate că nu e ac, poţi să te uiţi şi tu. E într-un borcan, în bibliotecă. O bucăţică dintr-un tub subţire, detaşabilă, ascuţită la capăt, tăiată oblic ca acele de seringă.

— Cum aşa?...

— Nu ştiu mai mult.

Inginerul se ridică.

— E uluitor, dar... dar eu însumi nu înţeleg de ce chestia asta mă intrigă atât de puţin. Ca să fiu sincer, de fapt nu mă intrigă deloc. Acum mă simt ca înainte de start, ştii? Sau ca pasagerul unui avion care a aterizat pentru câteva minute într-un aeroport străin, s-a amestecat în mulţimea de localnici, a fost martorul unei scene bizare, de neînţeles, dar ştie că nu aparţine acelui loc, că peste o clipă va zbura şi recepţionează tot ceea ce se petrece în jurul său parcă de la mare distanţă, indiferent şi detaşat.

— N-o să zburăm chiar aşa repede...

— Ştiu că nu, dar am această senzaţie.

— Să mergem la ceilalţi, nu ne vom putea culca până ce nu schimbăm toate improvizaţiile. Şi siguranţele trebuie puse. Pila poate funcţiona apoi de la sine.

— Bine, să mergem.

Petrecură noaptea în navă fără a stinge luminile mici. La anumite intervale se mai trezea câte unul, verifica somnoros cum ard becurile şi, liniştit, adormea la loc. De dimineaţă, se treziră cu forţe noi. Porniră mai întâi cel mai simplu semiautomat de curăţire, însă acesta se împotmolea la diferite intervale, îngropat neputincios printre maldărele de fiare care baricadau totul. Ciberneticianul, mergând în urma lui cu sculele, îl scotea ca pe un baset dintr-o vizuină de vulpe, dând la o parte resturile care se dovedeau prea mari pentru gâtlejul lui, apoi pornea din nou. Semiautomatul acţiona grăbit în faţă, se înfigea cu înverşunare în următorul maldăr de ruine şi totul se relua de la capăt. După micul dejun, Doctorul îşi încercă aparatul de bărbierit cu un asemenea efect, încât se înfăţişă colegilor purtând parcă o mască de bronz; fruntea şi pielea din jurul ochilor erau arse de soare, iar în rest, în partea de jos, faţa sa era albă complet. Toţi îi urmară exemplul şi abia se mai putură recunoaşte, slăbiţi, cu maxilarele ieşite în afară.

— Trebuie să ne hrănim mai bine, conchise Chimistul, privindu-şi cu groază propria înfăţişare într-o oglinjoară.

— Ce zici de un vânat proaspăt? propuse Ciberneticianul. Chimistul se scutură.

— Nu, mulţumesc, nici să nu-mi pomeneşti de aşa ceva. Abia acum mi-am amintit. Am visat... Cum să vă spun?...

— Animalul acela?

— Dracu' ştie dacă era animal.

— Dar ce era?

— Ce animal ar fi reuşit să pornească generatorul?

Toţi ascultau această conversaţie.

— S-a constatat că toate fiinţele aflate la un nivel superior de dezvoltare se preocupă şi de îmbrăcăminte, spuse Inginerul, or fiinţa aceea dublă era despuiată!

— Cum ai zis? Despuiată? interveni Doctorul.

— Ce vrei să spui?

— De pildă despre vacă sau maimuţă n-ai spune că sunt

despuiate.
— Pentru că au blană.
— Hipopotamul sau crocodilul nu au blană şi totuşi n-ai zice că sunt despuiaţi.
— Şi ce-i cu asta? Aşa mi-a venit să spun.
— Tocmai!
Tăcură o clipă.
— Se apropie de zece, îi anunţă Coordonatorul. Suntem odihniţi, cred că vom porni în altă direcţie decât data trecută. Inginerul urma să pregătească electrojectoarele. Cum stăm?
— Avem cinci bucăţi, toate încărcate.
— Bine. Am mers spre nord, deci acum ne vom îndrepta spre răsărit. Cu armă, dar vom încerca desigur să nu o folosim. Mai ales dacă i-am întâlni pe acei, pe acei... dubleţi, cum i-a numit Inginerul.
— Dublet? Dublet? repetă de câteva ori Doctorul, nemulţumit, încercând parcă această denumire. Nu mi se pare termenul cel mai potrivit şi poate tocmai de aceea va prinde. Cam aşa se întâmplă.
— Mergem? întrebă Fizicianul.
— Cred că da. Vom asigura doar trapa pentru a evita alte surprize.
— N-am putea lua vehiculul de teren? întrebă Ciberneticianul.
— Mai bine nu. Ar dura cel puţin cinci ore până să-l pornesc, spuse Inginerul. Numai dacă amânăm plecarea pe mâine!...
Nimeni nu avea însă chef să amâne incursiunea, astfel încât porniră în jurul orei unsprezece, fiindcă le luă ceva timp pregătirea echipamentului. Deşi nimeni nu propusese acest lucru, de parcă ar fi fost vorbiţi, mergeau câte doi, la distanţă mică unii de alţii, iar singurul om fără armă, Doctorul, se afla în perechea de la mijloc. Fie că într-adevăr terenul prezenta condiţii mai bune pentru deplasarea pe jos, fie că mergeau mai cu tragere de inimă, cert e că în nici o oră pierdură nava din vedere. Peisajul se schimba puţin câte puţin. Erau din ce în ce mai multe „cupe", suple, cenuşii, pe care le ocoliră. În depărtare, înspre nord se iviră dealurile, dispuse ca o cupolă, lăsându-se în câmpie în pante destul de abrupte, iar la poale, acoperite cu pete de vegetaţie mai închise la culoare decât solul.
Sub picioare foşneau licheni uscaţi, cenuşii, de parcă ar fi

fost presăraţi cu cenuşă, dar aşa era culoarea lor naturală; mlădiţele tinere erau nişte firişoare albicioase din care se desprindeau umflături mici, ca perlele.

— Ştiţi ce lipseşte cel mai mult aici? spuse la un moment dat Fizicianul. Iarba. Iarba obişnuită. Niciodată n-am crezut că e atât de... — căută cuvântul potrivit — necesară...

Soarele frigea. Când se apropiară de dealuri, se auzi un zgomot îndepărtat, uniform.

— Ciudat, nu e vânt, dar acolo foşneşte ceva, observă Chimistul, care mergea în perechea din faţă.

— Vine de dincolo, arătă cu mâna Coordonatorul, care păşea în urma lui.

— Se pare că mai sus e vânt. Priviţi, arbori ca pe Pământ!

— Au altă culoare şi lucesc aşa de...

— Nu, sunt bicolori, interveni Doctorul, care avea o vedere bună. — Culoarea se schimbă alternativ, când în violet, când în albastru cu nuanţă gălbuie.

Câmpia rămase în urma lor. Intrară la întâmplare prin gura larg deschisă a unui defileu cu pereţi de argilă fărâmicioşi, acoperiţi la umbră cu un strat fin, care de aproape părea a fi un fel de licheni sau de păienjeniş — părerile erau împărţite —, aceste formaţiuni sugerând cumva nişte ghemuri voluminoase din vată de sticlă, prinse uşor de povârnişuri. Ridicară capetele, fiindcă tocmai treceau pe lângă primul boschet ce creştea pe marginea coastei abrupte, la peste zece metri înălţime.

— Dar ăştia nu-s copaci! strigă dezamăgit Ciberneticianul, care încheia plutonul.

Aşa-numiţii „arbori" aveau tulpini groase ce luceau puternic, de parcă ar fi fost unse cu grăsime, şi coloane în mai multe straturi, care pulsau uniform, ba întunecându-se şi atunci se umpleau, ba pălind, lăsând să treacă în acel moment lumina solară prin mii de găurele.

Aceste schimbări erau însoţite de un zgomot ce se repeta apatic, ca şi când cineva cu gura acoperită de un material elastic ar repeta în şoaptă un „fsss-haa-ffss... hhaaa". Când priviră cu luare-aminte un arbore, observară cum din ramurile lui întortocheate se desprind nişte băşici lungi ca bananele, umplute cu ciorchini bulbucaţi, care atunci când se umflau se întunecau, iar când se dezumflau, difuzau o lumină palidă.

— Arborele acesta respiră, mormăi uimit Inginerul.

Se opri să asculte ecoul necontenit ce aluneca de sus, umplând toată valea:

— Dar, fiţi atenţi, fiecare în alt ritm! strigă Doctorul, parcă fericit. Cu cât sunt mai mici, cu atât respiră mai repede! Aceştia sunt... sunt „arbori cu plămâni"!

— Mai departe. Să mergem mai departe, îi mobiliză Coordonatorul, care se îndepărtase de grup la peste zece metri.

Porniră în urma lui. Valea, iniţial destul de largă, se strâmtă, fundul ei nu prea abrupt ducea în sus, până ce îi scoase spre dealul rotund dintre boschetele aflate la poalele lui.

— Dacă închizi ochii, o să ai impresia că stai pe ţărmul mării, încearcă! i se adresă Fizicianul Inginerului.

— Prefer să nu închid ochii, mormăi Inginerul.

Ajunseră în vârful colinei, abătându-se puţin de la direcţia de mers. În faţa lor se întindea regiunea vălurită, multicoloră, cu desişurile „arborilor cu plămâni", care pâlpâiau în nuanţe oliv şi ruginiu, cu povârnişurile luminoase de culoarea mierii ale colinelor argiloase şi fâşiile de pământ acoperite cu muşchi, argintii în soare şi cenuşiu-verzui la umbră. Toată această zonă era străbătută de linii subţiri, înguste, îndreptate în toate direcţiile. Parcurseră fundul depresiunii, ocoliră pantele proeminente ale dealurilor, unele ruginii, altele aproape albe, parcă presărate cu nisip de pe cărare, altele bătând în negrul prafului de cărbune.

— Drumuri! strigă Inginerul, dar se corectă îndată. Ba nu, sunt prea înguste pentru drumuri... Ce ar putea să fie?

— Dincolo de păduricea aceea de păianjeni am descoperit ceva asemănător, gazonul acela, spuse Chimistul.

Ridică binoclul la ochi.

— Nu, acelea erau altfel, îşi aminti Ciberneticianul.

— Priviţi! Priviţi!

Toţi tresăriră la strigătul Doctorului.

Deasupra unei dâre galbene ce cobora de pe şaua întinsă dintre două coline, la o distanţă de câteva sute de metri, se deplasa ceva transparent. Acel obiect lumina palid în soare, ca o roată cu spiţe, învârtindu-se rapid. Când ea se proiectă o clipă pe fundalul cerului, aproape că încetă a mai fi vizibilă şi abia mai jos, la poalele unei creste de pământ, începu să strălucească mai clar, apoi, rotindu-se ca un ghem, alunecă cu mare rapiditate în linie dreaptă, trecu de limba „arborilor cu

plămâni", deveni mai strălucitoare în contrast cu grupul întunecat al acestora şi dispăru la ieşirea din defileul îndepărtat.

Doctorul îşi îndreptă spre tovarăşii săi faţa palidă, cu ochii aprinşi.

— Interesant, nu? spuse.

Îşi arătă dinţii ca într-un zâmbet, dar privirea lui nu exprima veselie.

— Fir-ar să fie, mi-am uitat binoclul, dă-mi-l pe al tău, se adresă Inginerul Ciberneticianului. Lentile de operetă, mormăi cu dispreţ, şi-i dădu binoclul înapoi.

Ciberneticianul prinse mânerul sticlos al electrojectorului şi părea că vrea să-l cântărească în mâini.

— Cred că suntem prost înarmaţi, bolborosi el.

— De ce te gândeşti neapărat la luptă?! îl repezi Chimistul.

Tăcură o clipă, cercetând împrejurimile.

— Mergem mai departe? întrebă tărăgănat Ciberneticianul.

— Desigur, răspunse Coordonatorul. O, alta, priviţi!

Un alt licăr ţâşni, alunecând mult mai repede decât celălalt, se îndreptă spre linia şerpuitoare dintre dealuri, de câteva ori păru să planeze chiar deasupra solului, iar când goni o clipă drept spre ei, îl pierdură complet din ochi; abia când viră apăru din nou ca un disc şters, strălucind ca prin ceaţă şi învârtindu-se rapid.

— Un vehicul sau ce..., îngăimă Fizicianul.

Fără a-şi lua ochii de la licărul care, din ce în ce mai mic, se pierdea printre boschetele unduitoare, atinse braţul Inginerului.

— Am absolvit Politehnica pe Pământ, reacţionă Inginerul, brusc iritat, fără să ştie de ce. În orice caz, adăugă el, acolo în interior e ceva convex, ca moţul unei elice.

— Da, chiar în mijloc ceva străluceşte foarte puternic, confirmă Coordonatorul. Cât de mare ar putea fi, ce crezi?

— Dacă arborii de jos au aceeaşi înălţime ca în defileu... atunci, cel puţin zece metri!

— Diametru? Şi eu cred la fel, cel puţin zece.

— Ambele au dispărut într-acolo, arătă Doctorul ultima linie, cea mai înaltă, a dealurilor, dincolo de care nu se mai putea vedea nimic. Deci şi noi o să mergem în această direcţie, nu-i aşa?

Coborî panta legănându-şi mâinile goale. O luară pe urmele lui.

— Trebuie să ne pregătim pentru primul contact, spuse Ciberneticianul.

Îşi umezea şi îşi muşca buzele alternativ.

— Nu ştiu ce se va întâmpla. Linişte, calm, stăpânire — sunt singurele atribute de care putem să dispunem, spuse Coordonatorul.

— Dar poate că ar fi mai bine dacă ne-am schimba ordinea. Un cercetaş în faţă şi altul la coadă. Şi să ne întindem pe o distanţă ceva mai mare.

— Acţionăm deschis? Va fi mai bine, probabil, dacă vom încerca mai întâi să vedem cât mai multe lucruri fără a fi observaţi, spuse repede Fizicianul.

— Ei, nu trebuie neapărat să ne ascundem, pentru că totdeauna asta dă de bănuit. Dar, într-adevăr, cu cât vedem mai mult, cu atât va fi mai benefic pentru noi.

Chibzuind asupra tacticii, coborâră şi după câteva sute de paşi ajunseră la prima linie enigmatică.

Aceasta semăna puţin, cu urma unui vechi plug pământean; terenul era arat, parcă fărâmiţat şi aruncat în ambele părţi ale unei brazde nu mai late de două palme. Fâşiile acoperite cu muşchi, ca acelea peste care dăduseră în timpul primei incursiuni, erau de dimensiuni similare, însă apărea o deosebire destul de importantă: acolo, împrejurul brazdelor, terenul era gol, iar brazda însăşi acoperită cu muşchi; aici, invers, prin stratul compact al lichenilor albicioşi trecea o dungă de pământ fărâmiţat şi neacoperit.

— Ciudat, îngăimă Inginerul, ridicându-se din genunchi.

Îşi şterse de combinezon degetele mânjite de argilă.

— Ştiţi ce, spuse Doctorul, cred că brazdele dinspre nord trebuie să fie foarte vechi, nefolosite de mai multă vreme, şi de aceea le-au acoperit muşchii.

— E posibil, interveni Fizicianul, dar ce poate fi asta? Roată nu e, urma de roată arată cu totul altfel!

— S-ar putea totuşi să fie o maşină agricolă, sugeră Ciberneticianul.

— Şi ce face, cultivă terenul pe o lăţime de zece centimetri? Trecură peste brazdă şi merseră mai departe, de-a valma, spre celelalte. Tocmai mergeau pe liziera pădurii, care prin zumzetul său surd îngreuna chiar conversaţia, când auziră din spate un şuierat ascuţit şi trist. Instinctiv, săriră după copaci. Ascunşi,

urmăriră vârtejul vertical, luminos, de deasupra luncii, alergând în linie dreaptă cu viteza unui expres. Marginile îi erau mai întunecate, iar centrul lumina puternic, când în violet, când în portocaliu. Diametrul acelui cerc, bulbucat ca o lentilă, îl apreciară între doi şi trei metri.

Vehiculul, cu luminile pâlpâind, îi depăşi şi dispăru; ei porniră mai departe în aceeaşi direcţie. Păduricea se terminase şi acum, de nevoie, mergeau pe teren larg deschis, simţindu-se destul de nesiguri şi privind necontenit în urmă — şirul de dealuri, legate prin şei netede, era foarte aproape, când auziră iarăşi un şuierat prelung şi, neavând unde să se ascundă, se aruncară la pământ. La vreo două sute de metri de ei zbura un disc rotindu-se încontinuu, de data aceasta cu proeminenţa centrală de culoarea azurie a cerului.

— Aceasta avea cam douăzeci de metri diametru! şuieră surescitat Inginerul.

Se ridicară de la pământ. Între ei şi dealuri se întindea o depresiune crestată în partea de mijloc, în mod ciudat, de o dungă colorată. Aflându-se foarte aproape, observară un pârâiaş cu fundul limpede, nisipos, strălucind sub apă. Ambele maluri se scăldau în variate culori; apa curgătoare era încadrată de o fâşie verde-azurie, dincolo de care alerga o alta trandafirie, iar ceva mai încolo scânteiau ca argintul plante molatice, potopite de globuri pufoase, mari cât capul unui om; deasupra fiecăreia se înălţa o cupa imensă cu trei petale de floare, albă ca neaua. Atraşi de acest curcubeu neobişnuit, încetiniră pasul. Când ajunseră la globurile pufoase, „florile" albe din apropiere începură să tremure şi se ridicară încet în văzduh. Atârnară o clipă tremurând deasupra capetelor lor şi scoţând un zumzet uşor, după care ţâşniră în sus, străluciră în soare datorită albului orbitor al „cupelor" care se roteau şi zburară pentru a se aşeza în desişul globurilor luminoase de pe cealaltă parte a pârâului. Acolo unde brazda ajungea la el, un arc de substanţă sticloasă, ca un pod găurit cu orificii rotunde la intervale regulate, îi unea malurile. Inginerul încercă rezistenţa podeţului cu piciorul şi trecu încet în partea cealaltă; cum ajunse acolo, de la picioare îi ţâşniră iarăşi nori de „flori" albe, care se învârtiră deasupra lui neliniştite ca un stol de porumbei speriaţi.

Se opriră lângă pârâu să-şi umple bidoanele cu apă; desigur nu aveau cum să bea şi nici nu puteau să-i facă analiza pe loc,

dar le trebuia un eşantion pentru investigaţiile ulterioare. Doctorul rupse o plantă mică din cele ce alcătuiau fâşia trandafirie şi şi-o înfipse la butonieră ca pe o floare. Tulpiniţa era toată plină cu globuleţe strălucitoare lipite pe ea, a căror mireasmă el o definise drept încântătoare; deşi nimeni nu recunoscu, le părea rău să se despartă de un loc atât de frumos. Pe pantele colinelor de care se apropiau creşteau muşchi ce foşneau sub tălpi.

— Acolo, în vârf, se vede ceva! arătă deodată Coordonatorul.

Pe fundalul cerului se mişca pe loc o formă nedefinită — scânteieri regulate şocau privirea; la câteva sute de paşi faţă de creastă, recunoscură în acel obiect un fel de cupolă rotindu-se pe o axă. Laturile ei erau acoperite de sectoare cu oglinzi care trimiteau spre ei când raze de soare, când proiecţii ale unor fragmente de peisaj.

Alergând cu privirea de-a lungul crestelor, observară un alt obiect asemănător, sau mai curând îi bănuiră prezenţa după pâlpâirile şi scânteierile regulate. Descoperiră tot mai multe puncte strălucitoare, care apăreau sistematic pe creastă până la linia orizontului.

Din locul de sub culmea dealului putură în sfârşit să-şi coboare privirile în interiorul spaţiului nevăzut până atunci.

Pantele domoale treceau în câmpii ondulate, pe care se desfăşurau şiruri lungi de catarge ascuţite. Cele mai îndepărtate dispăreau la poalele unei construcţii albastre, abia întrezărite în densitatea văzduhului. Deasupra celor din apropiere aerul vibra în coloane verticale, puternic încins. Între şirurile de catarge şerpuiau zeci de brazde, se adunau în mănunchiuri, se despărţeau, se încrucişau, ducând toate într-o singură direcţie — spre graniţa de răsărit a orizontului. Acolo, într-un mozaic palid, şters, de răsfrângeri neregulate, de ridicături, de vârfuri aurii şi argintii, se contura furnicarul unor construcţii care, din cauza distanţei considerabile, păreau scăldate într-o perdea de burniţă albăstruie. Bolta cerească era în acea parte ceva mai întunecată, iar pe alocuri se adunau dâre de aburi lăptoşi şi se întindeau ca o ciupercă într-un strat subţire, nici de ceaţă, nici de nori, în care, dacă îţi concentrai atent privirea, apăreau şi dispăreau punctişoare mărunte, negre.

— Oraşul..., şopti Inginerul.

— L-am văzut, atunci..., spuse la fel de încet Coordonatorul.

Începură să coboare. Primul şir de catarge, sau de stâlpi, se ivi la capătul pantei. Ieşeau din pământ prin câte un postament conic, negru ca smoala. Cam la trei metri de la sol acesta se termina, iar mai departe urma o coloană semitransparentă cu un ax central, lucios ca metalul; sus, aerul vibra puternic şi se auzea un sâsâit surd, uniform.

— Un fel de elice? exclamă Fizicianul întrebător.

La început cu prudenţă, apoi tot mai hotărât, atinseră baza conică a catargului. Nu o mişca nici cea mai delicată vibraţie.

— Nu, acolo nu se roteşte nimic, spuse Inginerul, nu se simte nici un fel de suflu de aer. Vreun emiţător sau cam aşa ceva...

Se deplasară mai departe pe terenul cu ondulaţii domoale, armonioase. De mult pierduseră oraşul din priviri, dar nu se puteau rătăci — nu numai şirurile lungi ale stâlpilor, ci şi numeroasele brazde în câmpie arătau direcţia. Din când în când se strecurau într-o parte sau într-alta discuri în vârtejuri luminoase, însă întotdeauna la o depărtare atât de mare, încât nici nu mai încercară să se ascundă.

În faţa lor, lăstărişul începuse să se întunece ca o pată oliv-gălbuie. Iniţial îşi propuseră să-l ocolească, aşa cum făcea linia catargelor, dar fiindcă se întindea departe pe ambele părţi şi ocolirea lui ar fi însemnat prea mult drum, se hotărâră să treacă de-a dreptul prin desiş.

Îi înconjurau „arbori cu plămâni". Frunze uscate, băşicate, scârţâind neplăcut sub tălpi la fiecare pas, zăceau pe solul acoperit de plante mici, tubulare, şi de muşchi albicioşi. Ici-colo, printre rădăcinile groase, se iţea botişorul unor flori palide, cornoase, cu ghimpi ce ieşeau în afară ca nişte ace. Pe coaja groasă a tulpinii se prelingeau picături de răşină aromată. Mergând în faţă, Inginerul încetini deodată şi spuse fără chef:

— La naiba, nu trebuia să o luăm pe aici.

Printre arbori se deschise un defileu adânc, cu pereţii argiloşi acoperiţi de licheni lungi, întortocheaţi. Intraseră prea adânc pentru a se mai întoarce; se deplasară aşadar de-a lungul peretelui tapisat cu liane suple, spre fund, unde curgea un firicel de apă. Panta opusă era prea abruptă, astfel încât merseră pe fundul defileului, depistând locurile pe unde ar fi putut să se caţăre sus. Parcurseră astfel în jur de o sută de paşi. Afundătura se lărgea, marginile se micşorau, se făcuse mai multă lumină.

— Ce-i asta? întrebă Inginerul şi se opri.

Adierea aducea un miros leşios, dulceag, de oxid de carbon. Se opriră. Când erau scăldaţi în razele de soare, când îi învăluia întunericul; sus, în valuri surde, fremăta respiraţia arborilor.

— Acolo e ceva, şopti Inginerul.

Reuşiră să treacă pe celălalt mal al adânciturii, turtit şi scund, dar, ţinându-se aproape, uşor aplecaţi în faţă, merseră mai departe spre peretele eu liane printre care, ori de câte ori adia vântul, se zărea un corp alungit, palid. Terenul devenise mocirlos şi plescăia sub tălpi. Nu luară în seamă acest lucru. Împinse în lături, tulpinile acoperite de excrescenţe dezvăluiră o poiană scăldată în soare; arborii se retrăseseră şi coborâseră înapoi spre adâncul desişului, despărţiţi doar de o buză îngustă, din care pornea spre poiană o singură brazdă. Aceasta se termina într-un şanţ dreptunghiular înconjurat de argila excavată; ei stăteau parcă îngropaţi în desişul mărginit. Chircindu-se uşor, tulpinile se frecau cu zgomot de combinezoanele lor, le atingeau leneş tălpile cu excrescenţele acinoase şi se retrăgeau parcă indispuse. Stăteau şi priveau.

Înălţat deasupra şanţului, valul de argilă li se păru în primul moment un corp masiv, umflat. Un miros groaznic îi sufoca. Privirea despărţea cu greu formele, unele de altele, pe măsură ce le distingea. Unele zăceau cu cocoaşa în sus, altele într-o parte, dintre muşchii pectorali strânşi se detaşau făpturi firave, palide, cu feţele mici întoarse, strecurate printre alte feţe, trunchiuri mari, presate, strivite, amestecate cu mâini slăbuţe cu degete noduroase -multe dintre ele atârnau inert de-a lungul coastelor umflate.

Doctorul îi strânse de braţ atât de tare pe cei ce stăteau în picioare lângă el, încât aceştia ar fi ţipat dacă ar fi simţit strânsoarea.

Încet, mai avansară câţiva paşi. Umăr lângă umăr, se apropiau tot mai mult, cu ochii aţintiţi spre ceea ce umplea groapa. Era foarte mare.

Picături mari de lichid apos, strălucitor în bătaia soarelui, alunecau pe spatele ca de ceară, pe coaste, se adunau pe feţele curbate, fără ochi; li se părea că aud ecoul cu care picăturile cădeau ritmic.

Un şuierat îndepărtat, prelung, îi făcu să-şi încordeze muşchii. Cât ai clipi din ochi se năpustiră în tufişuri, se aruncară la pământ, mâinile prinseră mânerele ejectoarelor. Tulpinile încă

se mai legănau în faţa lor, când un cerc vertical începu să lumineze văzduhul cernut printre arborii de vizavi şi se rostogoli spre poiană.

La câţiva metri de şanţ încetini, dar şuieratul său se înteţi, aerul străpuns cu violenţă vibra; înconjură şanţul, se apropie de el şi deodată lutul ţâşni în sus. Un nor ruginiu începu să acopere aproape la jumătate discul luminos, o ploaie de bulgări se împrăştie deasupra tufişurilor, asupra lor; lipiţi de pământ, auzeau un zgomot surd, respingător, ca şi când un pinten gigantic ar fi sfâşiat un maldăr de pânză udă. Discul rotit se afla la celălalt capăt al poienii; se opri o clipă în loc, apoi se îndreptă leneş când în dreapta, când în stânga, parcă ochind ceva. Deodată se mişcă mai repede şi cealaltă parte a şanţului se acoperi de norul de lut dezghiocat cu violenţă. Cercul zumzăi, tresaltă pe loc şi păru că se umflă. Ei îi observară, pe ambele părţi, cupolele cu oglinzi, în care se reflectau arbori şi tufişuri cu imaginile micşorate; înăuntru se mişca ceva, o umbră ca de urs, sunetul ce vibra acut slăbi brusc şi cercul dispăru pe aceeaşi brazdă pe care venise.

În poiană se ridica acum un val bulbucat de lut proaspăt, înconjurat pe margini de o brazdă adâncă de aproape un metru.

Doctorul privi primul în ochii celorlalţi. Se ridicară încet şi îşi scuturară maşinal combinezoanele de resturile de plante şi firele de păianjen. Apoi, ca şi când s-ar fi vorbit, porniră înapoi pe acelaşi drum pe care sosiseră. Lăsaseră mult în urmă groapa, arborii şi şirul de catarge, ajunseră la jumătatea pantei deasupra căreia scânteia cupola cu oglinzi, când Inginerul spuse:

— Poate că totuşi nu sunt decât animale?!

— Şi noi ce suntem? replică Doctorul pe acelaşi ton, ca un ecou.

— Nu, eu cred că...

— Aţi văzut cine stătea în roata aceea care se învârtea?

— În general n-am constatat ca acolo să fi fost cineva, spuse Fizicianul.

— Ba era, cum să nu. Înăuntru. Ca într-o gondolă. Suprafaţa era lăcuită, dar puţină lumină tot pătrundea. Tu ai văzut? se adresă Coordonatorul Doctorului.

— Am văzut, dar nu sunt sigur. Adică...

— Adică, preferi să nu fi sigur?

— Exact.

Merseră mai departe. În tăcere, trecură de lanţul celor mai înalte coline; pe partea cealaltă, lângă pârâu, la vederea discurilor luminoase ce se apropiau dinspre lăstărişul următor, se culcară la pământ.

— Combinezoanele au o culoare bună, spuse Chimistul când se ridicară şi porniră din nou.

— Şi totuşi, e ciudat că până acum nu ne-au observat, interveni Inginerul.

Coordonatorul, care tăcuse până atunci, se opri deodată.

— Cordonul inferior RA nu este deteriorat, nu-i aşa, Henryk?

— Ai dreptate, e întreg. Despre ce e vorba?

— Pila are rezervă. Am putea să dăm drumul la puţină soluţie.

— Chiar douăzeci de litri, spuse Inginerul şi faţa i se lumină într-un zâmbet răutăcios.

— Nu înţeleg! se amestecă Doctorul.

— Vor să scoată soluţie cu uraniu îmbogăţit pentru a încărca aruncătorul, explică Fizicianul.

— Uraniu?!

Doctorul păli.

— Cred că nu vă gândiţi...

— Nu ne gândim la nimic, răspunse Coordonatorul. Din clipa în care am văzut asta, am încetat în general să mai gândesc. O să ne gândim după aceea. Acum...

— Atenţie! strigă Chimistul.

Un cerc luminos trecu pe lângă ei, încetini şi, trasând un arc uriaş, începu să se apropie. Cinci ţevi se îndreptară spre sol, mici ca nişte pistoale de jucărie în raport cu uriaşul care cu licăririle sale acoperise jumătate de cer. Deodată nu se mai mişcă, dar zumzăitul se amplificase, apoi slăbi, ceva se rotea din ce în ce mai încet, în faţa ochilor lor apăru pe neaşteptate un poligon mare, o construcţie ajurată, care începu să se încline într-o parte, gata-gata să cadă, dar o sprijiniră două braţe oblice, ieşite în afară. Din gondola centrală, care îşi pierduse luciul de oglindă, coborî ceva mic, păros, închis la culoare şi, adunându-şi rapid labele legate printr-o membrană învălurită, se strecură pe o stinghie oblică, găurită, sări pe pământ şi lăsându-se cât mai jos posibil începu să se târască în direcţia oamenilor. Aproape în acelaşi timp întreaga gondolă se deschise în toate direcţiile, dintr-o dată, precum cupa aşezată în poziţie

orizontală a unei flori, şi un trunchi uriaş, lucios, alunecă jos pe ceva care, iniţial oval şi gros, se subţie instantaneu şi dispăru.

Fiinţa uriaşă care părăsise gondola se îndreptă încet, la întreaga sa înălţime. O recunoscură, deşi era ciudat de schimbată – acoperită cu o substanţă lucioasă ca argintul, care o înconjura ca o bobină de jos până sus, unde apăru o faţă mică şi plată.

Animalul păros care sărise primul din discul nemişcat se târî spre ei cu dexteritate şi rapiditate, fără a se desprinde de pământ. Abia acum Observară că trăgea în urma sa ceva ce semăna cu o coadă foarte mare, turtită ca o lopată.

— Trag, spuse încet Inginerul şi-şi apăsă faţa de patul armei.

— Nu! strigă Doctorul.

„Aşteaptă", dori să spună Coordonatorul, dar Inginerul dădu drumul la o serie. Ţinti animalul care se târa şi trase; traiectoria încărcăturii electrice nu se văzu, auziră doar un uşor sâsâit. Inginerul apăsă pe trăgaci, fără a-şi lua degetul de pe el. Făptura lucioasă ca argintul nu se mişcă din loc. Deodată făcu ceva şi şuieră — aşa li se păru.

Ceea ce se târa se desprinse imediat de pe sol şi dintr-un singur salt parcurse circa cinci metri; aterizând, se strânse ghemotoc, se zbârli, se chirci în chip bizar, coada în formă de lopată se desfăcu, se ridică vertical, se întinse în sus şi în părţi, pe suprafaţa ei scobită ca o scoică începu să lucească ceva palid şi să curgă spre ei, purtat parcă de vânt.

— Foc! strigă Coordonatorul.

O bilă în flăcări, nu mai mare decât o nucă, se legăna alene în văzduh, se abătea când într-o parte, când în alta, dar înainta tot mai aproape — îi auziră sfârâitul asemănător picăturii de apă care dansează pe plita încinsă. Începură să tragă toţi deodată.

Mica făptură lovită de mai multe ori căzu, chircindu-se, coada ca un evantai o acoperi complet; aproape concomitent nuca de foc începu să alunece lateral, o dată cu vântul, ca şi când îşi pierduse dintr-o dată direcţia impusă, trecu pe lângă ei la zece-douăzeci de metri şi pieri din câmpul lor vizual.

Uriaşul argintiu se întinse şi mai mult, deasupra lor apărură nişte fire subţiri şi el începu să se ridice pe acestea spre gondola deschisă; toţi auziră pocnetul cu care îl nimeriră seriile. Se frânse pe jumătate şi se prăbuşi surd la pământ.

Ei se ridicară şi alergară spre el.

— Atenţie! strigă încă o dată Chimistul.

Două discuri strălucitoare ieşeau din pădure şi se îndreptau spre dealuri. Ei se lăsară într-o adâncitură, gata de orice, dar se întâmplă ceva ciudat: ambele vehicule, fără a încetini măcar, trecură mai departe, până când dispărură dincolo de crestele colinelor.

Câteva secunde mai târziu se auzi o bubuitură surdă dinspre desişul „arborilor cu plămâni" care se afla în spatele lor. Despicat în două, unul dintre arborii cei mai apropiaţi se prăbuşi; vălătuci de aburi invadară ramurile.

— Repede! Repede! strigă Coordonatorul.

Alergă spre animalul păros, ale cărui labe ieşeau de sub învelişul cozii cărnoase, şi, fixând în ea ţeava lăsată în jos, î! carboniză cu foc continuu în câteva secunde, apoi, cu bocancul, împrăştie resturile şi le îndesă în pământ. Inginerul şi Fizicianul stăteau sub poligonul ajurat, sprijinit pe pârghiile oblice, în faţa cadavrului argintiu. Inginerul îi atinse cocoaşa, care creştea parcă încet-încet.

— Nu-l putem lăsa aşa, strigă Coordonatorul.

Se apropie de ei. Era foarte palid.

— N-o să reuşeşti să arzi o asemenea cantitate, mormăi Inginerul.

— Să vedem, îi răspunse printre dinţi Coordonatorul şi trase de la doi paşi.

Văzduhul tremură în jurul ţevii. Trunchiul argintiu se acoperi imediat de pete negricioase, funinginea începu să se rotească în aer, se răspândi un miros groaznic de carne arsă şi se auzi un bolborosit. Chimistul se uită o clipă cu faţa albă ca varul; deodată se întoarse şi se îndepărtă de ei. Ciberneticianul porni în urma lui. Când arma Coordonatorului se descărca complet, întinse mâna, fără un cuvânt, după ejectorul Inginerului.

Grăsimea înnegrită se afundă, se turti, deasupra ei rătăcea fumul, funinginea se ridica, clipocitul se preschimbă într-un scârţâit parcă de lemn învăluit de flăcări, iar Coordonatorul apăsă mereu trăgaciul cu degetul amorţit, până când resturile se prefăcură în cenuşă fără contur. Ridicând ejectorul, sări cu picioarele pe ea şi începu s-o împrăştie.

— Daţi-mi o mână de ajutor! strigă cu voce răguşită.

— Nu pot, gemu Chimistul.

Stătea cu ochii închişi, pe frunte i se iviseră broboane de

sudoare şi cu ambele mâini se ţinea de gât, ca şi când ar fi vrut să se asfixieze. Doctorul strânse din dinţi până ce-i scrâşniră şi sări în zgura încinsă, urmând exemplul Coordonatorului, care ricană:

— Crezi că eu pot?!!

Fără a se mai uita în jos, Doctorul bătătorea de zor. Arătau caraghios, ţopăind aşa pe loc. Îndesară bulgării nearşi în sol, împinseră şi cenuşa, apoi strânseră pământ din jur până ce acoperiră toate urmele.

— Cu ce suntem mai buni decât ei? întrebă Doctorul, când făcură o pauză, lac de sudoare, gâfâind.

— El ne-a atacat, bodogăni Inginerul, ştergând urmele de funingine de pe patul ejectorului, furios şi scârbit.

— Veniţi încoace! Gata, am terminat, strigă Coordonatorul.

Ceilalţi se apropiară încet. În văzduh plutea mirosul de ars; lichenii se înnegriseră pe o rază întinsă.

— Ei, cu asta ce facem? întrebă Ciberneticianul arătând spre gondola ajurată care plutea deasupra lor la o înălţime de patru metri.

— Să încercăm s-o pornim, îi îndemnă Coordonatorul.

Inginerul făcu ochii mari.

— Crezi că o să reuşim?

— Atenţie! strigă Doctorul.

Unul după altul, trei cercuri apărură pe fundalul luminişului. Se îndepărtară câţiva paşi şi se lăsară la pământ. Coordonatorul verifică starea încărcătorului şi aşteptă sprijinit în coate pe muşchiul aspru. Cercurile trecură pe lângă ei şi îşi continuară drumul.

— Mergi cu mine? întrebă Coordonatorul, arătându-i Inginerului, cu o mişcare a capului, gondola ce atârna la patru metri deasupra solului.

Acesta se apropie fără o vorbă de construcţie, se ţinu cu ambele mâini de barele de susţinere, introducând degetele în orificii, şi se căţără rapid. Coordonatorul urcă după el. Inginerul ajunse primul sub gondolă, mişcă unul dintre capetele de jos, umblă la ceva şi se auzi zornăit de metale, apoi se ridică şi dispăru înăuntru. Întinse mâna, Coordonatorul i-o prinse şi amândoi erau sus. Un timp nu se întâmplă nimic, după care cele cinci petale deschise ale gondolei se închiseră lent, fără nici cel mai mic zgomot – oamenii care rămăseseră jos tresăltară

involuntar şi se dădură câţiva paşi înapoi.

— Ce să fi fost globul acela de foc? îl întrebă Doctorul pe Fizician.

Amândoi se uitară în sus. În gondolă se mişcau umbre confuze, înceţoşate, parcă formate din două părţi.

— Semăna cu un mic fulger globular, spuse Fizicianul ezitând.

— Dar l-a lansat animalul acela!

— Da, am văzut. S-ar putea să fie ceva electric de aici. Fii atent!

Poligonul ajurat vibră deodată şi zumzăi, rotindu-se în jurul axei sale verticale. Era cât pe-aci să cadă, fiindcă pârghiile de susţinere se desfăcură neputincioase. În ultima clipă, când se aplecă ameninţător, bâzâi iarăşi ceva, de data asta pe un ton mai ascuţit, întreaga construcţie se topi în rotirea scânteietoare şi suflul slab îi învălui pe cei care priveau. Cercul se rotea când mai încet, când mai repede, dar nu se mişca din loc. Huruia ca motorul unui avion puternic, combinezoanele celor de jos fluturau în rafalele inegale; ei se dădură mai în spate, apoi prima şi îndată cea de-a doua pârghie de susţinere se ridicară şi dispărură în vârtejul luminos. Deodată, ţâşnind ca din puşcă, marele cerc începu să gonească de-a lungul brazdei, sări de pe ea şi încetini brusc. Răscolea şi arunca pământul, urlând îngrozitor, deşi se deplasa lent. Când la un moment dat reveni pe brazdă, o luă la goană şi în zece-douăzeci de secunde se făcu mic cât o luminiţă din cele ce pâlpâiau pe colina de lângă pădure.

Întorcându-se încă o dată, părăsi brazda-reper şi iarăşi se târî leneş, anevoie, învăluit la bază de norişori de pământ mărunţit, împrăştiat în aer.

Începu să zumzăie. Din vârtejul luminos se desprinse o trapă subţire, gondola se deschise şi Coordonatorul, aplecat în afară, strigă:

— Haideţi sus!

— Poftim? se minună Chimistul, dar Doctorul înţelesese deja.

— Mergem cu asta!

— Încăpem toţi? întrebă Ciberneticianul.

Se ţinea de bara de metal. Doctorul urcase.

— Ne descurcăm cumva, hai!

Câteva discuri trecură în grabă pe lângă pădurice, dar nici

unul nu părea să le acorde atenţie. În gondolă locul era foarte strâmt; patru inşi ar fi încăput oarecum, dar pentru şase era greu -doi au fost nevoiţi să stea culcaţi pe fundul ei curbat. Cunoscutul miros amărui le gâdilă neplăcut nările; îşi dădură seama imediat de tot ce se întâmplase şi întreg entuziasmul le pieri. Doctorul şi Chimistul se aşezaseră lungiţi — nu mai vedeau nimic. Sub ei erau plăci înguste, prinse între ele după sistemul bărcilor; deasupra capetelor se declanşa un zumzăit puternic şi simţiră că vehiculul porneşte. Chiar în acel moment plăcile pe care erau lungiţi deveniră aproape complet transparente şi văzură de la înălţime câmpia, ca şi când ar fi plutit deasupra ei într-un balon. Coordonatorul comunica de zor cu Inginerul, amândoi fiind obligaţi să accepte poziţia nefirească, foarte obositoare, de lângă ridicătura din faţă a gondolei, pentru a-i dirija mişcările. La fiecare câteva minute se înlocuiau unul pe celălalt, mişcare ce se făcea cu dificultate, Fizicianul şi Ciberneticianul fiind nevoiţi de fiecare dată să se culce primii.

— Cum funcţionează? îl întrebă Chimistul pe Inginer, care, introducându-şi ambele mâini în orificiile adânci ale proeminenţei asemănătoare cu aripioara unui peşte, menţinea vehiculul în linie dreaptă.

Se mişcau repede, deplasându-se în direcţia brazdei trasate pe câmpie. Din gondolă nu se vedea în general rotirea şi puteai crede că pluteşti pur şi simplu în aer.

— Habar n-am, spuse Inginerul. Simt că amorţesc, e rândul tău!

Se retrase cum putu şi-i făcu loc Coordonatorului.

Uriaşul cerc, huruind în jur, se clătină, părăsi brazda, se opri brusc şi începu să vireze. Coordonatorul îşi înfipse zdravăn mâinile în orificiile dispozitivului de comandă, după o clipă redresa sfârleaza gigantică şi reuşi să o readucă pe brazdă. Începură să zboare mai repede.

— De ce dincolo de brazdă se mişcă aşa încet? întrebă iarăşi Chimistul.

Pentru a-şi menţine echilibrul, se sprijini de spatele Inginerului; între picioarele lui desfăcute stătea lungit Doctorul.

— Îţi spun că n-am nici cea mai vagă idee, replică Inginerul.

Îşi masă antebraţele pe care se vedeau urme roşii în locurile unde îşi vâra mâinile cu forţa în interiorul aparatului.

— Îşi menţine echilibrul pe principiul giroscopului, în rest nu mai ştiu nimic.

Ajunseră dincolo de celălalt şir al colinelor. Terenul văzut de sus părea transparent — de altfel îl cunoscuseră parţial în timpul primei incursiuni. În jurul cabinei şuieră un cerc uşor sesizabil, brazda îşi schimbă deodată direcţia şi pentru a ajunge la navă trebuiră să o părăsească. Viteza scăzu numaidecât; nu făceau nici douăzeci de kilometri pe oră.

— În afara brazdei sunt de-a dreptul neputincioase, să nu uităm acest lucru! strigă Inginerul pentru a acoperi bâzâitul şi şuieratul.

— E rândul tău! E rândul tău! răcni Coordonatorul.

Manevra se efectua de data aceasta destul de lin. Se ridicară foarte lent pe panta abruptă, nu mai repede decât un bun infanterist. Inginerul căuta în zare adâncitura care ducea spre câmpie. Tocmai intraseră în zona arborilor aplecaţi pe valea argiloasă, când îl prinseră cârceii.

— Ţine! ţipă cu toată puterea.

Îşi smulse mâinile din orificii. Coordonatorul se năpusti aproape orbeşte pentru a-l înlocui, cercul uriaş se aplecă şi se apropie periculos de râpa ruginie. Deodată ceva începu să trosnească şi să scrâşnească violent, rotorul şuierător atinsese cu marginea coroanele arborilor, în aer începură să se rotească ramurile rupte, gondola se zgâlţâi puternic şi se prăbuşi într-o parte, cu zgomot infernal. Un arbore smuls din rădăcini îşi agită coroana spre cer, ultimul braţ mişcându-se, îl trase în jos, mii de frunze băşicate explodară şuierând; deasupra aparatului frânt, înfipt cu cioturile în crengile smulse, se ridică un nor de seminţe albicioase şi totul se linişti. Gondola înfiptă într-o rână se sprijinea în coasta râpei.

— Echipajul? întrebă maşinal Coordonatorul, scuturându-şi capul, fiindcă urechile parcă îi erau înfundate cu vată şi nu auzea nimic.

Totodată se uita mirat la vălătucii de puf albicios care-i pluteau pe la nas.

— Primul, gemu Inginerul. Se ridică cu greu de pe podea.

— Al doilea, se auzi de jos glasul Fizicianului.

— Al treilea, spuse cu greu Chimistul; ţinea mâna la gură şi îi curgea sânge din bărbie.

— Al patrulea, spuse Ciberneticianul; fusese proiectat în

spate, dar nu i se întâmplase nimic.

— Al cin...cilea, gemu Doctorul; el zăcea sub toţi, chiar pe fundul gondolei.

Deodată izbucniră într-un hohot de râs. Erau claie peste grămadă, acoperiţi cu un strat gros de seminţe pufoase, pătrunse înăuntru prin crăpăturile de sus ale gondolei. Prin lovituri puternice. Inginerul încerca să facă o breşă. Fiecare, în locul unde se afla, apăsa cu umerii, cu mâinile sau cu spatele pe suprafaţa curbată. Aceasta începu să tremure, se auzi un trosnet uşor, dar gondola nu se deschise.

— Iarăşi? întrebă liniştit Doctorul. Zăcea pe fundul gondolei şi nu se putea mişca. Ştiţi ce, eu m-am plictisit deja! Ei, tu, care eşti, dă-te jos de pe mine imediat, auzi?

Deşi situaţia nu era veselă deloc, acţionau într-o exaltare nefirească — prin efort comun, smulseră cadrul ca de pieptene din faţă şi începură să izbească sistematic cu el în aripa superioară. Aceasta se îndoia, se acoperea de fisuri, totuşi nu ceda.

— M-am săturat, mârâi nervos Doctorul.

Se încordă, încercând să se ridice. În acel moment ceva pocni dedesubt şi toţi îşi dăduseră drumul prin partea de jos a vehiculului. Se rostogoliră pe panta de cinci metri până în fundul defileului.

— Nimeni n-a păţit nimic? întrebă Coordonatorul, mânjit de argilă. El se ridică primul în picioare.

— Nu, dar... dar tu eşti baltă de sânge, ia vino! spuse Doctorul.

Coordonatorul avea o tăietură adâncă în pielea capului, între firele de păr, rana ajungând până la jumătatea frunţii. Doctorul i-o bandajă cum putu; ceilalţi aveau vânătăi, iar Chimistul scuipa sânge — îşi muşcase buza. Porniră în direcţia navei. Nu mai aruncară nici o privire vehiculului demolat.

V

Soarele atingea orizontul când ajunseră pe colină. Nava proiecta o umbră lungă ce se pierdea departe, printre nisipurile câmpiei. Înainte de a intra, cercetară atent împrejurimile, dar nu găsiră nici un fel de urme care să indice că ar fi fost cineva prin apropiere în absenţa lor. Pila funcţiona fără probleme.

Semiautomatul reuşise să elibereze culoarele laterale şi biblioteca, înainte de a se înfige cu furie în stratul gros de cioburi de sticlă şi plastic ce invadaseră laboratorul.

După cina înfulecată în grabă, Doctorul cusu rana Coordonatorului, pentru că încă mai sângera; în acest timp, Chimistul reuşi să facă analiza apei-eşantion şi constată că era bună de băut, deşi conţinea o proporţie substanţială de săruri de fier ce-i strica gustul.

— Acum, în sfârşit, trebuie să ne sfătuim, mărturisi Coordonatorul.

Luară loc pe saltelele umflate din bibliotecă, Coordonatorul în mijloc, cu capul înfăşurat într-un bandaj alb.

— Ce ştim? spuse el. Ştim că planeta e locuită de fiinţe raţionale, pe care Inginerul le-a numit „dubleţi". Denumirea nu e cea mai potrivită, dar asta-i mai puţin important. Am întâlnit următoarele elemente ale civilizaţiei „dubleţilor": o fabrică automatizată pe care am considerat-o dereglată şi abandonată, deşi acum nu mai sunt deloc sigur că lucrurile stau aşa. În al doilea rând, cupolele cu oglinzi de pe coline, cu destinaţie neclară. În al treilea rând, catargele care emit ceva, probabil un soi de energie — rostul lor ne este de asemenea necunoscut. În al patrulea rând, vehiculele lor — fiind atacaţi, am cucerit unul dintre ele, l-am condus şi l-am lovit. În al cincilea rând, am văzut de departe oraşul lor despre care nu putem spune nimic concret. În al şaselea rând, atacul despre care am amintit a constat în faptul că un „dublet" a asmuţit asupra noastră, ca să zic aşa, un animal, probabil structurat în mod corespunzător, care a iradiat ceva în formă de fulger globular teleghidat până în clipa în care l-am răpus. În sfârşit, în al şaptelea rând, am fost martorii unui şanţ-mormânt, plin cu locuitori morţi ai planetei. Asta-i tot, dacă îmi amintesc bine. Corectaţi-mă şi completaţi-mă dacă am greşit sau am omis ceva.

— În esenţă, e aproape tot, admise Doctorul. Cu excepţia celor întâmplate ieri pe nava noastră...

— E adevărat, s-a dovedit că ai avut dreptate — fiinţa aceea. S-ar putea să fi încercat să se ascundă pur şi simplu undeva şi, cuprinsă de panică, s-a strecurat în prima gaură pe care a nimerit-o: tunelul ce ducea în interiorul navei noastre.

— E o ipoteză pe cât de ispititoare, pe atât de riscantă, observă Doctorul. Noi, oamenii, obişnuim să asociem şi să

raţionăm în categorii pământene şi, ca atare, putem comite erori grave, acceptând aparenţele străine drept adevăr, adică încadrând anumite fapte în schemele aduse de pe Pământ. Sunt aproape sigur că azi-dimineaţă am gândit toţi acelaşi lucru şi anume că am dat peste un mormânt al victimelor unor acte de violenţă, de asasinat, dar nu ştim cu adevărat, nu ştim...

— Repeţi astea, cu toate că nici tu nu crezi, începu Inginerul pe un ton ridicat.

— Nu contează ce cred eu, îl întrerupse Doctorul. Dacă credinţa s-a aflat vreodată într-un loc mai nepotrivit, atunci acest loc este tocmai Eden. Ipoteza „asmuţirii" câinelui electric, de exemplu...

— Cum aşa? Tu numeşti asta ipoteză? Dar e un fapt! reacţionară concomitent Chimistul şi Inginerul.

— Greşiţi. De ce ne-a atacat? Nu ştim nimic despre asta. S-ar putea ca înfăţişarea noastră să semene cu a gândacilor sau a iepurilor de pe aici... În timp ce voi aţi asociat — scuzaţi, noi am asociat numaidecât această faptă agresivă cu ceea ce am văzut mai înainte şi ne-a produs o impresie atât de copleşitoare, încât ne-am pierdut uzul raţiunii.

— Şi dacă ni l-am fi păstrat şi nu am fi tras dintr-o dată, acum cenuşa noastră s-ar fi împrăştiat lângă păduricea de colo, nu-i aşa? replică furios Inginerul.

Coordonatorul tăcea, plimbându-şi privirea de la unul la altul.

— Am făcut ce trebuia, dar e foarte probabil să fi survenit o neînţelegere de ambele părţi... Credeţi că toate căsuţele şaradei sunt completate? Dar fabrica aceea aparent părăsită acum câteva sute de ani şi probabil dereglată? Ce e cu ea? Unde-i e locul în rebusul nostru?

Pentru o clipă se instală tăcerea.

— Consider că Doctorul are multă dreptate, spuse Coordonatorul. Ştim încă prea puţine lucruri. Situaţia ne e favorabilă în măsura în care, după cum cred, ei nu ştiu nimic despre noi, îndeosebi fiindcă nici unul dintre acele drumuri, dintre acele brazde, nu duce în apropierea acestui loc. E greu însă de crezut că vom rămâne neobservaţi mult timp. Aş dori să analizaţi situaţia noastră din acest unghi şi să vă exprimaţi părerile.

— Deocamdată ne aflăm în această navă naufragiată, fără apărare. Dacă tunelul ar fi bine etanşat, ne-am asfixia ca

şobolanii. Ca atare se impune să ne grăbim, tocmai având în vedere că putem fi descoperiţi în orice moment, şi chiar dacă ipoteza cu privire la agresivitatea „dubleţilor" este doar o iluzie pământeană de-a mea, spuse cu patimă Inginerul. Totuşi, incapabil de a raţiona altfel, vă propun să trecem numaidecât la repararea tuturor instalaţiilor, la punerea în funcţiune a tuturor agregatelor.

— La cât estimezi timpul necesar acestor operaţiuni? îl întrerupse Doctorul.

Inginerul ezită.

— Păi, vezi..., spuse Doctorul plictisit. De ce să ne amăgim? Ne vor descoperi înainte ca noi să fi terminat, fiindcă, deşi nu sunt specialist, pot să spun că e nevoie de săptămâni întregi...

— Din păcate, ăsta-i adevărul, continuă Coordonatorul. În afară de asta, va trebui să ne completăm rezerva de apă, ca să nu mai vorbim de necazurile pe care le vom avea cu apa infestată care a inundat nivelul inferior. De asemenea, nu se ştie dacă vom reuşi să facem rost de tot ce trebuie pentru înlăturarea pagubelor.

— Va fi necesară neîndoielnic încă o incursiune, fu de acord Inginerul, sau chiar mai multe, dar ele pot fi întreprinse noaptea. O parte dintre noi — să zicem jumătate sau doi oameni — vom rămâne permanent la navă. Dar de ce vorbim numai noi?! se adresă pe neaşteptate celor trei auditori ai disputei care tăceau.

— În principiu trebuie să lucrăm cât mai intens în interiorul navei şi să cercetăm totodată civilizaţia de aici, spuse tărăgănat Fizicianul. Aceste imperative se suprapun în mare parte. Numărul necunoscutelor e atât de mare, încât nici calculul strategic au ajută prea mult. Un lucru e clar: indiferent de modul de acţiune ales, riscul aflat la limita catastrofei nu poate fi evitat.

— Văd încotro vă îndreptaţi, spuse Doctorul, cu acelaşi glas gros, plictisit. Doriţi să vă autoconvingeţi că trebuie să întreprindem alte incursiuni, având capacitatea de a aplica lovituri puternice, adică atomice. Se subînţelege — întru propria noastră apărare. Întrucât aceasta ne va atrage ostilitatea întregii planete, nu am nici un chef să particip la o asemenea acţiune nesăbuită, cu consecinţe neplăcute chiar dacă ei nu cunosc energia atomică... Deşi nu se ştie în mod cert. Ce fel de motor a pus în mişcare discul?

— Nu ştiu, răspunse Inginerul, dar nu unul atomic. De asta sunt aproape sigur.

— Acest „aproape" ne poate costa totul, spuse Doctorul.

Se lăsă pe spate şi-şi sprijini capul cu ochii închişi pe marginea corpului de bibliotecă ce atârna într-o parte, ca şi când n-ar mai fi avut de gând să continue.

— Cuadratura cercului, mormăi Ciberneticianul.

— Dar dacă am încerca... să ne înţelegem! începu tărăgănat Chimistul.

Doctorul se îndreptă în scaun şi, privindu-l, i se adresă:

— Îţi mulţumesc. Începuse să-mi fie teamă că nimeni n-o să spună aşa ceva!

— Dar a încerca să comunicăm cu ei înseamnă a ne preda în mâinile lor! ţipă Ciberneticianul, sărind de la locul lui.

— De ce? întrebă glacial Doctorul. Ne putem înarma mai întâi, chiar cu aruncătoare atomice, dar nu ne vom furişa noaptea în oraşele sau fabricile lor.

— Bine, bine. Deci, cum îţi imaginezi această încercare de comunicare? interveni Coordonatorul.

— Recunosc că nu trebuie să trecem la această încercare în momentul de faţă, răspunse Doctorul. Cu cât vom reuşi să reparăm mai multe instalaţii din navă, cu atât mai bine. E nevoie să ne şi înarmăm, deşi armele nu trebuie să fie aruncătoare atomice... Apoi o parte din noi rămân la navă, iar cealaltă parte, să zicem trei inşi, vor merge în oraş. Doi rămân mai în spate, pentru a-l putea supraveghea pe al treilea, care va încerca să se înţeleagă cu locuitorii...

— Cu câtă precizie ştii totul! Desigur, ştii şi cine anume va intra în oraş, spuse Inginerul cu ironie în glas.

— Da, ştiu!

— N-o să-ţi permit să te sinucizi sub ochii mei! strigă Inginerul.

Se ridică în picioare şi se apropie de Doctor, care nici nu ridică măcar capul. Inginerul fierbea. Nu-l mai văzuseră atât de furios.

— Dacă am supravieţuit — toţi — unei asemenea catastrofe, dacă am reuşit să ieşim din mormântul în care s-a transformat nava, dacă am scăpat nevătămaţi asumându-ne incalculabilul risc al escapadelor nesăbuite, ca şi când planeta — o planetă străină – ar fi fost terenul unor excursii de agrement, nu am

făcut-o pentru ca din cauza unor iluzii blestemate, a unor poveşti... Mânia îl sugruma pur şi simplu. Ştiu ce vrei, striga cu pumnii încleştaţi. Apostolatul omului! Umanismul! Omul printre stele! Legitimitatea! Eşti un nătărău, cu măruntele tale idei, înţelegi?! Nimeni n-a vrut să ne omoare astăzi! N-a fost astupată nici o groapă comună! Nu-i aşa? Spune? se aplecă asupra Doctorului, care îl fixă cu privirea şi, în acel moment, Inginerul tăcu.

— Au vrut să ne omoare. Şi e foarte posibil ca groapa aceea să fie groapa unor fiinţe ucise, spuse Doctorul şi toţi văzură cât se străduia să-şi păstreze calmul. Dar în oraş trebuie să mergem.

— După cele ce am făcut..., începu Coordonatorul.

Doctorul tremura.

— Da, spuse el, am ars un cadavru... Da. Faceţi ce credeţi de cuviinţă. Hotărâţi voi. Eu o să mă supun.

Se ridică şi ieşi prin uşa deschisă orizontal. O trase în urma sa. Ceilalţi priviră unul la altul o clipă, aşteptând parcă să se răzgândească şi să se întoarcă.

— Nu trebuia să te înfurii în halul ăsta, spuse încet Coordonatorul .

— Ştii foarte bine... Începu Inginerul, dar privindu-l în ochi adăugă mai stăpânit: Da, nu trebuia.

— Doctorul are dreptate într-o privinţă, spuse Coordonatorul. Îşi trase bandajul, care se deplasase. Ceea ce am descoperit în nord nu prea se potriveşte cu ceea ce am văzut în est. Estimând, în mare, oraşul se află la aceeaşi depărtare de noi că şi fabrica. Pe cale aeriană sunt peste treizeci-treizeci şi cinci de kilometri.

— Mai mult, spuse Fizicianul.

— Posibil. Aşadar, nu cred ca în sud sau în vest să se găsească elemente ale civilizaţiei lor la fel de aproape, căci de aici ar rezulta că am căzut chiar în mijlocul unui „pustiu", într-un „vid" al civilizaţiei locale, cu un diametru de şaizeci de kilometri: ar fi un caz prea bizar şi, prin aceasta, extrem de neverosimil. Sunteţi de acord cu mine?

— Da, spuse Inginerul absent.

— Da, aprobă şi Chimistul şi adăugă: De la început trebuia să vorbeşti astfel.

— Împărtăşesc scrupulele Doctorului, spuse Coordonatorul,

dar consider că propunerea lui e naivă şi inadaptabilă situaţiei date. Nu e pe măsura ei. Regulile de contactare a unor fiinţe străine vă sunt cunoscute, dar ele nu prevăd situaţia în care ne aflăm noi — naufragiaţi, aproape dezarmaţi, locatari ai unei epave îngropate în pământ. Desigur, trebuie să înlăturăm defecţiunile navei, dar concomitent are loc între noi şi ei o întrecere în strângerea de informaţii. Până acum, noi conducem. L-am distrus pe cel care ne-a atacat. Nu ştim de ce a făcut-o. Poate, într-adevăr, semănăm cu anumiţi duşmani de-ai lor — în măsura posibilului, trebuie să constatăm şi acest lucru. Întrucât pornirea navei nu este sigură în viitorul apropiat, trebuie să fim pregătiţi pentru orice. Dacă civilizaţia ce ne înconjoară este destul de avansată — şi cred că despre aşa ceva e vorba, atunci ceea ce am făcut, în cel mai bun caz, va întârzia doar puţin descoperirea noastră. Principalul efort trebuie îndreptat acum asupra înarmării.

— Pot să spun ceva?! întrebă Fizicianul.

— Spune.

— Aş vrea să revin la punctul de vedere al Doctorului. Aş zice că e în primul rând emoţional, dar în spatele lui stau şi alte argumente. Toţi îl cunoaştem pe Doctor. Ştiu că n-ar fi entuziasmat de ceea ce pot să aduc în sprijinul propunerii lui, dar o spun. Felul cum va avea loc primul contact dintre noi şi ei nu este nicidecum de neglijat. Dacă vor veni ei spre noi, vor veni... pe urmele noastre. În acest caz e de-a dreptul dificil să ne gândim la vreo înţelegere. Va urma, fără îndoială, un atac, iar noi vom fi nevoiţi să ne apărăm viaţa. În schimb, daca ieşim noi spre ei, şansa comunicării, deşi firavă, există. Aşadar, ca o poziţie strategică, e mai bine să păstrăm iniţiativa şi spiritul de acţiune, indiferent de opiniile morale care pot fi pronunţate în acest sens...

— Bine, bine, dar cum ar arăta acest lucru în practică? întrebă Inginerul.

— Deocamdată în practică nu se va schimba nimic. Trebuie să avem câte o armă, şi asta cât mai repede. Dispunând de ea, am trece la încercările de contactare —, dar nu pe terenul deja cercetat.

— De ce? întrebă Coordonatorul.

— Fiindcă e foarte probabil ca înainte de a ajunge în oraş să fim implicaţi în luptă. N-o să te înţelegi cu nişte fiinţe care

gonesc în acele discuri — sunt cele mai proaste condiţii cu putinţă.

— Dar de unde ştii că în altă parte dăm de condiţii mai bane?

— Nu ştiu! Dar ştiu că în nord şi est n-avem ce căuta. Cel puţin deocamdată.

— O să analizăm asta mai departe? întrebă Coordonatorul.

— Trebuie să punem în funcţiune apărătorul, spuse Chimistul.

— În cât timp o putem face? îl întrebă Coordonatorul pe inginer.

— Mi-e greu să apreciez. Fără automate nici nu putem ajunge la apărător — cântăreşte paisprezece tone. Să spună Ciberneticianul.

— Pentru a-l examina, am nevoie de cel puţin două zile. Dar mai întâi trebuie să am automatele în stare de funcţionare.

— În aceste două zile vei pune toate automatele în funcţiune? întrebă suspicios Coordonatorul.

— Da' de unde! Două zile îmi ia numai apărătorul, şi asta după ce pornesc un singur automat – cel de reparaţii. Şi trebuie să mai am încă unul, cel de presiune. Pentru a le vedea, îmi mai trebuie două zile, numai că nu ştiu dacă vor putea fi pornite, de fapt.

— Nu se poate demonta dispozitivul de acţionare din apărător şi să-l aşezăm după un blindaj provizoriu, aici sus, sub protecţia fuzelajului? întrebă în continuare Coordonatorul.

Îşi îndreptă privirea spre Fizician. Acesta scutură din cap.

— Nu! Fiecare pol cântăreşte mai mult de o tonă. În afară de asta, polii nu încap prin tunel.

— Tunelul poate fi lărgit.

— Nu vor trece prin orificiul de intrare. Iar trapa de presiune este la cinci metri deasupra solului şi inundată cu apa din recipientul spart al pupei, ştii bine.

— Ai cercetat infestarea apei? întrebă Inginerul.

— Da. Stronţiu, calciu radioactiv, cesiu, toţi izotopii de bariu şi orice vrei. Nu pot nici să-i dau drumul, fiindcă ar otrăvi tot terenul pe o rază de patru sute de metri, şi nici s-o purific, atâta timp cât antiradiatoarele nu dispun de filtre eficiente.

— Iar eu nu pot curăţa filtrele fără microautomat, adăugă Inginerul.

Coordonatorul, care îşi plimba privirile de la unul la altul, pe

măsură ce vorbeau, interveni:

— Registrul „neputinţei" noastre este amplu, dar nu-i nimic, bine că l-am abordat din acest punct de vedere, şi anume a înarmării. Aşadar, ne rămân aruncătoarele, nu-i aşa?

— Nu-s nici un fel de aruncătoare, spuse Inginerul cu o doză de ironie. Să nu ne inducem singuri în eroare. Doctorul a făcut atâta zarvă în jurul lor, de parcă am intenţiona să declanşăm aici un război nuclear. Desigur, cu ajutorul lor poate fi aruncată soluţie îmbogăţită, dar distanţa de aruncare nu depăşeşte nici şapte sute de metri. Sunt nişte stropitori manuale, nimic mai mult, în plus, periculoase pentru cel care trage, dacă nu are costum de protecţie. Iar costumul cântăreşte o sută treizeci de kilograme.

— Într-adevăr, pe punte nu dispunem decât de obiecte grele, spuse Coordonatorul pe un asemenea ton, încât se întrebară dacă nu fusese o ironie. Ai făcut calculul acesta, nu-i aşa? i se adresă Fizicianului.

— L-am făcut. Mai există o variantă: două aruncătoare, despărţite unul de altul la distanţă de cel puţin o sută de metri, trag în aşa fel încât ambele jeturi se întretaie în locul ţintei. Din ambele jeturi subcritice se formează atunci cantitatea critică şi se produce reacţia în lanţ.

— Astea-s bune ca divertisment, la poligon, observă Chimistul. Nu-mi imaginez o asemenea precizie în condiţii de teren.

— Cu alte cuvinte, nici vorbă de aruncătoare atomice, se miră Ciberneticianul. La ce bun toată discuţia asta, atunci? Controversele, cearta legată de cum trebuie să plecăm: înarmaţi până-n dinţi sau nu? Pur şi simplu suntem foarte vulnerabili şi la fel de inconştienţi.

— Sunt de acord că facem multe lucruri fără cap, spuse pe acelaşi ton liniştit Coordonatorul. Că am făcut până acum ce s-a nimerit, dar nu ne mai putem permite acest lux în continuare. Nu e chiar aşa cum spui — se uită la Cibernetician — pentru că există prima variantă de folosire a aruncătoarelor: anume aruncarea a jumătate din capacitatea rezervorului şi atunci ţinta explodează. Trebuie tras însă dintr-un loc cât mai bine ascuns şi totdeauna de la distanţă maximă.

— Asta înseamnă că înainte de a deschide focul trebuie să intri la un metru sub pământ, nu-i aşa?

— Cel puţin la un metru şi jumătate, cu un terasament de doi

metri în faţă, preciza Fizicianul.

— Asta, într-un război de poziţie. În escapade nu-şi are rostul, interveni cu dispreţ Chimistul.

— Uiţi situaţia noastră, spuse Coordonatorul. Dacă va fi nevoie, un om cu aruncătorul va acoperi retragerea celorlalţi.

— Aha! Fără a mai săpa metri de tranşee?

— Fără, dacă nu va fi timp pentru aşa ceva.

Tăcură o clipă.

— Câtă apă bună pentru folosit mai avem? întrebă Ciberneticianul.

— Mai puţin de o mie două sute de litri.

— Foarte puţină.

— Foarte.

— Vă rog acum să faceţi propuneri concrete, spuse Coordonatorul. Pe dunga albă a bandajului său apăruse o mică pată de sânge. Scopul nostru e de a ne salva pe noi şi pe... locuitorii planetei.

Se lăsă liniştea. Deodată toate privirile se întoarseră într-o singură direcţie. De dincolo de perete se auzea muzică în surdină. Ritmurile leneşe ale unei melodii pe care toţi o cunoşteau.

— Aparatul s-a salvat? şopti mirat Ciberneticianul.

Nimeni nu-i răspunse.

— Aştept, spuse Coordonatorul. Nimeni? în acest caz, hotărăsc: incursiunile vor continua. Dacă vom reuşi să stabilim un contact în condiţii favorabile, vom face tot posibilul pentru a realiza comunicarea. Rezerva noastră de apă este alarmant de mică. Din cauza lipsei mijloacelor de transport, nu putem s-o mărim imediat. De aceea trebuie să ne despărţim. Jumătate din echipaj va lucra permanent la navă, cealaltă jumătate va investiga terenul. Mâine vom trece la repararea vehiculului de teren şi la montarea aruncătoarelor. Dacă reuşim, mâine seară ne vom deplasa pe roţi. Are cineva ceva de spus?

— Eu, zise Inginerul, Aplecat, cu faţa în mâini, părea că priveşte podeaua printre degetele răsfirate. Doctorul să rămână la navă...

— De ce? se miră Ciberneticianul.

Toţi ceilalţi înţeleseseră.

— El... nu va întreprinde nimic împotriva noastră... dacă la asta te-ai gândit, spuse Coordonatorul, alegându-şi cu grijă

cuvintele. Pata roşie de pe bandaj se mai mărise. Greşeşti, dacă ai impresia că...

— El... Nu s-ar putea să-l chemăm? Nu-mi place aşa.

— Vorbeşte, spuse Ciberneticianul.

— Ştiţi ce a făcut lângă fabrică... Putea să dispară.

— Da. Dar tot el a fost singurul care m-a ajutat să... calc cu picioarele..., Coordonatorul nu încheie fraza.

— E adevărat, consimţi Inginerul. Nu-şi ridicase faţa din palme. În acest caz consideraţi că n-am spus nimic.

— Cine doreşte să ia cuvântul?

Coordonatorul se îndreptă uşor, ridică mâna, îşi atinse bandajul şi-şi privi degetele. Muzica de dincolo de perete continua să audă.

— Aici sau acolo pe teren, nu se ştie unde îi vom întâlni mai întâi, se adresă Fizicianul Inginerului, cu glas şoptit.

— Tragem la sorţi? întrebă Chimistul.

— E imposibil. Totdeauna trebuie să rămână cei care au de lucru la navă, adică specialiştii, spuse Coordonatorul, apoi se ridică încet, parcă ezitând.

Deodată se clătină. Inginerul sări să-l sprijine. Îl privi în ochi.

— Băieţi! îi atenţionă ridicând sprâncenele.

Fizicianul îl sprijini şi el pe Coordonator, iar ceilalţi aşezară pernele pe podea.

— Nu vreau să stau culcat, spuse acesta. Ţinea ochii închişi. Ajutaţi-mă. Mulţumesc. Nu-i nimic, se pare că a cedat cusătura.

— O să se facă îndată linişte, zise Chimistul şi se îndreptă spre uşă.

Coordonatorul deschise ochii larg.

— Nu, nu. Lasă să cânte...

Îl chemară pe Doctor. Acesta îi schimbă pansamentul, îl prinse în copci suplimentare şi-i dădu Coordonatorului nişte tablete energizante. Apoi se culcară toţi în bibliotecă. Se făcuse două noaptea când stinseră lumina şi liniştea cuprinse nava.

VI

În dimineaţa zilei următoare, Fizicianul şi Inginerul scoaseră patru litri de soluţie îmbogăţită în săruri de uraniu din rezervorul pilei. Lichidul se afla în mijlocul laboratorului descongestionat, într-un recipient de plumb cu capac, ridicat cu ajutorul unor

cleşti cu mânere lungi. Amândoi purtau costume de protecţie din plastic, umflate ca nişte baloane, şi măşti de oxigen sub glugă. Măsurau cu mare atenţie cantităţile de lichid preţios, având grijă să nu verse vreo picătură. Erau de ajuns patru centimetri cubi pentru a se declanşa reacţia în lanţ. Tuburi capilare din sticlă de plumb serveau drept încărcătoare ale aruncătoarelor, fixate în stative pe masă. Când terminară treaba, verificară cu contorul Geiger, răsucind fiecare aruncător în toate părţile şi, zgâlţâindu-l, nu observară nici un fel de scurgeri.

— Nu accelerează, e normal, spuse cu satisfacţie Fizicianul, cu vocea schimbată din cauza măştii.

Uşa blindată a tezaurului radioactiv, un bloc de plumb pe ax, se răsuci încet o dată cu răsucirile mânerului. Puseseră înăuntru vasul cu uraniu, iar când zăvoarele se închiseră, îşi scoaseră uşuraţi glugile şi măştile de pe feţele asudate.

Restul zilei trudiră la vehiculul de teren. Întrucât clapa de avarie era blocată cu apa infestată, mai întâi îl demontară în părţile ce puteau fi scoase prin tunel la suprafaţă. Nu reuşiră fără să mai lărgească două dintre locurile cele mai înguste. Vehiculul aproape că nu avea nevoie de reparaţii, dar era inutilizabil, deoarece, din cauza nefuncţionării reactorului atomic, nu dispuneau de amestecul cu radioizotopi, care, producând curent în mod nemijlocit, îi acţiona motoraşele electrice. Era cam cât un pat de campanie. Încăpeau în el patru inşi, incluzându-l şi pe cel care conducea; în spate avea un portbagaj din gratii, neacoperit, cu o capacitate de două sute de kilograme. Cele mai amuzante erau roţile, al căror diametru se putea regla în timpul mersului prin pomparea de aer în anvelopele speciale, astfel încât să atingă chiar o înălţime de un metru şi jumătate.

Pregătirea amestecului de tracţiune dură şase ore, dar era suficient un singur om care să vegheze activitatea reactorului. În acest răstimp, Inginerul şi Coordonatorul se deplasară în patru labe prin tunelele de întreţinere, trăgând şi controlând cablurile pe o distanţă de optzeci de metri, între cabina de comandă şi tabloul de distribuţie al sălii maşinilor. Chimistul construise la suprafaţă ceva în genul unei bucătării infernale, sub acoperământul navei, şi fierbea în vase termice o grăsime ce bolborosea la foc mic, ca un vulcan noroios. El dizolva, topea

şi amesteca bucăţile de plastic sărite din dispozitivele avariate, scoase din navă în găleţi. Alături aşteptau matriţele; intenţiona să toarne din nou plăcile de distribuţie sparte din cabina de comandă. Era furios şi n-avea chef de vorbă, fiindcă primele forme se dovediseră casante.

Coordonatorul, Chimistul şi Doctorul urmau să pornească spre sud la ora cinci, cu trei ore înainte de asfinţit. Ca de obicei, nu reuşiră să respecte orarul şi abia aproape de ora şase totul era pregătit şi împachetat. Pe cel de-al patrulea scaun puseseră aruncătorul. Luară cu ei puţine lucruri, în schimb aşezară în spatele portbagajului o canistră de o sută de litri pentru apă — una mai mare nu putea fi scoasă prin tunel.

După prânz, Inginerul, înarmându-se cu un binoclu mare, se urcă pe fuzelajul ieşit din pământ păşind cu atenţie. Nava se înfipsese în sol sub un unghi foarte mic, dar, datorită lungimii ei, capătul fuzelajului cu ajutajele paletelor se înălţa mult deasupra câmpiei. Găsind un loc confortabil între baza lărgită în formă de con a ajutajului superior şi curbura corpului principal. Inginerul se uită mai întâi în spatele său, în jos, de-a lungul cilindrului uriaş, luminat de soare, unde în pata neagră de la capătul tunelului stăteau oamenii, mici ca nişte cărăbuşi, apoi îşi fixă binoclul la ochi cu ambele mâini, apăsându-l cu grijă. Mărită considerabil, imaginea tremura din cauza efortului braţelor, căci trebuia să-şi sprijine coatele de genunchi, ceea ce nu era uşor. „E foarte simplu", se gândi el, „să aluneci de aici". Suprafaţa tare, de ceramită, pe care nu se putea zgâria nimic, era atât de netedă, încât la pipăit părea alunecoasă, parcă frecată cu un strat subţire de grăsime. Se propti cu talpa de cauciuc a ghetei de partea bombată a carcasei şi începu să scruteze sistematic cu binoclul linia orizontului.

Văzduhul tremura din pricina arşiţei. Aproape că simţea cum îl ciupeşte soarele de faţă, privind spre sud fără speranţa că va vedea ceva. Era bucuros că Doctorul acceptase cu plăcere planul Coordonatorului, cu care toţi fuseseră de acord. El însuşi i-l prezentase. Doctorul nici nu voise să audă de scuze, transformând totul într-o glumă. Îl mirase şi chiar îl intrigase, totuşi, finalul discuţiei. Rămăseseră doar el cu Doctorul şi părea că nu mai au nimic de spus, când acesta din urmă îi atinsese pieptul, cu un aer îngândurat.

— Vroiam să te întreb ceva... Aha! Ştii cum să ridici nava

vertical, după ce o reparăm?

— Mai întâi trebuie să pornim automatele grele şi maşina de excavat..., începu el.

— Nu, îl întrerupsese Doctorul, ştii că nu mă pricep la detalii tehnice, spune-mi doar dacă tu însuţi ştii cum să faci asta.

— Te sperie cifra de şaisprezece mii de tone, nu-i aşa? Arhimede era gata să mişte Pământul dacă ar fi avut un punct de sprijin. O să săpăm în jurul ei şi...

— Scuză-mă, nu aşa! Nu mă interesează teoretic sau dacă cunoşti metodele din manuale, ci dacă eşti sigur că o să te pricepi să faci asta. Stai puţin! Şi dacă poţi să-mi dai cuvântul că, spunând da, chiar aşa e.

În acel moment, Inginerul ezitase. În programul lucrărilor, încă destul de confuz, existau câteva puncte neclare, dar îşi spusese de fiecare dată că o să se descurce cumva, când va ajunge în faza aceea, cea mai dificilă. Înainte de a răspunde, Doctorul îl prinsese uşor de mână şi i-o strânsese.

— Gata, nu mai e nevoie, spusese el. Henryk, ştii de ce ai ţipat aşa la mine? A, nu, nu-i vorba de nici un reproş! Fiindcă eşti la fel de nătărău ca şi mine şi nu vrei să recunoşti!

Şi, cu un zâmbet care îl făcuse să semene cu fotografia din perioada studiilor, pe care Inginerul o văzuse la el în sertar, adăugase:

— *Credo, quia absurdum.* Te-au învăţat latina?

— Da, răspunse Inginerul, dar am uitat-o de tot.

Doctorul îi făcuse cu ochiul, îi dăduse drumul la mână şi plecase. Inginerul rămăsese pe loc simţind cum de pe mâna respectivă dispare urma degetelor lui şi se gândise că, de fapt. Doctorul dorise să spună cu totul altceva şi că, reflectând puţin, ar fi ghicit ce anume vrusese... Dar în loc să se concentreze, avusese – nu se ştie de ce — o senzaţie de disperare şi de teamă. Coordonatorul îl chemase în sala maşinilor, unde din fericire era atâta treabă, încât nu-i mai rămăsese nici o clipă liberă pentru ca gândurile să i-o poată lua razna.

Acum îşi aminti acea scenă şi acea senzaţie, dar în aşa fel încât parcă i le-ar fi povestit altcineva. Nu se mişcă din loc. Binoclul arăta câmpia până spre orizontul albăstrui, marcată de coline domoale, despărţite prin fâşii de umbră. Convingerea pe care o încercase cu o seară înainte şi o păstra numai pentru sine, anume că vor fi descoperiţi şi dimineaţă se va declanşa

lupta, nu se adeveri. De mai multe ori hotărâse să nu mai ia în seamă presimţirile cu caracter de certitudine care îl năpădeau atât de des! îşi miji ochii pentru a vedea mai bine. În lentilele duble se conturau boschetele cupelor cenuşii, graţioase, acoperite uneori de praful ridicat de vântul care bătea într-acolo, şi încă destul de puternic, deşi nu-l simţea deloc din punctul său de observaţie. Spre orizont, terenul se înălţa treptat, iar mai încolo se iveau ca prin ceaţă — pur şi simplu nu era sigur dacă nu vedea doar norii ce alergau deasupra peisajului la o distanţă de vreo cincisprezece kilometri — nişte grămezi lungi, de culoare închisă. Din când în când ceva se ridica într-acolo şi se topea sau dispărea, aşa că nu spunea nimic — dar fenomenul acela prezenta o anumită regularitate, greu de înţeles; nu ştia ce anume vede, dar putea să examineze frecvenţa cu care se producea schimbarea şi aşa procedă. Aruncându-şi privirea spre secundarul ceasornicului, numără optzeci şi şase de secunde între apariţiile a ceva mai închis la culoare din ceţuri.

Puse binoclul în toc şi porni pe fuzelaj în jos, fixându-şi bine tălpile pe ceramită şi făcu poate zece paşi, când auzi că în urma lui merge cineva. Se întoarse brusc, atât de brusc, încât îşi pierdu echilibrul. Întinse braţele, începu să bată aerul de parcă şi-ar fi luat zborul şi căzu pe blindaj. Înainte de a-şi fi ridicat capul, auzi ecoul clar al propriei sale căzături.

Se ridică în genunchi, încovoiat. La vreo nouă metri distanţă, chiar pe marginea bordajului, stătea ceva ca o pisică ce-l urmărea cu atenţie. Acest animal mic — impresia că are în faţă un animal i se impuse ca o certitudine — avea burta cenuşiu-deschis, umflată, şi, fiindcă stătea vertical ca o veveriţă, îi văzu labele aşezate pe burtă, toate patru, cu ghearele strânse nostim, chiar la mijloc. Căpşorul de pisică, cenuşiu, rotund, nu avea nici bot, nici ochi, dar era complet acoperit cu mărgeluşe negre, lucioase, ca o perniţă cu o mulţime de ace cu gămălie înfipte unul lângă altul. Inginerul se sculă, făcu trei paşi spre animal, atât de uluit, încât aproape că uitase unde se afla, şi auzi ca un triplu ecou zgomotul paşilor săi. Înţelese că vietatea poate imita sunetele şi se întrebă dacă n-ar fi bine să-şi scoată cămaşa pentru a o folosi ca plasă, când deodată animalul îşi schimbă înfăţişarea. Labele de pe burta ca o tobă începură să tremure, corpul lucios se desfăcu asemenea unui mare evantai,

căpşorul de pisică se întinse rigid pe gâtul lung şi gol şi vietatea se ridică în aer, învăluită într-o aureolă tremurătoare, atârnă o clipă nemişcată deasupra lui, apoi se îndepărtă ca o spirală, tot mai sus, se mai roti o dată şi pieri.

Inginerul coborî şi povesti cât mai amănunţit cu putinţă ce i se întâmplase.

— Într-un fel, e mai bine. Începusem să mă mir că pe aici nu există creaturi zburătoare, spuse Doctorul.

Chimistul îi reaminti „florile albe" de deasupra pârâului.

— Arătau mai curând ca nişte insecte, spuse Doctorul, nişte fluturi... ca aici. În general, văzduhul este foarte slab „populat" – dacă pe planetă evoluează organisme vii, apare „presiunea biologică", datorită căreia toate nişele ecologice sunt populate. Cel mai mult am resimţit lipsa păsărilor.

— Semăna mai degrabă cu... liliacul, spuse Inginerul. Avea păr.

— Se poate, zise Doctorul, care nu se străduia să deţină monopolul cunoştinţelor de biologie în cadrul echipajului. Şi parcă mai mult din politeţe decât dintr-o preocupare autentică, adăugă. Spui că imita ecoul paşilor? Interesant. Ştiu şi eu, s-ar putea să fie un reflex de adaptabilitate.

— Ar fi bună o probă ceva mai lungă de teren — cred că o să meargă, spuse Coordonatorul, strecurându-se de sub vehiculul de teren gata pregătit de drum.

Inginerul era dezamăgit de indiferenţa cu care îi întâmpinaseră descoperirea, dar îşi spuse că îl intrigaseră mai mult neobişnuitele împrejurări ale întâlnirii decât vietatea zburătoare în sine.

Toţi se temeau într-o oarecare măsură de clipa despărţirii. Cei ce rămâneau stăteau sub navă şi se uitau cum caraghiosul vehicul descrie în jurul ei cercuri din ce în ce mai mari, condus cu mână sigură de către Coordonator; acesta stătea pe şaua mică din faţă, protejat de un geam. Doctorul şi Chimistul se aşezaseră în spatele lui, având drept companion doar aruncătorul cu ţeava subţire. Deodată, apropiindu-se mult de navă, Coordonatorul strigă:

— Hei, ne străduim să ne întoarcem până la miezul nopţii! La revedere!

Mări brusc viteza şi după o clipă se vedea doar un nor de praf auriu, ridicându-se tot mai sus şi mai departe, mânat uşor

spre vest de adierea vântului.

Vehiculul era de fapt un schelet metalic gol, închis dedesubt cu o carcasă transparentă, pentru ca şoferul să vadă în întregime obstacolele întâlnite în cale. Motoraşele electrice erau plasate în discurile roţilor, iar cele două cauciucuri de rezervă se legănau sub canistra fixată în spate. Pe terenul neted se deplasau cu şaizeci de kilometri la oră. Uitându-se în urma sa, Doctorul pierdu repede nava din privire. Motoarele bâzâiau încet, praful se înălţa în valuri din terenul uscat şi, destrămându-se, se împrăştia în peisajul de stepă.

Mult timp nimeni nu scoase o vorbă; de altfel geamul de plastic îl proteja de curent doar pe şofer. Celor care stăteau în spate vântul le sufla zdravăn în figură şi doar strigând se puteau auzi. Terenul se înălţă, deveni mai ondulat, ultimele cupe cenuşii dispărură şi trecură de tufişurile de păianjeni împrăştiate departe în zare. Ici-colo se aflau „arbori cu plămâni" pe jumătate uscaţi, cu buchetele de frunze atârnând anapoda, tremurând când şi când într-un puls slab. În depărtare se iviră brazdele lungi, rare, dar nicăieri nu observară discurile rotitoare. De câteva ori anvelopele săltară uşor tăind brazdele; din sol se desprindeau pietricele ascuţite, albe ca oasele uscate, limbi lungi de pulbere se întindeau în urma lor în josul pantei uriaşe pe care se căţărau şi prundişul ascuţit trosnea neliniştit sub roţile burduhănoase. Panta creştea, mergeau destul de încet deşi motoarele aveau destulă putere, dar Coordonatorul le îneca pe acest teren dificil.

Mai sus, între crestele cafeniu-albicioase, strălucea o panglică lungă şi subţire, tăind parcă drumul. Coordonatorul reduse şi mai mult viteza. De-a latul pantei, acolo unde povârnişul trecea într-un platou, deasupra căruia se ridicau la mare distanţă formele neclare, alerga o centură lucioasă, prinsă neted pe sol, de ambele părţi, cât vedeai cu ochii. Vehiculul se opri, atingându-i marginea cu roţile din faţă. Coordonatorul sări de pe şa, atinse suprafaţa oglinzii cu patul ejectorului, o lovi ceva mai tare, apoi călcă pe ea, sări de câteva ori; aceasta nici nu se clinti.

— Cât am făcut? îl întrebă Chimistul când coborî şi el.

— Cincizeci şi patru, îi răspunse şi se mişcă prudent din loc.

Legănându-se uşor, traversară centura care arăta ca un canal perfect neted, plin cu mercur, şi cu viteză sporită trecură

de catargele înalte ce zburau când din stânga când din dreapta, cu coloane de vârtejuri de aer vibrând la vârfuri. Apoi lungul şir de catarge coti spre răsărit printr-un mare arc, iar ei merseră drept înainte, având săgeata busolei fixată mereu pe litera S.

Platoul înfăţişa o imagine sumbră — vegetaţia pierdea încet lupta cu grămezile de nisip adus de vântul din est, încins ca de un cuptor; din dunele joase creşteau tufişuri negricioase, carmin-pal, aplecate pe sol, din care cădeau păstăi ca de piele. Uneori ceva cenuşiu foşnea în desişul uscat, iar în câteva rânduri urma unei fugi nebune, chiar de sub roţi, sugeră prezenţa unor vietăţi, dar ei nu reuşiră să le vadă nici măcar conturul, atât de rapid ţâşneau în tufiş.

Coordonatorul conduse cu pricepere, ocolind insuliţele de tufişuri dense, ţepoase; o dată se întoarse chiar, căci drumul pe care porniseră era blocat de un baraj de nisip adunat printre tufişuri; terenul era din ce în ce mai uscat, trădând absenţa apei: în adierea încinsă a vântului, majoritatea plantelor arse de soare emiteau un foşnet mort, ca de hârtie. Vehiculul viră grăbit, strecurându-se printre pereţii alcătuiţi din ramuri încovoiate. Din boabele crăpate curgeau fire de nisip auriu, care se aşternuse pe geamul din faţă, pe combinezoane şi chiar pe feţele oamenilor; din adâncul tufişurilor dogorea arşiţa neclintită şi era greu de respirat. Doctorul se ridică de pe banchetă şi se aplecă în faţă, când deodată frânele scârţâiră şi se opriră.

Platoul se întrerupea la câteva zeci de paşi distanţă; tufişurile se întindeau chiar până la marginea sa, alcătuind o perie neagră, care la soare bătea în chihlimbariu. În faţă se desfăşurau crestele muntoase, înălţându-se mult deasupra depresiunii din apropiere. Coordonatorul coborî şi se apropie de ultimul tufiş cu lăstari lungi, ce se legănau alene pe fundalul cerului.

— Coborâm, spuse după ce se întoarse.

Vehiculul porni prudent înainte. Deodată spatele i se ridică de parcă ar fi vrut să se dea peste cap, canistra începu să zăngăne izbindu-se de gratiile portbagajului, frânele scrâşniră prevenitor. Coordonatorul acţiona pompa, roţile se umflară sub ochii lor şi, brusc, nu mai simţiră denivelările povârnişului. Văzură că se deplasează spre un strat de nori lânoşi, pe care îi străpungea din interior o măciucă de fum cafeniu-închis, vălţuită jos, bulbucată sus. Aproape că nu se împrăştia în aerul de

deasupra crestelor muntoase. Această erupţie parcă vulcanică dură câteva zeci de secunde, apoi coloana de fum începu să coboare rapid, ascunzându-se printre norii albi, până ce dispăru în ei, absorbită din nou de gâtlejul uriaş care o emanase înainte.

Toată valea era împărţită în două etaje, unul sus, sub cerul însorit, altul jos, aşezat departe, invizibil, fiindcă îl acoperea un strat compact de nori, spre care se îndreptau, legănându-se şi zgâlţâindu-se, cu frânele scrâşnind intermitent. Razele soarelui aflat ceva mai jos luminară câteva clipe îndepărtatele creste aflate în partea opusă, pe care luceau formaţiuni cu suprafaţa ca oglinda, ieşite parcă din desişul tufişurilor cenuşii şi violete. Era greu să le priveşti, deoarece te orbeau reflexiile luminii. Stratul de nori albi era aproape; graniţa râpei, marcată de linia dinţată pe fondul azuriu al tufişurilor, rămase sus, în urma lor. Încetiniră tot mai mult. Deodată îi împresurară aburi şovăitori, simţiră umezeala sufocantă, se făcu întuneric. Coordonatorul frână încă o dată. Înaintară extrem de lent şi parcă se luminase iarăşi; de fapt ochii lor se obişnuiseră cu semilumina lăptoasă. Coordonatorul aprinse o clipă farurile, dar le stinse imediat pentru că lumina electrică se înecă neputincioasă în ceaţă. Brusc aceasta se împrăştie.

Era mai răcoare şi în aer plutea umezeala. Se aflau pe o pantă mai blândă, chiar sub norii joşi care se întindeau departe spre petele neclare, negricioase şi cenuşii, din fundul văii. În dreptul lor lucea slab ceva, de parcă în văzduh se vărsase un strat de lichid uleios; avură senzaţia că brusc li se înceţoşează privirea. Aproape concomitent, Doctorul şi Chimistul ridicară mâinile pentru a se freca la ochi, însă în zadar. Din strălucirea palidă se desprinse un punct întunecos şi se îndreptă direct spre ei. Mergeau acum pe un sol uniform, foarte neted, parcă nivelat şi bătătorit artificial; punctul negru creştea în faţa lor şi văzură cum se rostogoleşte pe nişte baloane rotunde — era vehiculul lor, reflectarea lui pe o anumită suprafaţă. Când imaginea deveni atât de mare încât aproape că îşi desluşiră conturul propriilor lor fizionomii, începu să se disperseze şi dispăru prin locul în care se aşteptaseră să vadă oglinda invizibilă; trecură fără a întâmpina nici un fel de obstacol, doar pe neaşteptate îi mângâie un val de căldură leşioasă, de parcă ar fi traversat un spaţiu încins, insesizabil. Totodată, acel „ceva" care le înceţoşase privirea cu o clipă în urmă şi le îngreunase vederea

dispăru brusc.

Anvelopele începură să pleoscăie — intraseră într-o baltă nu prea adâncă, noroioasă; terenul era acoperit de o pânză de apă tulbure, din care se degaja un iz amărui, de ceva ars, de parcă în ea s-ar fi dizolvat anumite resturi arse. Ici-colo se ridicau movile neregulate de pământ, deschis la culoare, îmbibat de apă, din care se prelingeau pârâiaşe până la băltoaca de la bază. Mai departe, pe partea dreaptă, zăceau maldăre, nu resturi de ziduri, ci parcă ţesături murdare, încreţite, aruncate unele peste altele, învălmăşite, când ridicându-se la o înălţime de câţiva metri, când întinse chiar deasupra solului, cu găuri neregulate, negre, goale. Merseră printre gropi fără să vadă ce se ascunde în ele. Coordonatorul opri vehiculul lângă una, se apropie de buza de argilă, până ce o atinse cu roata din faţă, coborî şi se urcă pe creasta ei. Se aplecă deasupra puţului dreptunghiular. Ceilalţi văzând cum se schimbă la faţă. Se grăbiră fără un cuvânt pe urmele lui; o bucată de argilă se mişcă sub talpa Doctorului; alunecă şi noroiul ţâşni, Chimistul îi sări în ajutor şi îl trase spre el.

În groapa cu pereţi verticali, parcă bătătoriţi cu maşina, zăcea pe spate, cu faţa acoperită de apă, un cadavru gol. Doar suprafaţa muşchilor pectorali, în care se zărea torsul unui copil, rămăsese deasupra oglinzii negre a apei.

Cei trei ridicară capetele, se uitară unul la altul şi coborâtă movila argiloasă. Picăturile de apă curgeau de pe bucăţile de argilă când păşiră pe ele.

— Oare pe planeta asta sunt numai morminte? spuse intrigat Chimistul.

Stăteau lângă vehicul, parcă neştiind ce să facă. Coordonatorul, palid, se întoarse şi privi în jur. Şirurile neregulate ale movilelor de argilă se întindeau în toată regiunea; în dreapta se vedeau alte fragmente cenuşii ale ruinelor printre care se distingea ceva alb ca o linie şerpuită, joasă. Dincolo de peretele argilei dezghiocate strălucea un plan înclinat, larg în partea de jos, îngust ceva mai sus, turnat parcă în metal terestru poros. Spre baza lui se îndreptau dâre dantelate; departe, printre vălătucii aburilor care curgeau leneş, se vedea un fundal vertical, negru, parcă peretele unui uriaş cazan, dar aceasta era o impresie înşelătoare, incertă, fiindcă printre firidele de ceaţă sau de vapori se strecurau fâşii singulare ale întregului — şi se

simţea doar că acolo stă ceva imens, parcă cioplit în stâncă.

Coordonatorul urcă în vehicul, când auziră un oftat adânc venind parcă de sub pământ. Norii albicioşi din partea stângă, ce acoperiseră totul până atunci, se sparseră cu un suflu puternic, iar în clipa următoare îi învălui un miros amar, pătrunzător. Văzură în acel moment corpul unui coş bizar modelat, din care, ca o cascadă răsturnată, ţâşnea o coloană cafeniu-închis, cu o grosime cam de o sută de metri, izbind laptele învolburat al norilor şi dispărând. Asta dură poate un minut, apoi se lăsă liniştea. Se auzi din nou geamătul înăbuşit, adierea care le flutura părul îşi schimbă direcţia şi norii se lăsară mai jos; bucăţele pufoase lungi se detaşau din ei şi acopereau rampa neagră până ce se pierdea complet în spatele lor.

Coordonatorul le făcu semn celorlalţi să urce. Vehiculul se legănă stângaci pe glodurile de argilă dezghiocată şi se îndreptă spre următoarea groapă. Se uitară înăuntru; nu conţinea decât apa neagră. Din nou se auzi foşnetul îndepărtat, înăbuşit, norii se umflară, din coşul vulcanic ţâşni gheizerul cafeniu, după care urmă iarăşi absorbţia. Acordară tot mai puţină atenţie acestor metamorfozări regulate şi învolburărilor de nori şi de fum din interiorul depresiunii; preocupaţi de drum, ridicându-se mereu în picioare, stropiţi de noroi până dincolo de genunchi, săreau peste ridicăturile asemănătoare cu aluatul, se căţărau pe pantele alunecoase şi se uitau în gropi. Uneori apa pleoscăia în vreuna dintre ele la desprinderea unor bolovani de sub picioarele lor. Coborau, urcau, mergeau mai departe.

În şapte din cele optsprezece gropi cercetate găsiră trupuri moarte. Şi, un lucru ciudat, pe măsură ce descopereau altele, spaima şi repulsia lor se diminuau. Redobândiseră capacitatea de a observa. Sesizară că în gropi era mai puţină apă pe măsură ce se apropiau, mergând în zigzag pe terenul mocirlos, de peretele de vapori care acoperea şi dezvăluia alternativ colosul negru. Aplecaţi asupra altui puţ pătrat, al cărui fund era complet acoperit de un trup pe jumătate îndoit, observară că se deosebeşte întrucâtva de celelalte. Era mai palid şi diferit alcătuit, deşi nu putură verifica această impresie; merseră mai departe, dădură peste două gropi goale, iar în cea de-a patra, complet uscată, la câteva sute de paşi de planul înclinat ca o lopată, zăriră un trup zăcând într-o parte, al cărui mic trunchi lăsa să se vadă mâinile întinse. Una dintre ele era despicată la

capăt în două excrescenţe groase.

— Ce-i asta? bolborosi Chimistul cu voce nefirească, strângându-l de braţ pe Doctor. Vezi?

— Văd.

— Arată altfel, ăsta nu are degete!

— S-ar putea să fi fost invalid, mormăi Coordonatorul, dar nu sună convingător.

Se opriră încă o dată la ultima groapă dinaintea planului înclinat. Părea foarte recentă-resturile de argilă cădeau încet de pe pereţi şi alunecau tremurând, de parcă o uriaşă lopată ieşise din cavitatea pătrată cu o clipă în urmă.

— Cerule! strigă cu voce răguşită Chimistul şi, palid ca un mort, cât pe ce să se răstoarne, se retrase în spate de pe buza de pământ.

Doctorul îl privi drept în faţă pe Coordonator.

— Mă ajuţi?

— Da. Ce vrei să faci?

Doctorul îngenunche, se prinse de marginile gropii şi coborî cu grijă pe fundul ei, încercând să nu atingă cu picioarele trunchiul uriaş prăbuşit înăuntru. Se aplecă deasupra lui, ţinându-şi instinctiv respiraţia. De la distanţa aceea, părea că mai jos de muşchii pectorali, chiar sub locul în care toracele musculos forma încă unul prin strângerea pielii încreţite, în grăsimea inertă era înfiptă o bară de metal.

De aproape constată că se înşelaseră. De sub faldurile pielii ieşea o excrescenţă ca un ombilic, vineţie, cu pereţi subţiri. Bara era o ţeavă din metal cu un capăt introdus complet în interiorul lui, iar celălalt presat sub spatele cadavrului. Doctorul o mişcă mai întâi delicat, apoi trase mai tare, se apropie mai mult şi descoperi că pielea întinsă peste extremitatea metalică este prinsă de aceasta prin mici perle lucioase, una lângă alta, ca un întreg şirag. O clipă se gândi să taie ţeava împreună cu excrescenţa şi întinse mâna şovăind după cuţitul din buzunar, dar, îndreptându-se, se uită direct la feţişoara turtită, sprijinită nefiresc de peretele puţului, şi încremeni.

Acolo unde fiinţa pe care o secţionaseră în navă avea nările, aceasta prezenta un singur ochi albastru, larg deschis, ce părea că-l priveşte intens în tăcere. Îşi ridică privirea. „Ce-i acolo?", auzi vocea Coordonatorului, îi văzu capul negru pe fundalul norilor şi înţelese de ce nu sesizase acest lucru de sus: căpşorul

era sprijinit de perete şi pentru a-l privi din faţă ar fi trebuit să se afle unde stătea el acum.

— Dă-mi mâna, spuse şi se ridică în vârful picioarelor.

Înşfăcă mâna întinsă. Coordonatorul îl trase, Chimistul îl ajută, îl prinseră de gulerul combinezonului şi ieşi la suprafaţă, plin de argilă. Îi privi cu ochii mijiţi.

— Noi nu înţelegem nimic, spuse, mă auziţi? Nimic, nimic! Şi adăugă ceva mai încet: Nu-mi imaginez nicicum o situaţie în care omul să nu poată pricepe absolut nimic.

— Ce-ai găsit? îl întrebă Chimistul.

— Se deosebesc radical între ei, răspunse Doctorul şi se apropie de vehicul. Unii au degete, alţii nu, unii au nas şi nu au ochi, alţii au ochi, dar nu au nas. Unii sunt mai mari şi mai închişi la culoare, alţii mai palizi şi au trunchiul ceva mai scurt. Unii...

— Şi ce-i cu asta? îl întrerupse nerăbdător Chimistul. Şi oamenii sunt de diferite rase şi au trăsături diferite, culoarea pielii... ce anume nu poţi înţelege? Aici este vorba despre altceva: cine, de ce, pentru ce comite aceste măceluri monstruoase?

— Nu le-aş numi chiar măceluri, replică încet Doctorul.

Stătea cu capul aplecat. Chimistul îl privea uluit.

— Ce este... tu ce?...

— Nu-mi dau seama, spuse cu greu Doctorul. Încerca, cu, gesturi mecanice, nu tocmai conştient de acest lucru, să-şi şteargă cu batista argila de pe mâini. Un singur lucru ştiu, adăugă deodată, îndreptându-se. Nu pot să explic, dar deosebirile acestea nu par diferenţe între rase în cadrul aceleiaşi specii. Ochii şi nasul, simţul văzului şi al mirosului sunt prea importante.

— Pe Pământ există furnici care s-au specializat şi mai mult. Unele au ochi, altele nu, unele pot să zboare, altele doar să umble, unele se ocupă de procurarea hranei, altele de apărare. Nu e cazul să te învăţ biologie, nu-i aşa?

Doctorul ridică din umeri.

— Pentru tot ce se întâmplă ai o schemă de-a gata, adusă de pe Pământ, conchise el. Dacă un amănunt, un fapt, nu se potriveşte, pur şi simplu îl respingi. Nu-ţi voi dovedi asta acum, dar ştiu, pur şi simplu ştiu, că fiinţele văzute nu au nimic comun nici cu varietatea raselor, nici cu diferenţierea din cadrul speciei. Vă

amintiţi restul acela, capătul tubului, al acului pe care l-am găsit în timpul autopsiei? Evident, toţi am gândit — şi eu la fel — că a avut loc sau s-a încercat, mai ştiu şi eu, un fel de asasinat al fiinţei respective. Ea are acolo o excrescenţă, o supapă sau ceva asemănător şi tubul este băgat în ea, pur şi simplu, introdus în interior. Aşa cum se introduce la om un tub în trahee. În caz de traheotomie. Desigur, asta nu are nimic comun cu traheotomia. pentru că acolo nu există trahee. Nu pricep ce-ar putea fi!

Se urcă în vehicul şi-l întrebă pe Coordonator, care ocolea maşina pe cealaltă parte pentru a ajunge la locul său:

— Tu ce spui?

— Că trebuie să mergem mai departe!

Şi se aşeză în spatele volanului.

VII

Se însera. Ocoliră planul înclinat, care nu era, aşa cum crezuseră, o formaţiune arhitectonică, ci capătul cel mai îndepărtat al râului magmatic, văzut abia acum în întregime. Cobora pe pante de la nivelul superior al văii, coagulat în zeci de braţe şi cascade. Stratul gârbovit asemănător zgurii metalice acoperea tăpşanul de jos al pantei; doar sus, unde înclinaţia era mai mare, din acest potop mort se înălţau coaste stâncoase golaşe.

Din partea opusă se întindea un defileu de câteva sute de metri, cu fundul din argilă uscată, acoperit de fisuri în zigzag, un brâu muntos pierdut în nori. Îl acoperea, în măsura în care se putea vedea prin ferestrele norilor, un covor firav de vegetaţie. În lumina plumburie a serii, râul coagulat, cu siguranţă o reminiscenţă a vreunei erupţii vulcanice, cu frunţile valurilor încremenite şi lucind, părea un gheţar uriaş.

Valea era mult mai întinsă decât ar fi putut bănui privind-o de sus; dincolo de defileu se deschidea ramificaţia ei laterală, care ducea de-a lungul pintenilor încremeniţi de magmă; în dreapta, terenul urca în terase înclinate, aproape goale, deasupra cărora se legănau nori mici, cenuşii. Şi mai sus, în faţa lor, în adâncul cazanului superior, la anumite intervale se făcea resimţit gheizerul, ascuns acum după pragul de stâncă; un foşnet surd, prelung, învăluia întreaga vale.

Împrejurimile îşi pierduseră încet culorile, formele nu mai erau clare, de parcă ar fi fost înghiţite de apă. În depărtare, în faţa vehiculului, se conturau în frânturi ruginii un fel de ziduri sau de creste stâncoase, peste a căror învălmăşeală se aşternea lumina delicată a razelor soarelui ce apunea — deşi era acoperit de nori.

Mai aproape, de ambele părţi ale defileului care se lărgea tot mai mult, se ridicau în două şiruri perfecte nişte coloşi întunecoşi, în formă de măciucă, asemănători unor baloane neobişnuit de înalte şi de înguste. Pătrunseră printre cele dintâi în amurgul amplificat de umbra marilor construcţii. Coordonatorul aprinse luminile şi dincolo de fasciculul triplu al reflectoarelor se făcu dintr-o dată întuneric, ca şi când se lăsase noaptea instantaneu.

Roţile se rostogoleau peste zgura răcită, resturile acesteia trosneau precum cioburile de sticlă, luminile călătoreau în semiîntuneric, pereţii recipientelor sau ai baloanelor se aprindeau în strălucirea argintie, mângâiată de reflectoare şi ultima urmă de argilă dispăru. Mergeau pe suprafaţa tare ca o lavă uşor ondulată; în adâncituri zăceau bălţi negre puţin adânci ce stropeau cu zgomot sub roţi. Pe fundalul norilor se contura subţire ca pânza de păianjen construcţia neagră a unui culoar ce unea pe calea aerului două construcţii, aflate la o distanţă de circa o sută de metri. În lumina reflectoarelor scânteiară câteva maşini răsturnate pe o parte, cărora li se vedea dedesubtul curbat, plin de orificii; în ele se zăreau dinţi de care atârnau nişte smocuri decolorate. Se opriră şi constatară că maşinile fuseseră abandonate de mult timp: plăcile metalice erau roase de rugină.

În aer se simţea tot mai multă umezeală şi printre coloşii sub formă de baloane adia un miros urât de leşie şi de ars. Coordonatorul micşoră viteza şi coti spre poalele celei mai apropiate măciuci. Ajunseră lângă ea pe o placă netedă, ici-colo fărâmată pe margini, încadrată din ambele părţi de suprafeţe oblice prevăzute cu un sistem de şănţuleţe. De sub clădiri se întrezărea în faţă o fâşie lungă, neagră ca smoala, care se lărgea tot mai mult şi creştea, constituind intrarea. Un perete ţâşnea în sus deasupra acesteia, curbat ca un cilindru şi se pierdea în înalturi, fiind imposibil să-l cuprinzi cu privirea în întregime. Deasupra deschizăturii negre ce ducea spre un

interior invizibil ieşea o streaşină ca o ciupercă, plisată şi suspendată, ca şi când constructorul uitase de ea, lăsând-o neterminată.

Intrară pe sub streaşină şi Coordonatorul luă piciorul de pe pedala de acceleraţie. Intrarea spaţioasă abia se întrezărea în întuneric, iar lumina farurilor se pierdu în beznă neputincioasă; în stânga şi în dreapta alergau jgheaburi largi, uşor încovoiate, urcând în înălţime ca panglicile unor spirale uriaşe; vehiculul încetinise, aproape se oprise, apoi porni uşor înspre dreapta.

Bezna îi învăluise complet. În fasciculul de lumină apăreau şi dispăreau deasupra jgheaburilor şirurile desfăcute în formă de evantai ale catargelor oblice care ieşeau telescopic unul din celălalt. Deodată, deasupra lor, începu un joc de scânteieri repetate; când ridicară capetele, întrezăriră sus cortegii de năluci albicioase. Coordonatorul aprinse farul cu unghi larg de lângă volan şi îl mişcă de jur-împrejur; fluxul de lumină, atenuându-se la capătul drumului, străbătu ca pe nişte trepte formaţiunile albe care, smulse din întuneric, licăreau într-un luciu ca de oase; totodată mii de reflecţii ca într-o oglindă îi izbiră în faţă orbindu-i.

— În zadar, îi auziră vocea deformată de ecoul puternic, metalic, din spaţiul închis, staţi puţin, doar...

Coborî; în lumina pe care o pulverizau deasupra vehiculului farurile aprinse, umbra sa neagră se aplecă peste buza jgheabului, după care se auzi ceva metalic, iar el strigă:

— Nu vă uitaţi aici! Uitaţi-vă sus! şi sări în vehicul.

Aproape în aceeaşi clipă se aprinse magneziul, cu un şuierat îngrozitor, şi o lumină fulgerătoare despărţi întunericul în două cât ai clipi din ochi.

Jgheabul lat de cinci metri pe care stăteau se termina ceva mai sus, trecând printr-un arc, în adâncul unui coridor sau mai curând puţ transparent, urcând abrupt în înălţime şi pătrunzând printr-un cilindru argintiu într-o pădure de vezicule teribil de strălucitoare ce atârnau deasupra lor, umplând — asemeni roiului din cămăruţele unui stup de sticlă — întregul edificiu înălţat ca o cupolă. Razele luminoase ale veziculelor se multiplicau în pereţii transparenţi, care concentrau lumina. Dincolo de ele, în interiorul celulelor ca de sticlă, cu învelişul bulbucat, parcă umflat, se vedeau galerii de schelete hidoase.

Erau oase albe ca neaua, aproape lucioase, fixate bine pe

braţele precum nişte omoplaţi cu un evantai de coaste ieşind ca razele din discul osos, alungit; fiecare asemenea cutie toracică deschisă în faţă conţinea un schelet mic, subţire, pe jumătate înclinat, nici de pasăre, nici de maimuţă, cu craniul sferic, fără dinţi. Nenumăratele şiruri albe erau închise parcă în ouă de sticlă, răsucindu-se în spirale etajate, tot mai departe şi mai sus; mii de pereţi veziculari multiplicau şi dispersau lumina, astfel încât era imposibil să distingi formele adevărate de răsfrângerile lor ca într-o oglindă.

Stătură parcă împietriţi timp de şase secunde, apoi magneziul se stinse brusc. Sfâşiat de ultimul licăr gălbui, în care scânteiară burţile sub formă de băşici, se lăsă întunericul. După un minut, observară că farurile vehiculului ard mai departe, sprijinindu-şi cercurile de lumină pe fundul dovlecilor sticloşi.

Coordonatorul se apropie până la gura puţului în care jgheabul trecea tronconic, frânele scârţâiră, vehiculul se răsuci uşor pentru a evita o eventuală rostogolire şi coborâră toţi trei.

Tunelul ducea printr-un tub transparent direct în sus, dar cu sprijinul mâinilor se putea compensa înclinaţia. Demontară farul din lăcaşul sferic şi intrară în puţ, trăgând după ei un cablu.

După câteva zeci de metri observară că puţul străbătea întreg interiorul cupolei în formă de spirală. Celulele transparente se aflau de ambele sale părţi, ceva mai sus, pe fundul curbat, pe care călcau încovoiaţi. Era foarte obositor, dar deodată nivelul abrupt al tunelului se micşoră. Fiecare veziculă teşită, acolo unde se încadra între celelalte, îşi împingea în tunel capătul sub formă de rât, închis cu un capac din email uşor înceţoşat, rotund ca o lentilă, potrivit perfect în deschizătură. Merseră destul de mult; şirurile de oase se perindau în lumina mişcătoare. Scheletele aveau forme diferite. Ajunseră la această concluzie abia după un anumit timp, fiindcă cele care se învecinau între ele nu se deosebeau aproape cu nimic.

Pentru a descoperi varietatea formelor trebuiau comparate între ele exemplare din ramificaţiile îndepărtate ale marii spirale. Cu cât se ridicară mai sus, cu atât mai vizibil se închideau cutiile toracice ale scheletelor, membrele se micşorau, parcă absorbite de discul osos concrescut, micilor monştri le creşteau capetele, craniul li se umfla bizar în părţi, tâmplele se bulbucau, astfel încât unele aveau parcă trei bolţi craniene împreunate, una mai mare în mijloc şi două mai mici

deasupra orificiilor urechilor.

Înaintând unul după altul, străbătură un etaj şi jumătate de spirală, când îi opri un zgâlţâit brusc. Cablul care lega farul de vehicul se derulase până la capăt. Doctorul dorea să meargă mai departe, folosindu-se de lanternă, dar Coordonatorul nu fu de acord. Din tunelul principal, la fiecare zece paşi porneau altele; te puteai pierde uşor în acest labirint parcă suflat din sticlă. Se întoarseră. Pe drum încercară să deschidă primul, al doilea şi al treilea capac, dar toate parcă erau contopite cu marginea buşoanelor transparente.

Pe fundul veziculelor se depusese praf fin într-un strat subţire, iar ici-colo se întrezăreau subţieri vizibile, care le făceau să capete forma unor urme sau figuri indescifrabile. Doctorul, care încheia coloana, se oprea la fiecare pas lângă pereţii bulbucaţi, neputând încă să înţeleagă în ce mod era suspendat scheletul, ce anume îl susţinea; voia să ocolească una dintre „încrengăturile" acinoase printr-un coridor mic, dar Coordonatorul îl grăbi, aşa că renunţă să mai cerceteze în continuare, cu atât mai mult cu cât Chimistul, care ducea farul, se îndepărtase şi în jur domnea întunericul brăzdat de pereţii lucioşi.

Coborau tot mai repede; la capăt traseră în piept aer mult mai proaspăt, odată ajunşi lângă vehicul, decât cel stătut şi încins care umplea tunelul de sticlă.

— Ne întoarcem? întrebă Chimistul cu voce neutră.

— Încă nu, răspunse Coordonatorul.

Întoarse vehiculul pe loc, fiindcă jgheabul era destul de larg şi farurile străbătură într-un arc mare întunericul licărind. Coborâră planul înclinat sinuos şi se opriră în faţa intrării care bara ultimele raze de lumină ale serii ca un ecran scund şi lung.

Când ajunseră afară, Coordonatorul hotărî să dea un ocol bazei construcţiei cilindrice. Ea intra în sol printr-un brâu conic, convex, din metal masiv; nu ocoliră nici jumătate, când în lumina farurilor străluciră blocuri lunguieţe, înghesuite unele în altele, cu margini ascuţite ca briciul, care le baricadau drumul.

Coordonatorul înălţă proiectorul şi-l îndreptă spre acestea. În spatele construcţiei, neobişnuit de luminoase, apăru lava etajată, negru-cenuşie. Coborând de sus, de pe o pantă invizibilă în întuneric, magma atârna alcătuind un perete în formă de semilună, pe care îl sprijinea o pădure deasă de

proptele, catarge dispuse oblic şi braţe ajurate ce îngreunau accesul mai departe. Învălmăşeala lor, ale căror umbre se mişcau în rotirile farului, se sprijinea de fruntea valului încremenit printr-un sistem de discuri groase, prinse între ele. Ici-colo, fragmente uriaşe, mate, licărind ca un smalţ proaspăt, negru, în fâşiile crăpate, se strecurau peste împrejmuiri şi se prăvăleau în jos, acoperind cadrul de metal cu moloz; totodată se mai putea vedea că însăşi partea din faţă a frontului magmatic, umflându-se, deplasa pe alocuri discurile, strecurându-şi printre ele umflăturile, îndoind catargele smulse din loc în loc, laolaltă cu blocurile în care erau ancorate.

Imaginea acerbei confruntări, ameninţate de eşec, cu forţele creatoare ale planetei era atât de apropiată şi de accesibilă oamenilor, încât părăsiră acest loc cu moralul ridicat. Vehiculul se retrase cu spatele în spaţiul liber dintre coloşii sub formă de măciucă şi porni mai departe în adâncul văii.

Pe neaşteptate intrară în patrulaterele cupelor mlădioase, crescute nu prea sus, înalte ca lanurile, de grâu. Tufişul şerpuitor, brăzdat de lumină, dezvăluia sub cenuşiul suprafeţei un miez trandafiriu. Izbit de lumini, încerca să se contracte parcă trezit; dar această mişcare era prea somnolentă pentru a se transforma într-un gest decisiv — doar un val de vibraţii neputincioase alergă câţiva metri în faţa lor în lumina farurilor.

Se mai opriră o dată la penultima construcţie cilindrică. Intrarea era baricadată de un maldăr de dărâmături ce scrâşneau sub picioare. Luminară interiorul, dar lumina lanternelor era prea slabă, aşa că luară din nou farul maşinii şi intrară cu el.

O duhoare ca de materie organică arsă cu chimicale umplea întunericul prin care se plimbau pete de lumină. Încă de la primii paşi se împotmoliră până dincolo de genunchi în straturile de coji sticloase. Chimistul se încurcase într-o plasă metalică încâlcită, cu găuri; când se desprinse din ea, sub moloz văzură figurine lunguieţe alb-gălbui. Farul ridicat dezvălui o deschizătură a bolţii, prin care atârnau buchete întregi de ciorchini, unii deschişi, goi pe dinăuntru; de jur-împrejur se îngrămădeau resturi de schelete.

Călcând atent peste grămada de moloz, se întoarseră la vehicul şi porniră mai departe.

Trecură pe lângă nişte dărâmături cenuşii, ascunse într-o

adâncitură; farul dezvălui o nouă ridicătură a pantei şi filoanele oblice de susţinere, ca o pâlnie în partea superioară, ancorate în sol prin labe în formă de cârlig. Vehiculul încetă să se mai legene şi zdruncine, trecând peste o suprafaţă netedă, parcă turnată în beton. În luminile pierdute în depărtare într-un mic nor cenuşiu se ivi un şir neclar, care tăia drumul; era un şir lung de coloane, urmat de altul — întreaga pădure susţinea bolta arcuită. Spaţiul acesta fără pereţi era deschis din toate părţile. Mai jos de locul în care arcurile părăseau coloana, ca nişte aripi pregătite de zbor, se vedeau parcă germenii, începuturile arcurilor următoare, potenţiale, nedezvoltate, răsucite ca o frunză, lipite, nedezghiocate.

După o serie de trepte mărunte ca nişte dinţişori, intrară printre coloane. Formele lor erau de o regularitate deosebită, mai curând vegetală decât geometrică, fiindcă, deşi toate semănau între ele, nu se vedeau la fel — pretutindeni uşoare schimbări ale proporţiilor, mutaţii ale îngroşărilor specifice în care se strângeau legăturile dintre suprafeţele înaripate.

Se deplasau fără zgomot pe terenul de piatră; lungile şiruri de coloane se pierdeau în spate, împreună cu pădurea de umbre ce se roteau mereu, încă un şir şi încă unul. Bolta dispăru, şi în faţa lor văzură un spaţiu liber; departe deasupra lui o lumină joasă, firavă, îşi marca prezenţa.

Vehiculul mergea din ce în ce mai încet pe piatra masivă. Frânele scârţâiau uşor şi opriră la un metru de un defileu de piatră, ale cărui margini se deschiseră pe neaşteptate.

Sub ei se întrezăreau o puzderie de ziduri, adânc ancorate în sol, asemenea vechilor fortificaţii terestre. Vârfurile lor atingeau nivelul locului unde se aflau ei. Priveau de sus culoarele negre ale străduţelor, înguste, întortocheate, cu pereţi perpendiculari. În ziduri se vedeau şiruri de orificii pătrate, mai închise la culoare, cu colţuri tocite, înclinate pe spate, îndreptate pieziş spre cer. Contururile de piatră se îmbinau într-o masă omogenă, neluminată de nici o rază; mult mai departe, deasupra crestelor următoare, se zărea o lumină difuză cu reflexe neregulate, iar la distanţă şi mai mare petele ei deveneau mai dese şi topite într-un luciu uniform, învăluind marginea de piatră într-o ceaţă aurie, nemişcată.

Coordonatorul se ridică şi îndreptă farul spre fundul străduţei pe lângă peretele pe a cărui creastă se oprise vehiculul.

Fasciculul de lumină cuprinse de sus o coloană fusiformă, înălţându-se singuratică printre pereţii îndepărtaţi în formă de arc, la o distanţă de o sută de paşi. Pe marginile ei se prelingea lin apa, tremurând în mii de scântei. În jurul coloanei, pe plăci triunghiulare de nisip, în apropiere de marginea luminată, zăcea răsturnat un vas turtit, deschis într-o parte. Simţiră adierea vântului nopţii; totodată în străduţele de jos îi răspundea murmurul neînsufleţit pe care îl scoteau firele de nisip purtate peste pietre.

— Este un fel de aşezare..., spuse încet Coordonatorul.

Stătea în picioare şi dirija tot mai departe lumina farului. Dinspre piaţa cu fântână porneau străduţe care se lăţeau tot mai mult; încadrate de conexiunile zidurilor, aminteau de prora unei nave. Zidul dintre două asemenea ieşituri se înclina în spate, în formă de creneluri cu orificii goale, pătrate. Dinspre ele porneau în sus dâre negricioase, împrăştiate, urme ale unui incendiu care se declanşase cândva acolo. Lumina se îndreptă în cealaltă parte, pe confluenţele ascuţite ale zidurilor, se izbi de gura neagră a unei intrări de pivniţă, alergă prin capetele deschise ale străduţelor.

— Stinge! spuse deodată Doctorul.

Coordonatorul îl ascultă. Din nou în întuneric, sesiză în sfârşit schimbarea care se petrecea în spaţiul de sub ei.

Lumina fantomatică, uniformă, care scălda crestele zidurilor îndepărtate—, cu siluetele unor ţevi sau coşuri conturate pe fundalul ei, se descompunea în insule disparate, slăbea, o stingea un val de întuneric ce venea din centru spre margine. O clipă mai zăriră coloanele izolate ale luminii, apoi dispărură şi ele; noaptea învălui fâşiile defileelor de piatră, una după alta, până ce dispăru ultima urmă de lumină şi în negura neînsufleţită nu se mai văzu nici o scânteie.

— Au aflat de noi, reacţionă Chimistul.

— E posibil, răspunse Doctorul, dar de ce numai acolo erau lumini? Şi... aţi observat cum s-au stins? Dinspre centru.

Nu-i răspunse nimeni.

Coordonatorul se aşeză şi stinse farul. Bezna îi acoperi ca un capac negru.

— Nu putem merge acolo. Dacă lăsăm aici vehiculul, cineva trebuie să rămână lângă el.

Tăcură. Nu-şi zăreau nici propriile lor chipuri, auzeau doar

foşnetul slab al vântului ce alerga undeva pe sus. Apoi, din spate, dinspre spaţiul fără pereţi, se strecură un zgomot slab, parcă de paşi prudenţi; Coordonatorul îl desluşi cu greu, răsuci farul stins, îl fixă pe dibuite şi-l aprinse brusc. În semicercul peticelor albe ale luminii, coloanelor şi umbrelor negre îi înconjura pustiul încremenit.

Nu era nimeni.

— Cine rămâne? întrebă el.

Nici un răspuns.

— Deci rămân eu, decise Coordonatorul.

Prinse volanul. Cu luminile aprinse, vehiculul porni de-a lungul zidului. La câteva sute de paşi mai departe se deschiseră nişte scări cu trepte netede şi joase, ce duceau în jos, încadrate de metereze din piatră.

— Eu voi aştepta aici.

— Cât timp avem? întrebă Chimistul.

— E nouă. Vă dau o oră, numai că în acest răstimp trebuie să vă şi întoarceţi. S-ar putea să găsiţi cu greu drumul. Din acest moment, peste patruzeci de minute, aprind semnalul de avertizare. La zece minute după aceea, pe al doilea, iar următorul după cinci minute. Străduiţi-vă în acest timp să vă aflaţi pe vreo ridicătură, deşi lumina se va vedea de jos. Acum să ne potrivim ceasurile.

Făcură operaţiunea în liniştea întreruptă doar de rafalele vântului. Aerul se răcea tot mai mult.

— Aruncătorul nu-l luaţi. În înghesuiala asta şi aşa nu ar putea fi folosit. (Când vorbea. Coordonatorul, ca şi ceilalţi, îşi cobora involuntar vocea.) Ejectoarele ar trebui să vă ajungă, în definitiv urmărim să stabilim un contact. Dar nu cu orice preţ. E clar?

Adresă aceste cuvinte Doctorului, care încuviinţă din cap. Coordonatorul adăugă:

— Noaptea nu e cel mai potrivit moment. Poate vă orientaţi doar în privinţa terenului. Ar fi cel mai înţelept lucru. Putem reveni aici. Aveţi grijă să nu vă îndepărtaţi unul de celălalt, să vă acoperiţi spatele şi să nu vă afundaţi în cine ştie ce cotloane.

— Cât timp ne aştepţi? întrebă Chimistul.

Coordonatorul zâmbi; îi văzură chipul într-o rază palidă de lumină.

— Până vă întoarceţi. Şi acum, la drum!

Chimistul îşi trecu pe după gât cureaua ejectorului pentru a avea mâinile libere; arma îi atârna pe piept, iar cu lanterna lumina pragurile scărilor. Doctorul începuse să coboare. Deodată, de sus, răbufni o rază albă — Coordonatorul le arăta calea. Denivelările platformei de piatră păreau hiperbolizate, pline de umbre; merseră pe culoarele lungi ale luminii ce bătea din spate, de-a lungul peretelui, până ce în colţul opus un vestibul spaţios începu să se întunece – de ambele părţi îl încadrau coloane, aplecate din zid la jumătatea înălţimii de parcă ar fi crescut din el. Farurile vehiculului proiectau ultimele raze de lumină — un evantai semirotund — asupra emailului vestibulului, scobit în prag, ca şi când ar fi fost trecut de mii de ori. Intrară. Poarta era imensă, parcă pentru uriaşi; pe zidurile interioare nu era nici urmă de îmbinare, ca şi cum construcţia fusese turnată în întregime din piatră masivă. Vestibulul se termina cu un perete bombat, iar pe ambele părţi se vedeau şiruri de nişe, fiecare având la fund o adâncitură ce amintea un mausoleu, deasupra căruia un fel de horn ducea în interiorul zidului. Lanternele luminară doar capătul tubului triunghiular al acestuia, cu pereţii negri, acoperiţi cu un strat de glazură.

Ieşiră. La câteva zeci de metri mai departe, în afara zidului care încadra capătul străduţei laterale prin înclinări alcătuite din mai mulţi pereţi, regulate, deşi confuze, lumina ce-i însoţise până atunci se frânse. Coborâră pe această străduţă, când deodată ceva se schimbă — cenuşiul de piatră al împrejurimilor se stinse parcă spulberat. Chimistul se uită în jur; de pretutindeni îi înconjura întunericul. Coordonatorul stinsese farurile a căror lumină ajungea de sus până în acel loc. Ridică ochii. Nu vedea cerul, ci mai degrabă îl intuia, simţindu-i prezenţa îndepărtată, rece, cu toată faţa.

Paşii răsunau sonor în liniştea serii. Piatra răspundea uniform; ecoul străzii pătruns printre meterezele zidurilor era scurt şi surd. Amândoi, fără să se fi înţeles înainte, ridicară mâna stângă şi începură să o plimbe de-a lungul zidului pe lângă care mergeau. Era rece şi aproape la fel de neted ca sticla.

După o clipă, Doctorul aprinse lanterna pentru că zărise o îngrămădire de pete întunecate; ajunseseră într-o piaţetă împrejmuită de ziduri, ca fundul unei fântâni. În pereţii concavi, întrerupţi de capetele străduţelor perpendiculare, existau două

şiruri de ferestre, aplecate în spate, îndreptate spre cer şi de aceea aproape insesizabile de jos. Rotiră lanternele de jur-împrejur şi observară scările; pe cea mai strâmtă străduţă, duceau abrupt în jos, intersectate la intrare de o grindă orizontală de piatră, prinsă între ziduri. Sub ea atârna un butoi larg, cu capetele ca ale unei clepsidre întunecoase. Aleseră strada cea mai largă. Simţiră de îndată că aerul din jur s-a schimbat; raza lanternei, proiectată în sus, dezvălui o boltă ciuruită ca o sită, ca şi cum în stratul întins al pietrei cineva ar fi forat orificii triunghiulare.

Merseră destul de mult. Trecură pe lângă străduţele acoperite cu piatră ca nişte galerii înalte şi largi, se deplasară pe sub bolţi de care atârnau clopote sau butoaie diforme, zdrenţe de păianjen se întindeau la pragurile de sus, acoperite cu bogate ornamente vegetale, se uitară în tindele goale, cu tavanele arcuite, cu orificii mari, rotunde în vârf; acestea erau acoperite complet cu bolovani care ieşeau în afară ca nişte cepuri. Din străduţe urcau uneori jgheaburi oblice, prevăzute cu îngroşări transversale, reamintind scheletele de scări acoperite de o substanţă solidificată; uneori îi izbea în faţă un surprinzător suflu de aer cald. O bună bucată merseră pe plăci aproape albe, după care drumul se ramifică iarăşi, începură să coboare; zidurile scoteau în străduţă contraforturi masive în care se deschideau nişe acoperite cu frunze veştede. Coborâră tot mai mult pe un plan înclinat cu trepte dinţate; în reflectoare se răsucea praful ridicat de paşi, în dreapta şi în stânga capetele criptelor împrăştiau un iz de stătut, sufocant, razele lanternelor străbăteau până acolo neputincioase, poticnindu-se în haosul de forme confuze, parcă demult părăsite. După aceea drumul duse în sus, ei merseră mai departe, până când îi întâmpină suflul înălţimilor brusc descoperite. .

Străbătură alte străduţe, ganguri intersectate şi pieţe; lumina reflectoarelor se izbea de ziduri, urmele păreau că prind aripi şi dispăreau de sub tălpile lor în stoluri negre, răsucindu-se şi învălmăşindu-se în pasajele deschise, cu intrările vegheate de coloane aplecate unele spre altele, descinzând din ziduri; pelerinajul era însoţit de ecoul strident al paşilor.

Uneori li se părea că intuiesc prezenţa cuiva. Atunci se opreau la poalele peretelui, cu lanternele stinse. Inimile le băteau mai tare. Se auzea ceva foşnit, un lipăit, zgomotul

paşilor se frângea într-un ecou nelămurit, atenuându-se; un bolborosit venit parcă din izvoare subterane aluneca de-a lungul zidurilor; uneori, din interiorul fântânii care se deschidea în firida de piatră curgea un geamăt necontenit, fiind greu de apreciat dacă era glasul unei fiinţe sau vibraţia aerului. Se ridicau din genunchi, porneau mai departe, iar în întuneric îi năpădea senzaţia că în jur se mişcă nişte siluete. Odată zăriră o feţişoară suptă, palidă în lumină, brăzdată de cute adânci ca nişte fisuri; când ajunseră în locul acela, nu găsiră nimic, doar pe pietre zăcea o bucată de folie ruptă, aurie, subţire ca hârtia.

Doctorul tăcea. Ştia că această deplasare, primejdiile ei, mai mult, nebunia ei pe timp de noapte, îl apăsau numai pe el. Coordonatorul acceptase riscul fiindcă timpul îi grăbea, iar el cel mai încăpăţânat dintre toţi, ceruse să se încerce stabilirea unui contact. De zeci de ori îşi spunea că n-o să mai meargă decât până la următoarea intersecţie a zidurilor, până la următoarea stradă perpendiculară şi se vor întoarce... şi cu toate astea, mergea mai departe. În galeria înaltă, încadrată de scuturi de glazură, înălţate unul peste altul, alcătuind un plafon de console sau balcoane în forma unor gondole bizare, o păstaie vegetală căzu la câţiva paşi în faţa lor. O ridicară; încă mai era caldă, parcă fusese ţinută în mână.

Cel mai mult îi uimea întunericul, nepătruns de nici o lumină. Totuşi, locuitorii planetei aveau ochi, se foloseau de vedere; or, dacă ar fi fost observată venirea lor, s-ar fi cuvenit să întâlnească ceva străjeri şi nu pustiul atât de nemărginit al acestui spaţiu cu siguranţă locuit — o dovadă în acest sens erau luminile pe care le zăriseră înainte, de sus.

Cu cât drumul se prelungea mai mult, cu atât semăna mai bine cu un coşmar; îşi doreau lumină, lanternele nu ofereau decât iluzia ei, potenţând bezna din jur şi smulgând din ea fragmente singulare, confuze, fără vreo legătură cu întregul.

Odată ajunse până la ei un lipăit de paşi atât de aproape şi de clar, încât porniră pe urmele lui; graba iscată, tropăitul paşilor în fugă umplură străduţa şi ecoul frânt se izbea de zidurile strâmte. Ei alergau cu lanternele aprinse, lumina cenuşie se târa pe bolta de deasupra lor, când aplecând-o până aproape de capetele lor, când înălţând-o; tavanul aluneca în valuri, gurile negre ale străzilor laterale zburau în spate. După goana oarbă, în van, se opriră gâfâind.

— Ascultă, oare ei ne atrag înăuntru? întrebă Chimistul cu răsuflarea tăiată.

— Vorbeşti prostii, şuieră furios Doctorul.

Mişcară fasciculele de lumină de jur-împrejur.

Stăteau lângă un puţ de piatră secat. În ziduri se căscau gurile negre ale orificiilor şi într-unui din ele licări o feţişoară palidă, turtită; când pata de lumină reveni, orificiul era gol.

Merseră mai departe. Prezenţa celorlalţi încetase a mai fi o intuiţie; devenise insuportabilă, o simţeau peste tot, chiar şi Doctorul socotea că decât această escapadă îndârjită, fără rost, care nu ducea nicăieri, ar fi fost mai bun până şi un atac, chiar şi o luptă în bezna din jur. Îşi privi cadranul ceasului. Trecuse deja aproape o jumătate de oră, trebuia să se întoarcă.

Chimistul, care se distanţase de el cu câţiva paşi, ridică lanterna. În spatele unor pereţi se deschidea o poartă prevăzută în partea de sus cu un arc ascuţit; de o parte şi de alta a pragului se înălţau trunchiuri de piatră ca nişte bulbi. Trecând pe lângă interiorul întunecos, îndreptă lanterna într-acolo printr-un gest maşinal. Lumina alunecă peste o serie de firide ale pereţilor şi căzu deasupra unor spinări înghesuite, goale, încremenite în ghemuit.

— Sunt acolo! şuieră el, retrăgându-se instinctiv.

Doctorul păşi înăuntru. Chimistul lumina din spate. Un grup despuiat se lipise de perete, strânşi sub tavanul vălurit, de parcă încremeniseră. În primul moment i se păru că nu sunt vii — în lumina lanternei luciră picături de apă, prelingându-se pe spinările lor; o clipă Doctorul rămase descumpănit.

— Hei! strigă el cu voce slabă, simţind că situaţia este lipsită de orice sens.

Undeva sus, din exterior, se auzi un şuierat prelung, tremurător. În bolta de piatră se dezlănţui geamătul mai multor voci. Nici unul dintre cei ghemuiţi nu se mişcă; gemeau doar într-un scâncet subţire, continuu, în schimb în stradă se iscă zarvă, se auziră paşi îndepărtaţi, cineva trecu în galop, câteva siluete întunecate se precipitară în salturi mari, ecoul răspunse tot mai de departe. Doctorul se uită din poartă — nu era nimeni. Stânjeneala lui se transformă într-o furie cumplită, îndârjită; se postă în faţa porţii şi stinse lumina lanternei.

Din întuneric se desluşea un tropăit care se apropia tot mai mult.

— Sosesc!

Doctorul mai curând îl simţi decât îl văzu pe Chimist că smulge arma. Apăsă ţeava, îndreptând-o în jos.

— Nu trage! strigă el.

Curba pustie începu să roiască; în petele luminii tropăiau în sus şi împrejur, se mişcau cocoaşe. Începu o mare fierbere, se auzeau ciocniri înfundate de trupuri mari, moi, umbre parcă înaripate zburau în adâncuri. Concomitent se declanşă larma, tusea gâjâită, câteva glasuri răguşite începură să chiţăie îngrozitor, o mulţime teribilă se aruncă la picioarele Chimistului şi îl răsturnă; în cădere, în ultima fracţiune de secundă, zări o feţişoară cu ochi albi holbaţi ce se uitau direct la el, lanterna se izbi de pietre şi se lăsă întunericul. Chimistul o căută cu disperare, pipăind cu mâinile caldarâmul, ca un orb.

— Doctore! Doctore! strigă el, dar vocea i se pierdu în învălmăşeală. În jur se perindau zeci de trupuri, trunchiuri uriaşe cu mâini micuţe se ciocneau unele de altele; el se prinse de un cilindru de metal şi se ridică în picioare, dar o lovitură puternică îl proiectă de perete. Sus, parcă pe creasta zidului, se dezlănţui un şuierat în zbor, apoi pentru o clipă totul amuţi; simţi cum se apropie un val de căldură degajat de trupurile încinse, ceva îl împinse, se rostogoli, ţipă — simţise o atingere lipicioasă, greţoasă. Deodată îl înconjurară respiraţii grele din toate părţile.

Apăsă pe buton. Lanterna se aprinse. Câteva secunde, într-o linie curbă, se încordară în faţa lui torsuri uriaşe, gheboase; sus în zona feţişoarelor luceau ochi orbiţi complet, căpşoarele zbârcite se clătinau, apoi trupurile goale, împinse zdravăn de la spate, se năpustiră asupra lui. El ţipă încă o dată. Nu-şi auzi propriul glas în haosul care se dezlănţuise în jur — cu coastele presate de mulţime, înfipt între trupurile obeze, umede, încinse, pierdu pământul de sub picioare, nu încercă nici măcar să se apere, simţi că este împins orbeşte, târât, tras. Mirosul urât de carne crudă îl gâtuia de-a dreptul, strângea spasmodic lanterna adăpostită la piept, lumină pe câţiva dintre cei din jur care se uitau la el cu uimire, încercând să se retragă, dar mulţimea nu le făcea loc. Întunericul răsuna necontenit de glasuri răguşite, micile torsuri scăldate în lichidul apos, acoperite parcă de sudoare, se ascundeau în umflăturile muşchilor pectorali. Un oribil val de presiune proiectă spre poartă întregul grup în care se afla; presat, reuşise să vadă prin ţesătura de mâini şi de

trunchiuri un licăr de lumină şi faţa Doctorului surprinsă într-un strigăt încremenit, dar imaginea dispăru. Se sufoca de la duhoarea apăsătoare, lanterna îi ţopăia sub bărbie, desluşind în întuneric feţişoare fără ochi, fără nas, lipsite de gură, plate, flasce, bătrânicioase, toate parcă scăldate în apă. Simţea izbiturile cocoaşelor, un moment se făcu mai mult loc, apoi iarăşi îl presară, îl proiectară spre perete, îl proptiră cu spatele de o colonadă. Se prinse de ea, încercă să se lipească de ea, dar noi valuri ale celor ce se îmbrânceau îl smulseră. Se opuse cu toată puterea; lupta numai pentru a rămâne în picioare, căderea ar fi însemnat moartea, pipăi un fel de treaptă de piatră, ba nu, proeminenţa unui bolovan, se căţără, ridică lanterna cât mai sus.

Imaginea era îngrozitoare. De la un perete la celălalt se zbătea o mare compactă de capete. Cei ce stăteau lângă firidă se uitau la el cu ochi mari şi vedea eforturile disperate pe care le făceau spre a se îndepărta, cuprinşi parcă de spasme. Se puteau mişca, însă doar ca particule ale unei mase goale care presa mereu în josul străduţei, împingându-i pe cei de pe margine până spre pereţi. Larma îngrozitoare nu contenea. Deodată îl zări pe Doctor -acesta nu mai avea lanternă, înainta sau, mai degrabă, înota prin mulţime. Răsucit când cu faţa, când într-o parte, se pierdea printre trunchiurile mari care îl depăşeau în înălţime; nişte cârpe fluturau în aer. Cu patul ejectorului, Chimistul încerca să se separe de cei care-l împingeau, simţi că i se înmoaie mâinile — trupurile grase, umede, alunecoase îl izbeau ca berbecii, săreau în lături, goneau mai departe, mulţimea se rărea, din beznă ţâşneau grupuri noi, lanterna se stinse, întunericul gros se agita, bolborosea, gemea, sudoarea îi acoperi ochii, trase aer încins în piept şi îşi pierd cunoştinţa.

Se lăsă pe o treaptă de piatră, sprijinit cu spatele de bulgării reci, şi începu să respire cu greu. Distingea deja zgomotele singulare ale paşilor, salturile care plescăiau, corul inuman se îndepărta. Se ridică în picioare sprijinindu-se cu mâinile de perete. Avea genunchii moi ca de vată, dori să-l strige pe Doctor, dar nu reuşi să scoată nici un sunet. Deodată o lumină albicioasă detaşă din întuneric creasta zidului din partea opusă.

Trecu un timp până să-şi dea seama că, de fapt, Coordonatorul le indica direcţia de întoarcere folosindu-se de semnalizatorul de avertizare.

Se aplecă şi începu să caute lanterna pe care nu mai ştia când o scăpase. Chiar la nivelul solului aerul era îmbibat de miros leşios, greţos, pe care nu-l suporta deloc, creându-i o senzaţie de vomă. Se ridică. Auzi un strigăt în depărtare. Era glas de om.

— Doctore! Aici! Aici! urlă el.

Strigătul răspunse de data aceasta de aproape; dintre zidurile negre ţâşni o limbă de lumină. Doctorul se îndreptă repede spre el, dar mergea un pic într-o parte, de parcă ar fi fost beat...

— A, spuse, eşti aici! Bine...

Îl prinse pe Chimist de braţ.

— M-au răpit o bucată de drum, dar am reuşit să ajung la vestibul... Ai pierdut lanterna?

— Da.

Doctorul se ţinea în continuare de braţul lui.

— Ameţeala, explică pe un ton liniştit, cu un gâfâit uşor. Nu-i nimic, o să treacă de îndată...

— Ce-a fost asta? întrebă în şoaptă, ca pentru sine, Chimistul. Celălalt nu răspunse. Amândoi ciuliră urechile. Sesizară iarăşi zgomote de paşi îndepărtaţi, şoaptele se înmulţeau, de câteva ori se auzi un geamăt estompat din cauza depărtării. A doua strălucire a cerului deasupra zidurilor le lumină crestele, tremurând pe marginile verticale şi alunecând în jos într-un luciu gălbui, ca răsăritul şi apusul soarelui. -

— Plecăm, spuseră într-un glas.

Dacă n-ar fi fost ghidaţi de semnalizator, n-ar fi reuşit să se întoarcă probabil înainte de sosirea zorilor. Chemaţi însă de lumina care mai invada încă de două ori negura culoarelor de piatră, menţinură direcţia de mers. Pe drum întâlniră câţiva fugari, care, speriaţi de lumina lanternei, se împrăştiară în grabă, iar o dată dădură peste un trup rece ca gheaţa zăcând la poalele scărilor abrupte. Trecură pe lângă el fără să scoată un cuvânt. Cu câteva minute înainte de ora unsprezece regăsiră piaţa cu fântâna de piatră; abia căzu asupra ei fasciculul de lumină al lanternei Doctorului, când, de sus, străluciră cu intensitate triplă reflectoarele.

Coordonatorul era lângă scările pe care ei alergară gâfâind. Porni încet în urma lor. Când ajunseră la vehicul şi urcară, stinse lumina şi viră înainte şi înapoi, aşteptând ca ei să poată vorbi.

După ce îi povestiră totul, nu spuse decât:

— Mda! Bine că s-a terminat. Aici este unul, ştiţi...

Nu înţeleseră; abia când aprinse reflectorul lateral şi-l răsuci, săriră drept în picioare. La câţiva metri de vehicul zăcea inert un dublet.

Doctorul se opri primul în faţa lui. Farul trimitea un snop luminos amplu, în care se putea distinge şi cea mai mică adâncitură din plăcile de piatră.

Zăcea în faţa lor, gol, cu jumătatea superioară a uriaşului tors ridicată oblic. Dintre muşchii pectorali îi privea un ochi mare, palid-albăstrui; nu văzură decât un crâmpei al feţişoarei turtite, ca printr-o uşă întredeschisă.

— Cum a ajuns aici? întrebă încet Doctorul.

— A sosit de jos în fugă cu câteva minute înaintea voastră. Când am aprins lumina, a fugit, apoi a revenit încet.

— A revenit?!

— În acest loc. Da.

Stăteau lângă el, neştiind ce să facă. Creatura respira ca după o lungă alergare. Doctorul se aplecă, dorind prin cel mai simplu gest să-l mângâie, sau să-l bată uşor pe uriaş cu palma deschisă; acesta începu să tremure şi pe pielea palidă a corpului său imens apărură picături de apă, mari ca nişte băşici.

— Se teme de noi, adăugă încet Doctorul. Ce facem? întrebă el neputincios de data aceasta.

— Îl lăsăm şi plecăm. E târziu, spuse Chimistul.

— Nu plecăm nicăieri. Ascultaţi... Doctorul ezită. Ştiţi ce? Să ne aşezăm un pic...

Dubletul nu se mişca. Dacă n-ar fi fost mişcările egale ale pieptului său lat ca un scut, s-ar fi putut crede că nu mai trăieşte. Urmând exemplul Doctorului, se aşezară în jurul lui pe platforma de piatră. Din întuneric răzbătea susurul îndepărtat al unui gheizer, uneori vântul foşnea în tufişuri invizibile; aşezarea subterană era învăluită în noaptea groasă. În aer alergau uneori aburii rari ai cetii, silueta vehiculului puternic conturată în strălucirea reflectoarelor înţepenise în apropiere, ca un ornament negru. După zece minute bune, când începuseră să-şi piardă speranţa, dubletul se uită pe furiş din ascunzişul său interior. Fu suficientă o mişcare neatentă a Chimistului pentru ca rama muşchilor să se închidă, de data asta nu pentru mult timp.

În sfârşit, aproape după o jumătate de oră, uriaşul se ridică. Avea circa doi metri înălţime, dar ar fi fost şi mai înalt dacă n-ar fi stat aplecat în faţă. Când păşea, şezutul corpului său diform se modifica. Părea că reuşeşte să întindă şi să tragă picioarele după voie, dar numai muşchii contractându-se în jurul lor le făceau oarecum mai vizibile şi totodată mai eficiente la mers.

Nimeni nu ştia prea bine cum făcuse Doctorul acest lucru – el însuşi afirmând ulterior că nu-şi dădea seama nici el –, în orice caz, după variatele gesturi blânde, mângâieri, cuvinte şoptite, dubletul, care îşi scosese de-a binelea torsul mobil din cuibul interior, îi dădu voie Doctorului să-l tragă de mâna subţire în vehicul. Capul lui mic, atârnând în faţă, îl privea de sus, cu un fel de uimire naivă, când se adunară în conul luminos al reflectorului.

— Şi acum ce facem? exclamă Chimistul. N-o să te înţelegi aici cu el.

— Cum ce facem? răspunse Doctorul. Îl luăm cu noi?

— Tu nu eşti zdravăn la cap?!

— Asta ne-ar ajuta oarecum, spuse Coordonatorul, dar... el cântăreşte, cred, aproape o jumătate de tonă!

— Şi ce-i cu asta? Maşina are o capacitate mult mai mare.

— Bravo! Noi suntem trei, plus încărcătura! Deja depăşim trei sute de kilograme. Pot să plesnească amortizoarele.

— Da? Atunci nu-l luăm. N-are decât să meargă pe jos, spuse Doctorul.

Cu aceste cuvinte îl împinse pe dublet în direcţia scărilor de coborâre.

Uriaşa creatură (stând lângă ei, mai ales când lumina reflectorului nu cădea direct pe ea, tot li se mai părea că are capul retezat şi că în locul lui i s-a înfipt un altul, prea mic şi fixat prost, prea jos) se ghemui deodată de parcă s-ar fi prăbuşit în sine, iar pielea i se acoperi brusc cu broboane de lichid apos.

— O, nu, la naiba... eu doar am glumit..., bâigui Doctorul.

Şi ceilalţi se mirară de această reacţie. Doctorul reuşi, nu fără trudă, să liniştească imensa creatură. Problema amplasării noului pasager nu era deloc simplă. Coordonatorul eliberă aproape tot aerul din anvelope, încât vehiculul se sprijinea direct pe pietre. La lumina reflectorului manual demontară ambele fotolii din spate şi le aşezară în portbagaj, iar sus de tot, în vârful acestei piramide, urcară aruncătorul. Dubletul nu vru

însă să se suie în vehicul. Doctorul îl bătu uşor pe spate, îl îndemnă, împinse, se urcă şi coborî el însuşi şi dacă n-ar fi fost împrejurările date, scena ar fi fost de-a dreptul amuzantă. Trecuse cu mult de ora unsprezece şi în întuneric, pe teren accidentat, înfruntând panta cu precădere abruptă, aveau de străbătut peste o sută de kilometri până la navă. Până la urmă. Doctorul îşi pierdu răbdarea. Prinse una dintre mâinile ridicate ale torsului mic şi strigă:

— Împingeţi-l din spate!

Chimistul ezită, dar Coordonatorul propti zdravăn cu umărul spatele flasc al dubletului, care scoase un schelălăit şi, pierzându-şi echilibrul, sări dintr-un singur salt pe platformă. Acum totul se desfăşură rapid. Coordonatorul umflă anvelopele, vehiculul de teren, deşi cu supraîncărcătură evidentă, se urni totuşi curajos din loc. Doctorul ocupase scaunul din faţa noului pasager, deoarece Chimistul dorise să evite această vecinătate şi acceptase deplasarea foarte incomodă stând în spatele Coordonatorului.

În tripla lumină a reflectoarelor străbătură din nou colonadele, apoi platformele lungi spre aleea „măciucilor". Pe terenul plat, neted, atingeau o viteză considerabilă, pe care o pierdură abia la poalele ridicăturii de magmă. În câteva minute ajunseră la colinele argiloase ce împrejmuiau fântânile cu conţinutul oribil.

Un timp merseră printr-un nor dens, îngrozitor de vâscos, apoi regăsiră urmele anvelopelor imprimate în argilă şi continuară să meargă exact pe drumul pe care sosiseră în depresiune.

Aruncând de sub roţi jeturi de apă şi noroi, vehiculul se strecura abil printre colinele argiloase ce dispăreau ba din stânga, ba din dreapta, în dârele triple ale luminilor. Departe, în întuneric, ardea un foc mat ce le venea în întâmpinare, mărindu-se cu fiecare clipă; peste puţin timp deosebiră trei lumini separate. Coordonatorul nu încetini, fiindcă era propria lor reflexie. Dubletul începu să se neliniştească, se mişca, se foia şi chiar se retrăsese periculos într-un colţ, astfel încât vehiculul se aplecă în stânga. Doctorul încercă să-l liniştească vorbindu-i, însă fără prea mare succes. Privind în spate, văzu că silueta palidă se asemăna cu o căpăţână de zahăr rotunjită la vârf; dubletul îşi aspirase micul tors şi parcă încetase să mai

respire. Abia când valul fierbinte şi dispariţia reflexiei de tip oglindă anunţară că au trecut de linia enigmatică, marele pasager se linişti. Stătea nemişcat la locul său şi nu mai trăda nici un fel de surescitare cauzată de călătoria nocturnă, deşi, înaintând acum cu efort pe panta ascendentă, maşina se legăna puternic, chiar derapa; roţile burduhănoase, strecurându-se cu greu printre denivelări, avansau tot mai încet. În locul foşnetului de anvelope se auzea cântecul înteţit al motoarelor; de câteva ori, partea din faţă a vehiculului se ridică periculos; abia mai înaintau. Deodată, cu toate că roţile se învârteau, începură să se deplaseze înapoi, stratul de teren afânat alunecă sub ei; Coordonatorul răsuci brusc volanul. Se opriră. Întoarse prudent şi începură să coboare oblic pe pantă înapoi în vale.

— Încotro? strigă Chimistul.

Adierile vântului nopţii aduceau picături mărunte, deşi nu ploua.

— Încercăm în alt loc, răspunse cu voce ridicată Coordonatorul .

Se opriră iarăşi; pata reflectorului mobil se târa în sus, din ce în ce mai palidă în depărtare; îşi încordară privirile, dar nu se putea vedea mare lucru. Fără a afla prea multe după luminarea zonei, înaintau în sus, mai curând la întâmplare. Panta devenise la fel de abruptă ca şi în locul în care alunecaseră, dar aici terenul era uscat şi motorul trăgea vârtos, însă ori de câte ori Coordonatorul încerca să vireze în aşa fel încât să aibă nordul pe busolă, vehiculul începea să cabreze ameninţător, aproape proptindu-se pe pernele de aer din spate, obligându-l să meargă cu o deviere serioasă spre vest. Nu era bine, fiindcă trebuia să aibă grijă să nu nimerească în tufişurile dese. Din câte îşi amintea, acestea acopereau aproape toată buza râpei de pe platoul spre care se căţărau. N-avea ce să facă. Luminile reflectoarelor dezvăluiau în întuneric o serie de siluete albe, ce se mişcau uşor: erau vapori absorbiţi rapid de către nori. Se făcu mai întuneric; respirau anevoie şi se lăsă răcoarea. Pe geamul din faţă, pe barele nichelate ale banchetei se prelingeau picături de apă condensată, straturile învălmăşite ale norilor când se răreau, când se îndeseau, în orice caz vehiculul se lăsa manevrat tot mai greu. Coordonatorul îl conducea orbeşte, încercând doar să se îndrepte cât mai mult înspre partea de sus.

Reflectoarele îşi redobândiră deodată vigoarea de penetrare

şi vălătucii lăptoşi se risipiră, alunecând în urmă; pe culoarele luminoase Văzură cocoaşa ascendentă a pantei şi, în acelaşi timp, sus începu să lucească cerul negricios. Tuturor le veni oarecum inima la loc.

— Cum se simte pasagerul? întrebă Coordonatorul fără să se întoarcă de la volan.

— Bine. Parcă ar dormita, răspunse Doctorul din spatele Chimistului.

Panta pe care urcau deveni treptat mai înclinată şi se clătinară neplăcut. Roţile din faţă erau tot mai greu de controlat, iar centrul de greutate se deplasa simţitor în spate.

La un moment dat, când vehiculul începu să danseze pe loc şi să o ia razna, alunecând într-o parte câţiva metri, Doctorul strigă neliniştit:

— Ascultă, n-ar fi mai bine să stau eu în faţă, pe bara dintre reflectoare? Ce zici?

— Deocamdată nu, răspunse Coordonatorul.

Mai eliberă puţin aer din cauciucuri şi maşina se mai aşeză. Un timp merse ceva mai bine; în fasciculele ţopăitoare de lumină se vedea sus de tot linia inegală a tufişurilor. Trecură de marea colină golaşă din argilă şi tufişurile se apropiară, ţepoase ca o perie neagră, la marginea râpelor suspendate, argiloase. Nici vorbă să se poată trece pe acolo şi nici să cotească în căutarea unui loc mai bun, ca urmare forţară tot mai sus, până când vehiculul se opri în faţa unui perete de doi metri. Frânele, acţionate brusc, scrâşniră cu putere. În lumina intensă se vedea argila galbenă, presărată de rădăcini ca nişte firişoare.

— Ce bine am ajuns, fir-ar să fie! spuse furios Chimistul.

— Dă-mi lopata! i se adresă Coordonatorul, care coborî, desprinse câteva bucăţi de argilă cu tăişul lopeţii, le puse sub roţile din spate ale vehiculului şi se întoarse spre panta abruptă.

Începu să se caţăre pe ea. Chimistul îl urmă în grabă. Doctorul auzea cum se strecurau prin desişul uscat, cum trosneau ramuri rupte; lanterna Coordonatorului se aprinse, apoi se stinse pentru a licări în altă parte.

— Ce porcărie! mormăi Chimistul.

Ceva începu să foşnească; pata de lumină şovăi în beznă până ce încremeni.

— E riscant, se auzi din nou vocea Chimistului.

— Riscul e caracteristic astronauţilor, răspunse Coordonato-

rul şi, încordându-şi glasul, strigă: Doctore! Trebuie să împingem aici o bucată de pământ chiar pe margine. Cred că se poate trece, ai grijă doar de pasager, să nu se sperie.

— Bine, bine, răspunse Doctorul.

Se întoarse spre dublet, care continua să stea ghemuit şi nemişcat.

— Încă o dată! gemu Coordonatorul.

Un şuvoi de bulgări alunecă pe coastă. Deodată se dezlănţui un bubuit, un trosnet, şi o bucată mare se rostogoli chiar lângă vehicul. Resturi de pământ ajunseră pe geamul din faţă, însă rostogolirea înceată a fragmentului dislocat se linişti în vale; doar un răstimp mai continuară să se prăvălească bulgări pe perete. Doctorul se aplecă — dubletul nici nu reacţionă la evenimentul petrecut — şi îndreptă reflectorul într-o parte. În buza de argilă a peretelui apăru o adâncitură largă ca o pâlnie. Coordonatorul stătea în ea, lucrând de zor cu lopata. Trecuse cu mult de ora douăsprezece. Scoaseră din portbagaj tamburul de remorcare, ancorele, elementele de fixare, şi legară un capăt al cablului de bara dintre reflectoare, iar pe celălalt îl traseră prin mijlocul scobiturii, sus în desiş, unde îl ancorară de două ori. Apoi Doctorul şi Chimistul coborâră, iar Coordonatorul porni concomitent motoarele tuturor roţilor şi al tamburului din faţă, care înfăşurând în jurul său cablul trăgea încet vehiculul prin culoarul argilos. Nu reuşiră până nu lărgiră din nou spaţiul de trecere, dar la o jumătate de oră după aceea ancorele şi cablul erau deja reaşezate în maşina care se strecura printre tufişuri, trosnind şi scrâşnind zdravăn. Un timp se deplasară foarte lent, abia când se termină desişul, uscat şi fărâmicios, sporiră viteza.

— Suntem la jumătatea drumului, strigă Doctorul la un moment dat, urmărind cu atenţie kilometrajul, pe sub braţul Coordonatorului.

Acesta din urmă credea că n-au ajuns la jumătate; devierea la care îi obligase căţăratul greoi pe coaste o socotea în final la peste zece kilometri. Cu fruntea lângă geam, aplecat, fără a-şi lua ochii de la drum, încerca să ocolească obstacolele mai mari, pe cele mici prinzându-le între roţi; cu toate acestea vehiculul se zgâlţâia, făcând să zornăie canistra, uneori sărea peste gropi aterizând cu un scrâşnet al amortizoarelor pe toate cele patru roţi. Vizibilitatea era totuşi destul de bună şi nu mai avură surprize; la capătul fasciculelor de lumină pulverizată în ceaţa

cenuşie, ceva alerga în grabă — o linie înaltă, a doua, a treia, a patra: erau catargele; trecură şi de şirul lor. Doctorul încercă să vadă pe fundalul cerului dacă peste vârfurile catargelor aerul mai vibra, dar era prea întuneric. Stelele pâlpâiau liniştit, uriaşa creatură din spatele lui nu se mişca; se trase doar puţin într-o parte, îndreptându-se, iar acest gest omenesc îl impresionă în mod ciudat.

Anvelopele săriră peste brazdele transversale. Coborau acum longitudinal pe coama gheboasă. Coordonatorul încetini puţin şi dincolo de limba colinei calcaroase văzu brazdele următoare în lumină. Din stânga ajunse până la el un şuierat amplificat, un zgomot îngrozitor, surd. Un corp le tăia calea; în lumina reflectoarelor luci ceva imens, strălucitor, şi dispăru. Frânele scârţâiră brusc; se înghesuiră unii în alţii, simţiră pe faţă o adiere fierbinte, amară, şi auziră un nou şuierat. Coordonatorul stinse farurile. Se lăsă întunericul. La câţiva paşi în faţa lor pluteau un fel de vârtejuri de aer, unul după altul; sus, deasupra solului goneau gondole fosforescente, înfăşurate în scuturi rotitoare invizibile, care se înclinau uşor, luau virajul una după alta, efectuând toate acelaşi unghi de manevră. Începură să le numere: opt, nouă, zece...

După a cincisprezecea urmă o pauză. Porniră, iar Doctorul spuse:

— Până acum chiar că n-am întâlnit atâtea!

Se auzi iarăşi ceva, alt zgomot cunoscut, mai grav, din ce în ce mai aproape; Coordonatorul acţionă marşarierul şi vehiculul începu să dea înapoi. Se retraseră în partea de sus, cu anvelopele trosnind pe grămezile calcaroase. Când vehiculul se opri, în faţa lor, în întuneric, se deplasa o formă greu de perceput, cu un huruit de bas, care făcu să vibreze caroseria; doar lumina stelelor se atenua deasupra copacilor, iar solul începuse să tremure riscant. Bâzâind ca un bondar uriaş, trecu următoarea fantomă, apoi o alta; gondolele nu se vedeau, doar conturul neregulat, ascuţit la capete ca o stea, a ceva roşietic, pâlpâind şi răsucindu-se încet în direcţie inversă deplasării.

Se lăsă din nou liniştea; doar în zare se putea auzi, când mai încet, când mai tare, un cântec care se îndepărta.

— Astea au fost colosale! Le-ai văzut? făcu Chimistul. Coordonatorul mai aşteptă un timp, apoi aprinse farurile, eliberă frâna şi vehiculul demară mai întâi datorită propriei lui greutăţi,

apoi prinse viteză şi goni tot mai repede în jos. Deşi era mai comod de mers de-a lungul brazdelor, fiindcă evita denivelările serioase, el preferă totuşi să nu rişte; asupra lor, din spate, se putea năpusti vreunul dintre monştrii transparenţi. Mişcând uşor volanul, încercă să urmărească cât mai mult timp cu privirea direcţia de mers a formelor întâlnite; acestea soseau dinspre nord-vest, se îndepărtau spre est, dar asta nu-i spunea nimic: ele virau şi puteau să execute mai multe viraje de acest fel. Nu scoase o vorbă, dar era neliniştit.

La câteva minute după ora două, în lumina farurilor străluci culoarul lucios ca o oglindă. Dubletul, care în cursul întâlnirii în întuneric nici nu se mişcase, de la un timp începuse să se tot uite în jur, să-şi ridice capul. Când ajunseră aproape de centura lucioasă, uriaşa creatură începu să tuşească, gâfâind şi gemând. Nu-şi mai găsea locul, se tot lăsa într-o parte de parcă ar fi vrut să sară din mers.

— Opreşte! Opreşte! strigă Doctorul.

Coordonatorul frână şi opriră la un metru în faţa centurii.

— Ce s-a întâmplat?

— Vrea să fugă!

— De ce?

— Nu ştiu, poate din cauza asta! Stinge farurile.

Coordonatorul îl ascultă. Imediat ce se făcu întuneric, dubletul se trase greoi la locul său. Porniră cu luminile stinse. Timp de o secundă, de ambele părţi ale vehiculului luci reflectarea stelelor în dalele negre; se deplasau din nou pe sol. Farurile izbiră bezna. Se aflau în câmpie. Goneau tot mai repede; întreaga maşină vibra, tremura, stâncile de calcar cu umbre mari ce se răsuceau pe nisip ca în jurul unei axe verticale zburau în urmă, nisipul se răsfira în dâre sub anvelope, aerul rece aproape că muşca, biciuindu-le feţele; vehiculul huruia, foşnea, iar pietricelele săreau cu zgomot în şasiu. Chimistul se ghemui, încercând să-şi ferească pe cât posibil capul după geamul din faţă; mergeau pe teren plat, cu viteză sporită, aşteptând să vadă nava dintr-un moment în altul. Se înţeleseseră cu cei rămaşi să agate la pupa o baliză luminoasă cu lumină intermitentă. Căutau, aşadar, luminiţa pâlpâindă, dar minutele treceau. Încetiniseră oarecum şi cotiră, îndreptându-se acum spre nord-est, însă în jur domnea aceeaşi beznă. Demult mergeau cu luminile de poziţie, acum Coordonatorul le stinse şi

pe acestea, fără a mai lua în seamă riscul de a se ciocni de vreun obstacol nevăzut. O dată văzură o luminiţă timidă şi se grăbiră spre ea cu viteză maximă, dar după câteva minute se convinseră că era pur şi simplu o stea mai joasă. Era două şi douăzeci.

— Poate li s-a stricat baliza, spuse Chimistul.

Nimeni nu-i răspunse. Mai străbătură alţi cinci kilometri, apoi iarăşi cotiră; Doctorul se ridică în picioare şi-şi înfipse privirea în împrejurimile învăluite de beznă. Încetiniră şi mai mult, când deodată vehiculul săltă puternic, mai întâi cu roţile din faţă, apoi cu cele din spate; trecuseră peste un şanţ săpat în solul nisipos.

— Mergi spre stânga, spuse deodată Doctorul.

Vehiculul o luă la stânga; luminile de poziţie desluşiră cocoaşele, trecură peste altă brazdă, adâncă de o jumătate de metru, şi toţi văzură deodată o lumină confuză şi o umbră alungită, înclinată, înălţându-se pe fundalul ei. O secundă vârful umbrei fu învăluit în aureolă; când aceasta dispăru, îl pierdură din ochi. Maşina alerga impetuos, drept înainte; o nouă luminiţă a unei balize luminoase acoperită de pupa navei dezvălui trei siluete mărunte. Coordonatorul aprinse reflectoarele; cei trei alergau cu mâinile ridicate.

Coordonatorul încetini şi, când cei care alergau se dădură la o parte din drum, opri la câţiva metri de ei. Nava se înălţa în apropiere. Merseseră spre ea în aşa fel încât partea superioară a pupei acoperise baliza.

— Aţi sosit?! Toţi?! strigă Inginerul.

Se apropie de vehicul şi se trase repede înapoi la vederea celei de-a patra figuri, fără cap, care se mişca neliniştită.

Coordonatorul îl prinse cu o mână pe Inginer, cu cealaltă pe Fizician, şi rămase aşa un timp, ca şi când se sprijinea de ei. Se adunaseră toţi cinci lângă reflectorul lateral; Doctorul îi vorbea încetişor dubletului.

— La noi totul e în ordine, spuse Chimistul, dar la voi?

— Aproximativ, răspunse Ciberneticianul.

Se priviră unii pe alţii fără un cuvânt.

— Dăm raportul sau mergem la culcare? întrebă Chimistul.

— Tu poţi dormi? Asta-i bună! strigă Fizicianul. La culcare! Of, Doamne! Ei au fost aici, ştiţi?

— Aşa m-am gândit şi eu, spuse Coordonatorul. S-a ajuns la conflicte?

— Nu. Dar voi?

— Nici noi. Cred că... faptul că au descoperit nava se poate dovedi mai important decât ce am văzut noi. Vorbeşte, Henryk, poate tu...

— L-aţi prins? întrebă Inginerul.

— De fapt, el ne-a prins pe noi... Adică s-a lăsat luat de bunăvoie. Dar asta-i o poveste întreagă. Lungă, complicată, şi din păcate nu înţelegem nimic din ea.

— Şi cu noi lucrurile stau la fel! explodă Ciberneticianul. Au sosit aici cam la o oră după ce aţi plecat voi. Am crezut că gata, totul s-a sfârşit, mărturisi deodată cu voce scăzută.

— Nu vă e foame? întrebă Inginerul.

— Se pare că am uitat de-a binelea de foame. Doctore, strigă Coordonatorul, vino încoace!

— Consfătuire?

Doctorul coborî şi se îndreptă spre el, dar nu-l scăpă din ochi pe dublet, care în mod neaşteptat sări jos, printr-o mişcare ciudat de sprintenă, şi se îndreptă tărăgănat spre cei ce stăteau în picioare; nici nu atinse bine perimetrul luminat, că se şi retrase şi rămase nemişcat. Se uitară la el în tăcere; marea creatură se lăsă inertă la pământ, o clipă îi văzură capul, apoi muşchii se adunară, lăsând o deschizătură. In lumina difuză a reflectoarelor văzură un ochi albastru, îndreptat spre ei.

— Deci au fost aici? întrebă Doctorul.

În acel moment doar el nu se uita la dublet.

— Da. Au venit douăzeci şi cinci de cercuri zburătoare, la fel ca acela pe care l-am capturat, şi patru maşini mult mai mari, nu discuri verticale, ci parcă nişte sfârleze transparente.

— Le-am întâlnit, strigă Chimistul.

— Când? Unde?

— Cam acum o oră, în timp ce se întorceau! Era cât pe ce să ne ciocnim de ele. Şi ce-au făcut aici?

— Mai nimic, continuă Inginerul. Au sosit în şir, nu ştim de unde, fiindcă în momentul când am ieşit la suprafaţă — întâmplarea a făcut ca timp de cinci minute să ne aflăm toţi înăuntru — se învârteau deja în jurul navei, una după alta. Nu s-au apropiat. Am crezut că e prima recunoaştere, o patrulă, primul grup de orientare tactică. Am aşezat aruncătorul sub navă şi am aşteptat în timp ce ele se învârteau în cerc, mereu în acelaşi sens, fără să se îndepărteze sau să se apropie. A durat

cam o oră şi jumătate. Apoi au apărut cele mari, sfârlezele, înalte cam de treizeci de metri! Adevăraţi coloşi. Mult mai lente, pot să meargă, se pare, numai de-a lungul brazdelor pe care le ară celelalte. Discurile rotitoare le-au făcut loc în cercul lor, astfel încât soseau alternativ, o sfârlează mare şi una mai mică, şi începeau iarăşi să se învârtească în jur. Uneori încetineau, o dată sau de două ori puţin a lipsit să nu se ciocnească, de fapt chiar şi-au izbit marginile, cu un trosnet îngrozitor, dar nu li s-a întâmplat nimic, au continuat să se rotească.

— Şi voi?

— Noi, ei bine, am asudat lângă aruncător. Nu a fost o senzaţie prea plăcută.

— Vă cred, spuse solemn Doctorul, şi mai departe?

— Mai departe? Mai întâi ne-am gândit că o să ne atace dintr-un moment în altul, apoi că nu fac altceva decât să ne observe, dar m-a mirat aspectul lor şi faptul că nu se opreau deloc, or, ştim că un asemenea cerc se poate învârti pe loc. În jurul orei şapte l-am trimis pe Fizician după baliză. Trebuia s-o atârnăm pentru voi, dar n-aţi fi putut trece de acest zid zburător şi atunci, pentru prima dată, mi-a trecut prin minte că e o blocadă! Dar m-am gândit că trebuie totuşi să încerc să comunic cu ei cât mai mult posibil. Stăteam în continuare în spatele aruncătorului şi am început să semnalizăm cu baliza, în serii, ştiţi, mai întâi câte două semnale luminoase, apoi câte trei şi câte patru.

— În sistemul Pitagora? întrebă Doctorul, iar Inginerul se strădui zadarnic să observe la lumina felinarului de sus dacă Doctorul îl persiflează.

— Nu, spuse până la urmă, în sistemul unor obişnuite serii de cifre.

— Şi ei? interveni Chimistul, care asculta cu nesaţ.

— Cum să-ţi spun, de fapt nimic...

— Ce înseamnă „de fapt"?

— Adică au făcut mereu diferite lucruri, şi înainte de semnalizarea noastră, şi în acelaşi timp, şi după aceea, dar nimic din ceea ce ar indica încercarea de răspuns sau de stabilire a vreunui contact.

— Ce făceau?

— Se învârteau mai repede sau mai încet, se apropiau unele de altele, ceva se mişca în gondole.

— Şi namilele acelea au gondole?

— Spuneai că le-aţi văzut...

— Era întuneric când le-am întâlnit.

— Nu au nici un fel de gondole, în interior nu au nimic, e gol. În schimb, pe margini umblă, curge, cum să-ţi spun, circulă parcă un rezervor mare, bombat în afară, curbat în interior, iar pe laturi are tot felul de coarne, un fel de excrescenţe conice. Absolut fără sens- fireşte, din punctul meu de vedere. Deci, ce vă spuneam, aha, namilele ieşeau uneori din cerc şi-şi schimbau locul cu discurile mai mici.

— La ce interval de timp?

— Diferit. În orice caz, nu am reuşit să descopăr nici un fel de regularitate cifrică. Am numărat tot ce putea să aibă vreo legătură cu mişcările lor, fiindcă aşteptam un răspuns oarecare. Au făcut chiar şi unele acrobaţii complicate. De exemplu, în cursul orei următoare namilele încetiniseră atât de mult, încât aproape se opriseră. În faţa fiecărei maşini mari se oprea un disc mai mic, care se îndrepta încetişor spre noi, dar nu prea mult, cam cincisprezece metri, maşina cea mare în urma lui, începând iarăşi să descrie cercuri. Acum erau două — unul interior, pe care se învârteau patru namile şi patru discuri mai mici, şi altul exterior, cu celelalte discuri plate. Când mă gândeam că va trebui să întreprind ceva ca să vă puteţi întoarce, au format brusc un şir lung şi s-au îndepărtat, mai întâi în spirală, iar apoi direct spre sud.

— Cam pe la ce oră?

— La unsprezece şi câteva minute.

— Asta înseamnă că noi am întâlnit probabil altele, i se adresă Chimistul Coordonatorului.

— Nu neapărat. Puteau să se oprească undeva.

— Acum vorbiţi voi, spuse Fizicianul.

— Să povestească Doctorul, sugeră Coordonatorul.

— Bine. Aşadar... Doctorul rezumă în câteva minute toată istoria escapadei şi continuă: Ţineţi seama că tot ce se întâmplă aici ne aminteşte parţial de diferite lucruri cunoscute pe Pământ, dar totdeauna rămân câteva piese libere ce nu se potrivesc în puzzle-ul nostru. E foarte caracteristic. Aceste vehicule ale lor au apărut aici ca maşini în formaţiune de luptă, ca patrulă de recunoaştere, ca grup de avangardă alarmatei sau ca început de blocadă? Din toate câte puţin, dar până la urmă,

nimic din toate acestea. Gropile de argilă erau oribile, fireşte, dar ce semnificau ele de fapt? Morminte? Aşa păreau! Apoi cartierul acela sau cum să-i zic?! Absolut nefiresc! O poveste întâlnită doar în vis. Dar scheletele? Muzeul? Măcelăria? Capela? Fabrica de exponate biologice? Închisoarea! Ne putem gândi la toate acestea, chiar şi la un lagăr de concentrare. Dar n-am întâlnit acolo pe nimeni care să fi dorit să ne reţină sau să stabilească vreun contact! Acesta e lucrul cel mai de neînţeles, cel puţin pentru mine! Civilizaţia planetei este, fără îndoială, avansată. Arhitectura foarte evoluată tehnic, construirea de cupole ca acelea pe care le-am văzut trebuie să ridice numeroase probleme! Iar alături — un cartier din piatră, reamintind cetăţile medievale terestre. Uluitor amestec de trepte ale civilizaţiei! În plus, probabil că posedă o perfectă reţea de semnalizare, de vreme ce luminile s-au stins în acea cetate exact la un minut după sosirea noastră, or noi am mers foarte repede şi nu am observat pe nimeni pe drum. Mai întâi au fugit parcă din calea noastră, apoi ne-au împresurat, ne-au înghesuit, s-a născut un haos de nedescris, totul era absurd, o adevărată nebunie. Şi aşa peste tot. Individul pe care l-au ucis era îmbrăcat într-un fel de folie argintie, aceştia erau goi, doar câţiva aveau pe ei nişte împletituri sau zdrenţe. Cadavrul din groapă avea un tubuleţ vârât într-o excrescenţă de piele şi, ceea ce-i şi mai bizar, avea un ochi ca acesta pe care îl vedeţi, în timp ce alţii nu aveau ochi, dar aveau nas, sau invers. Când mă gândesc la toate acestea mă cuprinde teama că nici cel pe care l-am adus cu noi n-o să ne ajute prea mult. O să încercăm, fireşte, să ne înţelegem cu el, dar nu prea îmi vine să cred că o să reuşim.

— Tot materialul informaţional strâns până acum trebuie înregistrat şi clasificat cumva, observă Ciberneticianul, fiindcă altminteri o să ne pierdem în el. Trebuie să spun... Doctorul are desigur dreptate, dar... scheletele acelea erau oare cu adevărat schelete? Şi povestea cu mulţimea care mai întâi v-a împresurat şi apoi a fugit...

— Am văzut scheletele cum te văd şi cum mă vezi. Este neverosimil, dar acesta-i adevărul. Iar în ce priveşte mulţimea..., îşi desfăcu braţele într-un gest larg.

— A fost o adevărată nebunie, interveni Chimistul.

— Poate că aţi trezit tot cartierul şi, din cauză că erau luaţi

prin surprindere... Imaginează-ţi, să zicem, un hotel pe Pământ în care pătrunde brusc un disc zburător ca acestea de aici. E clar că s-ar declanşa panică.

Chimistul negă hotărât din cap. Doctorul zâmbi.

— N-ai fost acolo, deci e greu să-ţi explic. Panică — perfect. Dar apoi, când toţi oamenii s-au ascuns şi au fugit, un disc iese în stradă şi atunci unul dintre fugari, gol, cum a coborât din pat. tremurând de spaimă, aleargă după acel disc şi îi dă de înţeles Comandantului că vrea să meargă cu el. Ei?

— Dar el nu v-a rugat pe voi...

— Nu ne-a rugat, zici? întreabă-i pe ei, dacă pe mine nu mă crezi, ce s-a întâmplat când m-am făcut că vreau să-l împing să se întoarcă la ai lui. De altfel, imaginează-ţi un hotel, iar ceva mai departe, morminte, morminte deschise, pline cu oseminte.

— Dragii mei, este patru fără un sfert, spuse Coordonatorul, iar mâine, adică astăzi, s-ar putea să avem noi vizitatori. În general, aici, în orice moment se poate întâmpla orice. Pe mine nu mă mai miră nimic. Ce aţi făcut în rachetă? îl întrebă pe Inginer.

— Nu mare lucru, fiindcă preţ de patru ore am stat lângă aruncător. Am verificat un electrocreier superproductiv de tip „micro", aproape am repus în funcţiune aparatura radio... Ciberneticianul o să-ţi spună exact. Din păcate, e mare învălmăşeală.

— Îmi lipsesc şaisprezece circuite cu niobiu-tantal, spuse Ciberneticianul, criotronurile sunt întregi, dar fără cipurile astea nu voi face nimic cu creierul.

— Nu poţi să iei de la altceva?

— Am luat, au fost multe, peste şapte sute.

— Nu mai sunt?

— Poate la apărător. N-am putut ajunge la el. E chiar la fund.

— Auziţi, trebuie să stăm aşa, aici, toată noaptea, în faţa navei?

— Just, să mergem! O clipă, ce facem cu dubletul?

— Dar cu vehiculul de teren?

— O să spun ceva foarte neplăcut. Din acest moment trebuie să instituim pază permanentă, spuse Coordonatorul. A fost o nebunie că până acum n-am organizat aşa ceva. Cine se oferă pentru primele două ore, până în zori, iar apoi mai vedem?...

— Eu, răspunse Doctorul.

— Tu?! Nici vorbă, numai cineva dintre noi, protestă Inginerul. Cel puţin noi am stat pe loc.

— Iar eu am stat în maşină, nu sunt mai obosit decât tine.

— Gata. Întâi Inginerul, apoi Doctorul, hotărî Coordonatorul.

Se întinse, îşi frecă palmele îngheţate, se apropie de vehicul, stinse luminile şi îl împinse încet până sub fuzelajul navei.

— Ascultaţi! Ciberneticianul stătea în picioare lângă dublet, care zăcea nemişcat. Cu el ce facem?

— O să rămână aici. O să doarmă. N-are să fugă. Altminteri, de ce-ar mai fi venit cu ei? interveni Fizicianul.

— Nu se poate una ca asta, trebuie să-l apărăm cumva, începu Chimistul, dar se opri.

Ceilalţi intrară unul după altul în tunel. El se uită în jur, ridică furios din umeri şi porni după ei. Inginerul îşi întinse saltelele pneumatice lângă aruncător şi se aşeză, dar simţind că îl fură somnul, se sculă şi începu să umble cu paşi măsuraţi dintr-o parte în alta.

Nisipul scârţâia uşor sub pantofi. Un strat cenuşiu de nori se ridicase înspre răsărit, stelele încetaseră să mai tremure şi păliseră. Aerul, rece şi curat, îi umplea plămânii; încercă să desluşească mirosul acela străin pe care-l ţinea minte după prima ieşire la suprafaţa planetei, dar nu-l putu regăsi. Trupul uriaşului, care zăcea într-o parte, ceva mai încolo, se ridica şi se lăsa ritmic. Inginerul văzu deodată nişte tentacule lungi şi subţiri care se întinseră de la pieptul acestuia şi-l prinseră de picior. Se smulse disperat, se poticni, era să cadă; deschise ochii. Adormise mergând. Se mai luminase. Norii pufoşi se aşezaseră spre răsărit în linie, oblică, conturată parcă dintr-o imensă trăsătură; capătul ei începea să se înroşească puţin câte puţin; în cenuşiul indecis al cerului aluneca azurul. Ultima stea imensă se stinsese. Inginerul stătea cu faţa spre orizont. Din gri-închis, norii deveniseră cafeniu-aurii, focul se dezlănţuia la marginea lor, o dâră trandafirie, topită într-un alb imaculat, străpungea jumătate de boltă; marginea planetei, plată, parcă arsă, se lăsă deodată sub atingerea discului greu şi roşu. Ar fi putut să fie Pământul.

Simţi o disperare sfâşietoare, greu de exprimat în cuvinte.

— Schimbul! se auzi un glas puternic în spatele său.

Inginerul tresări. Doctorul îl privi şi zâmbi. Inginerul dori deodată să-i mulţumească pentru ceva, să-i spună, fără să ştie

nici el ce anume, în orice caz ceva extrem de important, dar nu-şi găsi cuvintele; încuviinţă doar din cap, zâmbi la rândul său şi se afundă în tunelul negru.

VIII

În jurul prânzului, cinci bărbaţi semidezbrăcaţi, cu cefele şi feţele bronzate, stăteau culcaţi la umbra navei, sub burta ei albă. În jur erau o mulţime de vase, părţi ale unor aparate, pe foaia de cort zăceau în dezordine combinezoane, pantofi, prosoape; din termosul deschis se împrăştia miros de cafea proaspătă, prin marea câmpie alunecau umbre de nori, domnea liniştea şi dacă n-ar fi fost creatura ghemuită, despuiată, ce stătea nemişcată la câţiva metri mai departe, sub fuzelaj, scena ar fi putut înfăţişa un bivuac pe Pământ.

— Unde este Inginerul? întrebă Fizicianul.

Se ridică leneş în coate şi privi în faţa lui; în ciuda ochelarilor închişi la culoare, cumulusul învolburat îi luci în privire ca o flacără.

— Îşi scrie cartea.

— Ce carte? Aha, lista reparaţiilor.

— Da, o să iasă un catastif gros şi interesant, ascultaţi-mă pe mine.

Fizicianul se uită la cel care vorbea.

— Eşti bine dispus? Asta-i bine. Rana aproape că ţi s-a vindecat. Pe Pământ nu s-ar fi închis atât de repede.

Coordonatorul atinse locul cicatrizat de pe frunte şi ridică sprâncenele.

— S-ar putea. Nava era sterilizată, iar bacteriile de aici sunt inofensive pentru noi. Se pare că insecte nu există deloc. N-am văzut nici una, dar voi?

— Fluturii albi ai Doctorului, mormăi Fizicianul.

N-avea chef de vorbă din cauza căldurii.

— Dar asta-i doar o ipoteză.

— Dar ce nu-i aici ipoteză? întrebă Doctorul.

— Prezenţa noastră, răspunse Chimistul. Se întoarse pe spate. Ştiţi, recunoscu el, aş dori să schimb mediul...

— Şi eu, spuse Doctorul.

— Ai văzut cum i s-a înroşit pielea dacă a stat câteva minute la soare? interveni Coordonatorul.

Doctorul confirmă din cap.

— Da. Asta înseamnă că ori n-a mai stat până acum la soare, ori a fost îmbrăcat, ori...

— Ori?

— Ori altceva despre care eu n-am habar...

— Nu-i rău, spuse Ciberneticianul, ridicându-şi ochii de pe foaia cu notiţe. Henryk îmi promite că va scoate cipuri, din apărător. Să presupunem că mâine termin de cercetat şi că totul o să meargă. Asta ar însemna că pe seară o să avem primul automat pus în funcţiune! îl aşez deasupra tuturor celorlalte lucruri, dacă se va înjgheba doar din trei piese, şi astfel totul o să demareze. O să pornim utilajul greu, excavatorul, apoi încă o săptămână, punem racheta pe picioare şi... Nu apucă să termine.

— Cum, spuse Chimistul, tu îţi imaginezi că noi ne urcăm aşa, pur şi simplu, şi ne luăm zborul?

Doctorul pufni în râs.

— Astronautica reprezintă rodul pur, neîntinat, al curiozităţii umane, spuse el. Auziţi? Chimistul nu mai vrea să plece de aici!

— Nu, fără glumă, Doctore! Ce e cu dubletul ăsta? Ai stat cu el o zi întreagă!

— Am stat.

— Şi? Lasă enigmele! Şi aşa sunt destule în jurul nostru...

— Nu-i nici o enigmă. Cum să spun, el se comportă ca un copil. Ca un copil handicapat mintal. Mă recunoaşte. Când îl strig, vine. Când îl împing uşor, se aşează. În felul său.

— L-ai dus în sala maşinilor. Cum s-a comportat acolo?

— Ca un sugar. Nimic nu l-a interesat. Când m-am aplecat în spatele generatorului şi nu m-a mai văzut, a asudat de frică. Dacă aceea e sudoare şi dacă ea semnifică frica...

— Vorbeşte? Am auzit cum îţi gângăvea câte ceva.

— Sunete articulate nu scoate. Am făcut înregistrări şi am analizat frecvenţa. Vocea o aude, în orice caz, reacţionează. Nu-mi dau seama... E ca un animal — şi sperios, şi timid, or, întreaga colectivitate de aici se compune din indivizi asemănători, doar dacă el singur... dar un asemenea caz...

— O fi tânăr? S-ar putea ca ei de la început să fie aşa mari.

— O, nu, nu e tânăr. Se cunoaşte după piele, riduri, cute – acestea sunt legităţi biologice generale, formaţiunile cu care calcă sunt complet întărite, cornificate. În orice caz, nu este

copil în accepţiunea noastră. De altfel noaptea, când ne-am întors, sesiza unele fenomene mai repede decât noi şi reacţiona în felul său. De exemplu, reflectarea aceea în aer, despre care v-am vorbit. Se temea şi de locul său de reşedinţă, altminteri de ce ar fi fugit de acolo?

— Poate că reuşim să-l învăţăm câte ceva — în definitiv, ei au construit fabrici, discuri zburătoare, trebuie să fie inteligenţi..., spuse Fizicianul.

— Acesta nu este.

— Aşteaptă! Ştii ce mi-a trecut prin minte?

Chimistul se ridică sprijinindu-se în mâini. Se aşeză, scuturându-şi firele de nisip care i se lipiseră pe coate.

— Nu cumva e... debil? Handicapat? Sau...

— Şi crezi că acolo ar fi un azil de nebuni? se miră Doctorul. Se aşeză şi el. Râzi de mine?

— De ce-aş râde? Ar putea fi un loc izolat unde îi ţin pe cei bolnavi.

— Şi fac experimente pe ei, şopti Chimistul.

— Ceea ce ai văzut numeşti experiment? se amestecă în discuţie Coordonatorul, care tăcuse până atunci.

— Nu apreciez acest lucru din punct de vedere moral. Cum pot face asta? Doar nu ştim nimic! replică Chimistul. Doctorul a găsit acolo, într-unui din ei, un tubuleţ asemănător celui care se afla în corpul supus autopsiei...

— Aha, adică acela care a pătruns în rachetă provine tot de acolo. A fugit şi a ajuns până aici în timpul nopţii?

— De ce nu? E imposibil?

— Dar scheletele? exclamă Fizicianul, a cărui fizionomie arăta că priveşte foarte sceptic argumentele Chimistului.

— Nu ştiu. Poate că e un fel de conservare, sau poate că îi tratează, mă refer la un anumit gen de şocuri psihice.

— Se subînţelege. Şi au un Freud al lor, spuse Doctorul. Stimabile, las-o baltă! Şi nu-mi spune mie că scheletele sunt un fel de distracţie sau „castel cu stafii". Este o instalaţie uriaşă, e necesar un întreg arsenal chimic pentru a fixa scheletele în acele blocuri de smalţ. Ar putea fi un fel de producţie? Dar ce anume produc?

— Faptul că nu poţi scoate nimic de la dubletul acesta nu înseamnă că totul e pierdut, observă Fizicianul.

— Încearcă să afli ceva despre civilizaţia pământeană de la

un repetent, la mine, la Universitate!

— Un student înapoiat? întrebă Chimistul şi toţi începură să râdă.

Deodată râsul se întrerupse. Dubletul stătea în picioare lângă ei. Îşi mişca în aer degetele ca nişte noduri, iar faţa mică şi plată, lăsată pe spate, tremura.

— Ce-i asta?! întrebă Chimistul.

— Râde, spuse Coordonatorul.

Toţi observară îndată sughiţul micului tors, care tresaltă parcă de bucurie. Tălpile mari, diforme, se mişcau din loc. Pironită de cele cinci perechi de ochi, creatura încetă să se mai mişte, plimbându-şi privirea ochiului albastru de la unul la altul. Brusc îşi retrase torsul, mânuţele, capul, se mai uită încă o dată prin despărţitura musculară şi cu paşi greoi se îndepărtă spre locul său, unde se lăsă jos, gâfâind uşor.

— Dacă ăsta e râs..., şopti Fizicianul.

— N-ar demonstra totuşi mare lucru. Şi maimuţele râd.

— Stai puţin, spuse Coordonatorul. Ochii îi străluceau pe faţa slabă şi arsă de soare. Să presupunem că la ei există o mult mai mare dispersie biologică a înzestrărilor native decât la noi. Că, într-un cuvânt, există grupuri-caste ale celor care lucrează în mod creator, care construiesc, precum şi un mare număr de indivizi care nu sunt capabili de nici un fel de muncă, în general, nu sunt buni de nimic. Iar în legătură cu acest fapt, pe cei nefolositori...

— Îi ucid. Fac experienţe pe ei. Îi mănâncă. Nu te speria, poţi să spui tot ce-ţi vine în minte, spuse Doctorul. Nimeni n-o să râdă, fiindcă totul e posibil. Numai că, din păcate, omul nu poate să înţeleagă tot ceea ce este posibil.

— Stai puţin. Ce crezi despre ce am spus?

— Dar scheletele? adăugă Chimistul.

— Materiale didactico-ştiinţifice pe care le fac după masa de prânz, explică Ciberneticianul, cu o grimasă maliţioasă.

— Dacă ţi-aş spune toate teoriile care mi-au trecut prin cap, începând de ieri, gândindu-mă la această situaţie, spuse Doctorul, s-ar naşte o carte de cinci ori mai groasă decât cea pe care o scrie Henryk, deşi cu siguranţă nu atât de bine structurată. În tinereţe am cunoscut un cosmonaut în vârstă. Văzuse mai multe planete decât firele de păr de pe cap şi avea intenţii bune — dorea să-mi povestească despre cum arată

peisajul de pe nu mai ţin minte ce corp ceresc. Acolo sunt atât, atât de mari — povestea şi-şi desfăcea braţele — şi au asta aşa şi acolo este aşa, iar cerul, altfel decât la noi, altfel, uite aşa — repeta întruna, până când a început singur să râdă – şi a renunţat. Nu poţi lămuri pe cineva care nu a fost în spaţiu cum este când atârni în vid şi ai stele sub picioare, iar asta se referă doar la alte condiţii de natură fizică! Aici avem în faţa noastră o civilizaţie care s-a dezvoltat timp de cel puţin cincizeci de secole. Cel puţin! Iar noi vrem s-o înţelegem după câteva zile.

— Trebuie să ne străduim, fiindcă dacă n-o înţelegem, preţul pe care va trebui să-l plătim poate fi... prea mare, spuse Coordonatorul.

Tăcu o clipă şi adăugă:

— Aşadar, după părerea ta, ce ar trebui să facem?

— Ce am făcut şi până acum, răspunse Doctorul, dar şansele noastre de succes le consider infime, una la numărul de ani pe care îi înregistrează civilizaţia Edenului.

Din tunel apăru Inginerul, care, văzându-şi tovarăşii odihnindu-se în cercul larg al umbrei, ca pe plajă, îşi scoase combinezonul şi se apropie de ei, căutându-şi un loc. Chimistul îl invită, făcându-i semn.

— Cum a mers? îl întrebă Inginerul.

— Am terminat cam trei sferturi — n-am lucrat numai la asta, fiindcă am încercat să revizuiesc concepţia noastră anterioară, potrivit căreia acea primă fabrică, din nord, funcţionează aşa cum funcţionează pe motiv că a fost lipsită de control şi s-a dereglat... Despre ce e vorba? Ce e caraghios în asta? De ce râdeţi?!

— O să vă spun ceva, zise Doctorul. Doar el îşi păstra seriozitatea. Când nava va fi aptă de zbor, va avea loc o revoltă. Nimeni n-o să vrea să zboare până nu va afla... Fiindcă acum, în loc să trecem la treabă, să ne vedem de şuruburi...

— Aha, şi voi vă gândeaţi la acelaşi lucru..., conchise în sfârşit Inginerul. Şi la ce-aţi ajuns?

— La nimic. Dar tu?

— De fapt, la fel, dar... Deci, am căutat cele mai generale trăsături ale fenomenului de care m-am izbit şi m-a frapat faptul că fabrica aceea automatizată, o ştiţi, nu numai că producea neîncetat, dar o făcea parcă într-un mod neglijent — „produsele finite" se deosebeau între ele. Ţineţi minte?

Se auzi un murmur aprobator.

— Ieri Doctorul a atras atenţia că dubleţii se deosebesc între ei într-un fel bizar — unii nu au ochi, alţii nas, numărul degetelor variază, la fel şi culoarea pielii, toate acestea oscilează între anumite imperfecţiuni ale procesului cu tehnologie „limitată" – aici şi acolo...

— Asta e într-adevăr curios, reacţionă Fizicianul, care ascultase cu mare atenţie, iar Doctorul adăugă:

— Da, în sfârşit ceva esenţial; şi mai departe? Mai departe? se adresă el Inginerului, care clătină din cap jenat.

— Zău, nu am curajul să spun... Când stă singur, omul se gândeşte la tot felul de chestii...

— Zi, domnule! strigă Chimistul, aproape consternat.

— Dacă tot ai început, completă Ciberneticianul.

— Am raţionat astfel: acolo avem în faţă un proces ciclic de producţie, iar voi, ieri; aţi descoperit de asemenea ceva ce seamănă a fabrică. Dacă era fabrică, atunci trebuia să producă ceva.

— Nu; acolo nu era nimic, spuse Chimistul. În afară de schelete. Ce-i drept, n-am căutat peste tot..., adăugă el şovăind.

— Dar dacă acea fabrică produce... dubleţi? întrebă şoptit Inginerul în tăcerea ce se lăsase.

— Sistemul de producţie ar fi analog: în serie, în masă, cu devieri cauzate, să spunem, nu atât de lipsa de control, cât de însăşi particularitatea proceselor atât de complicate, încât apar în cadrul lor anumite abateri de la norma prestabilită, care nu se mai supun dirijării. Şi scheletele se deosebesc între ele.

— Şi... crezi că îi omoară pe cei „produşi cu defecţiuni"?... Întrebă Chimistul cu vocea schimbată.

— Nici vorbă! Mă gândeam că trupurile acelea... pe care le-am găsit n-au fost vii niciodată. Că sinteza a reuşit să creeze sisteme" înzestrate cu muşchi, cu toate organele interne, dar abaterea de la normă a fost atât de mare, încât ele nu erau în stare să funcţioneze. Ca atare, în general, nu au reînviat şi au fost eliminate din ciclul de producţie...

— Dar şanţul acela de lângă oraş? Tot o producţie proastă e? întrebă Ciberneticianul.

— Nu ştiu, deşi, în definitiv, nici acest aspect nu e exclus.

— Nu, nu este, spuse Doctorul. Se uită la marginea albăstruie a orizontului. În ceea ce spui există ceva... tubul acela

frânt, şi unul şi celălalt...

— Poate prin ele introduceau substanţe hrănitoare în timpul sintezei.

— Asta ar explica, în parte, de ce dubletul adus aici de voi pare subdezvoltat mintal, interveni Ciberneticianul. A fost creat de la început aşa „adult", nu vorbeşte, îi lipseşte orice fel de experienţă...

— Nici chiar aşa, spuse Chimistul. Dubletul nostru mai ştie câte ceva — s-a speriat nu numai de întoarcerea la azilul de piatră, ceea ce până la urmă ar putea fi firesc într-un anumit fel, dar i-a fost teamă şi de centura lucioasă. Mai mult, ştia ceva despre reflectarea luminoasă, despre graniţa invizibilă pe care am trecut-o...

— Dacă vom continua ipoteza lui Henryk, se naşte o imagine greu de acceptat, spuse Coordonatorul privind nisipul de sub tălpi. Prima fabrică produce piese nefolositoare. Dar a doua? Fiinţe vii? La ce bun? Consideri că şi ele sunt reintroduse în circuitul ciclic?

— O, Cerule! Ciberneticianul se cutremură. Sper că nu vorbeşti serios.

— O clipă! Chimistul se aşeză. Dacă cei vii ar reveni în retortă, eliminarea exemplarelor imperfecte ce nu pot prinde viaţă ar fi lipsită de sens. De altfel n-am văzut deloc urme ale unui asemenea proces...

În liniştea care se aşternuse, Doctorul se întinse şi îşi trecu privirea de la unul la altul.

— Ştiţi ce? li se adresă el. N-am încotro... Trebuie să vă spun. Ne conducem toţi după trăsătura comună pe care a dezvăluit-o Inginerul şi încercăm acum să adaptăm faptele la ipoteza „fabricată". Din toate acestea rezultă incontestabil că suntem nişte oameni foarte oneşti şi naivi...

Îl priviră cu mirare crescândă, în timp ce el continuă:

— Acum o clipă aţi încercat să născociţi cele mai oribile trăsnăi de care sunteţi în stare şi aţi ajuns la o imagine pe care ar putea-o crea şi un copil. O fabrică ce produce fiinţe vii pentru a le măcina... Dragii mei, realitatea poate fi mai cruntă.

— Ştii că ai haz?! explodă Ciberneticianul.

— Stai puţin, lasă-l să vorbească, interveni Inginerul.

— Cu cât mă gândesc mai mult prin ce am trecut noi în cartierul acela de piatră, cu atât mai tare sunt convins că am

văzut cu totul altceva decât ni s-a părut că vedem.

— Vorbeşte mai explicit. Deci, ce s-a întâmplat acolo? întrebă Fizicianul.

— Nu ştiu ce s-a întâmplat, ştiu în schimb, sunt sigur că ştiu ce nu s-a întâmplat.

— Iată! N-ar fi mai bine să ne scuteşti de enigmele astea?

— Vreau să spun doar atât: după o îndelungată preumblare prin acel labirint de piatră am fost împresuraţi pe neaşteptate de mulţime, care ne-a dat de furcă, dar care apoi s-a împrăştiat şi a dispărut. Fiindcă în timp ce intram în zona locuită, am observat cum se sting luminile, am crezut fireşte că se datorează sosirii noastre, că locuitorii s-au ascuns de noi şi că ne-a învăluit un grup, ştiu şi eu, al celor care se îndreptau spre adăposturi, sau ceva de genul acesta. În măsura posibilităţilor, mi-am reprezentat cât mai exact întreaga secvenţă a evenimentelor cu noi şi în jurul nostru şi vă spun: a fost cu totul altceva, ceva ce mintea refuză să accepte, aşa cum refuză demenţa.

— Ai promis că o să vorbeşti fără ocolişuri, îi atrase atenţia Fizicianul.

— Asta şi fac. Domnilor, există următoarea situaţie: pe o planetă locuită de fiinţe inteligente aterizează nou-veniţi din stele. Care sunt reacţiile posibile ale locuitorilor?

Întrucât nimeni nu răspunse, Doctorul continuă:

— Chiar dacă locuitorii acestei planete au fost creaţi în retorte sau au venit pe lume în împrejurări şi mai insolite, nu văd decât trei tipuri de comportament posibile: încercarea de a stabili un contact cu cei sosiţi, încercarea de a-i ataca, sau panica. S-a constatat însă că e posibil un al patrulea tip — totala indiferenţă.

— Singur ai spus că puţin a lipsit să nu vă rupă coastele şi tu numeşti asta indiferenţă?! replică înciudat Ciberneticianul.

Chimistul asculta cuvintele Doctorului cu ochii măriţi, în care deodată se aprinse o luminiţă.

— Dacă te-ai afla în calea unei turme ce fuge de incendiu, ar putea să se întâmple şi mai rău, dar de aici nu rezultă că turma îşi îndreaptă atenţia spre tine, răspunse Doctorul. Vă spun, mulţimea în care am ajuns, în general, nu ne-a văzut. Nu s-a interesat de noi. Am picat în mijlocul ei absolut întâmplător. Fireşte, iniţial am fost siguri că noi suntem cauza lăsării

întunericului, a haosului, a tot ce am văzut. Dar nu e adevărat. N-a fost aşa.

— Demonstrează-ne! spuse Inginerul.

— Mai întâi aş dori să ştiu ce spune tovarăşul meu, zise Doctorul uitându-se la Chimist, care stătea cuprins de o bizară stupoare, mişcând din buze fără să se audă nimic, de parcă ar fi vorbit de unul singur.

Tresaltă brusc.

— Da, spuse. Deci, cred că da. Da, tot timpul, până în clipa de faţă, ceva mă chinuia în toată povestea asta, nu-mi dădea pace, am simţit că acolo era un mobil, o neînţelegere, sau cum să spun, ceva ca atunci când citeşti un text încurcat şi nu poţi să pricepi unde au fost inversate propoziţiile. Acum totul s-a limpezit. Probabil că a fost aşa cum spune el. Mi-e teamă că n-o să demonstrăm acest lucru, asta nu se poate dovedi. Ar fi trebuit să fii acolo, în acea mulţime. Pur şi simplu, ei nu ne-au văzut. Cu excepţia câtorva din imediata apropiere, se înţelege, dar tocmai pe aceia care mă înconjurau nu i-a cuprins panica generală. Aş zice că, dimpotrivă, imaginea mea acţiona asupra lor parcă incitant: cât timp se uitau la mine, erau pur şi simplu foarte miraţi, extrem de surprinşi, locuitori care văzuseră nişte fiinţe străine. N-au vrut să ne facă nici un rău... Îmi amintesc chiar că într-o anumită măsură m-au ajutat să mă eliberez din înghesuială, fireşte, în măsura în care aceasta era posibil...

— Dar dacă cineva a asmuţit acea mulţime asupra voastră, dacă avea să fie doar o prigoană? insistă Inginerul.

Chimistul negă din cap.

— Acolo nu erau nici un fel de discuri rotitoare, nici pază armată, nici un fel de organizare, era un haos deplin şi nimic mai mult. Da, completă el, mă mir cu adevărat că abia acum am înţeles acest lucru! Cei care mă vedeau de aproape parcă se trezeau, în timp ce toţi ceilalţi se comportau ca nişte nebuni!

— Dacă e aşa cum spuneţi, interveni Coordonatorul, aceasta ar însemna o coincidenţă destul de ciudată: de ce s-au stins luminile tocmai în momentul în care am ajuns noi acolo?

— Aha, calculul probabilităţilor, spuse Doctorul. Apoi, mai tare: N-aş vedea nimic deosebit în asta în afară de bănuiala nelipsită de temei că asemenea stări au loc relativ frecvent.

— Ce stări?

— Stările de panică generală.

— Şi ce anume le-ar putea genera?

— Ar putea fi un declin al civilizaţiei planetei, propuse Ciberneticianul după o clipă de tăcere generală. O perioadă de regres. simplificând, s-ar putea spune că civilizaţia este roasă de un fel de... cancer social.

— Foarte confuz, spuse Coordonatorul. După cum ştim. Pământul e o planetă mijlocie. A cunoscut perioade de involuţie, civilizaţii întregi au apărut şi au dispărut, dar însumând mileniile, obţinem imaginea unei complexităţi pronunţate a vieţii şi a ocrotirii ei crescânde — ceea ce numim progres. Dar există — în virtutea legităţii principale — abateri statistice de la o medie, pozitive şi negative. Nu trebuie să ne raportăm la ipotezele despre degenerarea temporară, despre regres. S-ar putea ca suferinţele care au însoţit apariţia civilizaţiei să fi fost şi să fie aici mai mari decât în altă parte. S-ar putea să fi aterizat tocmai într-o zonă de „deviere negativă"...

— Demonism matematic, mormăi Inginerul.

— Fabrica există, sesiză Fizicianul.

— Prima, de acord, dar existenţa celei de-a doua este o ipoteză ce nu poate fi susţinută.

— Într-un cuvânt, e necesară o nouă expediţie, spuse Chimistul.

— În această privinţă n-am nici cea mai mică îndoială. Inginerul se uită în jur. Soarele coborâse vizibil spre apus, umbrele se alungeau pe nisip. Adia un vânt uşor.

— Astăzi?... Îl întrebă pe Coordonator.

— Astăzi ar trebui să mergem după apă şi după nimic altceva. Zicând acestea, Coordonatorul se ridică.

— Discuţia a fost foarte interesantă.

Expresia feţei sale arăta însă că gândurile îi zburau în alta parte.

Prinse combinezonul, dar îl aruncă imediat, aşa de tare îl încinsese soarele.

— Cred că, reluă el, spre seară facem o incursiune până li izvor. Să nu ne lăsăm distraşi de la realizarea planului de nimic altceva, în afara eventualelor ameninţări nemijlocite.

Se întoarse la cei ce stăteau pe nisip. Îi privi o clipă, apoi se adresă tărăgănat:

— Trebuie să mărturisesc că sunt un pic neliniştit...

— Din ce cauză?

— Nu-mi place că prea ne-au lăsat în pace după vizita de alaltăieri. Ne-au descoperit de peste douăzeci şi patru de ore şi... nimic. Nici o colectivitate în care cade din cer un vehicul cu oameni nu se comportă astfel.

— Asta, într-o anumită măsură, ar susţine presupunerea mea, spuse Ciberneticianul.

— Despre „cancerul" care roade Edenul? Din punctul nostru de vedere acest lucru n-ar fi chiar atât de rău, numai că...

— Ce anume?

— Ştiţi ce? Ne apucăm până la urmă de apărător. Dăm la o parte molozul de deasupra, cu siguranţă cipurile sunt întregi în interior.

IX

Lucrară din greu mai mult de două ore, scoţând din camera de dedesubt bucăţile sparte ale automatelor, piesele de rezervă, dislocate în timpul ciocnirii din lăcaşele de fixare, vârâte unele într-altele, aproape inseparabile, acoperind ca o lavă afetul apărătorului. Pe cele mai grele le ridicară cu o macara mică, iar tot ce nu putea fi tras prin uşă fusese demontat de către Inginer, ajutat iniţial de Coordonator. Două suluri de tablă blindată, înţepenite în turela apărătorului, şi lada cu plăci de plumb de deasupra au fost tăiate până la urmă cu un arc electric, după ce au coborât din sala maşinilor cablurile de la tabloul de distribuţie al reactorului. Ciberneticianul şi Fizicianul selectau ceea ce fusese scos din maldărul de resturi zornăitoare. Părţile care nu mai puteau fi separate erau trecute la fiare vechi. La rândul său, Chimistul le grupa după tipul de material. Uneori, când urma să fie ridicat vreun element deosebit de masiv, toţi îşi lăsau treaba şi săreau în ajutorul „hamalilor". La şase fără câteva minute, accesul la căpăţâna turtită a apărătorului permitea deschiderea chepengului din partea superioară. Ciberneticianul sări primul, cu picioarele drepte, în interiorul întunecat. După un moment ceru lampa electrică şi o primi printr-un cablu lăsat în jos. Auziră strigătul lui, estompat ca într-o fântână.

— Sunt! strigă el triumfător, sunt! Iată-le! Îşi înălţă capul o clipă. Doar să te urci şi să porneşti! Toată instalaţia este în stare de funcţiune!

— E limpede, doar pentru asta foloseşte apărătorul! Să reziste cât măi mult! reacţionă şi Inginerul, radiind de bucurie. Avea urme sângerânde pe braţe, de la ridicarea greutăţilor.

— Dragii mei, e şase. Dacă avem de mers după apă, trebuie să pornim acum, spuse Coordonatorul. Ciberneticianul şi Inginerul nu-şi văd capul de treabă, de aceea cred că vom merge în aceeaşi formaţie ca ieri.

— Nu sunt de acord!

— Înţelegi doar..., începu Coordonatorul, dar Inginerul nu-l lăsă să încheie.

— Poţi să mă înlocuieşti foarte bine, astăzi tu vei rămâne.

Se mai contraziseră o vreme, dar până la urmă Coordonatorul cedă.

În componenţa echipei intrau Inginerul, Fizicianul şi Doctorul. Pe acesta din urmă nu reuşiră să-l convingă. Ţinea cu orice preţ să meargă.

— Zău ca nu se ştie unde e mai periculos, aici sau acolo, dacă la asta vă gândiţi, spuse el în final, agasat de atacurile Inginerului.

Urcă scara de metal şi ieşi.

— Vasele sunt pregătite, spuse Coordonatorul.

— Până la pârâu nu sunt mai mult de douăzeci de kilometri. Veniţi repede cu apa, bine?

— Dacă reuşim, mai facem un drum, răspunse Inginerul, ne-ar trebui patru sute de litri.

— O să vedem dacă mai faceţi un drum sau nu.

Chimistul şi Ciberneticianul intenţionară să-i conducă, dar Inginerul le bară calea.

— Nu, nu ne mai conduceţi! Fără cuvinte de rămas-bun, nu-şi au rostul. Aveţi grijă! Unul trebuie să fie la suprafaţă, ca să poată să ne conducă.

— Eu voi fi acela, spuse Chimistul, vezi doar că n-am nimic de făcut.

Soarele atârna destul de jos. După ce verifică ansamblul suspensiilor, jocul mecanismului de direcţie şi rezervele amestecului de izotopi, Inginerul se aşeză în faţă. Doctorul nici n-apucă să se urce, că dubletul care zăcea sub navă se ridică şi, îndreptându-şi tot corpul, porni spre el. Vehiculul de teren luă startul.

Uriaşa fiinţă gemu şi porni după ei cu o viteză care-l ului pe

Chimist. Doctorul spuse ceva cu voce tare spre Inginer şi acesta frână.

— Ei, ce-ai de gând, îl boscorodi el, doar nu vrei să-l iei cu tine?!

Încurcat, neştiind prea bine ce să facă, Doctorul se uita neputincios la uriaşul mai înalt cu două capete, care îl privea în faţă, se lăsa când pe un picior, când pe celălalt, şi scotea nişte sunete ascuţite.

— Închide-l în navă. O să se ţină după tine, îl sfătui Inginerul.

— Sau dă-i ceva să adoarmă, adăugă Chimistul. Fiindcă dacă o să alerge după noi, poate să mai atragă şi pe altcineva.

Acest argument îl convinse pe Doctor. Vehiculul se apropie lent de navă, dubletul alerga după el cu ţopăiturile lui bizare, apoi Doctorul îl trase pe uriaş în tunel, deşi trecerea nu fu uşoară. După aproximativ un sfert de oră se întoarse furios.

— L-am închis în vestibulul sălii de pansamente, spuse, acolo nu este sticlă şi nimic ascuţit. Dar mi-e teamă să nu facă scandal.

— Hai, lasă, interveni Inginerul, nu fi ridicol.

Doctorul dori să răspundă ceva, pe un ton mai aspru, dar tăcu. Porniră din nou, ocolind nava printr-un arc de cerc uriaş. Chimistul le făcu semne cu mâna, chiar şi atunci când nu se mai vedea decât trena de praf, înaltă şi dispersată. Apoi începu să se plimbe cu paşi egali în apropierea aruncătorului, superficial îngropat.

Se fâţâi aşa încă aproape două ore, când printre cupele suple ce proiectau umbre alungite apăru un norişor de praf. Discul solar, ca un ou, de un roşu puternic, tocmai atinsese orizontul. La miazănoapte alunecau nori vineţii, însă nu se simţea răcoarea care se instala de obicei la această oră, ci încă mai persista zăpuşeala. Chimistul părăsi umbra navei şi văzu cum maşina tocmai sărea peste brazdele marcate de discurile zburătoare.

Alergă spre vehiculul aflat încă în mers. Nu mai era nevoie să întrebe despre succesul expediţiei, anvelopele erau turtite de greutate, se auzea plescăitul apei în toate canistrele, şi chiar şi pe scaunul liber se clătina un bidon plin.

— Cum a fost? întrebă Chimistul.

Inginerul îşi scoase ochelarii cu lentile întunecate şi-şi şterse faţa de transpiraţie şi de praf.

— Foarte plăcut, răspunse.

— N-aţi întâlnit pe nimeni?

— Ba da, ca de obicei, cercurile, dar le-am ocolit pe toate, am mers pe partea cealaltă a lăstărişului cu gropi. Ştii? Acolo aproape că nu sunt brazde. Doar că am avut ceva necazuri cu umplerea canistrelor. Ar fi fost bună o pompă.

— Vrem să mai mergem o dată, adăugă Fizicianul.

— Mai întâi trebuie să răsturnaţi apa...

— Ei, nu merită, sunt atâtea bidoane şi canistre goale aici. O să luăm altele şi apoi le turnăm pe toate o dată. Ce zici?

Se priviră în ochi unul pe celălalt, de parcă ar fi avut un gând ascuns. Chimistul nu observă gestul; îl miră doar graba lor neobişnuită. Descărcară canistrele cât ai bate din palme şi îndată ce puseră în portbagaj altele se urcară şi o zbughiră din loc, lăsând în urmă vârtejuri de praf, care încă mai pluteau pe câmpia scăldată în lumina rumenă a soarelui în amurg când Coordonatorul ieşi la suprafaţă.

— N-au venit? întrebă el.

— Ba da, au lăsat canistrele, au luat altele goale şi s-au mai dus o dată.

Coordonatorul rămase uimit.

— Cum aşa, au plecat imediat?

Îi spuse Chimistului că o să-l înlocuiască numaidecât şi coborî înăuntru. spre a transmite vestea celui care lucra la automatul universal. Nu era însă uşor de vorbit cu Ciberneticianul, care avea cam douăzeci de tranzistoare la urechi şi le scuipa în palmă ca pe nişte sâmburi. În jurul gâtului îşi înfăşurase câteva sute de fire desprinse din viscerele de porţelit, pe care le despica pe piept şi le lega cu o asemenea repeziciune, încât nu i se vedeau degetele. Uneori nu se mai mişca şi rămânea încremenit, mai bine de un minut; parcă într-o nepământeană uluire îşi înfigea privirea în uriaşa schemă atârnată chiar în faţa lui.

Coordonatorul reveni la suprafaţă şi îl înlocui pe Chimist, care plecă să pregătească cina pentru toţi. Aşezându-se lângă aruncător, Coordonatorul îşi pierdu vremea notând diferite observaţii practice pe marginea cărţii de reparaţii alcătuite de Inginer.

De două zile îşi băteau capul cum să procedeze cu cei nouăzeci de mii de litri de apă infestată radioactiv, care se

vărsase pe toată suprafaţa de deasupra intrării pentru utilaje. Era un cerc vicios, aparent de netrecut, peste care dădeau mereu: pentru a purifica apa, trebuia să fie pornite filtrele, dar la cablul de alimentare se putea ajunge numai prin locul inundat. Pe navă existau costume de scafandru, însă era nevoie de unul cu protecţie împotriva radiaţiilor, de care nu dispuneau. Nu merita să-l pregătească în mod special şi să-l înfăşoare în plumb; mai degrabă aşteptau să pornească automatele care se puteau scufunda sub apă.

Coordonatorul stătea sub pupa navei, pe care atârnă, o dată cu lăsarea amurgului, o lumină intermitentă, şi nota cât mai repede ce-i venea în minte, fiindcă lumina nu dura mai mult de trei secunde. Apoi râdea singur văzând mâzgălelile în care i se transformase scrisul pe întuneric. Când îşi privi ceasul, constată că se făcuse ora zece. Se ridică şi începu să umble de colo-colo. Încercă să zărească farurile maşinii de teren, dar nu văzu nimic; lampa intermitentă făcea dificilă observarea. De aceea porni în direcţia din care urma să vină vehiculul.

Ca de obicei când era singur, îşi îndreptă ochii spre stele; Calea Lactee se înălţa abrupt în întuneric, dinspre Scorpion. Privirea îi alunecă în stânga, însă se opri mirat că cele mai intense stele ale Capricornului abia se zăreau, dispărând în scânteierea palidă, ca şi când Calea Lactee se extinsese şi le înghiţise; or, ele se aflau dincolo de ea. Deodată înţelese ce se întâmpla. Acolo, peste orizontul estic, cerul se scălda în flăcăii. Inima începu să-i bată rar şi tare. Simţi un nod în gât, care-i trecu repede. Cu maxilarele încleştate porni mai departe. Flăcările erau alburii şi joase, se stingeau pe alocuri; după o clipă de răgaz străluciră de câteva ori la rând. Închise ochii şi, încordându-şi auzul, ascultă cu luare-aminte liniştea din jur, dar nu auzi decât clocotul sângelui său. Acum constelaţiile aproape nu se mai vedeau; el stătea nemişcat, cu ochii aţintiţi spre bolta cerului, care se acoperea de reflexe tulburi.

Iniţial dori să se întoarcă la navă şi să-i scoată afară pe ceilalţi; puteau să meargă cu aruncătorul. Pe jos ar fi durat cel puţin trei ore. În afara vehiculului de teren mai avea un elicopter mic, dar zăcea în spaţiul invadat de apă, blocat între lăzi; văzuseră doar partea lui de sus, ce ieşea în afară, elicea se făcuse praf în timpul catastrofei, iar cabina arăta probabil şi mai rău. Rămânea totuşi apărătorul, se gândea că pot să se urce în

el, pur şi simplu să deschidă de la distanţă chepengul de la intrarea pentru utilaje şi să-l facă să treacă prin apa care s-ar fi scurs de altfel imediat. În apărător ar fi fost protejaţi de radioactivitate. Dar nu era sigur dacă chepengul se va deschide imediat şi nici nu ştia ce-o să facă mai târziu, când toată suprafaţa din jurul navei s-ar fi transformat într-o uriaşă pată radioactivă. Totuşi, dacă ar fi existat certitudinea că chepengul cedează...

Îşi propuse să mai aştepte zece minute şi dacă în acest interval nu va vedea luminile, vor porni. Era zece şi treisprezece minute. Coborî mâna cu ceasul. Aurora – da, nu se înşela – luneca încet de-a lungul orizontului, ajungând în dreptul lui Alpha Phoenix, refugiindu-se spre nord cu o şuviţă trandafirie în partea de deasupra şi una alburie dedesubt. Se uită din nou la cadranul ceasului. Mai erau patru minute, când văzu farurile.

La început arătau ca o luminiţă pâlpâind, ca o steluţă tremurând intens, apoi se delimitară, ţopăiau în sus şi în jos, în sfârşit începură să strălucească din ce în ce mai tare; acum auzea foşnetul rapid al roţilor rulând. Mergeau repede, dar fără să exagereze; el ştia că vehiculul poate fi forţat mai mult, iar faptul că nu se grăbeau prea tare îl linişti complet. Ca de obicei în astfel de împrejurări, simţi o furie crescândă.

Fără să-şi dea seama, se îndepărtase de navă la o distanţă de trei sute de paşi, dacă nu mai mult. Maşina frână brusc şi Doctorul strigă:

— Urcă!

Se apropie în grabă, sări spre locul liber mutând bidonul şi simţi că e gol. Îi privi pe colegi — la prima vedere nimănui nu i se întâmplase nimic. Se aplecă şi atinse ţeava aruncătorului: era rece.

Fizicianul îl privi la rândul lui cu ochi inexpresivi. Fără a rosti o vorbă, aşteptă până ce se apropiară de navă. Inginerul viră brusc, forţa centrifugă îl presă pe Coordonator pe banchetă, canistrele goale începură să zornăie, iar vehiculul încremeni chiar lângă intrarea în tunel.

— Apa s-a evaporat? întrebă Coordonatorul pe un ton indiferent.

— N-am reuşit să luăm apă, spuse Inginerul. Se întoarse spre el pe scaunul său rotativ. Nu s-a putut ajunge la pârâu.

O mână întinsă arătă spre răsărit. Nimeni nu coborî. Coordo-

natorul se uită întrebător, când la Fizician, când la Inginer.

— Am observat încă de prima dată că acolo ceva s-a schimbat, spuse Fizicianul, dar nu ştiam ce anume şi am vrut să fim siguri.

— Şi dacă s-ar fi schimbat atât de mult, încât nu v-aţi mai fi întors, cu ce ne-am fi ales dintr-o asemenea precauţie? i-o întoarse Coordonatorul. Nu-şi mai ascundea furia. Hai, gata, daţi-i drumul, spuneţi tot, nu mai tergiversaţi!

— Ei pregătesc ceva acolo, de-a lungul pârâului, în jurul colinelor, în toate văile, de-a lungul brazdelor mai mari, pe o întindere de kilometri întregi, spuse Doctorul.

Inginerul confirmă din cap.

— Prima dată, când încă era lumină, am observat coloane întregi de sfârleze mari, ce se deplasau şuierând în forma literei „V" şi aruncau pământ, de parcă ar fi făcut tranşee. Le-am văzut mai bine abia la întoarcere, de pe vârful dealului, şi nu prea mi-au plăcut.

— Ce anume nu ţi-a plăcut? îl întrebă mai calm Coordonatorul.

— Faptul că sunt triunghiulare, iar vârful fiecărui triunghi este îndreptat în direcţia noastră.

— Minunat. Şi nepomenind nimic despre asta, aţi plecat într-acolo încă o dată? Ştii cum trebuie calificată comportarea voastră?

— Poate că am făcut o prostie, spuse Inginerul. Am făcut-o în mod cert, dar ne-am gândit că decât să începem iarăşi disputa, cine să-şi rişte preţioasa viaţă şi aşa mai departe, mai bine să rezolvăm singuri chestiunea asta cât mai repede. M-am bazat pe faptul că, o dată cu înserarea, vor fi nevoiţi să lumineze cumva locul lucrărilor.

— Nu v-au observat?

— Cred că nu. În orice caz, n-am văzut nici un fel de semne în acest sens — nu ne-au atacat.

— Cum aţi venit acum?

— Aproape tot timpul pe creasta dealurilor, nu chiar pe vârf, ceva mai jos, încât să nu ne poată observa pe fundalul cerului. Fără lumini, se înţelege. De aceea a şi durat atât de mult.

— Asta înseamnă că de fapt n-aţi plecat cu gândul de a lua apă, canistrele fiind doar un pretext pentru a-l păcăli pe Chimist?

— Nu, nu chiar aşa, interveni Doctorul.

Stăteau în maşină, învăluiţi când de lumină, când de întuneric, în funcţie de flacăra intermitentă a balizei.

— Am vrut să mergem la pârâu mult mai departe, pe partea cealaltă, dar nu s-a putut.

— De ce?

— Şi acolo se execută acelaşi fel de lucrări. Acum, adică la lăsarea întunericului, turnau un lichid numai în acele tranşee care ofereau atâta lumină, încât se putea vedea perfect.

— Ce poate fi?

Coordonatorul se uită la Inginer; acesta ridică din umeri.

— Păi, turnaseră ceva... oricum, un lichid prea diluat în comparaţie cu metalul topit.

— Cu ce îl transportau?

— Cu nimic. Aşezau ceva de-a lungul brazdelor, presupun că un fel de conductă, dar nu pot să afirm cu certitudine.

— Împingeau metal lichid prin conductă?!

— Îţi spun că ne-am uitat pe întuneric cu binoclul, în condiţii proaste de iluminat. Mijlocul fiecărei tranşee luminează ca un filament de mercur, iar în jur totul e întunecat... de altfel, nicăieri nu ne-am apropiat mai mult de şapte sute de metri.

Lampa intermitentă se stinse şi o clipă rămaseră pe întuneric; apoi se aprinse din nou.

— Cred că trebuie s-o lichidăm, spuse Coordonatorul, ridicându-şi privirea. Şi asta neîntârziat.

— Ce-i acolo?

Privi în întuneric — lampa se stinsese din nou — şi îl văzură pe Chimist ieşind din tunel. Alergă spre ei şi află repede toată povestea. Între timp. Inginerul coborî în sala maşinilor şi opri legătura de curent. Lampa străluci pentru ultima oară şi se aşternu întunericul. Aurora se vedea la orizont şi mai clar. Se mutase ceva mai spre sud.

— Sunt acolo câtă frunză şi iarbă, spuse Inginerul, care se întorsese şi stătea lângă navă cu faţa spre auroră.

Chipul îi apărea cenuşiu în reflexele nemişcate.

— Ce, sfârlezele acelea mari?

— Nu, dubleţii. Puteau fi clar văzuţi pe fundalul luminos al lichidului din tranşee. Se grăbeau foarte tare — pesemne că, răcindu-se, lichidul îşi sporea vâscozitatea. Se împrejmuiau din spate şi din părţi cu nişte grilaje. Partea din faţă, adică aceea

îndreptată spre noi, rămânea liberă.

— Şi ce, acum stăm cu mâinile încrucişate şi-i aşteptăm? întrebă Chimistul pe un ton ridicat.

— Nici vorbă, răspunse Coordonatorul. Ne apucăm imediat să verificăm sistemele apărătorului.

Tăcură o clipă, privind lumina de pe cer. De câteva ori, ea străluci mai puternic.

— Vrei să dai drumul la apă? întrebă sumbru Inginerul.

— Deocamdată nu ne-am gândit la asta. O să încercăm să deschidem chepengul. Dacă instrumentele de control ne arată că mecanismele de închidere funcţionează, o să-l tragem înapoi şi vom aştepta pur şi simplu. În timpul încercării, chepengul se va înclina doar câţiva milimetri şi, în cel mai rău caz, vor curge doi-trei litri de apă. O asemenea pată radioactivă mică nu e o problemă, rezolvăm noi cumva. În schimb vom şti că în orice moment putem să ieşim cu apărătorul şi să avem libertate de manevră.

— Poate să rămână o pată, dar de pe urma vieţii noastre, spuse Chimistul. Sunt curios la ce o să-ţi folosească aceste experimente, dacă va fi un atac nuclear.

— Ceramita rezistă până la trei sute de metri de punctul zero.

— Şi dacă explozia se va produce la o sută?

— Apărătorul rezistă exploziei şi la o sută de metri.

— Îngropat în pământ, îl corectă Fizicianul.

— Ei şi? Dacă va fi nevoie, îl îngropăm.

— Chiar dacă explozia va fi la patru sute, chepengul se va bloca termic şi n-o să mai putem ieşi afară. O să fierbem în suc propriu!

— Toate astea-s absurdităţi. Deocamdată bombele nu zboară şi, de altfel, de ce dracu' să n-o spunem, n-o să părăsim nava. Dacă o vor distruge, sunt curios din ce vei face alta!?

După aceste cuvinte ale Inginerului se aşternu tăcerea. .

— Stai puţin, reflectă deodată Fizicianul, dar apărătorul nu e complet! Ciberneticianul a scos cipuri din el!

— Numai din automatul de ochire. Putem ochi fără automat. De altfel ştii că dacă se trage cu antiprotoni, chiar dacă ţintim alături, efectul va fi acelaşi.

— O clipă. Aş vrea să vă mai întreb ceva, spuse Doctorul şi toţi se întoarseră spre el.

— Ce anume?

— Nimic deosebit. Am vrut să întreb ce face dubletul...

După o secundă de tăcere, izbucni un hohot de râsete.

— Splendid! exclamă Inginerul.

Dispoziţia generală se schimbă, de parcă pericolul dispăruse cu totul.

— Doarme, spuse Coordonatorul. Cel puţin, înainte de opt, când m-am uitat la el, dormea.

— Aproape că doarme tot timpul. Oare el mănâncă ceva? întrebă Doctorul.

— La noi nu vrea sa mănânce nimic. Nu ştiu ce mănâncă de obicei. Nu s-a atins de nimic din ceea ce i-am oferit.

— Da, fiecare are necazurile sale, oftă Inginerul, zâmbind în întuneric.

— Atenţie! se dezlănţui o voce de sub pământ. Atenţie! Atenţie!

Se întoarseră brusc. Din tunel ieşise marea creatură, închisă la culoare; tuşi înfundat şi se opri. În urma ei apăru Ciberneticianul cu o lanternă aprinsă la piept.

— Primul nostru automat universal! exclamă cu glas triumfător. Ce-i asta?... adăugă, uitându-se pe rând la feţele luminate ale colegilor. Ce s-a întâmplat?

— Deocamdată nimic, îi răspunse Chimistul. Dar se pot întâmpla mai multe decât ne-am dori.

— Cum aşa? Avem automatul, zise puţin stânjenit Ciberneticianul.

— Da? Atunci spune-i că poate începe!

— Ce anume?

— Să sape morminte!

După acest strigăt, Chimistul îi îmbrânci pe cei ce stăteau în picioare şi, cu paşi mari, porni orbeşte, în beznă. Coordonatorul rămase un moment nemişcat, uitându-se după el, apoi porni în aceeaşi direcţie.

— Ce i s-a întâmplat? întrebă buimăcit Ciberneticianul, care nu înţelegea nimic.

— Un şoc, explică scurt Inginerul. În văile acelea dinspre răsărit pregătesc ceva contra noastră. Am constatat în timpul incursiunii. S-ar putea să ne atace, dar nu se ştie cum.

— Să ne atace?

Ciberneticianul încă mai trăia în atmosfera muncii şi succe-

sului său; se părea că nu realizează ce-i spune Inginerul. Se uita cu ochi mari la cei din faţa lui, după care se întoarse spre câmpie. Pe fundalul luminii palid-argintii se întorceau agale două siluete. Ciberneticianul privi în urma sa: automatul, care domina asupra oamenilor, stătea în apropiere, nemişcat, parcă cioplit în piatră.

— Trebuie să facem ceva..., şopti ca pentru sine.

— Vrem să punem în mişcare apărătorul, spuse Fizicianul. Nu ştiu dacă iese sau nu ceva din asta, dar trebuie să ne apucăm de lucru. Spune-i Coordonatorului să-l trimită pe Chimist după noi; coborâm. Hai, îi făcu semn Ciberneticianului. Cel mai rău e să aştepţi aşa, cu mâinile încrucişate.

Intrară în tunel; automatul se opri o secundă, se întoarse brusc pe loc şi porni în urma lor.

— Priveşte, dispune de cuplare reversibilă, îi spuse Inginerul Doctorului, nu fără admiraţie în glas. Asta o să ne ajute, adăugă el, o să-l trimitem pe Negru, blindatul nostru, sub apă. Celui cufundat nu i se pot adresa comenzile verbal.

— Dar cum? Prin radio? întrebă Doctorul distrat, de parcă ar fi spus orice, numai să nu se întrerupă conversaţia.

Urmărea pe fundalul văpăilor siluetele întunecate care reveneau. Semăna a promenadă nocturnă pe sub stele.

— Cu microemiţătorul, ştii doar..., începu Inginerul urmărindu-i privirea şi continuă pe acelaşi ton — asta fiindcă era deja sigur de reuşită.

— Da, încuviinţă Doctorul. De aceea se opunea de dimineaţă să părăsim Edenul...

— Nu-i nimic... Inginerul se întoarse înspre intrarea tunelului. Eu îl cunosc. Când o să începem, o să-i treacă.

— Da, atunci totul o să treacă, acceptă Doctorul, pornind în urma lui.

Inginerul se opri, încercând să-i studieze chipul prin întuneric, întrebându-se dacă repetarea acestor cuvinte nu ascundea ironie, dar nu văzu nimic — era prea întuneric.

După vreun sfert de oră, Coordonatorul şi Chimistul coborâră în rachetă. Înainte de a începe lucrul, îl trimiseră sus pe Negru, care înălţase în jurul gurii tunelului un val de pământ de doi metri, îl bătătorise, îl consolidase cu grinzi, după care trăsese sub sol lucrurile rămase la suprafaţă. În afara aruncătorului îngropat, mai rămăsese acolo doar vehiculul de teren. N-aveau

timp să-l demonteze şi nu puteau să renunţe nici la ajutorul automatului.

La miezul nopţii se apucară serios de lucru. Ciberneticianul verifică toată instalaţia interioară a apărătorului, Fizicianul şi Inginerul reglau mica staţie a filtrelor contra radioactivităţii, iar Coordonatorul, în costum de protecţie, stătea deasupra puţului de la etajul inferior al sălii maşinilor. Automatul se strecură prin el până la fund şi acţionă la doi metri sub apă, la descurcarea cablurilor.

Se constată că după reparaţie filtrele prezentau o permeabilitate redusă din cauza afectării câtorva secţiuni, astfel încât, se descurcară prin accelerarea circulaţiei apei. Purificarea ei se făcea în condiţii mai curând manuale. Chimistul cerceta gradul de infestare radioactivă, recoltând din zece în zece minute eşantioane pentru analiză, întrucât analizorul automat se stricase, iar reparaţia lui le-ar fi luat mult timp.

La trei dimineaţa, apa era practic epurată. Rezervorul din care cursese se spărsese în trei locuri — inerţia îl proiectase în faţă, în suporţi, şi se izbise cu latura frontală de unul dintre principalele inele de rezistenţă ale blindajului. În criză de timp, în loc să-l sudeze, împingeau pur şi simplu apa în celălalt rezervor gol, aflat deasupra; în condiţii normale, o asemenea amplasare asimetrică a încărcăturii ar fi fost de neconceput, dar, deocamdată, nava nu se pregătea de drum. După pomparea apei, suflară cu aer comprimat încăperea de la fund. Pe pereţi mai rămăseseră ceva resturi radioactive, dar nu le mai băgară în seamă. Până una-alta nimeni nu avea de gând să intre acolo. Trecură la cea mai importantă acţiune: deschiderea capacului de la intrarea utilajelor. Lămpile de control indicau funcţionarea normală a mecanismului de închidere, cu toate acestea la prima încercare refuză să se deschidă. Ezitară o clipă dacă să mărească sau nu presiunea hidraulică, însă Inginerul hotărî că e mai bună o examinare din exterior; de aceea ieşiră la suprafaţă.

Nu era uşor să ajungi la chepengul aflat sub fuzelaj, acum la peste patru metri deasupra solului. Construiră în grabă o schelă din resturi metalice; treaba merse repede, automatul suda fragmentele de oţel într-o platformă butucănoasă, dar solidă. Începură examinarea la lumina lanternelor şi a reflectorului.

La răsărit cerul începuse să se întunece şi nu se mai vedeau văpăile, dar stelele păleau lent şi picături mari de rouă se prelin-

geau pe plăcile de ceramită de deasupra lor.

— Curios, spuse Fizicianul, mecanismul e în ordine şi chepengul arată perfect. Prezintă doar o mică hibă şi anume aceea că nu se mai deschide.

— Nu-mi plac enigmele! exclamă Ciberneticianul.

Lovi cu mânerul pilei în metal.

Inginerul nu spuse nimic, era furios.

— Stai puţin, interveni Coordonatorul, dar prin metoda veche, verificată de nenumărate generaţii?...

Şi ridică un baros de opt kilograme ce zăcea la picioarele lui pe schelă.

— Poate fi ciocănită marginea, dar numai o dată, acceptă Inginerul, după un moment de ezitare; nu-i plăceau asemenea „metode".

Coordonatorul se uită pieziş la automatul negru, care se contura ca un monument colţuros în cenuşiul zorilor, susţinând cu pieptul platforma. Prinse ciocanul în mâini şi, fără să se avânte prea tare, începu să lovească. Izbea ritmic, aplicând lovitură după lovitură; blindajul răspunse printr-un sunet puternic şi scurt. Fiecare lovitură nimerea câţiva centimetri mai departe, nu era comod să loveşti în sus, era nevoie de efort fizic; seria ecourilor ritmice se perturbă, amestecându-se cu un geamăt nou, grav, de parcă ar fi reacţionat sub ei solul însuşi. Auziră un şuier prelung şi tot mai intens, apoi un duduit surd, iar schela începu să vibreze convulsiv.

— Jos! strigă Fizicianul.

Săriră unul câte unul de pe schelă, dar automatul nici nu se mişcă. Se făcuse cenuşiu de-a binelea. Câmpia şi cerul arătau tot cenuşii. Un alt geamăt morocănos şi un şuier penetrant păreau să-i acopere; instinctiv se chirciră, cu capetele între umeri sub carcasa uriaşului corp al navei. Mai departe, la câteva sute de metri, terenul ţâşni ca un gheizer vertical; ecoul ce însoţea această mişcare era ciudat de slab, atenuat.

Alergară spre tunel. Automatul porni în urma lor. Săriră înăuntru. Coordonatorul şi Inginerul se opriră la adăpostul valului de pământ. Întreg orizontul din partea de răsărit gemea de bubuituri subterane, un duduit se rostogolea peste câmpie, şuierul se multiplica, se înteţea, încât nu se mai puteau distinge notele singulare. Cerul intona un cântec de orgă, de parcă escadrile de supersonice invizibile veneau direct asupra lor; în

întreaga zonă de la marginea câmpiei ţâşneau stropi mici de nisip închegat şi bulgări de pământ. Jeturile se profilau sumbru pe fundalul plumburiu al cerului, solul tremura, iar de pe valul de pământ se rostogoleau fărâme mici şi alunecau spre capătul tunelului.

— Civilizaţie absolut normală, auziră vocea Fizicianului de undeva de jos. Nu-i aşa?

— Numai zboruri sau frânturi de zbor, mormăi Inginerul.

Coordonatorul nu-l putea auzi, văzduhul zumzăia neîntrerupt, ţâşneau rafale de nisip, dar jeturile nu se apropiaseră prea mult de navă. Stătură aşa, scufundaţi până la umeri, câteva minute bune, însă nimic nu se schimbă. Murmurul intens de la orizont se contopi într-un zgomot prelung, gros, aproape neschimbat, dar nu se mai auzeau exploziile — proiectilele cădeau aproape fără zgomot, pământul, răscolit zdravăn, se împrăştia, era atâta lumină, încât văzură micile umflături ca nişte cuiburi de cârtiţă, adunate în jurul locurilor lovite.

— Aduceţi binoclul! strigă Coordonatorul, aplecându-se în interiorul tunelului.

Peste o clipă îl ţinea în mână. Fără a-i spune Inginerului despre ce era vorba, se minuna din ce în ce mai tare; iniţial crezuse că artileria care îi atacase trăsese primele focuri de corectare a distanţei şi de fixare a obiectivului, dar proiectilele se succedau în continuare la fel. Cercetă zona cu binoclul şi văzu jeturi ţâşnind din toate părţile, când mai aproape, când mai departe, neapropiindu-se de ei nici măcar la două sute de metri.

— Ce-i acolo? Nu e nimic atomic, nu?! se auzi o voce înfundată din interiorul tunelului.

— Liniştiţi-vă, nu! strigă cu efort.

Inginerul îşi apropie faţa de urechea lui.

— Vezi? Numai rateuri!

— Văd!

— Ne împresoară din toate părţile.

Clătină din cap. Inginerul examina acum câmpia cu binoclul. Soarele avea să răsară dintr-o clipă în alta. Cerul palid, parcă spălăcit, se acoperea de un albastru-apos. Pe câmpie nu se mişca nimic în afara buchetului de ţinte ce înconjurau racheta şi dealul în care acesta se înfipsese; ţintele trasau un cerc stufos,

care se risipea numaidecât şi renăştea imediat din pământ ca un bizar gard viu licăritor.

Coordonatorul se hotărî deodată; ţâşni din tunel şi din trei salturi se căţără pe vârful colinei. Aici se lăsă la pământ şi privi în partea opusă, pe care n-o putea vedea din tunel. Imaginea era aceeaşi: un vast arc de ţinte se contura în urma buchetului de explozii, ce fâlfâiau şi scoteau trombe de praf.

Cineva se trânti lângă el pe terenul uscat — era Inginerul. Stăteau lungiţi, cap lângă cap, urmărind cele ce se întâmplau; aproape că nu se mai auzea bubuitul continuu dinspre orizontul care curgea în valuri de fier, uneori parcă îndepărtându-se — era efectul vântului, trezit de primele raze ale soarelui.

— Nici vorbă de rateuri! strigă Inginerul.

— Darce poate fi?!

— Nu ştiu. Să mai aşteptăm...

— Să intrăm!

Coborâră panta; deşi proiectilele nu cădeau în apropiere, nu era deloc plăcut sub urletul şi şuieratul ce nu mai conteneau. Săriră unul după altul în tunel. Instalară la intrare automatul şi pătrunseră în navă trăgându-i şi pe ceilalţi după ei. În bibliotecă, unde poposiră, nu se auzea mare lucru, nici măcar vibraţiile terenului nu se resimţeau.

— Aşadar? Vor să ne ţină aşa'? Să ne înfometeze? întrebă Fizicianul mirat, după ce povestiră tot ce reuşiseră să vadă.

— Dracu' ştie! Aş vrea să văd de aproape un asemenea proiectil, spuse Inginerul. Dacă vor face o pauză, merită să dăm o fugă.

— Automatul o să dea o fugă! zise rece Coordonatorul.

— Automatul?! aproape că gemu Ciberneticianul.

— N-o să i se întâmple nimic, nu-ţi fie teamă.

Simţiră o vibraţie foarte slabă a corpului navei. Se uitară unul la altul.

— Am fost loviţi! strigă Chimistul şi se urni din loc.

— Mută focul, spuse cu oarecare ezitare Coordonatorul, care se grăbi spre tunel.

Sus, aparent nu se schimbase nimic. Orizontul vuia, dar sub pupa navei, pe nisipul însorit, zăcea ceva negru, împroşcat, ca un sac cu alice spart. Încercară să găsească locul în care ciudatul proiectil se izbise de carcasă; ceramita nu trăda, însă nici cea mai mică urmă. Înainte ca ceilalţi să se fi oprit în spatele

său, sări în fugă spre pupa şi cu ambele mâini începu să introducă fragmente din el în tocul binoclului. Încă mai erau calde.

Se întoarse cu prada şi de îndată toţi începură să ţipe la el, mai ales Chimistul.

— Nu eşti în toate minţile! S-ar putea să fie radioactive!

Alergară înăuntru, dar constatară că resturile nu erau radioactive. Arătau foarte ciudat, nici o urmă de la carcasă sau de la vreun alt strat mai gros al proiectilului, pur şi simplu o mulţime de grăunţe extrem de mărunte ce se sfărâmau între degetele lor într-o pilitură metalică granulată, lucioasă ca unsoarea.

Fizicianul examină acest praf cu lupa, ridică din sprâncene, scoase microscopul din dulap, se uită şi ţipă.

— Ei, ce e?!

Aproape că-i traseră capul cu forţa de deasupra lentilei.

— Ne trimit ceasuri…, spuse cu voce slabă Chimistul, când îşi ridică la rândul său ochiul de la microscop.

În câmpul de observaţie zăceau risipite în lănţişoare şi spirale zeci şi sute de rotiţe dinţate micuţe, axuri îndoite şi arcuri: traseră măsuţa cu microscopul, aşezară sub obiectiv noi eşantioane şi văzură acelaşi lucru.

— Ce-ar putea fi asta? exclamă Inginerul.

Fizicianul alerga prin bibliotecă de la un perete la altul, cu părul vâlvoi, se ridica, se uita la ei cu privirea rătăcită şi alerga mai departe.

— Un mecanism extrem de complicat — ceva oribil, pur şi simplu. În asta — Inginerul cântări în mână o grămăjoară de pulbere metalică — există probabil miliarde, dacă nu chiar bilioane din acele biluţe blestemate! Hai să mergem sus, se hotărî el brusc, să vedem ce se întâmplă.

Canonada continua fără nici o schimbare. Automatul înregistrase, din momentul sosirii sale la post, o mie o sută nouă ţinte.

— Să încercăm acum chepengul, îşi reaminti deodată Chimistul, după ce reveniră în navă.

Ciberneticianul stătea aplecat deasupra microscopului şi examina resturile de proiectil, fragment cu fragment. Nu răspundea când cineva i se adresa.

Era greu să stai şi să nu faci nimic; plecară aşadar în sala maşinilor. Lămpile de control ale mecanismului de închidere

încă mai luminau. Inginerul manevră doar maneta şi indicatorul tremură docil; chepengul se mişcase. Imediat îl închise la loc şi spuse:

— Putem pleca în orice moment cu apărătorul!

— Chepengul va atârna în aer, spuse Fizicianul.

— N-are importanţă, o să rămână la un metru şi jumătate de sol. Pentru apărător nu e mare lucru. O să se strecoare.

Deocamdată însă nu trebuia neapărat să plece; se întoarseră deci în bibliotecă. Ciberneticianul încă mai zăbovea deasupra microscopului. Era în transă.

— Lăsaţi-l, poate dă peste ceva, spuse Doctorul. Şi acum... trebuie să facem ceva. Propun să ne continuăm, fireşte, munca la repararea navei.

Se ridicară încet de la locurile lor. Ce altceva le rămânea de făcut? Toţi cinci coborâră în sala de comandă, în care rămăseseră cele mai multe urme ale distrugerilor. La sistemul de distribuţie era multă muncă migăloasă, asemănătoare aproape cu cea a ceasornicarului; fiecare circuit trebuia verificat mai întâi fără comutatoare, apoi sub tensiune; din când în când Coordonatorul se ducea sus şi se întorcea fără să scoată o vorbă. Nimeni nu-l mai întreba nimic. În sala de comandă, afundată la cincisprezece metri sub pământ, se resimţea legănatul delicat al solului. Aşa trecu prânzul. Încet-încet, lucrul avansa. Ar fi mers mult mai repede cu ajutorul automatului, dar postul de observaţie era indispensabil. Până la ora unu înregistrase peste opt mii de ţinte.

Deşi nimănui nu-i era foame, pregătiră prânzul şi mâncară – forţat, pentru sănătate, cum susţinea Doctorul. Acum nu mai aveau probleme cu masa şi nu mai erau obligaţi să spele vasele, le puneau doar în aparatul de spălat. La două şi douăsprezece minute vibraţiile încetară brusc. Toţi lăsară lucrul şi alergară prin tunel la suprafaţă. Un nor firav acoperea cerul, întreaga câmpie scăldată într-o lumină azurie zăcea în linişţea încinsă, pulberea delicată ridicată de explozii se aşternea încetişor; se lăsase o linişte de moarte.

— Gata? întrebă nesigur Fizicianul.

Vocea lui răsună ciudat de puternic, după ce ore în şir se deprinsesem cu vuietul acela neîntrerupt.

Ultima lovitură marcată de automat avea numărul de ordine zece mii şase sute patru.

Ieşiră încet din tunel. Nu se întâmpla nimic. La două-trei sute de metri în jurul navei se întindea o centură de teren măcinat mărunt; din loc în loc unele gropi se reuneau în adâncituri mai întinse. Doctorul se căţără pe buza malului de pământ.

— Încă nu! îl opri Inginerul. Să mai aşteptăm.

— Cât?

— Cel puţin o jumătate de oră, ba chiar o oră.

— Bombe cu efect întârziat? Dar ei n-au acolo explozibil!

— Nu se ştie.

Soarele se ivi dintre norii rari şi începu să strălucească. Stăteau în picioare şi priveau în jur; vântul aproape încetase, aerul se încălzea. Coordonatorul auzi primul un foşnet.

— Ce-i asta? şopti el.

Îşi încordară auzul. Şi lor li se părea că aud ceva! Foşnetul semăna cu cel produs de vânt atunci când mişcă frunzele tufişurilor. Dar în raza privirii nu erau nici tufişuri, nici frunze, nimic, în afara nisipului răvăşit. Văzduhul atârna mort, închis; departe, deasupra gropilor, zarea dogorea din cauza arşiţei. Foşnetul persista.

— Din partea asta?

— Da!

Vorbeau în şoaptă. Sunetul se auzea deja din toate părţile, la fel.

— Nu e vânt, interveni încet Chimistul.

— Nu, nu e de la vânt. De acolo vine, dinspre proiectilele acelea...

— Mă duc până acolo.

— Ai înnebunit? Şi dacă sunt detonatoare?

Chimistul păli. Se retrase de parcă ar fi vrut să intre din nou în tunel. Dar era atâta lumină, nu mişca nimic, toţi ceilalţi nu se urniră, încât strânse din dinţi şi rămase şi el. Foşnetul, uniform şi iute, curgea de pretutindeni. Stăteau gârboviţi, cu muşchii încordaţi, fără să se mişte, ca în aşteptarea inconştientă a unei lovituri; era de o mie de ori mai rău decât canonada! Soarele atârna la zenit, umbrele norilor învolburaţi alunecau lent pe câmpie; norii, îngrămădiţi unii peste alţii, arătau ca nişte insule albe.

La orizont, nimic nu se mişca; pretutindeni era pustiu; dispăruseră până şi cupele cenuşii ale căror contururi se înălţau în faţă neclar pe fundalul dunelor de nisip, îndepărtate! Abia

acum le observară absenţa.

— Priviţi!

Fizicianul strigase. Arăta cu mâna înaintea sa. Dar concomitent se întâmpla ceva bizar în toate părţile. Oriunde ai fi privit, se vedea acelaşi lucru. Terenul răvăşit de gropi tremura. Începu să se mişte. Din el ţâşnea ceva ce scânteia în soare, pretutindeni acolo unde căzuseră proiectilele. O linie aproape egală, ca un pieptene, de tulpiniţe lucioase, pe alocuri în patru, alteori în cinci sau şase rânduri. Din pământ creştea ceva atât de repede încât, încordând privirea, s-ar fi putut vedea aproape cum avansează acea creştere:

Cineva ieşi în fugă din tunel, goni înainte, de parcă nu i-ar fi văzut pe cei de acolo, direct spre linia flăcăruilor lucioase. Ciberneticianul. Îl strigară şi alergară după el.

— Ştiu, strigă el, ştiu!

Căzu în genunchi în faţa rândurilor sticloase ale tulpiniţelor. Ieşiseră din pământ de un deget, la bază erau groase cât pumnul. În jurul fiecăreia nisipul fremăta, în adânc ceva tremura febril, se agita, lucra de zor. Se auzea parcă cernerea a miliarde de firişoare extrem de delicate.

— Spermatozoizi mecanici! strigă Ciberneticianul.

Încercă să sape cu mâinile terenul din jurul celei mai apropiate tulpini. Nu reuşi. Nisipul era fierbinte. Ridică mâinile în sus. Cineva alergă după cazma, se apucară serios de săpat. Amestecate cu bucăţele de pământ, începură să lucească vinişoare dintr-un material ca oglinda, segmentate, lungi, încâlcite ca nişte rădăcini.

Materia era dură, răsuna ca metalul sub loviturile cazmalei; când ajunseră la o adâncime de peste un metru, încercară să smulgă acea formaţiune ciudată, dar nici măcar nu se urni din loc, atât de concrescută era cu celelalte.

— Negru! se declanşă un cor de voci parcă dintr-un singur piept.

Automatul sosi, nisipul ţâşni sub picioarele lor.

— Smulge!

Cleştii prinseră ramificaţiile lucioase, groase cât braţul unui bărbat. Torsul de oţel se încordă. Observară cum tălpile încep să se afunde încet în pământ. Un sunet asemănător vibraţiei unei strune încordate la maximum se desprinse din trunchiul său. Se îndreptă — se împotmolise.

— Las-o! strigă Inginerul.

Negru îşi scoase cu greu tălpile din strânsoarea terenului şi rămase nemişcat.

Şi ei stăteau încremeniţi. Gardul de oglindă ajunsese la o jumătate de metru înălţime. La poale, chiar pe pământ, căpăta o culoare ceva mai închisă, azuriu-lăptoasă, în timp ce partea de sus creştea în continuare.

— Da, spuse liniştit Coordonatorul.

— Vor să ne închidă?

Tăcură un moment.

— Oare nu este totuşi ceva primitiv? în definitiv am putea ieşi acum, spuse Chimistul.

— Abandonând nava, răspunse Coordonatorul. Se pare că cei veniţi în recunoaştere au examinat-o bine! Au tras, aproape perfect, în brazda trasată de discurile lor.

— Într-adevăr!

— Spermatozoizi neorganici, spuse Ciberneticianul. Se liniştise. Îşi scutură mâinile de nisip şi de argilă. Grăunţe neorganice, sămânţă, înţelegeţi? Au plantat-o cu artileria!

— Asta nu e metal, spuse Chimistul. Negru l-ar fi îndoit. E ceva în genul supranitului sau ceramitei, tratate cu elemente fortifiante.

— Nu, nu-i altceva decât nisip! strigă Ciberneticianul. Nu înţelegi, e un metabolism anorganic. Nisipul e transformat catalitic într-un derivat al siliciului, cu structură moleculară superioară, şi fac din el acele artere, aşa cum plantele îşi extrag sărurile din sol.

— Crezi? spuse Chimistul.

Se aşeză în genunchi şi atinse suprafaţa lucioasă. Îşi ridică privirea.

— Dar dacă ar nimeri pe alt fel de sol? întrebă el.

— S-ar adapta. Sunt sigur. De asta sunt aşa de complicate: sarcina lor este de a produce totdeauna o substanţă cât mai tare, cât mai rezistentă dintre toate cele posibile pe care le au la dispoziţie.

— Oh, dacă nu e nimic altceva, apărătorul o să muşte totul. Şi n-o să-şi rupă dinţii! zâmbi Inginerul.

— Vasăzică ne-au atacat? spuse încet Doctorul.

Îl priviră cu uimire.

— Dar asta ce este, nu e atac?

— Nu. Aş numi-o, mai degrabă, o încercare de a se apăra. Vor să ne izoleze.

— Şi atunci? Stăm cu mâinile în sân şi aşteptăm? Până vom ajunge viermi sub cupola de sticlă?

— Pentru ce vă trebuie apărătorul?

Ezitară o clipă.

— De apă nu mai avem nevoie. Nava vom reuşi probabil s-o reparăm într-o săptămână. Să zicem în zece zile. Sintetizatoarele atomice vor porni dintr-un moment în altul. Nu cred că va fi o cupolă. Mai curând, un zid înalt. O barieră de netrecut pentru ei, deci, aşa cum speră ei, la fel va fi şi pentru noi. Datorită sintetizatoarelor vom avea hrană. De la ei n-avem nevoie de nimic, iar mai clar de-atât nu puteau să ne dea de înţeles că nu suntem doriţi...

Îl ascultară posomorâţi. Inginerul privi în jurul său. Tufişurile lucioase îi ajungeau până la genunchi. Se uneau. Se sudau între ele. Foşnetul era acum puternic ca zumzăitul venind de sub pământ a sute de stupi invizibili. Rădăcinile vineţii de pe fundul gropii se umflaseră, devenind groase ca nişte trunchiuri de copac.

— Te rog, adu-l aici pe dublet, spuse pe neaşteptate Coordonatorul.

Doctorul se uita la el de parcă n-ar fi auzit bine.

— Acum? Aici? Pentru ce?

— Nu ştiu. Adică... aş vrea să-l aduci. Bine?

Doctorul aprobă din cap şi plecă. Ceilalţi stăteau la soare tăcuţi. Apăru Doctorul. Uriaşul gol se strecură cu greu din tunel, sări valul de pământ, părea vioi şi parcă mulţumit, se ţinea aproape de Doctor şi bolborosea încetişor. Deodată faţa-i mică şi plată se concentră, ochiul albastru privea fix înainte, începu să sufle din greu. Se răsuci cu tot trunchiul. Începu să scâncească îngrozitor. In salturi mari se apropie de barajele de oglindă, ca şi când ar fi dorit să se năpustească asupra lor, alergă în goană în lung şi în lat, ţopăind caraghios, şi ocoli întreg circuitul, gemând mereu şi tuşind bizar. Veni în fugă spre Doctor, începu să-l ciupească de combinezon, în dreptul pieptului, cu degeţelele noduroase zgârie materialul elastic, îl privi în ochi; era leoarcă de sudoare, îl împinse pe Doctor, sări în lături, reveni, brusc mai privi încă o dată în jur, îşi absorbi micul tors în trunchiul său, cu un zgomot neplăcut, şi dispăru pe gura

neagră a tunelului.

Timp de o secundă îi mai văzură tălpile turtite, tremurânde, după care o zbughi înăuntru. Oamenii tăcură un timp.

— Te aşteptai la aşa ceva? îl întrebă Doctorul pe Coordonator.

— Nu. Nu ştiu. Zău... Mă gândeam doar că s-ar putea să nu-i fie străin. Mă aşteptam la o anumită reacţie. De neînţeles, să zicem. Dar la una ca asta, nu!

— S-ar putea numi o reacţie semnificativă? bombăni Fizicianul.

— într-un anumit sens, da, răspunse Doctorul. El ştie toate astea. În orice caz, cunoaşte ceva similar şi se teme. Pentru el este cu siguranţă un fenomen groaznic, extrem de periculos.

— O execuţie... de tip Eden? suflă încet Chimistul.

— Nu ştiu. Oricum, asta ar arăta că folosesc acest „zid viu" nu numai pentru oaspeţii planetari. De altfel poate fi sădit şi fără' artilerie.

— Sau poate lui îi e teamă de tot ce luceşte? spuse Fizicianul. O simplă ipoteză care ar explica şi povestea cu centura aceea lucioasă.

— Nu, i-am arătat oglinda şi nici nu s-a temut, nici nu s-a arătat interesat de ea, spuse Doctorul.

— Ca atare, nu-i nici prost, nici handicapat, adăugă Fizicianul.

Stătea acum lângă barajele de sticlă ce-i ajungeau deja până la brâu.

— Câinele în care s-a tras se teme de armă.

— Ştiţi ce, interveni Coordonatorul, mi se pare că am ajuns într-un punct mort. Ce facem mai departe? Reparaţiile rămân reparaţii, dar aş vrea...

— O nouă expediţie? suflă Doctorul.

Inginerul surâse sumbru.

— Da? Eu merg cu voi. Până unde? Până în oraş?

— Asta ar însemna o anumită confruntare, interveni repede Doctorul. Fiindcă n-o să treci altfel, decât cu apărătorul. Iar pe treapta de civilizaţie pe care am reuşit să o atingem prin eforturi comune, având la îndemână arma antiprotoni, nici n-o să-ţi dai seama când o să începi să tragi. Trebuie să evităm lupta cu orice preţ. Războiul este cel mai prost mod de a aduna cunoştinţe despre o cultură străină.

— Nici nu m-am gândit la război, răspunse Coordonatorul. Apărătorul este un ascunziş perfect, tocmai fiindcă poate rezista atât de mult. Totul pare să arate că populaţia pe Eden este puternic diferenţiată şi că nu am putut stabili un contact până acum cu categoria socială care întreprinde acţiuni raţionale. Înţeleg că ar fi gata să interpreteze deplasarea în direcţia oraşului ca pe un contraatac. A rămas încă necercetată partea de vest. Doi oameni sunt de-ajuns pentru a deservi vehiculul, restul pot să rămână şi să lucreze la navă.

— Tu şi Inginerul?

— Nu neapărat. Pot pleca...

— Voi avea nevoie de un al treilea, familiarizat cu apărătorul, îl întrerupse Inginerul.

— Cine vrea să meargă?

Toţi se arătară dornici. Coordonatorul zâmbi fără să vrea.

— Tunurile abia au încetat să bubuie şi otrava curiozităţii vă mistuie! declamă el.

— Să mergem! exclamă Inginerul. Desigur, Doctorul vrea să fie cu noi, ca exponent al judecăţii sănătoase şi al cumpătării. Perfect. E bine să rămâi, îi spuse Coordonatorului, fiindcă tu cunoşti succesiunea operaţiunilor. Mai bine puneţi-l de la început pe Negru la treabă, dar nu începeţi săpăturile sub navă până nu ne întoarcem. Aş dori să mai verific o dată calculele statistice.

— Ca exponent al raţiunii aş dori să întreb care este scopul acestei expediţii, spuse Doctorul. Deschizându-ne drumul, păşim în fază de conflict, indiferent că vrem sau nu.

— Oferă-ne o contrapropunere, răspunse Inginerul.

Ascultau foşnetul liniştit, aproape melodios, al gardului în creştere, care avea să le depăşească în curând înălţimea capetelor.

– N-am nici una, recunoscu Doctorul. Evenimentele ne-o iau mereu înainte şi până acum toate planurile făcute anterior au eşuat. Poate că mai înţelept ar fi să ne abţinem de la orice incursiune. Peste câteva zile nava va fi aptă de zbor. Înconjurând planeta la înălţime mică, vom putea afla, probabil, mai mult şi mai în voie decât până acum.

— Nu crezi nici tu ce spui, i se împotrivi Inginerul. Dacă nu putem afla nimic examinând totul de aproape, ce ne oferă zborul la înălţime, deasupra atmosferei? Iar înţelepciunea? O.

Doamne... Dacă oamenii ar fi fost înţelepţi, noi nu ne-am fi aflat aici niciodată. Ce găseşti înţelept în navele care zboară spre stele?

— Demagogie, mormăi Doctorul. Ştiam că n-o să vă conving, - adăugă el.

Porni încet de-a lungul barajului sticlos.

Ceilalţi se întoarseră spre navă.

— Nu conta pe descoperiri senzaţionale... presupun că în vest se întinde un teren similar cu cel de aici, spuse Coordonatorul către Inginer.

— De unde ştii?

— Nu puteam pica tocmai în centrul unui deşert. La nord – fabrica, la răsărit — oraşul, la sud — muntele cu „cartierul" din depresiune... ne aflăm cel mai probabil la marginea unei fâşii care se extinde spre vest.

— S-ar putea. O să vedem.

X

La patru şi câteva minute, chepengul de dedesubt tremură şi se lăsă încet în jos, ca falca unui rechin. Rămase suspendat în aer printr-o punte oblică; de la marginea ei până la pământ era mai mult de un metru.

Stăteau adunaţi sub navă, pe ambele laturi ale intrării. Din interior apărură mai întâi şenilele distanţate. Torcând din ce în ce mai distinct, rulară drept înainte, ca şi când uriaşa maşină ar fi vrut să ţâşnească în aer. O clipă doar îi zăriră burta cenuşiu-gălbuie, când deodată namila se legănă deasupra lor, aplecându-se mult în faţă; izbind puternic puntea suspendată, coborî pe ea, străbătu distanţa de un metru, prinzând terenul şi zgâlţâindu-l cu vârful şenilelor. O fracţiune de secundă păru că ambele centuri de plăci ce mestecau lent se vor opri, dar se smuciră şi, ridicându-şi orizontal căpăţâna turtită, apărătorul merse pe teren plat încă zece metri, până când zumzetul motorului amuţi.

— Ei, şi acum, dragii mei — Inginerul scoase capul prin orificiul mic din spate — intraţi în navă, fiindcă nu o să fie o joacă, şi nu ieşiţi decât după vreo jumătate de oră. Cel mai bine ar fi să-l trimiteţi mai întâi pe Negru să verifice radioactivitatea fragmentelor.

Chepengul se închise. Trei oameni intrară în tunel şi luară cu ei automatul. Numaidecât la capătul tunelului apăru, împins din interior, un disc, care acoperi etanş tot orificiul. Apărătorul nu se mişcă, înăuntru Inginerul şterse ecranele, verifică indicatoarele cadranelor, după care spuse liniştit:

— Începem.

Botul scurt şi subţire al apărătorului, prevăzut sus şi jos cu ranforsări vălţuite, începu să se deplaseze spre apus, Inginerul prinse smalţul compact al gardului viu în reticul, se uită într-o parte, vânând poziţia celor trei cadrane — alb, roşu şi albastru — şi apăsă pedala cu piciorul.

O fracţiune de secundă ecranul se înnegri, parcă acoperit de funingine; totodată, cu un zgomot ciudat, ca şi cum un uriaş înfigându-şi gura în ţărână ar fi slobozit un „UFF!", aerul izbi apărătorul, încât acesta începu să se clatine. Ecranul se lumină din nou.

Un nor de flacără se lăţise rotund în toate părţile, iar văzduhul se unduia puternic în jurul lui ca o sticlă lichidă. Gardul de oglindă dispăru pe o bucată de zece metri; din adâncitura cu buze răsfrânte, vişiniu-aprins, ieşeau vapori. Pe o distanţă de peste zece paşi nisipul se acoperise de sticlă şi scânteia în bătaia soarelui. Pe apărător cădea cenuşă albă, aproape imponderabilă.

„Am exagerat puţin", gândi Inginerul, dar nu spuse decât atât:

— Totul e în ordine, pornim.

Corpul mătăhălos al apărătorului vibră şi se îndreptă cu uimitoare uşurinţă spre spărtură. Se zgâlţâi uşor când trecu prin ea; pe fund se întărea o pată mică de lichid luminos.

„De fapt suntem nişte barbari", îi trecu Doctorului prin minte. „Ce caut eu aici?"

Inginerul corectă direcţia şi acceleră. Apărătorul rula ca pe autostradă, suprafaţa interioară, moale, a şenilelor lipăia uşor pe rolele ce se mişcau în goană. Mergeau cu aproape' şaizeci de kilometri la oră, fără să se simtă aproape deloc.

— Pot să deschid? întrebă Doctorul.

El şedea într-un fotoliu mic, având deasupra braţului un ecran bombat, asemănător cu ferestruica unei nave.

— Sigur că da, acceptă Inginerul, numai că...

Porni compresorul. Din coroana aflată la baza turelei ţâşni în

jeturi ascuţite, ca nişte ace, o soluţie incoloră, înlăturând de pe blindat resturile de cenuşă radioactivă. Apoi se făcu lumină; turela blindată se deschise: partea de deasupra glisă în spate şi părţile laterale coborâră în interiorul corpului principal. Mergeau acum acoperiţi doar de un geam gros, curbat, adus de jur-împrejurul banchetelor; prin spaţiul deschis pătrundea vântul şi le răvăşea părul.

— Mi se pare că avea dreptate Coordonatorul, mormăi după un timp Chimistul.

Peisajul nu se schimbase; înotau prin marea de nisip. Vehiculul greoi se legăna blând, înaintând mereu în acelaşi ritm de-a curmezişul dunelor gârbovite. Inginerul mări viteza, dar maşina îi zgâlţâia, şenilele şuierau teribil, vârful lor sărea dintr-o dună direct în creasta celei următoare, se împotmoleau o secundă, aruncând nori grei de praf; de câteva ori praful ajunse şi înăuntru.

La cincizeci de kilometri pe oră, balansarea încetă. Merseră astfel circa două ore.

— Da, se pare că a avut dreptate, spuse Inginerul şi schimbă uşor cursul dinspre vest spre nord-vest.

Ora următoare nu aduse nici o schimbare şi mai virară o dată, îndreptându-se vizibil spre sud-vest. Parcurseseră o sută patruzeci de kilometri.

Culoarea nisipului se schimba treptat; din aproape alb, foarte mărunt, ridicându-se în urma lor ca o coadă lungă şi răsucită, devenise roşietic şi mai greu, nu se mai înălţa aşa uşor şi, aruncat în sus de şenile, cădea imediat. Dunele erau mai rare şi tot mai scunde. Din când în când treceau pe lângă lujerii ieşiţi în afară ai unor tufişuri complet troienite. În depărtare se zăreau pete mici, neclare, situate în partea laterală a direcţiei de mers. Inginerul coti spre ele. Creşteau repede; după câteva minute observară plăci verticale înălţându-se din nisip, asemănătoare resturilor singuratice ale unor ziduri sau pereţi. Încetiniră, înaintând pe un culoar îngust, încadrat de colţurile înclinate ale zidurilor, mâncate de eroziune. O bucată mare de piatră zăcea în mijlocul culoarului, baricadând drumul. Apărătorul îşi ridică botul şi trecu fără greutate peste baraj. Se aflau parcă pe o străduţă îngustă; printre firidele şi despărţiturile dintre plăcile care nu se închideau perfect se zăreau alte fragmente ale ruinelor, toate afectate adânc de straturile orizontale ale

eroziunii. Din zona ruinelor de piatră ieşiră într-un spaţiu liber. Apărură iarăşi dunele, dar erau tasate, parcă bătătorite şi din ele nu se mai ridica praf. Terenul se înclina uşor şi coborâră pe o pantă blândă; departe, mai în vale, se zăreau stânci mici pleşuve, ca nişte măciuci, şi din nou contururile albicioase ale ruinelor.

Panta se termină şi urcară pe creasta opusă, întinsă până spre orizont; şenilele nu se mai afundau deloc .terenul era bătătorit. Apărură primele insuliţe de tufişuri acinoase, aproape negre, care băteau în vişiniu sub soarele piezîş, de parcă veziculele lobate erau umplute cu sânge. Ceva mai departe, spre sud-vest, tufişurile se măreau, blocând ici-colo drumul. Apărătorul se strecură printre ele, cufundat până la jumătatea şenilelor, fără a-şi încetini viteza; scotea un trosnet surd, neplăcut, strivind miile de băşicuţe din care ţâşnea o unsoare lipicioasă, închisă la culoare, care păta plăcile de ceramită; în curând, întregul blindat, până la turelă, avea să fie stropit parcă de o vopsea ruginiu-brumărie.

Parcurseseră două sute de kilometri şi soarele atingea linia de apus a orizontului; umbra alungită, amplificată a vehiculului se unduia, se îndoia şi se întindea din ce în ce mai mult. Deodată, ceva scrâşni groaznic sub apărător; acesta se ridică o clipă şi se lăsă pe ceva care se dispersă cu un zornăit prelung. Inginerul frână, dar mai merseră câţiva metri buni până să se oprească. În urmele late, trasate prin desiş, văzură bucăţi ale unei construcţii ruginite, strivite de greutatea maşinii şi amestecate cu fragmente smulse din tufişuri. Merseră mai departe şi nimeriră, de data asta cu o singură şenilă, peste bucăţi de grilaje, braţe îndoite şi ajurate, plăci de tablă găurită, concrescute la suprafaţă cu tufişurile băşicate; şenilele apărătorului le împrăştiau pe toate în bucăţi, le transformau împreună cu unsoarea ce curgea din ciorchinii striviţi într-o pastă ce scrâşnea. După un timp zidul tufişurilor deveni şi mai înalt, iar pârâitul şi piuitul metalului ruginit încetară. Pe neaşteptate tulpinile negricioase ce izbeau blindatul cu ramifica-ţiile lor băşicate se desfăcură în două părţi şi pătrunseră pe un culoar larg de peste zece metri; de partea cealaltă se vedea acelaşi perete întunecos al desişului prin care se strecuraseră. Inginerul viră pe loc şi porniră pe culoarul ce cobora în vale ca un drum de pădure; albia de argilă era bătătorită, fiind acoperită

pe alocuri de marne care arătau că pe aici cândva cursese apă.

Culoarul nu era drept; uneori jumătatea uriaşului disc solar, aprins ca purpura, se situa în faţa maşinii, sâcâindu-i, alteori se ascundea la cotituri şi doar licăriri sângerii străpungeau codrul de cerneală care se înălţa până la doi-trei metri. Drumul se îngustă, totodată unghiul pantei crescu, când deodată văzură întreg discul uriaş al soarelui în amurg, sub care se desfăşura în vale, la câteva sute de metri, un spaţiu întins, pastelat.

În faţă licărea suprafaţa unei ape, reflectând purpuriul soarelui. Malul lacului, denivelat, acoperit cu pete de tufişuri întunecoase, dezvălui consolidări artificiale, maşini pe postamente distanţate; ceva mai aproape, chiar pe coasta râpei, pe marginea căreia se oprise brusc apărătorul, şiruri de catarge verticale, licărind puternic, se întindeau într-un mozaic variat, de-a lungul proiecţiilor luminoase ale construcţiilor. În vale domnea o mare agitaţie, coloane de punctişoare cenuşii, albicioase şi cafenii porneau în diverse direcţii, amestecându-se între ele; ici-colo formau grupuri concentrice şi, iarăşi se desfăceau în şiruri alungite. În plus, tot terenul acesta dens populat licărea neîncetat în scântei mărunte, ca şi când în zecile de case locuitorii, inepuizabili, închideau şi deschideau ferestrele, ale căror geamuri străluceau în bătaia soarelui. Doctorul scoase un strigăt de admiraţie:

— M-ai dat gata, Henryk! Iată, în sfârşit, ceva normal, viaţă firească... şi ce punct de observaţie!!

Spunând asta, îşi trecu picioarele peste marginea turelei deschise. Inginerul îl opri.

— Stai puţin, priveşte soarele! Peste vreo cinci minute o să apună şi n-o să mai vedem nimic. Trebuie să filmăm întreaga panoramă cât mai repede, altminteri n-o să reuşim.

Chimistul trase camera de filmat de sub fotolii. Îl ajutară să fixeze repede cel mai mare teleobiectiv, asemănător cu ţeava unei arme vechi şi fixară în grabă stativele pe sol. Între timp, Inginerul derulă mosorul firelor de nailon, agăţă un capăt de marginea turelei, restul îl trecu peste partea din faţă a apărătorului şi sări jos.

Ceilalţi doi ridicaseră stativele şi alergau spre marginea râpei; îi prinse din urmă cu ambele capete ale firului în mână, trase de el şi îl fixă cu o carabină la brâul fiecăruia.

— În lăcomia voastră s-ar putea să vă prăbuşiţi, le spuse.

Discul solar se afunda în apele strălucitoare ale lacului. Când fixară camera, se auzi bâzâitul grăbit al mecanismului şi obiectivul cel mare coborî spre ţintă. Doctorul se lăsă în genunchi, ţinând picioarele din faţă ale suportului, care riscau să alunece în prăpastie. Chimistul îşi lipi ochiul de vizor şi se strâmbă.

— Te orbeşte! strigă el.

Inginerul alergă până sus, se întoarse cu un dispozitiv de protecţie contra luminii solare şi iarăşi începură să filmeze în cea mai mare grabă. Discul se ascunsese pe jumătate sub orizont. Inginerul plimba sistematic camera în stânga şi-n dreapta. Uneori Chimistul oprea această mişcare, fixând obiectivul asupra locurilor în care, într-un mic câmp vizual, observa o circulaţie densă de pete şi de forme; el mişca transfocatorul şi modifica distanţa; Doctorul era tot în genunchi, camera torcea încetişor, banda se derula în grabă. O casetă se termină, o schimbară rapid, porni cea de-a doua. O frântură de soare abia mai atârna deasupra apei întunecate, când obiectivul se lăsase complet în jos, asupra celei mai aglomerate zone. Aplecat aproape pe jumătate, Doctorul atârna de firul întins — altfel n-ar fi reuşit să filmeze — şi văzu sub el faldurile ruginii ale peretelui de argilă, coborând abrupt în vale. Învăluite în aura roşietică din ce în ce mai estompată. La ultimii metri de bandă, discul roşu apuse, cerul încă mai strălucea, dar umbre cenuşiu-albăstrui învăluiau câmpia şi lacul; dincolo de licăririle luminiţelor nu se mai vedea nimic.

Doctorul se ridică, prinzându-se de cablu. Duseră camera toţi trei, cu grijă, ca pe o comoară.

— Crezi că o să iasă ceva? îl întrebă Chimistul pe Inginer.

— Cel puţin o parte. S-ar putea ca puţină bandă să se fi voalat. O să ne convingem pe navă. În definitiv, putem reveni aici oricând.

Încărcară camera, casetele şi stativele şi se întoarseră încă o dată pe buza râpei. Abia acum observară că spre răsărit malul lacului se ridica abrupt, transformându-se în partea din spate a peisajului într-un zid stâncos, neregulat, cu crestele luminate de ultimele reflexe trandafirii. Deasupra lui, departe, o dată cu primele stele, ţâşnea spre azur o coloană cafenie de fum; vârful ei ca o ciuperca rămase o clipă nemişcat şi alunecă dincolo de bariera muntoasă, pierind din vedere.

— A, acolo este valea aceea, se adresă Doctorul Chimistului.

Se uitară din nou în jos. Cortegii de scântei albe şi verzui se îndreptau încet în diferite direcţii de-a lungul malurilor lacului se răsuceau, se contopeau în firişoare ce alunecau nesigur, pe alocuri se stingeau şi altele mai mari le luau locul; treptat se întuneca tot mai mult şi numărul de lumini creştea. Deasupra lor foşnea liniştit codrul înalt, negru ca noaptea; se întoarseră fără tragere de inimă, atât de frumoasă era priveliştea; purtară în priviri imaginea lacului cu răsfrângerea stelelor puternice şi lăptoase.

Trecând prin albia cu marne a culoarului, Doctorul îl întrebă pe Chimist:

— Ce-ai văzut?

Acesta zâmbi, încurcat.

— Nimic. Nu mă gândeam la ceea ce văd, încercam doar să păstrez mereu claritatea, iar Henryk se mişca rapid când într-o parte, când în cealaltă, încât în general n-am putut să-mi dau seama ce observ.

— Nu-i nimic, spuse Inginerul şi se sprijini de blindajul rece al apărătorului. Am făcut două sute de secvenţe pe secundă, tot ce e acolo o să vedem după developare, iar acum să ne întoarcem!

— O incursiune cu adevărat idilică, îngăimă Doctorul.

Se căţărau pe pantă. Inginerul trase geamurile ecranului în spate şi acţionă marşarierul. Merseră un timp în susul coastei, retrăgându-se, apoi într-un loc mai larg întoarseră şi porniră spre nord.

— Nu ne înapoiem pe acelaşi drum, spuse Inginerul. Am parcurge inutil o sută de kilometri. O s-o ţin pe culoar cât pot de mult şi în două ore ajungem.

XI

Drumul coti. Panta era ceva mai mică, pereţii desişului se strâmtau uneori şi auzeau cum ramurile se izbesc de carcasa de sticlă a turelei; câte o păstaie acinoasă cădea din când în când pe genunchii Chimistului sau ai Doctorului. Acesta din urmă apropie o mlădiţă de nas şi se miră.

— Are un miros foarte plăcut.

Erau bine dispuşi. Cerul scânteietor câştiga în expresivitate şi profunzime, şarpele Căii Lactee se întindea mătăhălos,

adierile vântului pieptănau lăstărişul cu foşnet blând. Apărătorul rula uşor, scoţând un murmur abia perceptibil.

— Curios lucru, observă Doctorul, pe Eden nu există nici un fel de tentacule. În toate cărţile pe care le-am citit, pe celelalte planete există totdeauna o mulţime de tentacule care se zvârcolesc.

— Iar locuitorii lor au câte şase degete, adăugă Chimistul. Aproximativ şase, dar mereu. Nu ştii cumva de ce?

— Şase e număr mistic, răspunse Doctorul. Doi ori trei fac şase, iar cine poate roade oase.

— Încetează cu prostiile, că rătăcesc drumul, spuse Inginerul, care stătea ceva mai sus.

Nu se putea încă hotărî dacă să aprindă luminile, cu toate că nu mai vedea aproape nimic, dar noaptea era neobişnuit de frumoasă şi ştia că această senzaţie se va destrăma o dată cu aprinderea reflectoarelor. Nu dorea nici să apeleze la radar, fiindcă mai întâi ar fi trebuit să închidă turela. Abia îşi mai zărea mâinile pe volan; doar afişajele şi cadranele de pe tablourile din faţă şi de jos, din fundul vehiculului, răspândeau o luminiţă verzuie şi trandafirie, iar săgeţile indicatoarelor atomice tremurau delicat în steluţe portocalii.

— Poţi să iei legătura cu nava? întrebă Doctorul.

— Nu, spuse Inginerul, aici nu există zona *Heavyside,* de fapt există, dar e perforată ca un ciur. Nici vorbă de a comunica pe unde scurte, iar pentru instalarea unui emiţător n-am avut timp. Ştii doar.

În curând şenilele începură să trosnească, vehiculul se legănă. Inginerul aprinse luminile o clipă şi văzu că ajunseseră pe nişte bolovani albi, rotunzi, iar sus, deasupra tufişurilor, mijeau formele fantastice ale crestelor de calcar. Mergeau prin albia uscată a defileului.

Asta nu-i prea plăcea, pentru că nu ştia încotro duce drumul, iar unor pereţi atât de abrupţi nu le-ar fi făcut faţă nici apărătorul. Merseră mai departe, erau din ce în ce mai multe pietre şi tufişurile deveniseră insuliţe singulare, negre; în lumina reflectoarelor drumul şerpuia, la început urcând uşor, apoi continuând aproape drept. Stâncile erau mai scunde, iar până la urmă dispărură cu totul şi se treziră pe o luncă uşor înclinată, încadrată în partea de sus de praguri calcaroase; dinspre ele porneau mici jgheaburi acoperite de grohotiş. Printre pietre se

încolăceau pe pământ tulpini lungi şi răsucite, de culoare verde-argintiu.

Cam un sfert de oră merseseră cu o sensibilă deviaţie spre nord-est şi era timpul să revină la direcţia propriu-zisă, dar povârnişul calcaros pe care înainta apărătorul nu permitea această manevră.

— Am avut totuşi noroc, spuse din senin Chimistul, am fi putut nimeri în lac sau să dăm peste stânci, nu ştiu cum ne-am fi descurcat.

— Aşa e, răspunse Inginerul şi adăugă: Ia staţi puţin!

Drumul era baricadat de ceva păros, un fel de sită cu franjuri. Apărătorul se apropie încet de acest baraj şi îşi înfipse partea frontală în el. Inginerul apăsă uşor pe acceleraţie şi cu un zvâcnet ciudata plasă se destrămă şi dispăru, presată în sol de şenile.

Luminile dezvăluiră din beznă forme înalte şi negre, o adevărată pădure împietrită într-o formaţiune răsfirată apăru în faţa maşinii, asemenea unei armate desfăşurate; fu cât pe-aci să lovească un postament ascuţit. Aprinse reflectorul cel mare, central, îndreptându-l spre coloana neagră, până sus.

Era o statuie imensă, în care, cu oarecare efort, putea fi recunoscut torsul unui dublet, numai că micul tors era mărit la dimensiuni gigantice. Avea mâinile încrucişate, ridicate în sus, faţa plată, aproape afundată, cu patru cavităţi regulate, deci alta decât cele pe care le cunoşteau, şi se apleca într-o parte, ca şi cum se uita la ei de la înălţime cu cvadriorbitele.

Impresia fu atât de puternică, încât, un răstimp, nimeni nu scoase un cuvânt, apoi limba reflectorului alunecă în jos, zburând orizontal în inima întunericului şi izbindu-se de alte postamente, unele înalte şi înguste, altele mai scunde, pe care se înălţau torsuri negre cu pete; pe alocuri se profila câte unul alb ca laptele, cioplit parcă în os; toate feţele aveau patru ochi, unele fiind bizar deformate, parcă tumefiate, cu fruntea ca un drug uriaş; ceva mai departe, cam la două sute de metri de locul unde se oprise apărătorul, se vedea un zid din care ieşeau mâini supranaturale, desfăcute sau încrucişate, toate părând să indice diferite direcţii ale cerului stelar.

— Ăsta parc-ar fi un... cimitir, spuse Chimistul, cu voce scăzută.

Doctorul se căţără pe partea din spate a blindatului şi

Chimistul îl urmă în grabă. Inginerul îndreptă conul reflectorului în cealaltă parte, acolo unde înainte se ridica barajul calcaros; în locul acestuia văzu un şir rar de figuri cu ornamente şterse, parcă spălate cu apă. Erau încrengături de forme încâlcite, în care privirea se pierdea neputincioasă, când părând să deslușească ceva cunoscut, când rătăcind aiurea.

Chimistul şi Doctorul mergeau încet printre statui. Inginerul le lumina calea dinspre turelă; de la un timp i se părea că aude o larmă îndepărtată, ca un vaiet, dar absorbit de priveliştea neobişnuită nu acordă atenţie acelor ecouri atât de firave şi de neclare, încât nu-şi putea da seama de unde vin.

Reflectorul plana deasupra capetelor celor doi, dezvăluind mereu alte figuri, când deodată, foarte aproape, se dezlănţui un sâsâit veninos; dinspre şirul statuilor alunecau încet rotocoale cenuşii, împrăştiindu-se, iar prin ele, ţopăind, o droaie de dubleţi, scoţând gemete, vaiete şi ţipete. Un fel de cârpe, de zdrenţe, fluturau deasupra lor, în timp ce goneau orbeşte, poticnindu-se şi izbindu-se unii de alţii.

Inginerul se urcă repede în maşină şi trase maneta, dorind să se întoarcă la ai săi; la o sută de metri mai încolo, la capătul aleii acoperite de ierburi, vedea în lumină feţele palide ale Doctorului şi Chimistului, care se uitau uluiţi la siluetele ce treceau în goană. Inginerul nu putu însă să pornească deoarece fugarilor nu le păsa deloc de blindat, alergau prin faţa lui, câteva trupuri mari căzură, se auzea un sâsâit teribil, venit parcă de sub pământ.

Printre soclurile cele mai apropiate, luminate de reflectoarele maşinii, se văzu capătul unei ţevi, derulându-se flexibil, la câţiva centimetri deasupra solului, din care ţâşnea un jet de spumă. Stropind terenul, acesta începea brusc să fumege şi învăluia totul într-o perdea cenuşie, ca de ceaţă.

Când primul val de ceaţă fumegândă cuprinse turela, Inginerul simţi că o mie de ace îi sfredelesc plămânii. Orbit, cu şiroaie de lacrimi curgându-i pe faţă, scoase un strigăt surd şi, sufocându-se, apăsă brusc pe acceleraţie. Blindatul ţâşni înainte ca din puşcă, dărâmă statuia neagră, se căţără pe ea cât ai clipi din ochi şi se deplasă pe deasupra, uruind. Nu putea să respire, durerea cumplită îl îndoise, dar nu închise turela; ştia că mai întâi trebuia să-i ia pe ceilalţi. Merse mai departe, cu ochii orbiţi, abia mai zărind statuile ce se prăbuşeau cu zgomot în calea

blindatului; văzduhul se mai limpezi, mai mult îi auzi decât să-i vadă pe Chimist şi pe Doctor cum ies din desiş şi se caţără pe blindat; vru să le strige „intraţi!", dar din gâtlejul ars nu se desprinse decât un gâjâit. Cei doi, abia stăpânindu-şi tusea, săriră înăuntru. El apăsă maneta pe pipăite, cupola metalică de deasupra se închise, dar ceaţa înecăcioasă încă mai persista în interior. Gemând, se luptă din răsputeri cu mânerul tubului de oţel. Oxigenul năvăli cu zgomot, degajându-se din reductorul de înaltă presiune şi simţi cum îl izbeşte în faţă; gazul era atât de comprimat şi îl eliberase atât de repede, încât îi izbi ca un pumn între ochi.

Cufundat în şuvoiul înviorător inginerului nu-i păsa, însă ceilalţi doi atârnau de umerii lui şi respirau de zor. Filtrele funcţionau şi oxigenul înlătura ceaţa otrăvitoare; puteau să vadă mai bine, continuau să inspire, însă simţeau durerea ascuţită în piept. Fiecare înghiţitură de aer părea să alunece pe rănile deschise ale traheii, dar curând această senzaţie trecu; după numai zece-douăzeci de secunde de la închiderea capacului, Inginerul vedea destul de bine. Deschise ecranul.

Printre bazele soclurilor triunghiulare de pe aleea lăturalnică, la care nu ajunsese, încă mai tremurau câteva trupuri pleoştite; majoritatea nu mai mişcau deloc. Mânuţe amestecate, torsuri mici, capete, ba dispăreau, ba apăreau dincolo de vârtejurile cenuşii ce alunecau apatic. Inginerul deschise receptorul exterior; se auzea o tuse mai slabă şi mai îndepărtată, gemete, ceva tropăia din spate, un cor de glasuri stridente, sfâşiate, răbufni încă o dată în direcţia figurilor albe, împletite, dar nu se putea vedea nimic într-acolo, în afară de unduirea permanentă a ceţii cenuşii. Inginerul se asigură că turela este închisă etanş şi, cu maxilarele încordate, acţionă atent maneta de ghidare. Blindatul se răsuci încet pe loc, şenilele scrâşniră pe resturile de piatră şi trei fascicule de lumină încercară să străpungă norul. Porni pe lângă statuile zdrobite, căutând capătul ţevii sâsâinde; după spuma ce ţâşnea în sus şi lateral, bănuia că trebuie să se afle la vreo zece metri mai încolo; rotocoalele de fum învăluiau mâinile ridicate ale statuii următoare.

— Nu! ţipă Doctorul. Nu trage, acolo ar putea fi cineva viu!

Prea târziu însă. Ecranul se întunecă pentru o fracţiune de secundă. Blindatul sări în sus, izbit parcă de un pumn teribil, şi reveni la loc cu un scrâşnet îngrozitor; undele declanşate şi

dirijate de dispozitivul ascuns în botul blindatului nici nu apucară să se desprindă bine, că şi străbătură peste zece metri şi nimeriră tubul ce arunca spuma şuierătoare; încărcătura antiprotonică se combină cu cantitatea echivalentă a materiei.

Când ecranul se lumină din nou, între resturile soclurilor, aruncate departe, se zărea un crater în flăcări. Inginerul nici nu se uită la el; privi mai atent încercând să înţeleagă ce se întâmplase cu restul acelui tub şi unde dispăruse. Mai răsuci încă o dată blindatul pe loc, cu douăzeci de grade, şi rulă agale de-a lungul statuilor dărâmate de suflu. Era din ce în ce mai puţină ceaţă cenuşie. Trecură pe lângă trei-patru trupuri turtite, acoperite de zdrenţe. Încetini pentru a nu trece cu şenila din stânga peste unul aflat foarte aproape. O formă mare, imobilă, se zărea în desiş, ceva mai jos. Acolo începea o poieniţă alungită, la al cărei capăt străluceau într-o lumină argintie siluete ce se furişau în desiş; în locul micilor torsuri aveau coifuri înguste, extrem de lungi, turtite lateral şi terminate la vârf cu un fel de cioc.

Ceva izbi surd botul blindatului, ecranul se întunecă şi se aprinse la loc. Lumina din stânga se stinse.

Inginerul se deplasa pe liziera întunecată a desişului, cu farul central desluşind printre ramuri numeroase scânteieri argintii, în spatele cărora ceva începu să se rotească tot mai repede; ramuri şi smocuri întregi de tufişuri retezate porniră să zboare în toate părţile; un corp uriaş, rotitor, care frământa aerul în lumina reflectoarelor, goni în lateral. Inginerul îndreptă botul maşinii în centrul iureşului şi apăsă pe pedală. Un icnet surd şi puternic zgâlţâi turela. Cum se reaprinse ecranul, îndreptă turela lateral.

Se putea crede că a răsărit brusc soarele. Se ivise aproape în mijlocul poienii. Mai jos, acolo unde înainte era păduricea, a cincea parte a orizontului se transformă într-o mare albă de foc. Stelele dispărură şi văzduhul clocotea teribil; pe fundalul acestui perete răvăşit de fum, spre el înainta o sferă pântecoasă, licărind în străluciri de foc. Nu auzea nimic în afară de pocnetele incendiului. Apărătorul părea o biată gâză, chircită la pământ, faţă de acest uriaş care începu să se rotească şi mai repede, preschimbându-se într-un vârtej de aer înalt cât muntele, despărţit la mijloc printr-un zigzag negricios. Inginerul îl prinse în crucea cătării, când la câteva sute de paşi observă, în lumina

flăcărilor, siluetele palide ale celor ce fugeau.

— Ţineţi-vă bine! răcni, având senzaţia că în laringe i se înfig nişte cuie.

Se auzi un hârjâit infernal, zguduituri, bubuituri: se ciocniseră.

O secundă i se păru că turela zboară spre el. Blindatul gemu din greu, se zgâlţâi din toţi rărunchii şi vui ca un clopot; trăgea mai-mai să plesnească. Ecranul se întunecă o clipă şi se aprinse din nou. Bubuiturile nu încetau, ca şi când o sută de ciocane infernale izbeau cu înverşunare partea de deasupra. Apoi slăbiră, loviturile deveniră din ce în ce mai rare, de câteva ori un braţ colţuros mai şfichiui aerul şuierând; deodată, de-a lungul blindajului, se auzi duduitul surd şi prelung al fierului care se prăbuşise şi câteva braţe, strângând agonic extremităţile ca de păianjen şi îndreptându-le din nou, căzură chiar în faţa blindatului. Unul încă mai bătea ritmic în blindaj, parcă mângâindu-l; mişcarea era abia perceptibilă, până la urmă încetă. Inginerul încercă să plece, dar şenilele efectuară doar o uşoară răsucire şi se înţepeniră scrâşnind. Schimbă în marşarier. Porniră, în sfârşit. Încet, virând şi scormonind pământul cu resturile ce te ţâra după el, apărătorul mergea ca racul; deodată se eliberă, metalul răsună şi maşina sări brusc înapoi.

Pe fundalul peretelui lăstărişului, care încă mai ardea, epava arăta ca un păianjen de treizeci de metri, strivit; un ciot de braţ încă mai scormonea febril pământul. Printre picioarele lungi şi ascuţite ieşea un balon cu coarne, care se deschise şi din el săriră siluete argintii.

Inginerul verifică instinctiv dacă pe linia de ochire era cineva şi apăsă pedala. Se auzi o detunătură. Un alt soare învălui poiana. Fragmentele epavei zburară şuierând şi vuind în toate părţile; în mijloc răbufni o coloană de argilă clocotind, amestecată cu nisip şi fulgi de funingine, uşori ca paiul. Inginerul simţi brusc o stare de slăbiciune. Îi venea să vomite. O sudoare rece îl năpădi, şiroindu-i pe ceafă şi pe faţă. Într-o fracţiune de secundă încleştă mâna pe manete, când auzi strigătul Doctorului:

— Întoarce, mă auzi?! Întoarce!

Din groapa încinsă răbufnea un fum luminat în roşu, de parcă acolo unde se aflase păduricea se deschisese un vulcan; zgura fierbinte curgea mai departe pe povârniş, înteţind flăcările

în resturile desişului răvăşit şi culcat la pământ.

— Întorc, spuse Inginerul, întorc...

Dar nu se mişca. Picături de sudoare i se prelingeau în continuare pe faţă.

— Ce ai?

Auzi, parcă de departe, glasul Doctorului, îi văzu faţa aplecată asupra lui. Clătină din cap şi deschise larg ochii.

— Poftim? N-am nimic, mormăi el.

Doctorul se întoarse la loc, în spate.

Inginerul porni motorul. Apărătorul vibră, se răsuci pe loc – le absorbea incendiul uriaş, nu auziră nimic, toate zgomotele fremătând ca un ocean — şi demară luând-o în sus, pe acelaşi drum pe care coborâse.

Singurul reflector — pe cel din mijloc îl pierduseră în urma impactului – dezvăluia iarăşi statui prăvălite la sol, amestecate cu trupuri moarte. Şi unele, şi altele erau acoperite de o pojghiţă metalică, cenuşie. Trecură printre fragmentele a două siluete albe şi cotiră spre nord. Blindatul, ca un vapor ce pătrunde printre sloiuri, despica şi împingea în lături desişul ce pârâia sub şenile; câteva forme palide fugiră din raza luminii cuprinse de panică. Merseră mai departe cu viteză accelerată, zgâlţâindu-se din cauza denivelărilor. Inginerul gâfâia şi strângea din fălci pentru a nu i se face rău, îi reveneau mereu în privire fulgii plutitori de funingine — tot ce mai rămăsese din siluetele argintii care coborâseră; deschise larg ochii. În lumină se vedeau argila galbenă şi versantul înclinat şi cocoşat. Blindatul îşi ridică botul şi goni în sus, ramuri elastice se izbeau de plafon, şenilele trosneau pe ceva invizibil, alergau din ce în ce mai repede, când în sus, când în jos; terenul era tăiat de mici defileuri, străbăteau văi sinuoase, dărâmau tufişuri încâlcite, maşina trecea ca un berbec prin păduricea arborilor sub formă de păianjen; cozile lor mărăcinoase îi bombardau cu lovituri uşoare şi moi; trosnetul şi sâsâitul tulpiniţelor şi ale ramurilor, strivite erau îngrozitoare. Pe ecranele din spate se zugrăveau încă văpăile incendiului. Încet, se lăsa întunericul; în final se instală pretutindeni bezna.

XII

După o oră goneau pe câmpie. Domnea o noapte neagră,

înstelată. Insuliţe de tufişuri tot mai rare zburau pe lângă maşina care vâjâia ritmic; în sfârşit ultimele dispărură şi nu mai rămaseră decât cocoaşele domoale ce păreau să prindă viaţă în lumina reflectorului, unduindu-se lin. Blindatul le ataca impetuos, de parcă ar fi dorit să le ridice în aer, scaunele se legănau, şuieratul şenilelor reamintea de zgomotul înverşunat al sfredelului înfipt în metal; săgeţile cadranelor emiteau luminiţe trandafirii, portocalii şi verzui. Inginerul, cu faţa la ecran, căuta luminiţa navei.

Ceea ce înainte i se păruse evident — şi anume să pornească la drum fără a-şi asigura comunicare prin radio — considera acum o adevărată nebunie; se grăbea de parcă o oră-două, necesare instalării altui emiţător, erau de nepreţuit. Când fu aproape sigur că din cauza întunericului trecuse de navă şi că merge mai departe spre nord, o zări; de fapt văzu o băşică luminoasă, revărsată în mod bizar. Blindatul încetini şi pereţii înclinaţi începură să lucească precum argintul şi focul în singurul său reflector. Priveliştea era neobişnuită: când baliza intermitentă se aprindea, cupola plurietajată, întredeschisă la vârf, emana o mulţime de curcubee în încrengăturile de sticlă; luciul multiplicat se răsfrângea departe, peste nisipuri.

Neavând intenţia să tragă, Inginerul îndreptă botul turtit al blindatului spre locul unde îşi crease anterior drum, dar zidul de oglindă depăşise spărtura de ambele părţi, acoperind-o; singura urmă de trecere era placa de nisip transformat în zgură de la poalele construcţiei.

Blindatul izbi zidul din mers cu toată greutatea celor şaisprezece mii de kilograme ale sale, până gemu. Peretele nu ceda.

Inginerul se retrase încet la două sute de metri, ochi cât mai jos cu putinţă şi, în clipa în care balonul luminos ţâşni din beznă, apăsă repede pedala. Fără a mai aştepta să se răcească orificiul cu marginile încinse, porni; turela se agăţă undeva sus, dar materialul înmuiat de foc cedă; blindatul cu un singur ochi se holbă în interiorul cercului gol şi, torcând alene, se apropie de navă.

Îi întâmpină doar Negru, care de altfel dispăru numaidecât. Urmă o aşteptare — trebuia ca blindatul să fie curăţat de stratul radioactiv, să examineze frecvenţa impulsurilor din jur şi abia după aceea puteau părăsi spaţiul strâmt al vehiculului.

Lampa se aprinse. Coordonatorul, care ieşi primul din tunel,

remarcă dintr-o singură privire blindatul acoperit de pete negre, îndoiturile în locul celor două reflectoare, feţele palide şi supte ale camarazilor săi şi spuse:

— V-aţi bătut!

— Da, răspunse Doctorul.

— Coborâţi. Sunt 0,9 roentgeni pe minut. Va rămâne Negru aici.

Nimeni nu mai scoase un cuvânt. Coborâră prin tunel. Inginerul observă celălalt automat mai mic, care lega cablurile de trecere spre sala maşinilor, dar nici măcar nu se opri. În bibliotecă ardeau luminile, pe o măsuţă erau aşezate farfurii de aluminiu, tacâmuri, iar la mijloc o sticlă de vin. Stând în picioare, Coordonatorul spuse:

— Ar fi trebuit să fie un fel de... ceremonie, fiindcă automatele au verificat distribuţia gravimetrică — este întreagă! Pila atomică e în stare de funcţiune. Dacă punem nava pe picioare, putem pleca. Acum, povestiţi voi.

O clipă se lăsă tăcerea. Doctorul se uită la Inginer, înţelese imediat şi vorbi:

— Ai avut dreptate. Spre vest se întindea deşertul. Am parcurs, descriind un arc mare, aproape două sute de kilometri în direcţia sud-vest.

Povesti cum ajunseseră la lac în zona de câmpie locuită, cum o filmaseră şi cum, la întoarcere, dăduseră în întuneric peste mulţimea de statui; aici începu să ezite.

— Arăta într-adevăr ca un cimitir sau ca un lăcaş religios. Ceea ce s-a întâmplat ulterior e greu de redat fiindcă nu sunt sigur ce au însemnat toate astea — cred că de acum te-ai obişnuit cu aşa ceva. O droaie de dubleţi alergau cuprinşi de panică, păreau că s-ar ascunde, speriaţi sau goniţi printre acele „pietre funerare" ca în urma unei hăituieli. Spun că aşa păreau, mai multe nu ştiu. La câteva sute de metri mai jos, fiindcă toate se întâmplau pe povârniş, era un lăstăriş şi acolo, stăteau ascunşi alţi dubleţi, asemănători cu cel argintiu pe care l-am ucis. În spatele lor se afla una dintre maşinile rotative — probabil mascată. Dar atunci nu ştiam încă acest aspect şi nici faptul că cei ascunşi în lăstăriş trăseseră deasupra solului un cablu flexibil din care curgea o substanţă otrăvitoare. Sub presiune spuma se schimba în suspensie sau în gaz. Va putea fi analizată, fiindcă trebuie să se fi depus pe filtre, nu-i aşa? se

adresă Inginerului, care încuviinţă din cap. Coborâsem împreună cu Chimistul ca să vedem statuile alea şi turela a rămas deschisă. Puţin a lipsit să nu ne asfixiem, dar cel mai rău a fost cu Henryk, fiindcă primul val de gaz s-a îndreptat spre apărător. Când am urcat şi am dat drumul la oxigen, Henryk a tras în cablu, sau mai curând în locul unde putuse fi văzut anterior, deoarece ne aflam într-o pâclă deasă.

— Cu antimaterie? întrebă Coordonatorul liniştit.

— Da!

— N-ai putut folosi aruncătorul mic?

— Eram cu toţii... — Doctorul îşi căută cu grijă cuvântul – revoltaţi. I-am văzut pe cei care cădeau. Acei dubleţi nu erau goi. Aveau pe ei nişte zdrenţe, mi s-a părut că erau sfâşiate ca în urma unor lupte, dar nu sunt sigur de asta. Am văzut cu ochii noştri cum au dispărut toţi sau aproape toţi. Cu puţin înainte, noi înşine era cât pe-aci să fim otrăviţi. Aşa a fost. Apoi Henryk a căutat restul de cablu, dacă îmi amintesc bine. Nu?

— În felul acesta am coborât spre lăstăriş, unde i-am văzut pe argintii. Purtau un fel de mască. Presupun că filtrau aerul. Au tras asupra noastră — nu ştiu cu ce —, dar am pierdut un reflector. Concomitent a pornit sfârleaza aceea mare. Au vrut să ne atace din lateral. În orice caz, a ieşit din tufişuri. Atunci Inginerul a tras o serie.

— Prin lăstăriş?

— Da!

— După argintii?

— Da.

— Şi după sfârlează?

— Nu. Ea s-a năpustit asupra noastră şi s-a izbit de blindaj. S-a iscat, fireşte, incendiul. Tufişurile s-au uscat de la impactul termic în momentul exploziei şi au ars ca hârtia.

— Au încercat să contraatace?

— Nu.

— V-au urmărit?

— Nu ştiu. Cred că nu. S-ar fi putut să ne urmărească discurile rotitoare.

— Pe terenul acela, nu. Acolo sunt o mulţime de văi, defileuri, chei, ceva asemănător jurasicului terestru, stânci calcaroase, surpături, praguri, explică Inginerul.

— Aha! Şi apoi aţi venit direct aici?

— Aproape, doar cu o deviere spre est.

Câteva secunde se aşternu liniştea: Coordonatorul îşi înălţă capul.

— Aţi ucis mulţi?

Doctorul se uită la Inginer, dar văzând că acesta n-are de gând să răspundă, spuse:

— Era întuneric. Ei se ascundeau în desiş. Mi s-a părut că văd cel puţin douăzeci de licăriri argintii deodată. Dar mai încolo, adică în adâncul tufişurilor, mai strălucea ceva. Poate că erau mai mulţi.

— Cei care au tras în voi erau sigur dubleţi ? Nimeni altcineva? Doctorul ezită.

— Am spus că pe torsurile mici aveau un fel de... capace, un fel de coifuri, dar judecând după dimensiuni, forme şi modul de a se mişca, erau dubleţi.

— Cu ce au tras?

Doctorul tăcu.

— Gloanţe, probabil nemetalice, spuse Inginerul. Intuiesc, fireşte. N-am examinat locurile lovite, nici nu m-am uitat. Aveau o forţă mică de penetrare, după cum mi-am dat seama.

— Da, nu prea mare, confirmă Fizicianul. Reflectoarele, pe care le-am văzut în fugă, sunt mai degrabă turtite, nu perforate.

— Unul s-a spart în ciocnirea cu sfârleaza, explică Chimistul.

— Şi acum, despre statui — cum arătau? întrebă Coordonatorul.

Doctorul le descrise cum se pricepu mai bine. Când veni rândul figurilor albe, se întrerupse şi după o clipă adăugă cu zâmbet şters:

— Din păcate, din nou se poate vorbi doar prin semne...

— Patru ochi, frunte pronunţată? repetă lent Coordonatorul.
-Da!

— Erau sculpturi, piatră, metal, mulaje?

— N-am idee. Mulaje, cu siguranţă nu! Dimensiunea era anormală, dacă despre asta e vorba. Şi de asemenea, o anumită deformare, o schimbare a proporţiilor. Un fel de..., ezită.

— Ce anume?

— Sublimare, spuse Doctorul încurcat. Dar asta-i numai o impresie. De altfel le-am văzut puţin, iar după aceea s-au întâmplat atâtea... Şi fireşte, iarăşi e loc pentru analogii facile. Cimitirul...

Nefericiţii urmăriţi... Hăituiala de tip poliţienesc... Motopompa cu gaz otrăvitor... Poliţiştii cu măşti de gaze... Folosesc intenţionat aceste expresii, fiindcă în esenţă putea să pară că aşa a fost, dar nu ştiu acest lucru. Unii dintre locuitorii planetei îi ucideau pe alţii în faţa ochilor noştri. Acest fapt este, cred, incontestabil. Dar cine pe cine, dacă erau fiinţe identice sau diferite, deosebite între ele...

— Şi dacă se deosebeau, atunci situaţia se clarifică? întrebă Ciberneticianul.

— Nu. Dar m-am gândit şi la o asemenea eventualitate. Recunosc, macabră, din punctul nostru de vedere. Cum se ştie, omul condamnă cel mai aspru canibalismul. Totuşi, a mânca friptură de maimuţă nu este, în general, în ochii moraliştilor noştri, nimic grav. Dacă aici evoluţia biologică a făcut ca deosebirile exterioare dintre fiinţele cu inteligenţă asemănătoare celei umane şi cele care au rămas la stadiul animalic de dezvoltare să fie mult mai mici decât cele dintre om şi maimuţa humanoidă? În acest caz, am fi putut fi martorii — să zicem — unei vânători.

— Şi şanţul de lângă oraş? interveni Inginerul. Tot trofee de vânătoare? Îţi admir divagaţiile avocăţeşti, Doctore!

— Atâta timp cât n-avem certitudinea...

— Avem şi filmul, îl întrerupse Chimistul. Nu ştiu de ce, dar până acum n-am întâlnit viaţă normală, obişnuită, pe această planetă. Imaginile reprezintă tocmai cotidianul, ceva extrem de firesc, cel puţin aşa am avut impresia...

— Cum, n-aţi văzut nimic?! se miră Fizicianul.

— Nu. Ne-am grăbit prea tare, pentru a profita de ultimele minute de lumină naturală. Distanţa era considerabilă, peste opt sute de metri, chiar mai mult, dar avem două casete cu film, secvenţe făcute cu teleobiectivul.

— Oare contactele dintre civilizaţii trebuie să se încheie în acest mod? se lamentă Doctorul. Aş dori tare mult să aflu răspunsul la întrebarea...

Coordonatorul clătină din cap. Se apleacă şi luă sticla de pe masă.

— O păstrăm, spuse, pentru altă ocazie...

Când Inginerul şi Fizicianul ieşiră să examineze apărătorul. Coordonatorul îl luă de braţ pe Doctor şi, trecând împreună spre rafturile aplecate ale bibliotecii, spuse, coborând vocea:

— Ascultă, e posibil ca voi să fi provocat, prin apariţia voastră neaşteptată, acea fugă disperată? Şi doar pe voi, nu pe fugari, să fi dorit să vă atace?

Doctorul îl privi cu ochi mari.

— La asta nici nu m-am gândit, recunoscu el. Tăcu o clipă, îngândurat. Nu cred, răspunse până la urmă. Mai curând, nu... numai dacă a fost un atac nereuşit, care s-a întors dintr-o dată împotriva unora dintre ei. Desigur, adăugă îndreptându-se de spate, toate astea ar putea fi expuse cu totul altfel. Da, acum văd clar. Să zicem că am pătruns pe un teren păzit. Cei care fugeau erau o grupă de pelerini, să presupunem. Straja, cei care păzeau acel loc, a adus arma — acel cablu, printre statui, în clipa în care blindatul s-a oprit. Da, dar primul val de gaz i-a cuprins categoric pe ceilalţi, nu pe noi... Bine, să presupunem că, din punctul lor de vedere, a fost o întâmplare nefericită. Atunci, da. Numai aşa.

— Deci nu poţi exclude această ipoteză.

— Nu, nu pot. Şi ştii, cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mi se pare că o asemenea reprezentare este echivalentă cu cea pe care am făcut-o iniţial. Poate că au adus diferite organe de pază în zonă când s-a răspândit ştirea despre noi. Când ne aflam în vale, încă nu ştiau nimic — şi de aceea n-am dat acolo de fiinţe înarmate... În aceeaşi seară au apărut discurile rotitoare, pentru prima dată în apropierea navei.

— Ghinionul nostru este că până acum n-am întâlnit nici o urmă din reţeaua lor de informare, reacţionă din interiorul cabinei Ciberneticianul. Telegraf, radio, scriere, documente înregistrate, ceva de genul acesta... Orice civilizaţie creează mijloace tehnice de acest fel şi îşi fixează cu ajutorul lor propria istorie şi experienţă. Fără nici o îndoială. Dacă am putea ajunge în oraş...

— Cu blindatul, da! răspunse Coordonatorul întorcându-se spre el. Dar s-ar dezlănţui o bătălie ale cărei consecinţe şi evoluţie sunt greu de prevăzut, cred că-ţi dai seama..

— Deci, dacă am putea să ne întâlnim cu un specialist înţelept, cu un tehnician din rândurile lor...

— Cum să facem asta? Să pornim la vânătoare? întrebă Doctorul.

— Ei, dacă aş şti cum!... Pare atât de simplu — soseşti pe o planetă cu întreg instrumentarul de intercomunicatoare, creiere

electronice de translaţie, se desenează pe nisip triunghiurile lui Pitagora, se fac schimburi de cadouri...

— Termină cu poveştile! spuse intrigat Inginerul, din prag.

— Veniţi să vizionăm caseta! anunţă Chimistul.

Se hotărâră s-o facă în laborator. Coordonatorul se aşeză în spatele aparatului, pentru a opri sau a rederula imaginea pe ecran; toţi ceilalţi îşi ocupară locurile şi automatul stinse lumina.

Primii metri erau complet înnegriţi, de câteva ori sclipiră porţiuni ale suprafeţei lacului, apoi apărură malurile acestuia. Erau consolidate, iar în câteva locuri în apă coborau punţi lungi, înclinate, deasupra cărora stăteau turnuri conectate prin panglici ajurate. O clipă imaginea îşi pierdu din acuitate, iar când reuşiră să perceapă din nou detaliile, observară că fiecare turn avea în vârf două elice cu cinci palete, rotindu-se în direcţii opuse. Se învârteau foarte încet. Pe punţile care intrau în adâncul lacului alunecau anumite obiecte; parcă se cufundau în apă, dar era imposibil să li se vadă contururile. În plus, totul se petrecea extrem de încet. Coordonatorul derulă peste zece metri de peliculă şi mări viteza de redare. Obiectele lansate de-a lungul unor dâre subţiri, şterse, ca nişte strune care vibrau, coborau acum rapid şi cădeau în apă, pe a cărei suprafaţă se formau cercuri. Chiar pe mal un dublet stătea cu spatele spre ei.

Malul dispăru. Pe ecran se perindau obiecte plate ca nişte cutiuţe fixate pe coloane ajurate. Pe suprafaţa lor se aflau numeroase formaţiuni cu aspect de butoi, asemănătoare celei în care stătea dubletul de lângă debarcader. Toate erau goale; unele se mişcau leneş. Câte două-trei în aceeaşi parte se ridicau şi porneau înapoi.

Imaginea rula încet mai departe. Apărură o mulţime de licăriri aidoma unor pete arse, negre. Filmul se voalase şi, ce era mai rău, petele înconjurau cercurile tulburi. Din spatele acelor zone ceţoase se întrezăreau mici figuri, văzute de sus. Dubleţii mergeau perechi, în diferite direcţii; torsurile mici erau înconjurate de ceva pufos, astfel încât le ieşea în afară doar căpşorul, însă imaginea nu era suficient de clară pentru a se putea distinge trăsăturile faciale.

Acum apăru pe ecran un corp uriaş, ridicându-se şi coborându-se la intervale regulate. Se prelingea în colţul inferior al ecranului, ca un sirop spumos, şi pe el umblau zeci de dubleţi care arătau de parcă ar fi ţinut ceva în mânuţele lor şi atingeau

acel corp, îl netezeau sau îl adunau. Din când în când el se deşerta într-o ridicătură ascuţită la vârf, din care ţâşnea ceva asemănător cu o cupă cenuşie. Imaginea înainta, dar masa mişcătoare continua s-o umple. Detaliile se conturau pregnant; în mijloc apăru parcă o insuliţă de cupe îndepărtate una de alta, nu prea suple, lângă fiecare stând doi sau trei dubleţi. Aceştia îşi apropiau de ele feţele, rămâneau o clipă nemişcaţi, apoi şi le ridicau şi gestul se repeta de mai multe ori. Coordonatorul derulă înapoi caseta şi o vizionară cu viteză mare — acum dubleţii parcă sărutau interiorul cupelor. Alţii, în spate, cărora nu le acordaseră atenţie până atunci, stăteau cu micul tors întins pe jumătate şi parcă luau seama la ce fac ceilalţi.

Imaginea se schimbă din nou. Se vedea până şi marginea mulţimii, încadrată de o linie închisă; chiar în apropiere se derulau cercuri rotitoare, cu mult mai mici decât cele pe care le cunoşteau. Se învârteau leneş şi parcă în salturi — se putea observa amplitudinea braţelor ajurate; acesta era efectul filmic generat de derularea elementelor în mişcare în raport cu diferitele cadre ale peliculei.

Ecranul se umplea încet cu o mişcare din ce în ce mai vioaie, deşi se desfăşura — ca urmare a încetinirii — parcă într-un centru foarte dens, neaerian. Apăru ceea ce autorii filmării consideraseră ca fiind „centrul oraşului". Era o reţea densă de şănţuleţe pe care se deplasau în diferite direcţii formaţiunile specifice în formă de butoi, într-o parte retezate, în cealaltă, rotunjite. Pe fiecare se adunau strâns figurile dubleţilor, între cinci şi doi. De obicei mergeau câte trei laolaltă. Părea că micile lor torsuri înconjurau ceva ce trecea în partea exterioară a „butoiului", care se deplasa, dar ar fi putut să fie şi un reflex al luminii. Din cauza soarelui în amurg, umbrele erau foarte lungi şi îngreunau distingerea elementelor din imagine. Deasupra arterelor ca nişte şanţuri treceau punţi ajurate, cu forme delicate. Pe aceste punţi stăteau ici şi colo, învârtindu-se în loc, marile sfârleze, şi iarăşi rotirea se defalca în serii de mişcări complicate, în cerc şi vertical, ca şi când picioarele lor ca nişte căngi prindeau ceva nevăzut din aer. O sfârlează rămase nemişcată şi atunci începură să iasă din ea siluete acoperite cu o substanţă foarte strălucitoare. Pelicula era alb-negru, deci nu se putea spune dacă substanţa era argintie. În momentul când cobora al treilea dublet, trăgând în urma sa ceva ceţos,

imaginea avansă. Prin mijloc trecea un cablu gros, aflat mult mai aproape de obiectiv, care se legăna încetişor, apăsat de un fel de trabuc subţire, din care se presăra ceva sclipitor ca norul de frunze. Obiectele acelea micuţe erau probabil mai grele, fiindcă nu zburau, ci cădeau ca nişte greutăţi; acolo, pe suprafaţa scobită, stăteau dispuşi în mai multe şiruri dubleţi şi din mânuţele lor scântei mărunte săreau neîncetat spre sol. Nu se vedea bine, deoarece norul de obiecte ce se prefirau de sus parcă dispărea, neajungând la cei de jos. Imaginea înainta lent; chiar pe margine zăceau nemişcaţi doi dubleţi, un al treilea se apropie de ei, iar cei doi se ridicară încet. Unul dintre ei se clătina, arăta ca o căpăţână de zahăr, cu micul tors ascuns. Coordonatorul dădu imaginea înapoi, o rulă încă o dată, iar când apărură trupurile culcate, o opri, încercă să obţină o claritate cât mai bună, apoi se apropie de ecran cu o lupă. Prin ea văzu doar pete mari dispersate.

Se întunecase. Se terminase prima casetă. Începutul celeilalte dezvălui aceeaşi imagine, numai că împinsă ceva mai înainte şi mai întunecată; lumina slăbise şi nu mai putea fi compensată prin deschiderea totală a obiectivului. Doi dubleţi se îndepărtau încet, iar al treilea stătea lungit pe pământ. Pe ecran trecură dungi fâlfâind, filmul se derula atât de rapid, încât nu se vedea nimic; apoi în câmpul de observaţie apăru o reţea mare cu ochiuri în cinci colţuri; în fiecare din ele stătea câte un dublet, numai în unele erau câte doi. Sub această reţea vibra o alta, dispersată. Deodată înţeleseră că prima era cea reală, a doua fiind umbra ei, proiectată la bază. Era netedă, parcă aplicată cu o substanţă asemănătoare cu betonul. Dubleţii din ochiurile reţelei aveau o îmbrăcăminte bufantă, închisă la culoare, din cauza căreia arătau mai groşi şi mai laţi. Toţi executau aproape aceleaşi mişcări; micile lor torsuri, acoperite de ceva semitransparent, se aplecau încet când într-o parte, când în cealaltă, ca o gimnastică bizară şi neobişnuit de lentă. Imaginea începu să tremure; se înclină şi câteva clipe iar se văzu prost, se întunecase mai mult. Apăru marginea reţelei întinse pe cabluri, dintre care unul ajungea până la discul imobil, uriaş, ce stătea pieziş. După aceea avu loc aceeaşi mişcare „din stradă", pe care o văzuseră deja: obiecte ca nişte butoaie pline cu dubleţi se deplasau în diferite direcţii.

Camera mai trecu o dată peste reţea, în partea cealaltă, se

mişcă lateral şi apărură dubleţii care mergeau pe jos — filmaţi de sus — mergeau perechi, ca nişte răţuşte; ceva mai departe apăru întreaga mulţime, despărţită la mijloc de o străduţă lungă şi strâmtă. Pe mijlocul ei se derula un cablu pe rotiţe neclare, ieşind dincolo de cadrul imaginii; trăgea ceva lung care emana licăriri vii, ca un cristal bine conturat, alungit, sau ca un butuc placat cu oglindă, ce se legăna când într-o parte, când în cealaltă şi proiecta reflexe luminoase asupra celor aflaţi în picioare. Deodată, încremeni o clipă şi deveni mult mai clar; în interiorul lui apăru o figură culcată. Se auzi un strigăt înăbuşit. Coordonatorul derulă caseta, o porni iarăşi şi când, la clătinarea cunoscută, obiectul alungit înfăţişă conţinutul interiorului său, opri proiectorul. Toţi se apropiară de ecran — înconjurat de un şir de dubleţi, în mijlocul străzii zăcea un om.

Domnea o linişte de mormânt.

— Îţi vine să înnebuneşti, nu alta, se auzi glasul cuiva în întuneric.

— Mai întâi să vedem totul până la capăt, spuse Coordonatorul.

Reveniră la locurile lor, pelicula porni şi imaginea tremură, prinzând viaţă. Unul după altul înaintau pe stradă, în mulţime, corpuri alungite ca sicriele, dar erau acoperite cu ceva deschis la culoare, ce atârna până la sol şi se ţâra ca o pânză groasă. Imaginea înaintă, înfăţişând o zonă pustie, încadrată într-o parte de un zid înclinat, la poalele căruia creşteau nişte tufişuri; un dublet singuratic mergea de-a lungul brazdei care traversa tot ecranul, deodată sări ca ars şi printr-un salt încetinit, uriaş, pluti în aer. O sfârlează zburătoare se deplasa de-a lungul brazdei, ceva străluci puternic ca şi când o perdea acoperise câmpul de observaţie; când se împrăştie, dubletul zăcea nemişcat, întins pe o parte. Corpul lui se înnegri brusc. Totul era cufundat în amurgul intens; părea că cel culcat mai tresaltă, începuse parcă să se târască, pe ecran se intersectară dârele luminoase, apoi reapăru albul. Aşa se termina filmul.

Când se reaprinse lumina, Chimistul luă casetele şi plecă să mărească unele secvenţe. Ceilalţi rămaseră în laborator.

— Ei, şi acum să trecem la interpretări, spuse Doctorul. Pot să prezint imediat două sau chiar trei explicaţii.

— Chiar vrei cu tot dinadinsul să ne aduci în pragul disperării? interveni brusc Inginerul. Dacă ai fi tratat serios

fiziologia dubletului, în primul rând fiziologia simţurilor, cu siguranţă am fi ştiut mai mult astăzi!

— Când am avut timp de aşa ceva?.

— Colegi! ridică tonul Coordonatorul. Începem exact ca la o şedinţă de lucru la Institutul de Cosmologie. Fireşte, ne-a şocat pe toţi acea figură umană, acea copie fixă, turnată pare-se dintr-un anumit material. Este întru totul verosimil ca prin intermediul reţelei lor informaţionale să trimită portretele noastre în toate oraşele de pe planetă, unde, pe baza datelor obţinute, au turnat păpuşile cu formă de om.

— De unde or fi luat imaginile noastre? întrebă Doctorul.

— Cu două zile în urmă au dat ocol navei câteva ore bune... ar fi putut efectua chiar observaţii amănunţite.

— Şi la ce le-ar servi, mă rog, asemenea „portrete"?

— În scopuri ştiinţifice sau religioase — noi nu putem stabili, oricât am discuta. În orice caz, nu e un fenomen inexplicabil. Am văzut un centru nu prea mare, în care se desfăşoară activităţi cu caracter productiv, desigur, s-ar putea să fi observat, de asemenea, ceva din distracţiile lor, din „arta" lor. Am văzut „mişcarea obişnuită pe stradă", apoi activităţile de la debarcader şi acele obiecte aruncate de sus, nu prea vizibile.

— Bună exprimare, replică Doctorul încăpăţânat.

— Mai erau un fel de scene din „viaţa armatei" — avem mai multe elemente pentru a considera că cei îmbrăcaţi în straie argintii fac parte din armată — totuşi scena de la sfârşit e neclară. S-ar putea să fie vorba de pedepsirea vreunui individ care, trecând pe traseul rezervat discurilor, ar fi încălcat legea ce domneşte la ei.

— Execuţia pe loc ca sancţiune pentru trecerea necorespunzătoare a străzii e cam aspră, nu crezi? întrebă Doctorul.

— De ce încerci să transformi totul în nonsens?

— Fiindcă susţin în continuare că am văzut exact atât cât ar fi văzut nişte orbi!

— Mai are cineva ceva de spus în afara mărturisirii unui crez agnostic? întrebă Coordonatorul.

— Eu, răspunse Fizicianul. Se pare că dubleţii se mişcă mai degrabă în împrejurări excepţionale, ceea ce de altfel ar indica trupul lor mătăhălos şi disproporţia membrelor, îndeosebi a celor superioare, faţă de trunchi. Mi se pare că încercarea de a contura arborele evolutiv posibil care a creat indivizi astfel

constituiţi ar fi extrem de instructivă. Aţi observat cu toţii gesticularea vioaie – cu acele mânuţe ale lor, nici unul dintre ei n-a ridicat nici o greutate, n-a cărat nimic, n-a tras nimic – or, asemenea imagini sunt la ordinea zilei într-un oraş de pe Pământ. Aşadar s-ar putea ca mâinile să le servească în alte scopuri.

— Care anume? îl întrebă Doctorul cu interes.

— Nu ştiu, ăsta e domeniul tău! Poate că prea repede am vrut să înţelegem arhitectura societăţii lor, în loc să cercetăm atent, cărămidă cu cărămidă.

— Asta aşa e, confirmă Doctorul. Mâinile constituie într-adevăr o problemă foarte importantă. Şi arborele evolutiv. Nici măcar nu ştim dacă sunt mamifere. M-aş încumeta ca în câteva zile să răspund la asemenea întrebări, dar mi-e teamă că n-o să explic ce m-a frapat pe mine cel mai mult în această imagine.

— Ce anume? întrebă Inginerul.

— Faptul că n-am văzut nici un pieton singur. Nici unul. N-aţi observat acest lucru?

— Ba da, era unul la sfârşit de tot, spuse Fizicianul.

— Da, tocmai.

După aceste cuvinte ale Doctorului, nimeni nu mai adăugă nimic.

— Va trebui să mai vedem filmul o dată, spuse, parcă ezitând, Coordonatorul. Mi se pare că Doctorul are dreptate. Pietonii nu merg singuri, se deplasează cel puţin câte doi, cu toate că la început de tot, da, unul stătea lângă debarcader.

— Stătea în aparatul acela conic, spuse Doctorul. Şi în discuri stau câte unul. Vorbeam de pietoni. Numai de pietoni.

— Nu erau prea mulţi.

— Câteva sute, cu siguranţă. Imaginează-ţi o stradă într-un oraş de pe Pământ, văzută din zbor. Procentul pietonilor singuri ar fi cu siguranţă considerabil. La anumite intervale ei constituie chiar majoritatea, în timp ce aici lipsesc în general.

— Ce ar semnifica aceasta? întrebă Inginerul.

— Din păcate, clătină din cap Doctorul, acum eu vă întreb.

— Unul, singuratic, a venit cu voi, constată Inginerul.

— Dar ştii în ce împrejurări!

Inginerul nu mai replică.

— Ascultaţi, interveni Coordonatorul, o astfel de discuţie devine o dispută fără rost. N-am întreprins cercetări sistematice,

întrucât nu suntem o expediţie de cercetare ştiinţifică. Mai curând am avut necazuri de tipul luptei pentru existenţă. Trebuie să facem alte planuri de acţiune. Mâine va funcţiona excavatorul, asta e sigur. O să avem la dispoziţie două automate, două semiautomate, un excavator şi apărătorul, care, păstrând prudenţa corespunzătoare, poate ajuta şi el la scoaterea rachetei. Nu ştiu dacă ştiţi toţi planul pe care l-am elaborat împreună cu Inginerul. Prima variantă urmărea readucerea navei în poziţie orizontală şi punerea ei pe verticală prin ridicarea şi susţinerea fuzelajului, cu ajutorul pământului întărit. Este metoda pe care au folosit-o şi constructorii de piramide. Dorim acum să secţionăm „zidul nostru de sticlă" în fragmente şi să construim din ele un sistem tip schelă. O să fie destul material şi de acum ştim că substanţa poate fi topită şi sudată la temperaturi înalte. Realizarea proiectului, prin folosirea materialului de construcţie pe care locuitorii planetei Eden ni l-au furnizat printr-o bunăvoinţă involuntară, va permite scurtarea întregului proces. Nu este exclus ca peste trei zile să putem lua startul. Staţi puţin, spuse el, văzând agitaţia celor de faţă, asta aveam de gând să vă întreb.

— Da, spuse Fizicianul, pornim la drum.

— Nu, reacţiona aproape concomitent Chimistul.

— Încă nu, adăugă Ciberneticianul.

Se lăsă o clipă de tăcere. Inginerul şi Doctorul nu se pronunţaseră încă.

— Cred că ar trebui să ne luăm zborul, spuse în final Inginerul. Toţi îl priviră surprinşi. Când tăcerea se prelungi. de parcă ar fi aşteptat din partea lui explicaţii, spuse:

— Iniţial, am considerat altfel. E vorba pur şi simplu de preţ. Am afla încă multe lucruri, fără îndoială, dar preţul dobândirii acestor cunoştinţe ar putea fi mare. De ambele părţi. După cele întâmplate, încercările paşnice de înţelegere, de stabilire a contactului, mi se par utopice. În afară de ceea ce am discutat, fiecare are probabil – fie că vrea, fie că nu – o concepţie proprie despre lumea aceasta. Şi eu am avut o asemenea concepţie. Mi s-a părut că aici se petrec fenomene îngrozitoare şi că ar trebui să intervenim. Cât timp am fost Robinsoni şi am dărâmat fiecare bucată de sol cu mâna, n-am suflat un cuvânt. Am vrut să aştept până ce voi afla mai multe şi voi avea la dispoziţie mijloacele noastre tehnice. Acum vă mărturisesc că nu văd

motive convingătoare care să mă determine să renunţ la concepţia mea despre Eden, dar orice intervenţie în slujba a ceea ce considerăm drept, bine şi just, orice încercare de acest fel se va încheia, probabil, ca expediţia noastră de astăzi. Prin folosirea anihilatorului. Fireşte, vom găsi totdeauna o justificare, cum că a fost o apărare necesară şi aşa mai departe, dar în loc de ajutor vom aduce distrugeri. Acum ştiţi aproximativ totul.

— Dacă vom avea o mai bună orientare în ceea ce se întâmplă de fapt aici..., spuse Chimistul.

Inginerul clătină din cap.

— Atunci se va dovedi, desigur, că fiecare parte are raţiunile sale...

— Şi ce contează că ucigaşii îşi au „raţiunea lor"? adăugă Chimistul. Nu ne interesează raţiunea lor, ci salvarea!

— Dar ce le putem oferi, în afară de anihilatorul blindatului? Să zicem că transformăm jumătate de planetă în scrum pentru a opri acţiunile de exterminare, „producţia" aceea ciudată, hăituielile, otrăvirea — şi pe urmă?

— Am cunoaşte răspunsul la această întrebare dacă am dispune de mai multe informaţii, insistă Chimistul.

— Nu-i deloc simplu, se amestecă în discuţie Coordonatorul. Tot ce se întâmplă aici e doar o verigă dintr-un proces istoric îndelungat. Ideea de ajutor vine de la convingerea că societatea se împarte în „buni" şi „răi".

— Nu-i aşa, îl întrerupse Chimistul. Spune mai degrabă: în prigonitori şi prigoniţi. Nu e acelaşi lucru.

— Bine! Imaginează-ţi că o rasă aflată la un nivel superior de dezvoltare soseşte pe Pământ. În timpul războaielor religioase, acum câteva sute de ani, şi vrea să intervină în conflict de partea celor slabi. Bazându-se pe propria ei putere interzice arderea ereticilor, persecutarea celor de alte credinţe şi aşa mai departe. Crezi că ar fi reuşit să răspândească pe Pământ raţionalismul ei? Pe atunci aproape întreaga omenire era credincioasă, aşa că extratereştrii ar fi trebuit să-i căsăpească treptat până la unul şi ar fi rămas singuri cu idealurile lor raţionale.

— Cum, chiar crezi că nici un ajutor nu e posibil?! se burzului Chimistul.

Coordonatorul se uită lung la el, înainte de a răspunde.

— Ajutor... o, Doamne, ce înseamnă ajutor? Ceea ce se

întâmplă aici, ce vedem aici, constituie roadele unei anumite construcţii sociale. Ar trebui s-o demolăm şi să construim alta mai bună, dar cum putem noi face asta? Acestea sunt fiinţe care au altă fiziologie, psihologie şi istorie decât noi. Modelul civilizaţiei noastre nu poate fi transpus în viaţă aici. Ar trebui conceput planul alteia, care să funcţioneze în continuare după plecarea noastră... Fireşte, am bănuit de mai mult timp că unii dintre voi nutresc idei similare cu ale Inginerului şi ale Chimistului. Cred că şi Doctorul credea astfel, de aceea turna apă rece peste flacăra variatelor analogii de sorginte pământeană, nu-i aşa?

— Da, spuse Doctorul, îmi era teamă că dintr-un impuls nobil veţi dori să faceţi „ordine" aici, ceea ce, transpus în practică, ar fi însemnat teroare.

— Dar poate că cei prigoniţi ştiu cum vor să trăiască, numai că sunt încă prea slabi pentru a realiza acest lucru, spuse Chimistul. Dacă am salva viaţa măcar a unui grup de condamnaţi şi tot ar fi ceva...

— Am salvat deja unul, spuse Coordonatorul precipitat.

— Poţi să-mi spui şi ce facem cu el mai departe?

Nu primi nici un răspuns.

— Dacă nu greşesc, şi Doctorul este pentru start? spuse Coordonatorul. Bine, întrucât şi eu sunt pentru, asta înseamnă majoritatea...

Se întrerupse. Ochii i se măriră de uimire. Numai el stătea cu faţa spre uşa întredeschisă. Într-o linişte perfectă — din întuneric se auzea doar un plescăit uşor de apă — se întoarseră, urmărindu-i privirea.

În uşa deschisă stătea un dublet.

— Cum a..., începu Fizicianul, dar cuvintele îi amuţiră pe buze.

Îşi dădu seama de eroare. Nu era dubletul lor. Acela era închis în sala de tratament. În prag stătea un individ uriaş, cu pielea smeadă, cu torsul mic încovoiat, cu capul până aproape de pragul de sus. Era acoperit cu un material pământiu, care se mula de jos până sus, înconjurând micul tors cu un guleraş: în jurul său se înfăşură o împletitură de sârmă verde. Materialul dezvăluia, prin tăietura laterală, o centură lată, lucioasă ca metalul, strânsă bine pe corp. Stătea nemişcat. Faţa lui plată, brăzdată de zbârcituri, cu doi ochi mari albaştri, era acoperită

de un voal transparent în formă de pâlnie cu partea lărgită în jos. Voalul se prelungea în fâşii cenuşii, subţirele, care înfăşurau de mai multe ori micul tors. fiind legate în faţă, unde alcătuiau parcă un cuib în care se odihneau mânuţele bandajate în acelaşi mod. Doar degetele ca nişte noduleţe ieşeau în afară, orientate în jos.

Toţi rămăseseră în poziţia în care îi surprinsese această apariţie. Dubletul se înclină şi mai mult, tuşind prelung şi înaintând încetişor.

— Cum a intrat? Negru este lângă tunel.,,, şopti Chimistul.

Dubletul se retrase puţin cu spatele. Ieşi şi rămase o secundă în coridorul semiîntunecat; intră pentru a doua oară, sau mai curând îşi vârî doar capul pe uşă.

— Întreabă dacă poate să intre, spuse în şoaptă Inginerul. Şi explodă: Poftiţi, vă rugăm!

Se ridică şi se retrase lângă peretele de vizavi, iar toţi ceilalţi procedară la fel. Dubletul privi centrul gol al cabinei şi intră încet, uitându-se în jur.

Coordonatorul se apropie de ecran, trase ruloul pe care era întins şi când pânza zbură şi se răsuci, descoperind tabla, spuse:

— Treceţi puţin într-o parte.

Luă o bucată de cretă, desenă un cerc mic, în jurul lui contură o elipsă, în exterior, una mai mare, încă una şi încă una — în total, patru. Pe fiecare dintre ele aşeză un cerculeţ, se apropie de uriaşul care stătea în picioare în mijlocul încăperii şi-i puse creta între degeţelele noduroase.

Dubletul o apucă cu stângăcie, se uită la ea, privi tabla şi încet se apropie de perete. Trebuia să-şi aplece micul tors, care ieşea pieziş de sub guler, pentru a atinge tabla cu mâna înfăşurată în bandaj. Toţi îl priveau cu răsuflarea întretăiată. Căută cel de-al treilea cerculeţ pe elipsă, în interior, şi, nu fără efort, îl ciocăni de câteva ori, apoi îl mâzgăli încât aproape că-l acoperi cu cretă sfărâmată.

Coordonatorul încuviinţă din cap. Toţi răsuflară uşuraţi.

— Eden, spuse Coordonatorul.

Arătă spre cercul de cretă.

— Eden, repetă.

Dubletul se uita la figura lui cu vizibil interes. Tuşi.

— E-d-e-n, rosti extrem de rar şi răspicat Coordonatorul.

Dubletul tuşi de câteva ori.

— Nu vorbeşte, se adresă Coordonatorul colegilor săi, asta e cert.

Stăteau unul în faţa celuilalt neştiind ce să facă. Dubletul începu să se mişte. Dădu drumul cretei, care se izbi de podea. Auziră zgomotul deschiderii unui fermoar. Materialul pământiu se desfăcu, parcă despicat de sus până jos, lăsând să se vadă centura.

Capătul centurii se derula şi foşni ca o folie metalică. Micul tors al dubletului se aplecă de parcă ar fi dorit să iasă din corp, se frânse aproape în două şi apucă cu degetele capătul foliei. Aceasta se desfăşură ca o prelată lungă, pe care o ţinea în faţa sa, ca şi cum le-ar fi oferit-o lor. Coordonatorul şi Inginerul întinseră mâinile concomitent. Amândoi tremurau. Inginerul scoase un ţipăt scurt. Dubletul părea surprins, tuşi în mai multe rânduri, voalul transparent de pe faţa lui începu să se unduiască.

— Sarcină electrică, însă nu prea puternică, explică Coordonatorul şi prinse din nou marginea foliei.

Celălalt îi dădu drumul. Priviră cu luare-aminte suprafaţa aurie în lumină; era perfect netedă şi goală. Coordonatorul atinse la întâmplare cu degetul un loc oarecare şi simţi iarăşi un uşor impuls electric.

— Ce-i asta?! murmură Fizicianul.

Se apropie şi începu să-şi poarte palma pe suprafaţa foliei; îl izbeau mereu în degete impulsurile electrice, încât îi tremurau uşor tendoanele.

— Daţi-mi pudră de grafit! E acolo, pe raft!

Întinse foaia pe masă fără a lua în seamă că muşchii mâinilor îi tresăltau neplăcut de la înţepăturile ca nişte furnicături, o presără atent cu pudră şi suflă surplusul.

Pe suprafaţa aurie rămaseră mici puncte negre, împrăştiate haotic, fără nici un sens.

— Lacerta! strigă deodată Coordonatorul.

— Alpha!

— Lira!

— Cefeus!

Se întoarseră spre dubletul care îi privea liniştit. În ochii lor strălucea triumful.

— O harta stelară, spuse Inginerul.

— Desigur.

— Ei, acum mai venim de-acasă! zâmbi larg Coordonatorul.

Dubletul tuşi.

— Au scriere electrică?

— Aşa se pare.

— Cu sarcinile fixate?

— Nu ştiu. Ar putea fi un electrit.

— Trebuie să aibă senzor electric!

— S-ar putea.

— Domnilor, linişte! Trebuie să acţionăm sistematic, spuse Coordonatorul. Cu ce începem?

— Desenează-i de unde venim!

— Ai dreptate.

Coordonatorul şterse repede tabla, desenă Constelaţia Centaurului, ezită o clipă, deoarece proiecţia trebuia făcută din memorie şi totodată aşa cum se înfăţişa această zonă a Galaxiei văzută de pe Eden. Mâzgăli un punct gros, semnificând Sirius, mai adăugă alte stele mai mici şi pe fundalul Ursei Mari desenă o cruciuliţă care semnifica Soarele; apoi atinse pe rând cu mâna propriul lui piept şi pe cel al colegilor, cuprinzând printr-un gest larg întreaga încăpere, şi iarăşi ciocăni cu creta cruciuliţa de pe tablă.

Dubletul tuşi. Îi luă creta, îşi îndreptă cu greu micul tors spre tablă şi din trei mişcări completă desenul Coordonatorului cu proiecţia Alphei Vulturului şi a dublului sistem al lui Procyon.

— E astronom! strigă Fizicianul, adăugând încet: Coleg de-al nostru...

— Foarte posibil! răspunse Coordonatorul. Acum să mergem mai departe.

Începură desenele ample. Planeta Eden şi traseul navei. Carambolul (nu era sigur dacă desenul explica suficient problema catastrofei, dar deocamdată n-aveau altă soluţie). Impactul cu solul (desenul înfăţişa secţiunea unui deal şi nava înfiptă în el). Mai departe era greu. Se opriră.

Dubletul privi desenele şi tuşi. Îşi apropia şi-şi îndepărta faţa de tablă. Apoi se îndreptă spre masă. Scoase de sub gulerul verde răsucit un fel de cui subţire şi flexibil, se aplecă şi începu să-l mişte cu o repeziciune uimitoare pe folia aurie. După un anumit timp se ridicară de la masă. Presărară folia cu grafit. Apăru ceva foarte ciudat. Pe măsură ce suflau excesul de pulbere, contururile dezvăluite începeau să se mişte. Mai întâi

văzură o emisferă mare, în al cărei interior se afla o coloană oblică. Apoi apăru o pată micuţă care aluneca spre marginea emisferei. Pata se lăţea.

Recunoscură silueta apărătorului, desenat schematic şi inexact. O parte din zona laterală a emisferei dispăru. Prin orificiul creat, blindatul pătrunse înăuntru. Totul dispăru, folia fiind acoperită cu pulberea de grafit împrăştiată uniform. Deodată se adună într-o hartă stelară. Pe acest fundal apăru silueta dubletului, trasată cu linii alungite. Acesta, stând în spatele lor, începu să tuşească.

— Silueta e a lui, spuse Coordonatorul.

Harta dispăru. Se vedea doar dubletul. Apoi dispăru silueta lui şi reapăru harta. Situaţia se repetă de patru ori. Şi iarăşi praful de grafit se împrăştie parcă spulberat de un suflu nevăzut, în forma emisferei cu marginea deschisă. Mică siluetă a dubletului se târa parcă turtită, se apropia de orificiul deschis al emisferei. Intră. Emisfera se risipi. Coloana piezişă a navei era mai mare. Din faţă, sub fuzelaj, se zărea o deschizătură. Dubletul se îndreptă spre ea şi pătrunse înăuntru, dispărând în navă. Pulberea de grafit se împrăştie iar în fragmente haotice. Era sfârşitul ştirii transmise.

— Aşa a venit până la noi, prin chepengul utilajelor! spuse Inginerul. Şi noi suntem căscaţi, l-am lăsat deschis!

— Stai puţin, ştii ce-mi trece prin minte? interveni Doctorul brusc. Că probabil prin zidul acela ei nu au vrut să ne închidă pe noi, ci să nu le permită învăţaţilor lor să stabilească relaţii cu noi.

— Într-adevăr!

Se adresă dubletului. Acesta tuşi.

— Gata, spuse Coordonatorul. E foarte plăcută întrunirea noastră, dar avem pe cap treburi mai importante! Cu jocul de-a partizanii am terminat. Acum să trecem la lucru sistematic. Să începem cu matematica. De asta se va ocupa Fizicianul. Matematica înseamnă fireşte şi metamatematica. Teoria materiei, atomistica, energetica. Mai departe, teoria informaţiei, a reţelelor informaţionale. Modalităţile de transmitere şi de fixare. Totodată, factori creatori de expresii, funcţii ale expresiilor. Scheletul gramatical, semantica. Ierarhizarea conceptelor. Tipurile de logică folosite. Limbajul. Lexicul. Toate astea îţi aparţin, se adresă Ciberneticianului. Ei, şi când o să

avem gata o asemenea punte de legătură, o să trecem la celelalte. Metabolismul, modalităţile de hrană, tipul de producţie, formele relaţiilor colective, reacţiile, deprinderile, clasificările, conflictele de grup şi aşa mai departe. Deocamdată, se adresă el Ciberneticianului şi Fizicianului, începeţi voi. Puteţi să folosiţi la maximum calculatoarele, aveţi ca ajutor filmele, biblioteca, luaţi tot ce vă trebuie.

— La început îl putem conduce prin navă, spuse Inginerul. Ce zici? Asta ar putea să-i spună multe, iar în plus va vedea că nu-i ascundem nimic.

— Al doilea lucru e mai important, acceptă Coordonatorul. Dar până ce nu ne putem înţelege cu el, nu-l lăsaţi în sala de tratament. S-ar putea să se iște vreo neînţelegere. Acum mergem să vizităm nava. Cât e ceasul?"

Se făcuse trei noaptea.

XIII

Prezentarea tuturor compartimentelor navei nu dură puţin. Dubletul se interesă îndeaproape de pila atomică şi de automate. Inginerul îi desenă o mulţime de schiţe, umplând trei blocuri numai în sala maşinilor. Automatul stârni admiraţia vizibilă a oaspetelui. Examină detaliat microreţeaua şi se miră din cale-afară văzând că este cufundată toată într-un recipient răcit cu heliu lichid – era un creier criotronic de tip superconductiv pentru reacţii deosebit de rapide. Se pare că înţelesese scopul răcirii, fiindcă tuşea de zor şi studia cu mare interes schiţele pe care i le desena Ciberneticianul. Părea că se vor putea înţelege mult mai uşor pe tema legăturilor electrice decât în privinţa ilustrării sau simbolizării celor mai simple cuvinte.

La cinci dimineaţa, Chimistul, Coordonatorul şi Inginerul plecară să se culce; după ce închiseseră chepengul, de pază la tunel rămăsese Negru; ceilalţi trei merseră cu dubletul în bibliotecă.

— Staţi puţin, spuse Fizicianul, când trecură pe lângă laborator, o să-i arătăm şi tabelul lui Mendeleev. Acolo sunt reprezentările schematice ale atomilor.

— Intrară. Fizicianul se apucă să scormonească în maldărul de hârtii de pe rafturi, când ceva începu să ticăie. Dădu la o parte sulurile foşnitoare din colţ, dar nu auzi nimic. Doctorul îşi

încordă şi el auzul.

— Ce-i asta?

— Geigerul... acolo... staţi aşa! O infiltraţie, ceva!

Alergă spre contor. Dubletul stătea nemişcat, plimbându-şi privirea peste aparate. Apoi se apropie de masă iar, contorul ţăcăni în serii lungi, ca un toboşar ce izbea ritmic.

— De la el! strigă Fizicianul, prinzând cu ambele mâini cilindrul de metal şi îndreptându-l spre uriaş.

Contorul începu să huruie.

— Să fie radioactiv? El? Ce înseamnă asta? întrebă Ciberneticianul uluit.

Doctorul se îngălbeni. Se apropie de masă, se uită la indicatorul activ, smulse din mâinile Ciberneticianului cilindrul de metal şi începu să-l plimbe prin aer în jurul dubletului. Huruitul slăbea vizibil pe măsură ce-l ducea mai sus. Când îl lăsă spre picioarele grosolane, greoaie, ale musafirului, membrana huruia puternic. Pe cadranul aparatului se aprinse o luminiţă roşie.

— Infestare radioactivă! exclamă Fizicianul.

Dubletul îşi plimba privirea de la unul la altul, mirat, dar fără a se arăta neliniştit de operaţiunea neînţeleasă pentru el.

— El a ajuns aici prin deschizătura făcută de blindat, spuse încet Doctorul. Acolo e o pată radioactivă... A trecut pe acolo...

— Nu te apropia de el! izbucni Fizicianul. Iradiază cel puţin un miliroentgen pe secundă. Stai puţin... Va trebui să-l înfăşurăm cumva... cu folie de ceramită, putem risca...

— Dar, omule, aici nu e vorba de noi, spuse Doctorul cu vocea ridicată. E vorba de el! Cât timp s-a aflat în zona petei? Câţi roentgeni a absorbit?

— N... nu ştiu. De unde să ştiu?... Fizicianul se uita mereu la contorul ticăind. Trebuie să faci ceva! O baie cu acetat, curăţirea epidermei. Priviţi, el nu înţelege nimic!

Doctorul alergă fără un cuvânt la laborator. Se întoarse după o clipă cu trusa de prim ajutor antiradioactiv. Iniţial, dubletul ar fi dorit parcă să se opună operaţiunilor la care era supus, dar apoi se lăsă în voia gazdelor.

— Pune-ţi mănuşile! strigă Fizicianul la Doctor, care atingea cu mâinile goale pielea dubletului culcat.

— Să-i trezim pe ceilalţi? întrebă cu voce nesigură Ciberneticianul.

Stătea lângă perete, cu mâinile atârnând. Doctorul îşi trase

mănuşile grele.

— Ce rost are? zise în timp ce se apleca. Deocamdată nu e nimic... Roşeaţa apare cam după zece-douăsprezece ore, dacă...

— Dacă am fi putut să ne înţelegem cu el, mormăi Fizicianul.

— Transfuzie, dar cum? De unde?

Doctorul se uita înaintea lui fără să vadă nimic.

— Celălalt! strigă deodată. Ezită. Nu, adăugă mai încet, nu pot, ar trebui mai întâi să le examinez sângele amândurora pentru aglutinare — ar putea să aibă grupe diferite...

— Ascultă – Fizicianul îl trase deoparte –, nu-mi miroase a bine. Mi-e teamă, înţelegi? Trebuie să fi trecut prin pată numai după ce a scăzut temperatura. În perimetrul reacţiei de micro-anihilare apar totdeauna mulţi radioizotopi: stronţiu, litiu şi toate celelalte. Din familia elementelor rare. Deocamdată nu simte nimic, abia mâine, aşa cred. El are globule albe în sânge?

— Da, dar arată cu totul altfel decât celulele umane.

— Toate celulele care se înmulţesc din abundenţă sunt infestate totdeauna la fel, indiferent de specie. Ar trebui să aibă o rezistenţă ceva mai mare decât omul, dar...

— De unde ştii?

— Pentru că radioactivitatea normală a solului este aici aproape de două ori mai mare decât pe Pământ, deci într-o anumită măsură poate că sunt adaptaţi la ea. Medicamentele tale, desigur, nu fac mare brânză!

— Nu, nu fac mare lucru, aici există cu totul alte condiţii.

— Aşa cred. Ştii ce? În primul rând, ar trebui să ne înţelegem cu el în linii mari. Reacţia se va declanşa cel mai devreme peste câteva ore...

— Aha!

Doctorul îi aruncă repede o privire şi-şi lăsă ochii în jos. Stăteau la cinci paşi de dubletul semiculcat, care nu-i scăpa din privirea albastru-deschis.

— Pentru a stoarce de la el cât mai multe înainte să dispară?

— Nu mi-a trecut prin cap aşa ceva, spuse Fizicianul. Se străduia să pară liniştit. Presupun că se va comporta asemănător omului. Timp de câteva ore îşi va menţine mobilitatea psihică, apoi se va instala apatia. Ştii doar, fiind în locul lui, oricine s-ar gândi în primul rând la îndeplinirea misiunii.

Doctorul ridică din umeri, îl privi pe sub sprâncene şi deodată zâmbi.

— Oricare dintre noi, spui, da? Poate nu ştii ce s-a întâmplat?! Noi l-am infestat. E vina noastră!

— Şi ce-i cu asta? Ai de gând o anume expiere? Nu fi ridicol!

Pe faţa Fizicianului apărură pete roşii.

— Nu, spuse Doctorul. Nu sunt de acord. Înţelegi? Acesta – arătă spre cel culcat — e bolnav, iar eu – se ciocăni cu degetul în piept – medic. Iar în afară de un medic, nimeni altcineva nu mai are nimic de făcut aici.

— Aşa crezi? întrebă sumbru Fizicianul. Dar e singura noastră şansă. Nu-i facem nici un rău. Nu e vina noastră că…

— Nu-i adevărat! S-a infestat fiindcă a mers pe urmele apărătorului! Şi acum, gata, trebuie să-i iau sânge!

Se apropie de dublet cu seringa. Zăbovi deasupra lui o secundă, parcă ezitând, apoi se întoarse la masă după altă seringă.

— Ajută-mă, se adresă Ciberneticianului.

Se apropie de dublet. În faţa lui, îşi suflecă mâneca, Ciberneticianul îi introduse acul în venă, trase puţin sânge de la Doctor şi trecu în spatele lui. Apoi Doctorul luă seringa cealaltă şi, atingând pielea dubletului, îi căută venele, îl privi în ochi şi apoi înfipse acul. Ciberneticianul era aplecat deasupra lor. Dubletul nici nu mişcă. Sângele său rubiniu-deschis umplu cilindrul de sticlă. Doctorul scoase uşor acul, apăsă înţepătura cu o bucată de vată şi ieşi ţinând seringa în sus.

Ceilalţi se uitară unul la altul. Ciberneticianul încă mai ţinea în mână seringa cu sângele Doctorului. O puse pe masă.

— Şi acum ce facem? întrebă el.

— Acesta ar putea să ne spună totul!

Fizicianul parcă era cuprins de febră.

— Iar el, el!

Deodată îl privi în ochi pe Cibernetician.

— Ce-ar fi să-i trezim? repetă dintr-o dată acesta.

— Nu ajută la nimic. Doctorul o să le spună acelaşi lucru pe care mi l-a spus mie. Există o singură posibilitate. El trebuie să hotărască singur. Dacă o să vrea asta, Doctorul n-o să i se poată opune.

— El? Ciberneticianul îl privi mirat. Bine, bine, dar cum să hotărască? Doar nu ştie nimic, iar noi nu avem cum să-i spunem.

— Ba avem, spuse rece Fizicianul. Se uita la cilindrul de

sticlă cu sânge de lângă sterilizator. Avem cincisprezece minute până când Doctorul îi numără globulele. Adu-mi tabla aici!

— Dar asta n-are nici un...

— Dă-mi tabla! ţipă Fizicianul şi începu să adune toate resturile de cretă.

Ciberneticianul desprinse tabla de pe perete şi o fixară împreună în faţa dubletului.

— Creta e insuficientă. Adu din bibliotecă cretă colorată!

Când ieşi Ciberneticianul, Fizicianul luă prima bucată de cretă şi începu să deseneze repede o emisferă mare în care se afla nava. Simţind asupra sa privirea albastră, imobilă, desena din ce în ce mai repede. Când termină, se întoarse spre dublet, îl privi în ochi, lovi cu degetul în tablă, o şterse cu buretele şi continuă să deseneze.

Peretele emisferei — întreg. Peretele, şi în faţa lui — apărătorul. Botul blindatului şi proiectilul ţâşnind din el. Căută o bucată de cretă violetă şi coloră partea de perete din faţa apărătorului, şterse cu degetele creta, încât apăru o deschizătură împrejmuită de o pată violetă. Silueta dubletului. Se apropie de cel culcat, îi atinse torsul, se întoarse la tablă şi ciocăni cu creta în figura desenată, şterse totul, mai mâzgăli încă o dată în mare grabă deschizătura din perete, conturată bine cu violet, în deschizătură — dubletul, apoi şterse totul în jur. Pe tablă rămase doar conturul siluetei impunătoare. Fizicianul, stând astfel încât celălalt să-i poată vedea orice mişcare, începu să presare încet cretă violetă pisată pe picioarele siluetei întinse. Se întoarse. Micul tors al dubletului, care până atunci zăcea sprijinit pe perna de cauciuc umflată de Doctor, se ridică încet, faţa lui, zbârcită ca de maimuţă, cu ochi înţelegători, îşi mută privirea de pe tablă spre Fizician, parcă pricepând fără grai.

Atunci Fizicianul dădu din cap, luă în grabă o cutie de tablă, nişte mănuşi de protecţie şi ieşi în goană din laborator. În tunel era cât pe ce să se lovească de automat, care, recunoscându-l, se dădu în lături din calea lui. Ieşi la suprafaţă şi, trăgându-şi mănuşile din fugă, goni orbeşte în direcţia unde se afla spărtura pe care o făcuse blindatul. Se aşeză în genunchi şi în cea mai mare grabă smulse din pământ bucăţi de nisip întărit şi sticlos şi le aruncă în cutie. Apoi se ridică şi tot într-o fugă se întoarse prin tunel la navă. În laborator era cineva. Miji ochii – era

Ciberneticianul.

— Unde e Doctorul? îl întrebă.

— Încă nu s-a întors.

— Stai mai încolo. Aşează-te mai bine lângă perete.

Aşa cum se aştepta, nisipul de sticlă era de culoare violacee; nu alesese întâmplător tocmai creta cu această nuanţă. Când intră, dubletul îşi îndreptă faţa spre el; îl aştepta.

Fizicianul răsturnă pe podea, în faţa tablei, conţinutul cutiei.

— Ai înnebunit? strigă Ciberneticianul, smulgându-se de la locul său.

Contorul lăsat pe celălalt capăt al mesei se trezi şi începu să ticăie grăbit.

— Taci! Nu deranja!

Vocea Fizicianului exprima atâta febrilitate, încât Ciberneticianul rămase încremenit lângă perete.

Fizicianul îşi aruncă privirea spre cadranul ceasului: trecuseră douăsprezece minute. Dintr-un moment într-altul Doctorul se putea întoarce. Se aplecă, arătă spre resturile violete, mate, ale nisipului pe jumătate topit. Luă un pumn de nisip şi, ţinându-l în palma deschisă, îl duse la locul unde, haşurate cu cretă violetă, erau conturate picioarele siluetei. Frecă puţin firele de nisip pe desen, se uită în ochii dubletului, scutură restul de praf pe podea, se retrase în fundul sălii, apoi înaintă cu pas hotărât, ca şi când mergea undeva departe, pătrunse în mijlocul petei violete, zăbovi o clipă, închise ochii şi încet se prăbuşi, relaxându-şi muşchii. Trupul său bufni surd pe podea. Rămase aşa câteva secunde, se ridică brusc, alergă spre masă, luă contorul Geiger şi, ţinându-l în faţă ca pe o lanternă de vânătoare, se duse la tablă. Imediat cum apropia capătul negru de picioarele desenate cu cretă, se putea auzi ticăitul violent ca al unui tambur de alarmă. Fizicianul apropie şi îndepărtă de câteva ori contorul de tablă, repetând efectul în faţa dubletului, care privea fără să se mişte; apoi se îndreptă încet spre el şi începu să împingă capătul Geigerului spre tălpile goale.

Contorul începu să bâzâie. Dubletul scoase un sunet slab de parcă s-ar fi înecat.

Timp de câteva secunde, care Fizicianului i se părură o veşnicie, îl privi în ochi cu o privire avidă şi ştearsă. Apoi, în timp ce Fizicianului i se rostogoleau broboane de sudoare pe frunte,

dubletul îşi relaxă deodată torsul, închise ochii, se lăsă inert pe marginea patului, încordându-şi concomitent, în mod ciudat, degeţelele noduroase de la ambele mâini. Zăcu aşa un moment, de parcă era mort, deodată deschise ochii, se aşeză şi-şi fixă privirea pe chipul Fizicianului.

Acesta încuviinţă din cap, duse aparatul pe masă, lovi tabla cu piciorul şi se adresă surd în direcţia Ciberneticianului:

— A înţeles!

— Ce-a înţeles?... bâigui celălalt, impresionat de scena desfăşurată în tăcere.

— Că trebuie să moară.

Intră Doctorul, se uită la tablă, la resturile de sticlă risipite, la ei.

— Ce se întâmplă aici? întrebă. Ce înseamnă asta? ridică furios glasul.

— Nimic deosebit. Ai deja doi pacienţi, spuse indiferent Fizicianul, iar când Doctorul îl privi uluit, luă de pe masă contorul şi-l îndreptă spre propriul său corp.

Praful radioactiv pătrunsese în materialul combinezonului -Geigerul ţăcănea îngrozitor.

Doctorul se înroşi la faţă. O clipă rămase nemişcat, părea că va arunca pe podea seringa pe care o ţinea în mână. Încet, sângele i se retrase din obraji.

— Da? spuse. Bine. Vino!

Cum ieşiră, Ciberneticianul îşi puse combinezonul de protecţie şi începu să strângă în grabă resturile radioactive. Scoase din lăcaşul din perete semiautomatul pentru epurarea radioactivă şi-i dădu drumul spre pata rămasă. Dubletul zăcea nemişcat, se uita cum roboteşte, de câteva ori tuşi încetişor. După vreo zece minute, Fizicianul se întoarse cu Doctorul; avea pe el îmbrăcăminte albă, din pânză; gâtul şi mâinile îi erau înfăşurate într-un bandaj gros.

— Gata, îi spuse aproape vesel Ciberneticianului. Nu e nimic grav. Primul grad, sau poate nici atât.

Doctorul împreună cu Ciberneticianul îl ridicară pe dublet; acesta, înţelegând despre ce e vorba, se sculă şi ieşi docil din laborator.

— Şi pentru ce ai făcut toate astea? întrebă Ciberneticianul. Umbla nervos prin salon, plimbând Geigerul prin toate ungherele. Din când în când, ţăcănitul se accelera.

— O să vezi, răspunse liniştit Fizicianul. Dacă el are capul pe umeri – o să vezi.

— De ce nu ţi-ai pus costumul de protecţie? Era mare lucru un minut?

— A trebuit să fie cât mai real, spuse Fizicianul. Cât mai natural, fără nici un fel de „artificii", înţelegi?

Tăcură. Indicatorul ceasului de perete se mişca încet. Pe Cibernetician îl lua cu somn. Fizicianul, mişcându-şi greoi degetele care-i ieşeau de sub bandaj, îşi aprinse o ţigară. Intră Doctorul cu halatul pătat şi, furios, se năpusti spre Fizician.

— Tu, tu, nu-i aşa? Ce i-ai făcut?!

— Ce anume? îşi ridică fruntea Fizicianul.

— Nu mai vrea să stea culcat, abia s-a lăsat să fie bandajat, se ridică şi se târăşte spre uşă, a, iată–l..., adăugă încet.

Dubletul intră. Şchiopăta. Pe podea, în urma lui, atârna capătul fâşiei desfăcute a bandajului.

— Nu-l poţi trata împotriva voinţei lui, spuse Fizicianul. Aruncă ţigara pe podea, se ridică şi o strivi cu piciorul. Luăm calculatorul din sala de comandă, nu-i aşa? Are cea mai mare capacitate de extrapolare, i se adresă Ciberneticianului.

Acesta tresări, se ridică brusc în picioare, o clipă se uită cu o privire tulbure şi ieşi repede. Lăsă uşa deschisă. Cu mâinile în buzunarele halatului, Fizicianul stătea în mijlocul laboratorului. Auzind lipăitul uşor, se întoarse. Se uită la uriaşul care se apropia încet şi oftă.

Dubletul tuşi.

Ceilalţi trei dormiră toată ziua. Când se treziră, se lăsa înserarea. Se duseră direct în bibliotecă. Era o imagine impresionantă.

Mesele, podeaua, toate fotoliile erau acoperite cu maldăre de cărţi, atlase, albume deschise, sute de hârtii desenate foşneau sub picioare; amestecate cu cărţile zăceau părţi ale aparatelor, planşe colorate, cutii de conserve, farfurii, lentile optice, aritmometre, tuburi; de perete era sprijinită o tablă de pe care se prelingea apă amestecată cu praf de cretă; un strat gros de praf calcaros acoperea ca o pojghiţă degetele, mânecile şi chiar genunchii celor trei oameni. Ei stăteau jos în faţa dubletului, nebărbieriţi, cu ochii injectaţi şi beau cafea din nişte căni mari. În mijloc, acolo unde înainte se afla masa, în spaţiul liber, se afla un impresionant calculator electronic.

— Cum merge? întrebă Coordonatorul, stând în prag.
— Minunat. Am echivalat până acum o mie şase sute de noţiuni, răspunse Ciberneticianul.
Doctorul se ridică. Încă mai avea pe el halatul alb.
— M-au obligat la asta. El era infestat, spuse şi arătă spre dublet.
— Infestat? Coordonatorul intră. Cum adică?
— A trecut prin pata radioactivă din spărtura din zid, explică Fizicianul şi îngenunche lângă aparat.
— Are cu zece procente mai puţine globule albe decât acum şapte ore, spuse Doctorul. Degenerare hialină — exact ca la om. Am vrut să-l izolez, să aibă linişte, dar nu se lasă tratat, fiindcă Fizicianul i-a spus că oricum n-o să-l ajute!
— E adevărat? îl întrebă Coordonatorul pe acesta.
Fără a-şi lua ochii de la aparatul şuierător, Fizicianul confirmă.
— Şi nu mai poate fi salvat? întrebă Inginerul.
Doctorul ridică din umeri.
— Nu ştiu. Dacă ar fi om, aş spune că are şanse treizeci la sută. Dar nu e. Devine uşor apatic. Dar asta ar putea fi o stare de oboseală sau de insomnie. Dacă aş putea să-l izolez...
— Ce tot spui? Doar faci cu el tot ce vrei! se răsti Fizicianul.
Nici măcar nu-şi întoarse capul. Cu mâinile bandajate, tot meşterea la aparat.
— Dar ţie ce ţi s-a întâmplat? îl întrebă Coordonatorul.
— I-am explicat în ce mod a suferit infestarea radioactivă.
— I-ai explicat foarte concret?! ţipă Inginerul.
— A trebuit.
Tăcură o clipă.
— S-a întâmplat şi gata, spuse încet Coordonatorul. Bine sau rău, dar s-a întâmplat. Ce facem acum? Aveţi idee?
— Multe.
Vorbi întâi Ciberneticianul:
— Şi-a însuşit o mulţime dintre simbolurile noastre, îndeosebi din matematică. Teoria informaţiei am parcurs-o deja. E mai greu cu scrierea lui electrică, fără un aparat special n-am putut s-o învăţăm, or nu avem asemenea aparat şi nici timp să-l construim. Ţineţi minte acele fragmente de tubuleţe ce pătrundeau în corp? Sunt, pur şi simplu, instrumente de scris! Când dubletul vine pe lume, i se inoculează de la început un

asemenea tub, aşa cum fetiţelor noastre li se găureau cândva urechiuşele... De ambele „părţi ale corpului cel mare au organele electrice. De aceea trunchiul e atât de voluminos. Este un fel de creier şi totodată o baterie plasmatică ce transmite sarcinile nemijlocit „conductorului care scrie". La el, acesta se termină cu firele de la „guler", dar diferă de la individ la individ. Desigur, trebuie să înveţe să scrie. Această operaţiune preliminară, practicată de mii de ani, este doar un pas pregătitor.

— Aşadar, el nu vorbeşte deloc? întrebă Chimistul.

— Vorbeşte! Acea tuse pe care am auzit-o. Un „tuşit" înseamnă o întreagă propoziţie. L-am înregistrat pe bandă — se descompune în spectrul frecvenţei.

— A! Deci e o vorbire bazată pe frecvenţa modulată a vibraţiilor sonore?

— Mai curând a şoaptelor. Nu e sonoră. Prin sunete exprimă exclusiv sentimentele, stările emoţionale.

— Şi organele electrice? Sunt o armă a lor?

— Nu ştiu. Dar putem să-l întrebăm.

Se aplecă, scoase dintre hârtii o planşă mare, pe care se zărea secţiunea verticală, schematică, a unui dublet, indică două formaţiuni prelungite, segmentate în interiorul său, şi apropiindu-şi gura de microfonul calculatorului spuse:

— O armă?

Difuzorul era plasat de cealaltă parte, vizavi de dublet. Ridicându-şi uşor micul tors, la intrarea nou-veniţilor, dubletul rămase o clipă nemişcat, după care tuşi.

— Armă, nu, scârţâi difuzorul. Numeroase rotaţii planetare, cândva — armă.

Dubletul tuşi din nou.

— Un organ rudiment al evoluţiei – biologice – secundară – adaptare – civilizaţia, scârţâi iar difuzorul, fără nici un fel de intonaţie.

— Ooo!... exclamă Inginerul.

Chimistul asculta cu ochii mijiţi.

— Aşadar... articulă Coordonatorul. Cum se prezintă ştiinţa la ei?

— Din punctul nostru de vedere, bizar, spuse Fizicianul.

Se ridică din genunchi.

— Nu pot să înlătur scârţâitul ăsta blestemat, interveni

Ciberneticianul. Informaţii serioase în domeniul fizicii clasice: optica, electricitatea, mecanica, în îmbinare specifică cu chimia — ceva în genul mecanochimiei. Aici au realizări interesante.

— Şi anume? se interesă Chimistul.

— Amănunte după aceea. Avem totul înregistrat, nu-ţi fie teamă. Din aceste poziţii de plecare au pornit spre teoria informaţiei în altă direcţie. Dar studiul ei, cu excepţia unor institute speciale, este interzis. Mai rău stau cu studiul atomilor, îndeosebi cu chimia nucleară.

— Stai puţin. Cum adică, interzis? se miră Inginerul.

— Pur şi simplu nu e voie să se efectueze asemenea cercetări.

— Cine le interzice?

— E o chestiune complicată şi înţelegem prea puţine lucruri, interveni Doctorul. Cel mai prost ne orientăm în dinamica socială.

— Se pare că pentru cercetările nucleare le-au lipsit stimulii, spuse Fizicianul. Nu simt deficitul energetic.

— Dar mai întâi să terminăm un lucru! Deci, cum e cu cercetările acelea interzise?

— Luaţi loc. O să întrebăm mai departe, spuse Ciberneticianul. Coordonatorul îşi apropie faţa de microfon.

— Stai puţin. Cu cât construcţia propoziţiei este mai încâlcită, cu atât calculatorul întâmpină dificultăţi mai mari în ceea ce priveşte gramatica. În plus, se pare că analizatorul sunetelor este prea puţin selectiv. Obţinem pur şi simplu rebusuri, de altfel o să vă convingeţi singuri.

— Pe planetă sunteţi mulţi? întrebă rar şi apăsat Fizicianul. Care e structura dinamică, dinamismul social, cât de mulţi sunteţi?

Difuzorul scrâşni de două ori şi se întrerupse. Dubletul nu reacţionă multă vreme, apoi tuşi răguşit.

— Structura dinamică – dublă. Relaţia – dublă, exprimă difuzorul. Societatea – dirijată central – toată planeta.

— Perfect! strigă Inginerul.

Ca şi ceilalţi doi noi participanţi la experiment, îşi trăda surescitarea. Ceilalţi însă, poate ca urmare a oboselii, stăteau nemişcaţi, indiferenţi.

— Cine conduce societatea, cine este la vârf, un individ sau un grup? întrebă Coordonatorul, apropiindu–şi gura de microfon.

Difuzorul scârţâi, se auzi un bâzâit prelung şi acul roşu pâlpâi de câteva ori pe cadranul aparatului.

— Nu poate fi întrebat astfel, se grăbi să explice Ciberneticianul. Dacă spui „ia vârf, asta e o metaforă şi nu are echivalent în lexicul calculatorului. Stai puţin să încerc eu. Se apleca: Câţi sunt la comanda societăţii? Unul singur? Mai mulţi?

Difuzorul hârâi rapid.

— Dar „comanda" nu e o metaforă? întrebă Coordonatorul.

Ciberneticianul clătină din cap.

— E un termen din domeniul teoriei informaţiei, reuşi să spună în momentul în care dubletul răspunse şi difuzorul tălmăci ritmic:

— Unul – câţiva – mulţi – comanda – nu se ştie. Nu se ştie, repetă.

— Cum adică nu se ştie? Ce înseamnă asta? întrebă contrariat Coordonatorul.

— O să aflăm îndată.

— Nu ştii tu, sau nu ştie nimeni pe planetă? spuse în microfon.

Dubletul răspunse şi calculatorul, tălmăcind, transmise în difuzor:

— Relaţia – dinamică – dublă. Se ştie – unul – este. Se ştie – al doilea – nu este.

— Nu înţeleg nimic. Coordonatorul se uită la ceilalţi. Dar voi?

— Staţi puţin, spuse Ciberneticianul, cu ochii aţintiţi spre dubletul care îşi apropia încet faţa de microfonul său din nou şi tuşi de două ori.

Calculatorul reluă:

— Multe rotaţii ale planetei – cândva – conducere centrală dispersată. Pauză. Un dublet – o comandă. Pauză. O sută treisprezece rotaţii planetare – un dublet – comandă – moarte. Pauză. Unul – unul – moarte. Pauză. Apoi – un dublet – comandă – nu se ştie – cine. Nu se ştie – cine – comandă. Se ştie – comandă centrală. Pauză. Nu se ştie – cine – comandă. Pauză.

— Da, într-adevăr, ca un rebus, spuse Coordonatorul şi adăugă: Ce faceţi cu el?

— Nu e nici un rebus, răspunse Ciberneticianul. A spus că până în anul 113, numărând de azi înapoi, aveau o conducere centrală, alcătuită din mai multe persoane. „Conducere centrală dispersată." Apoi au urmat guvernările unor indivizi — presupun

că ceva de genul monarhiei sau tiraniei. În anii 112 şi 111 — ei numără începând din momentul actual, acum e anul 0 – au avut loc anumite răsturnări violente la palat. În decurs de doi ani au fost schimbaţi patru suverani, care au sfârşit prin a-şi pierde viaţa, evident nu o moarte paşnică. Apoi a apărut un suveran nou, dar nu ştiau cine era. Ştiau doar că el există.

— Cum aşa? Un suveran anonim? se miră Inginerul.

— Aşa se pare. O să încercăm să aflăm în continuare. Se adresă la microfon: Acum se ştie că la cârma societăţii este un singur individ, dar nu se ştie cine este acesta? Aşa e?

Calculatorul cârâi confuz, dubletul tuşi ca şi când ar fi ezitat, mai tuşi de câteva ori şi difuzorul răspunse:

— Nu, nu e aşa. Pauză. Şaizeci de rotaţii ale planetei – se ştie. un dublet – cârmă centrală. Pauză. Apoi, se ştie – nici unul. Pauză. Nimeni. Nimeni comandă centrală. Aşa se ştie. Nimeni comandă. Pauză.

— Acum nici eu nu mai înţeleg, recunoscu Fizicianul.

Ciberneticianul stătea aplecat în faţa aparatului, se cocoşă, îşi mişcă buzele.

— Staţi puţin. Informaţia generală este aceea că nu există putere centrală. Da? spuse la microfon. Iar realitatea e că există putere centrală. Da?

Calculatorul dialoga cu dubletul schimbând sunete proprii. Aşteptau cu capetele înclinate în direcţia difuzorului.

— Acesta e adevăr. Da. Pauză. Cine informaţia – este comandă centrală – este, nu este. Cine informaţia aşa – acela este, nu este. Acela o dată e, apoi nu e.

Se priviră unul pe altul în tăcere.

— Cine spune că există putere încetează a exista. Aşa a spus? întrebă Inginerul cu jumătate de glas.

Ciberneticianul aprobă încet din cap.

— Dar e imposibil! strigă Inginerul. Puterea trebuie să aibă şi ea un sediu, să dea ordonanţe, legi, trebuie să existe organe administrative, la un nivel ierarhic superior, armata – doar am întâlnit indivizi de-ai lor înarmaţi.

Fizicianul îi puse mâna pe umăr. Inginerul tăcu. Dubletul tuşi îndelung. Ochiul verde al calculatorului fremăta de zor. Torcea. Bâzâia. Difuzorul răspunse:

— Informaţia – dublă. Pauză. O informaţie cine – acela e. Pauză. Altă informaţie – cine – acela o dată e, apoi nu mai e.

Pauză.
— Există informaţii care sunt blocate? întrebă Fizicianul în microfon. Da? Pe cel care pune întrebări din domeniul acelor informaţii îl pândeşte moartea, da?
Din nou se auziră din partea cealaltă a aparatului difuzorul trosnind şi tusea dubletului.
— Nu. Nu aşa. Pauză, răspunse calculatorul cu vocea sa indiferentă. (Despărţea monoton cuvintele între ele.) Cine o dată e, apoi nu mai e – acela nu moarte. Pauză.
Oftară.
— Deci nu pedeapsa cu moartea! strigă Inginerul. Întreabă-l ce se întâmplă cu cei de felul acestora, se adresă el Ciberneticianului.
— Mi-e teamă că nu se poate, spuse Ciberneticianul, dar Coordonatorul şi Inginerul insistară pentru întrebare. Cum doriţi. Bine, dar nu răspund pentru rezultat. Care e viitorul celui care răspândeşte o informaţie blocată?
Dialogul răguşit dintre calculator şi dubletul care zăcea inert dură destul de mult. În sfârşit, difuzorul bâzâi:
— Cel care o asemenea informaţie încorporat grupul autocomandă nu se ştie grad probabilitate degenerare. Pauză. Efect cumulativ lipsa termenului adaptare aşa necesitate luptă slăbirea forţei potenţial absenţă termen pauză. Mic număr rotaţii planetare – moarte pauză.
— Ce-a spus? îl întrebară concomitent Chimistul, Coordonatorul şi Inginerul pe Cibernetician.
Acesta ridică din umeri.
— Habar n-am. V-am spus că nu se poate. E o problemă prea complicată. Trebuie să procedăm gradat. Bănuiesc că soarta unui asemenea individ nu este deloc de invidiat. Îl aşteaptă moartea prematură, ultima secvenţă a fost foarte clară, dar care e mecanismul întregului proces nu ştiu. Anumite grupuri de autoconducere – fireşte, se pot lansa ipoteze pe această temă, dar m-am cam săturat de combinaţii arbitrare.
— Bine, spuse Inginerul, întreabă-l despre fabrica din nord.
— L-am întrebat deja, răspunse Fizicianul. Şi asta e o chestiune complicată. Pe această temă avem următoarea teorie...
— Cum adică, teorie? Nu v-a răspuns clar? interveni Coordonatorul.

— Nu, fiindcă şi asta miroase a fenomen de ordin superior. În privinţa fabricii, ea a fost abandonată în momentul în care urma să înceapă producţia. Asta ştim exact. Acum cincizeci de ani, la ei a fost introdus un plan de reconstrucţie biologică. De transformare a funcţiilor corporale, probabil şi a formelor — e o poveste obscură. Aproape întreaga populaţie a planetei a fost supusă unor intervenţii pe parcursul unui şir lung de ani. Se pare că se urmărea restructurarea nu atât a generaţiei contemporane, cât a celor următoare, prin dirijarea mutaţiilor din celulele de reproducere. În domeniul biologiei, comunicarea este foarte greoaie.

— Ce fel de restructurare? În ce direcţie?

— Asta n-am reuşit să stabilim, răspunse Fizicianul.

— Totuşi ceva ştim, îl contrazise Ciberneticianul. Biologia, îndeosebi cercetarea proceselor vieţii, are un caracter particular la ei, oarecum doctrinar, altul decât în celelalte domenii ale ştiinţei.

— S-ar putea să fie religios, se amestecă Doctorul. Numai că această credinţă a lor reprezintă mai curând un sistem de porunci şi de reguli privitoare la viaţa trecătoare, lipsit de elemente transcendentale.

— N-au crezut niciodată în vreun creator? întrebă Coordonatorul.

— Nu se ştie. Conceptele abstracte, precum credinţă, Dumnezeu, moralitate, suflet, nu pot fi codificate, în general, în sistemul calculatorului. Trebuie să punem numeroase întrebări concrete şi din mulţimea de răspunsuri, de neînţelegeri, din acoperirea parţială a sensurilor, să ne străduim să facem o extrapolare logică şi generalizată. Mi se pare că ceea ce Doctorul numeşte religie nu e altceva decât tradiţie, obiceiuri şi ritualuri sedimentate de-a lungul istoriei.

— Dar ce au comun religia sau tradiţia cu cercetările biologice? întrebă Inginerul.

— Tocmai asta nu reuşim să precizăm. În orice caz, o legătură există, şi chiar una foarte strânsă.

— Poate că au încercat să aducă unele fapte biologice mai aproape de lumea credinţelor şi a prejudecăţilor lor?

— Nu, e o poveste mult mai complicată.

— Să revenim la problema noastră, spuse Coordonatorul. Care au fost efectele transpunerii în practică a acelui plan

biologic?

— Acelea că au început să vină pe lume indivizi fără ochi sau cu un număr variabil de ochi, lipsiţi de vlagă, monstruoşi, fără nas, precum şi un număr considerabil de handicapaţi psihic.

— Aha! Cum e dubletul nostru şi alţii!

— Da! Evident, teoria pe care s-au bazat a fost falsă. În decurs de peste zece ani au apărut zeci de mii de mutanţi invalizi,

— Deformaţi. Roadele acelui experiment se mai întâlnesc şi astăzi.

— Planul a fost abandonat, desigur!

— Nici n-am întrebat asta, recunoscu Ciberneticianul, îndreptându-se spre microfon. Planul reconstrucţiei biologice există în continuare? Care e viitorul său?

O clipă calculatorul parcă se contrazicea gălăgios cu dubletul, care scotea un uşor grohăit.

— Îi e rău? întrebă încet Coordonatorul.

— Nu atât cât mă aşteptam, răspunse Doctorul. E epuizat, dar n-a vrut să iasă de aici. Nu pot nici măcar să-i fac transfuzie, fiindcă sângele dubletului nostru îi aglutinează globulele, probabil...

— Sst! făcu Fizicianul.

Difuzorul începu să pârâie.

— Plan – este, nu este. Pauză. Acum, altădată n-a fost. Pauză. Acum – mutaţii, boală. Pauză. Informaţie adevărată, plan a fost, acum nu este.

— Nu m-am prins, recunoscu Inginerul.

— Spune că în prezent se neagă existenţa unui asemenea plan, ca şi cum el n-a existat în general, iar mutaţiile sunt un soi de boală. În realitate, planul a fost aplicat, după care l-au abandonat, fără a-i recunoaşte eşecul în faţa colectivităţii.

— Cine?

— Acea putere a lor, aşa-zis inexistentă!

— Staţi puţin, zise Inginerul, cum oare? Din momentul în care ultimul lor suveran anonim a încetat să mai existe, a dominat un fel de „epocă a anarhiei", nu-i aşa? Atunci cine a aplicat acel plan?

— Doar ai auzit. Nimeni. N-a existat nici un plan, aşa se afirmă astăzi.

— Bine, bine, dar acum cincizeci de ani, sau ştiu eu câţi?

— Atunci afirmau altceva.

— Nu, asta nu-i de înţeles!

— De ce? Ştii doar că şi pe Pământ există unele fenomene cărora nu li se spune pe nume în faţa opiniei publice, deşi ele se cunosc. De exemplu, în sfera vieţii sociale, care ar fi poate imposibilă fără o doză de ipocrizie. Ceea ce la noi constituie un spaţiu restrâns, marginal, la ei este orientarea principală.

— Totul este încâlcit şi neverosimil, spuse Inginerul. Şi ce legătură are cu asta fabrica aceea din nord?

— Trebuia să producă ceva legat de aplicarea planului, probabil aparatură pentru diferite intervenţii sau obiecte de care aveau nevoie, ori care s-ar fi dovedit necesare viitoarelor generaţii „reconstruite". Dar astea sunt doar supoziţii de-ale mele, încheie Ciberneticianul, cu aplomb, nu ştiu ce urma să se producă acolo.

— Numărul acestor fabrici era cu siguranţă mai mare.

— Fabrici apărute ale planului biologic, număr mic sau mare? Cât de multe?

Dubletul tuşi, iar calculatorul răspunse aproape numaidecât:

— Nu se ştie. Fabrici există probabil multe. Pauză. Despre fabrici nici o informaţie.

— O societate totuşi înfricoşătoare! exclamă Inginerul.

— De ce? N-ai auzit niciodată de secret militar sau de altceva de genul acesta?

— Ce fel de energie acţionează fabricile? se adresă Inginerul Ciberneticianului, dar rosti cuvintele atât de aproape de microfon, încât calculatorul transpuse dintr-o dată întrebarea.

Difuzorul bâzâi şi după o clipă redă:

— Inorgan lipsă termen bio bio pauză entropie constans bio sistem.

Restul dispăru în bâzâitul amplificat. Luminiţa roşie pâlpâi pe ecran.

— Lacune de vocabular, explică Ciberneticianul.

— Ştii ce? Hai să-l racordăm polivalenţial, îi spuse Fizicianul.

— La ce bun? Ca să înceapă să vorbească precum un schizofrenic?

— Poate reuşim să înţelegem mai mult.

— Despre ce e vorba? întrebă Doctorul.

— Vrea să reducă selectivitatea calculatorului, explică Ciberneticianul. Când spectrul conceptual al unui cuvânt nu este

pregnant, calculatorul răspunde că nu există termen. Dacă l-am racorda polivalenţial, prin contaminare va produce conexiuni lexicale care nu există în nici o limbă omenească.

— În felul acesta ne apropiem de limbajul său, insista Fizicianul.

— Poftim. Putem să încercăm.

Ciberneticianul schimbă racordarea. Coordonatorul se uita la dublet, care zăcea acum cu ochii închişi. Doctorul se apropie de el, îl examină o clipă şi reveni la locul său fără a scoate un cuvânt.

Coordonatorul spuse la microfon:

— În partea de sud a acestui loc este o vale. Acolo sunt clădiri — mari, în clădiri schelete, în jur, în pământ — morminte. Ce-i acolo?

— Stai puţin. Morminte nu înseamnă nimic.

Ciberneticianul trase spre el braţul flexibil al microfonului.

— În sud e o construcţie arhitectonică, lângă ea, în gropi, în pământ, trupuri moarte. Dubleţi morţi. Ce înseamnă asta?

De data aceasta calculatorul schimbă cu dubletul mai multe sunete stridente. Observară că pentru prima dată maşina părea că se întreabă pe sine, încă o dată. După o pauză mai lungă decât înainte, difuzorul relată monoton:

— Dubletul, muncă fizică nu. Pauză. Organul electric funcţionare da, dar acceleroinvoluţie degerieraţie suprasolicitare. Pauză. Sudul exemplificare procustianism autodirijabil. Pauză. Biosocioscurtcircuitare antimoarte pauză. Izolare socială nu cu forţa, nu constrângere pauză. Voluntar pauză. Microadaptarea grupului centroautotracţiune producţie da nu pauză.

— Acum ai găsit ce-ai vrut! Ciberneticianul se uita furios la Fizician. „Centroautotracţiune", „antimoarte", „biosocioscurtcircuitare". Ţi-am spus. Te rog, fă ceva cu astea!

— Răbdare, spuse Fizicianul, astea au legătură cu munca forţată.

— Nu-i adevărat! A spus: „nu cu forţa, nu constrângere", „voluntar".

— Să mai întrebăm o dată. Fizicianul trase spre el microfonul. Nu e clar, afirmă. Spune foarte simplu, ce este în vale în partea de sud? O colonie? Un grup disciplinar? Izolare? Producţie? Ce fel de producţie? Ce anume? La ce foloseşte şi în ce scop'?

Calculatorul comunică din nou cu dubletul; trecură mai mult de cinci minute până ce acesta răspunse:

— Izolomicrogrup voluntar interoadeziune constrângere nu. Pauză. Fiecare dublet antijoacă izolomicrogrup. Pauză. Relaţie principală autoatracţie centripetă pauză. Liant furiime pauză. Cine vină acela pedeapsă. Pauză. Cine pedeapsă acela izolomicrogrup voluntar. Pauză. Ce este izolomicrogrup? Pauză. Interrelaţii reversibile conexiune poliindividuală furiime autosal furiime autosal. Pauză. Circulaţie sociopsiho internă antimoarte pauză.

— Staţi aşa! strigă Ciberneticianul, văzând că ceilalţi se foiesc neliniştiţi. Ce înseamnă „autosal"? Ce este „sal"?

— Autosal...vare, bolborosi calculatorul, care de data aceasta nu se mai adresă dubletului.

— A! Instinct de conservare! strigă Fizicianul şi calculatorul exprimă grăbit:

— Instinct de conservare, da. Da.

— Vrei să spui că înţelegi ce a spus el? sări de la locul său Inginerul.

— Nu ştiu dacă înţeleg, dar bănuiesc. E vorba de anumite ramificaţii ale sistemului de pedepse. Anumite microcolectivităţi. grupuri autonome, care, să zicem aşa, s-ar ţine reciproc în şah.

— Cum aşa? Fără pază? Fără supraveghere'?

— Da! A spus clar că nu există nici o constrângere.

— Imposibil!

— Ba deloc! Imaginează-ţi doi oameni, unul are beţele de chibrit, celălalt, cutia; Se pot urî între ei, dar focul îl vor aprinde numai împreună. „Furiime" înseamnă mânie şi ură sau ceva apropiat. Cooperarea rezultă, aşadar, în cadrul grupului, datorită conexiunilor reversibile, ca în exemplul meu, dar desigur nu atât de simplu. Constrângerea se naşte cumva de la sine. O creează situaţia internă a grupului.

— Bine, bine, dar ce fac ei acolo? Ce fac acolo? Cine zace în mormintele acelea? De ce?

— N-ai auzit ce-a spus calculatorul? „Procustianism." Desigur, de la patul lui Procust.

— Aiurezi? De unde a auzit dubletul de Procust?

— Calculatorul, nu dubletul! Caută noţiunea cea mai apropiată după rezonanţa din spectrul semantic. Acolo, în acele grupuri, se desfăşoară o muncă epuizantă. S-ar putea ca acea

muncă să nu aibă nici un scop sau sens — a spus: „producţie aşa nu" — deci trebuie să facă asta fiindcă-i o pedeapsă.

— Cum adică? Cine-i obligă, de vreme ce lipseşte orice organ de pază?

— Ce încăpăţânat eşti! Cu producţia asta s-ar putea să greşesc, dar constrângerea o creează situaţia în sine. N-ai auzit de situaţii de constrângere? Pe un vas care se scufundă, să zicem, ai foarte puţine căi de ales. Poate au puntea unui vas în faţă toată viaţa... Întrucât munca fizică, mai ales cea epuizantă, le dăunează, se naşte un anumit „bioscurtcircuit", poate în acel organ electric.

— A spus „biosocioscurtcircuitare". Asta ar putea însemna altceva.

— Dar ceva apropiat. In grup există adeziune, atracţie reciprocă, adică grupul este cumva condamnat în sine, izolat de societate.

— Tare confuz. Oare ce fac ei acolo de fapt?

— Habar n-am! Ştiu tot atât cât ştii şi tu! Intervin neînţelegeri şi schimbări de sensuri din două direcţii, nu numai din partea noastră, dar şi între calculator şi dublet. Poate că au o disciplină ştiinţifică specială — „procustica", teoria dinamicii unor asemenea grupuri. Planifică a priori un tip de acţiuni, de conflicte şi de atrageri reciproce în cadrul său, funcţiile sunt în aşa fel repartizate şi planificate pentru a se naşte un echilibru în sine, un schimb, o circulaţie a furiei, a fricii, a urii, încât aceste sentimente să-i sudeze şi totodată să nu poată găsi un limbaj comun cu altcineva din afara grupului.

— Astea sunt variaţiunile tale personale pe tema confuziilor schizofrenice ale calculatorului — şi nu vreo explicaţie, se revoltă Chimistul.

— E foarte epuizat, spuse Doctorul. Încă una-două întrebări şi gata. Cine vrea să le pună?

— Te rog, poţi să stai în locul meu. Poate o să-ţi meargă mai bine.

Tăcură o clipă.

— Eu, spuse Coordonatorul. De unde ai aflat de noi?

— Informaţia – meteorit – navă, răspunse calculatorul, după un moment în care schimbase câteva sunete răguşite cu dubletul. Navă de pe altă planetă – raze cosmice – degenerare a fiinţelor. Pauză. Cauzează moartea. Pauză. Împrejmuire de sticlă

în scopul lichidării. Pauză. Observator. Pauză. Detunătură. Am efectuat unghiul – direcţia sunetului – sursele detunăturii – focarul ţintelor-nava. Pauză. Am plecat când era noapte. Pauză. Am aşteptat. Apărătorul a deschis împrejmuirea. Am intrat. Iată-mă.

— Au anunţat că a căzut o navă cu nişte monştri, nu-i aşa? întrebă Inginerul.

— Da. Că degenerăm sub influenţa razelor cosmice. Şi că intenţionează să ne închidă, să ne învelească în masa aceea sticloasă. A calculat direcţiile unghiului de bombardare, le-a precizat scopul şi în felul acesta ne-a găsit.

— Nu ţi-a fost frică de monştri? întrebă Coordonatorul.

— „Nu ţi-a fost frică" nu înseamnă nimic. Stai puţin, care era cuvântul? Aha, furiime. Poate aşa o să-l transpună.

Ciberneticianul repetă întrebarea în jargonul ciudat al calculatorului.

— Da, răspunse aproape imediat difuzorul. Da. Dar şansa – una la un milion de rotaţii planetare.

— Se înţelege. Oricare dintre noi s-ar fi dus, încuviinţă din cap aprobator Fizicianul.

— Vrei să rămâi cu noi? Noi o să te vindecăm. N-o să mori, spuse încet Doctorul. Rămâi cu noi?

— Nu, răspunse difuzorul.

— Vrei să pleci? Să te întorci la ai tăi?

— Întoarcere – nu, răspunse difuzorul.

Se uitară unii la alţii.

— N-o să mori! O să te vindecăm! strigă Doctorul. Spune, ce vrei să faci după ce te vei vindeca?

Calculatorul începu să pârâie, dubletul răspunse printr-un singur sunet scurt, abia perceptibil.

— Zero! spuse difuzorul, cu oarecare ezitare. După o clipă repetă, parcă nesigur dacă l-au înţeles bine: Zero, zero.

— Nu vrea să rămână, nici să se întoarcă, mormăi Chimistul. Poate aiurează?

Se uitară la dublet. Ochii lui albaştri, spălăciţi, se opriseră nemişcaţi asupra lor. În linişte se auzi respiraţia lui, rară şi înfundată.

— De ajuns, spuse Doctorul ridicându-se. Ieşiţi toţi.

— Şi tu?

— O să vin îndată. Am luat de două ori psihedrină, aşa că

mai pot sta cu el câteva secunde.

Când oamenii se ridicară şi se îndreptară spre uşă, micul tors al dubletului, până atunci susţinut parcă de un suport nevăzut, se frânse deodată, ochii i se închiseră, iar capul îi căzu inert pe spate.

— Auziţi, dar numai noi i-am pus lui întrebări, el de ce nu ne-a întrebat nimic? reflectă Inginerul pe coridor.

— Ba a întrebat înainte, răspunse Ciberneticianul. Despre relaţiile care s-au stabilit pe Pământ, despre istoria noastră, dezvoltarea astronauticii. Cu o jumătate de oră înainte de a veni voi vorbea mult mai mult.

— S-ar putea să fie foarte slăbit?

— Cu siguranţă! A suportat o mare doză radioactivă, drumul prin pustiu l-a obosit de-a binelea, mai ales că e destul de bătrân.

— Cât trăiesc ei?

— În jur de şaizeci de rotaţii planetare, deci ceva mai puţin de şaizeci de ani de-ai noştri. Eden se roteşte mai repede decât Pământul în jurul Soarelui.

— Cu ce se hrănesc?

— E o chestiune destul de curioasă. Se pare că evoluţia s-a desfăşurat aici altfel decât pe Pământ. Ei pot să asimileze nemijlocit unele substanţe neorganice.

— Într-adevăr e curios, spuse Inginerul.

— A, pământul pe care l-a scos acela, primul! înţelese deodată Chimistul.

Urmă un moment de tăcere.

— Da, dar se hrăneau în acest fel cu mii de ani în urmă. Acum nu mai procedează niciodată astfel. Cupele acelea din câmpie, vă amintiţi, sunt „acumulatoarele" hranei lor.

— Sunt fiinţe vii?

— Asta nu ştiu. În orice caz, extrag selectiv din sol substanţele ce servesc drept hrană dubleţilor şi le înmagazinează în „cupă". Sunt multe soiuri.

— Da, desigur, cred că le cultivă, spuse Chimistul. În sud am văzut parcele întregi de asemenea „cupe". Dar de ce dubletul care a ajuns la rachetă scormonea în argilă?

— Fiindcă după ce se lasă înserarea, „cupele" se resorb sub sol.

— Dar avea pământ la discreţie în jurul lui şi l-a ales tocmai

pe cel din navă!

— Poate fiindcă era fărâmiţat, iar el era flămând. N-am vorbit despre asta cu astronomul nostru. E posibil ca el să fi fugit cu adevărat din valea aceea din sud...

— Dragii mei, acum mergeţi la culcare, vorbi Coordonatorul către Fizician şi Chimist, iar noi o să trecem la treabă. S-a făcut aproape douăsprezece.

— Douăsprezece noaptea?

— Dar ce crezi? După cum văd, ţi-ai pierdut complet noţiunea timpului.

— Ei, în condiţiile astea...

Auziră paşi în urma lor. Din bibliotecă ieşise Doctorul. Se uitară la el interogativ.

— Doarme, spuse. E grav. Când aţi ieşit mi s-a părut...

— N-ai vorbit cu el?

— Ba da. Adică, mi s-a părut că e gata, înţelegeţi? L-am întrebat dacă putem face ceva pentru ei toţi.

— Şi ce-a spus?

— Zero, repetă Doctorul rar, iar lor li se păru că ascultă vocea inflexibilă a calculatorului.

— Acum mergeţi să vă culcaţi, repetă Coordonatorul după o clipă, dar profit de faptul că suntem toţi să vă întreb dacă pornim la drum?!

— Da, spuse Inginerul.

— Da, intonară aproape concomitent Fizicianul şi Chimistul.

— Da, adăugă Ciberneticianul.

— Dar tu? Taci? Tocmai acum? îl întrebă Coordonatorul pe Doctor.

— Mă gândesc. Eu, ştiţi, n-am fost niciodată atât de curios din fire...

— Ştiu, te gândeai cum am putea să-i ajutăm. Acum ştii, doar, că...

— Nu, nu ştiu, declară încet Doctorul.

XIV

O oră mai târziu, după lăsarea trapei, coborî apărătorul. Inginerul îl conduse la două sute de metri de zidul de sticlă, ondulat în partea de sus, ca o boltă nefinisată, şi se apucă de treabă. Întunericul se strecura în salturi gigantice în adâncul

pustiului. Liniile tăieturilor, mai aprinse decât soarele, despicau peretele de oglindă; plăcile din care se scurgea dogoarea cădeau pe sol, un fum alb licărea lângă locul încins. Inginerul lăsa să se răcească bucăţile de material şi tăia mai departe cu anihilatorul, croind în boltă ferestre din care se prelingeau ţurţuri ca nişte flăcări. În pojghiţa tulbure, semitransparentă, apărură şiruri de găuri ca nişte patrulatere prin care se zăreau fântâni ale cerului înstelat. Fumul se aşternea în rotocoale pe nisip, în venele masivului sticlos ceva gemea şi scârţâia, resturile se acopereau cu foc întunecos; la sfârşit, blindatul se retrase cu spatele spre navă. Inginerul cercetă de la distanţă radioactivitatea fragmentelor. Aparatele bâzâiau prevenitor.

— Ar trebui să aşteptăm cel puţin patru zile, spuse Coordonatorul, dar o să-l punem la treabă pe Negru cu maşinile de neutralizare.

— Da, radioactivitatea este mare doar la suprafaţă. Un jet serios de nisip sub presiune o să-i facă faţă. Iar resturile le adunăm într-un singur loc şi le îngropăm.

— Ar putea fi încărcate în colectorul de la pupa.

Coordonatorul se uita îngândurat la jăraticul vişiniu care acoperea bolovanii.

— Crezi? La ce bun? se miră Inginerul. N-o să ne servească la nimic, e un balast inutil.

— Aş prefera să nu lăsăm urme radioactive... Ei nu cunosc energia nucleară şi e mai bine să n-o cunoască...

— Poate că ai dreptate, mormăi Inginerul. Eden..., adăugă după o clipă.

— Ştii, începe să mi se contureze o anumită imagine pornind de la ceea ce a spus dubletul, de fapt... calculatorul. O imagine îngrozitoare.

— Da, încuviinţă încet Coordonatorul. Un abuz extrem al teoriei informaţiei, atât de consecvent. Încât aproape că poate fi un instrument de a produce torturi mai teribile decât orice schimbări fizice. Prin selectarea şi blocarea informaţiilor se poate practica, în esenţă, o „procustică", precum a spus calculatorul – geometric riguroasă, terifiantă din punct de vedere uman.

— Ce crezi, ei... sau el înţelege asta?

— Cum adică, înţelege? Oare crezi că o asemenea situaţie o consideră normală? Într-un anumit sens, poate că da, fiindcă nu

cunoaşte altceva. Deşi s-a raportat la istoria lor mai veche, la tirani obişnuiţi, apoi „anonimi", deci are un termen de comparaţie. Da, cu siguranţă, dacă nu l-ar avea, nu ar fi putut să ne comunice această realitate.

— Dacă raportarea la tiranie îi permite evocarea „vremurilor mai bune", atunci mersi...

— Şi totuşi, într-un anumit fel, este o continuitate evolutivă omogenă. Unuia dintre tirani i-a trecut prin minte că propriul lui anonimat, în sistemul respectiv de guvernare, va fi favorabil. Societatea, neputând să-şi concentreze rezistenţa, să-şi canalizeze sentimentele ostile spre o persoană concretă, devine într-un fel dezarmată.

— A, tu aşa înţelegi? Tiran fără fizionomie?

— Poate că-i o analogie falsă, dar după un anumit timp, când s-au născut bazele teoretice ale acestei „procusticii" a lor. vreunul dintre succesorii lor a mers şi mai departe şi a lichidat – aparent – chiar şi acest „incognito" despre sine, s-a anulat pe sine, a anulat însuşi sistemul puterii – desigur exclusiv în sfera conceptelor, a comunicării cu opinia publică...

— Dar de ce nu există aici nici un fel de mişcări de eliberare? Asta nu pot să înţeleg! Şi chiar dacă îi pedepsesc pe „infractori", încorporându-i în acele grupuri autonome, izolate, absenţa oricărei paze, a supravegherii, a constrângerii exterioare ar face posibilă evadarea individuală şi chiar opunerea unei rezistenţe organizate.

— Pentru a se putea naşte ceva organizat, mai întâi trebuie să existe mijloace de comunicare.

Coordonatorul scoase prin turelă contorul Geiger, al cărui ticăit părea să slăbească încetul cu încetul.

— Ai observat că la ei anumite fenomene nu sunt lipsite de nume în general şi nici de legătura cu alte fenomene, dar atât denumirile, cât şi conexiunile care sunt prezentate drept reale servesc drept măşti. Monstruozităţile declanşate în urma mutaţiilor sunt numite epidemii ale vreunei boli şi aşa procedează, probabil, cu toate celelalte. Pentru a stăpâni lumea, ea trebuie mai întâi să poarte un nume. Lipsiţi de cunoştinţe, de arme, de organizare, izolaţi de ceilalţi, nu pot întreprinde mare lucru.

— Da, spuse Inginerul, dar scena aceea din cimitir şi şanţul de lângă oraş arată că, probabil, ordinea nu este aici, cu toate acestea, atât de perfectă cum şi-ar putea dori suveranul

necunoscut. Şi faptul că dubletul nostru s-a speriat de zidul acela de oglindă, ţii minte? După cum se vede, nu totul merge strună aici.

Geigerul de deasupra capetelor lor ticăia tot mai slab. Dărâmăturile de lângă peretele ce împrejmuia nava se întunecară, doar pământul mai fumega încă, iar văzduhul vibra într-o coloană atât de înaltă, încât imaginea stelelor se clătina într-un mod ciudat.

— Am hotărât să plecăm, spuse Inginerul, dar le-am fi putut cunoaşte mai bine limbajul. Să înţelegem cum anume funcţionează această putere blestemată a lor, care îşi simulează inexistenţa. Şi... să le oferim o armă...

— Cui? Acestor nefericiţi asemănători cu dubletul nostru? I-ai da pe mână anihilatorul? Fii serios!

— La început am putea noi singuri...

— Să distrugem puterea, nu-i aşa? Cu alte cuvinte, să-i eliberăm cu forţa.

— Dacă altă soluţie nu există!

— În primul rând, aceştia nu sunt oameni. Nu trebuie să uiţi că, la urma urmelor, totdeauna discuţi cu calculatorul şi că îl înţelegi pe dublet numai în măsura în care îl va înţelege calculatorul însuşi. În al doilea rând, nimeni nu le-a impus această stare de lucruri. Cel puţin, nimeni din cosmos. Şi singuri...

— Raţionând astfel accept orice, orice! exclamă Inginerul.

— Dar cum ai vrea să raţionez?! Populaţia unei planete este un copil care a intrat într-o încurcătură şi pe care trebuie să-i duci de mână? Dacă ar fi aşa de simplu, o, Doamne, Henryk, eliberarea ar începe prin a trebui să ucidem şi cu cât lupta ar deveni mai aprigă, cu atât luciditatea de acţiune ar fi mai mică, ucigând până la urmă numai pentru a ne redeschide retragerea sau calea de contraatac, omorându-i pe toţi cei care s-ar afla în faţa apărătorului — ştii bine cât e de uşor!

— Ştiu, îngână Inginerul. De altfel nu se ştie încă nimic. Neîndoielnic ei ne observă şi aceste ferestruici pe care le-am deschis în stratul lor „impenetrabil", cu siguranţă n-o să le placă. Cred că ne putem aştepta acum la o nouă acţiune.

— Da, e posibil, fu de acord Coordonatorul. Mă gândeam chiar dacă n-ar fi bine să fixăm nişte puncte de observaţie ceva mai departe. Ochi şi urechi electronice.

— Ne-ar lua o grămadă de timp şi ar înghiţi material din care şi aşa nu avem prea mult.

— M-am gândit şi la asta. Tocmai de aceea ezit...

— Doi roentgeni pe secundă. Putem deja să trimitem automatele.

— Bine. Apărătorul e preferabil să-l tragem sus, lângă navă – pentru orice eventualitate.

După-amiază cerul se acoperi de nori şi, pentru prima dată de când sosiseră pe planetă, începu să cadă o ploaie măruntă şi caldă. Zidul de oglindă se întunecase şi se auzea cum stropii mici se înfig în ridicăturile sale. Automatele lucrau de zor; şiroaie de nisip, aruncate de pulsomotoare, scrâşneau şi şuierau pe suprafaţa plăcilor dărâmate, resturi de sticlă se ridicau în aer, nisipul alcătuia laolaltă cu ploaia un fel de noroi diluat. Negru introducea în navă, prin intrarea maşinilor, recipientele pline cu fragmente radioactive; celălalt automat controla, cu ajutorul Geigerului, etanşeitatea capacelor. Apoi ambele maşini cărară plăcile curăţate în locurile stabilite de Inginer, unde, în jerbele de scântei proiectate de aparatele de sudură, corpurile mari se înmuiau la temperatura arcului, sudându-se între ele şi alcătuind baza viitorului pod.

Se constată numaidecât că materialul n-o să ajungă; după o zi întreagă de trudă, în amurg, apărătorul se postă în faţa pereţilor ciuruiţi. Priveliştea era teribilă. Ploaia cădea întruna, transformându-se treptat în torente. Sori ca nişte pătrate neregulate ţâşneau din întuneric strălucind puternic, detunătura exploziilor nucleare se amesteca cu zgomotul surd al inelelor de sticlă cuprinse de flăcări; când atingeau pământul în cădere, se ridicau în sus nori deşi de fum şi abur, bălţile sfârâiau strident, ploaia clocotea în văzduh nemaiapucând să ajungă pe sol, sus, printr-o mulţime de curcubee trandafirii, verzi şi galbene, luminau fulgerele exploziilor. Blindatul negru, parcă cioplit în cărbune, se retrăgea în freamătul fulgerelor, se răsucea încet pe loc, îşi ridica botul retezat şi din nou fulgerele şi tunetele se dezlănţuiau în împrejurimi.

— E foarte bine! răcni Inginerul direct în urechea Coordonatorului. Canonada asta s-ar putea să-i sperie şi să-i facă să ne lase în pace! Avem nevoie de cel puţin încă două zile!

Faţa lui scăldată în sudoare – turela era încinsă ca un cuptor – arăta ca o mască de mercur.

Când se duseră la culcare, automatele ieşiră iarăşi la suprafaţă şi robotiră până în zori, trăgând după ele furtunurile pompelor de nisip; plăcile de sticlă se prăbuşeau, ploaia se lumina şi scânteia de la albastrul pur şi orbitor pe care-l emanau aparatele de sudură; prin gura maşinilor dispăreau alte recipiente cu resturi radioactive; construcţia parabolică din imediata apropiere a pupei creştea incet; concomitent, automatul greu şi excavatorul lucrau sub burta ei, înfigându-se aprig în coasta dealului.

În zori, când se sculară, o parte a materialului din sticlă fusese deja folosit la susţinerea plafonului.

— A fost o idee bună, spuse Coordonatorul. Stăteau în sala de comandă, iar pe masă se îngrămădeau suluri cu desenele tehnice. Într-adevăr, dacă am fi început să scoatem proptelele, tavanul ar fi putut să se dărâme imediat sub greutatea navei şi nu numai că s-ar fi prăbuşit, dar ar fi strivit şi automatele, care cu siguranţă n-ar fi reuşit să se retragă la timp.

— Oare ne va ajunge energia pentru zbor? întrebă Ciberneticianul care stătea în uşa deschisă.

— Pentru zece zboruri. Dacă va fi nevoie, deşi nu cred, putem valorifica resturile din colector. Amplasăm în plafon cabluri de încălzire — vom putea regla temperatura exact — şi când se va ajunge la punctul de topire a sticlei, proptelele vor începe să se fixeze uşor. Dacă acest fenomen se va desfăşura prea repede, putem oricând injecta în plafon jeturi de aer lichid. În felul acesta, până deseară scoatem nava din locul în care s-a înfipt. Urmează aşezarea ei pe verticală...

— Asta-i alt capitol, spuse Inginerul.

La opt dimineaţa norii se împrăştiară şi străluci soarele. Uriaşul corp al navei, până atunci înfipt inert într-o coastă, tremura. Inginerul veghea asupra acestei mişcări; cu ajutorul teodolitului măsura alunecarea uşoară a pupei; vârful navei era dezghiocat, golul rămas după scoaterea argilei fiind umplut cu o pădure de coloane de sticlă. El stătea la o distanţă apreciabilă faţă de rachetă, chiar aproape de zidul ciuruit, care amintea de ruinele unui Colosseum de sticlă.

Pe durata operaţiunii oamenii şi dubleţii fuseseră evacuaţi din navă. Inginerul zări la un moment dat în depărtare figura Doctorului, care se apropia, ocolind într-un mare arc spatele fuzelajului, dar nu conştientiză acest gest, fiind prea absorbit de

observarea instrumentelor. Doar un strat subţirel de pământ, laolaltă cu sistemul proptelelor înmuiate, susţinea greutatea navei. Optsprezece cabluri groase se derulau dinspre pupa până la prinzătorile fixate în dărâmăturile mai mari ale zidului. Inginerul binecuvântă acest zid fără de care lucrările de coborâre şi de fixare a rachetei ar fi durat cel puţin de patru ori mai mult.

O reţea întreagă de cabluri întortocheate pe nisip alimentau electric ţevile de încălzire, amplasate în interiorul plafonului. Capătul acestuia, vizibil chiar în locul în care fuzelajul pătrundea în coastă, fumega uşor. Nori leneşi, cenuşiu-gălbui se târau deasupra pământului încă reavăn după ploaia din timpul nopţii. Pupa navei se deplasa cu mişcări scurte; când începu să se aşeze mai hotărât, Inginerul porni dispozitivul de reglare al aparatului; atunci, din cele patru ţevi ce penetrau plafonul ţâşni un şuvoi de aer lichid şi orificiul aruncă afară nori alburii.

Deodată, în timpul următoarei faze de topire a carcasei de sticlă a plafonului, întreg fuzelajul începu să tremure cuprins de spasme şi, înainte ca Inginerul să reuşească să răsucească dispozitivul, cilindrul de aproape o sută de metri se înclină într-o parte, cu un geamăt prelung, pupa descrise un arc de cerc şi într-o fracţiune de secundă străbătu patru metri în aer; vârful ca de proiectil se smulsese din coastă, aruncând în sus o grămadă de nisip şi pietriş; uriaşul de ceramită încremeni. Strivi cu greutatea sa cablurile şi furtunurile metalice; dintr-un furtun ţâşni urlând prelung un gheizer de aer condensat.

— Stă! Stă! răcnea Inginerul.

Îşi reveni după o clipă. Chiar lângă el se afla Doctorul.

— Poftim? Ce spui? repeta parcă asurzit, neputând înţelege ce-i spunea celălalt.

— Se pare că ne întoarcem... acasă, spuse Doctorul. Inginerul tăcu. El o să trăiască, adăugă Doctorul.

— Cine? Despre cine vorbeşti?

Se orientă imediat. Se mai încredinţă încă o dată din priviri că racheta, eliberată, stă în poziţia corespunzătoare.

— Şi? Îl luăm cu noi? întrebă luând-o din loc.

Se grăbea, dorind să examineze cât mai repede straturile vârfului.

— Nu, răspunse Doctorul.

Merse câţiva paşi în spatele Inginerului, apoi, parcă

răzgândindu-se, se opri. Se făcuse răcoare de la jetul de gaz lichefiat, care ieşea întruna din furtunul spart. Pe suprafaţa fuzelajului apărură siluete mărunte; una dispăru, după câteva clipe coloana de gaz clocotit se micşoră, mai aruncă un timp spumă, de la care aerul se răcea, până dispăru. Se aşternu deodată o linişte ciudată: Doctorul privi în jur, parcă mirat cum de apăruse acolo, şi porni agale înainte.

Nava era în poziţie verticală — albă, mai albă decât norii printre care părea că zboară deja vârful ei îndepărtat şi ascuţit. Trecuseră trei zile de muncă asiduă. Totul era încărcat. Marele pod parabolic din resturile sudate ale zidului care preconizase să-i întemniţeze se întindea gol de-a lungul pantei dealului. La optzeci de metri deasupra pământului, în pragul intrării, stăteau patru oameni. Se uitau în jos. Acolo, pe suprafaţa plată şi cenuşiu-gălbuie, se zăreau două siluete mărunte, una mai albi-cioasă decât cealaltă. Se uitau la ele de sus, cum stau nemişcate, la câteva zeci de metri de ajutajele ce se lărgeau încet, ca nişte coloane uriaşe.

— De ce nu pleacă? întrebă nerăbdător Fizicianul. N-o să putem lua startul!

— N-or să plece, spuse Doctorul.

— Cum adică? El nu vrea să zburăm?

Doctorul ştia de ce nu vor să plece, dar tăcu. Soarele atârna sus de tot. Dinspre vest alergau nori învolburaţi. De la intrarea deschisă, ca de la fereastra unui turn ascuţit, înălţat pe neaşteptate în pustiu, văzură munţii din sud, crestele lor albastre, contopite cu norii, marele deşert din vest, întins pe sute de kilometri prin fâşii de dune însorite, şi veşmântul violet al pădurilor ce acopereau dealul de la est. Spaţiul imens zăcea sub albastrul intens, cu un soare mic şi ascuţit la zenit. Ca un schelet dantelat, inelul zidului alerga în vale; umbra navei se mişca pe el ca limba ceasului solar al titanilor, ajungând până la cele două figuri mici.

Dinspre est se auzi o detunătură; văzduhul răspunse printr-un şuier prelung şi, nestingându-se în soare, flacăra licări din cercul negru al exploziei.

— Oho! Ceva nou, zise Inginerul.

Altă detunătură. Un proiectil nevăzut vui tot mai aproape, conul unui şuier infernal îi învălui, se părea că va atinge vârful navei; pământul gemu, sărind în sus, la câteva zeci de metri de

navă. Simţiră cum racheta a început să se legene.

— Echipajul, strigă Coordonatorul, la posturi!

— Şi ei? strigă cu furie Chimistul, privind încă o dată în jos. Trapa se închise.

În sala de comandă, zgomotul nu se auzea; pe ecranele posterioare vedeau cum pe nisip sar tufişuri de foc. Două punctişoare luminoase stăteau în continuare nemişcate la baza navei.

— Prindeţi-vă centurile! zise Coordonatorul. Sunteţi gata?

— Gata! se auzi un mormăit.

— E ora douăsprezece şi şapte minute. Pregătiţi-vă de start!

— Pornesc pila atomică, spuse Inginerul.

— Punctul critic atins, anunţă Fizicianul.

— Gravimetrul pe axă, completă Ciberneticianul.

Doctorul, atârnând la jumătatea distanţei dintre plafonul curbat şi podeaua mochetată cu plastic ca spuma, se uită pe ecranul din spate.

— Mai sunt? întrebă Coordonatorul şi toţi îşi întoarseră privirile spre el; această expresie nu făcea parte din ritualul decolării.

— Mai sunt, îi răspunse Doctorul.

Nava, izbită de un suflu mai apropiat decât cele anterioare, începu să tremure.

— Start! comandă tare Coordonatorul.

Inginerul, cu faţa ca de mort, acţionă maneta de transmisie. Nu se auzea nimic în afara unor explozii slabe, îndepărtate, de parcă se întâmplau în altă lume, care nu avea nimic comun cu ei. Şuieratul liniştit şi prelung creştea încet-încet; totul parcă se pierdea în el, se topea, legănându-se alene; alunecară în braţele unei forţe de neînvins.

— Suntem deasupra focului, anunţă Inginerul.

Însemna că nava se ridicase de la sol şi arunca doar atâtea gaze cu limbi de foc cât să-şi echilibreze propria greutate.

— Norma sinergetică! spuse Coordonatorul.

— Intrăm dincolo de normă, anunţă Ciberneticianul şi toate firele de nailon începură să se zgâlţâie.

Labele amortizoarelor ieşiră din pistoane şi se îndreptară spre spate, alunecând încet.

— Măştile de oxigen la gură! strigă instinctiv Doctorul, de parcă se trezi brusc, şi singur prinse între dinţi tubul elastic.

După douăsprezece minute ieşiră din atmosferă. Fără a micşora viteza, se îndreptau în bezna stelară pe firul unei spirale tot mai întinse. Şaptezeci şi patru de luminiţe ale indicatoarelor, lămpilor de control, cadranelor de ceas, pulsau liniştit în sala de comandă. Oamenii îşi desfăcură centurile şi se apropiată de tablourile de distribuţie; îşi aşezau palmele pe ele şi, parcă nevenindu-le să creadă, pipăiau dacă tuburile nu se încing nicăieri, dacă nu se aude sâsâitul vreunui scurtcircuit; trăgeau aer pe nas, căutând în el miros de ars sau de încins, se uitau pe ecrane, verificau cadranele calculatoarelor astrodezice; totul era la loc, aerul curat, temperatura normală, distribuţia funcţiona de parcă niciodată nu s-ar fi transformat într-un maldăr de resturi.

În cabina de comandă, Inginerul şi Coordonatorul stăteau aplecaţi deasupra hărţilor stelare. Acestea erau mai mari decât masa, atârnau, uneori ajungeau până jos; de mult se tot vorbea de o masă mai mare, fiindcă se călca pe ele. Dar masa rămânea mereu aceeaşi.

— Ai văzut Edenul? întrebă Inginerul.

Coordonatorul se uită la el, fără a înţelege.

— Cum adică dacă l-am văzut?

— Acum. Priveşte!

Coordonatorul se întoarse. Pe ecran ardea o stea, întrecându-le în intensitate pe celelalte din apropiere, ca o uriaşă picătură de opal.

— Minunată, şopti Inginerul. Ne-am abătut din drum pentru că e atât de frumoasă. Am vrut doar să zburăm deasupra ei.

— Da, spuse Coordonatorul. Am vrut doar să zburăm...

— O strălucire extraordinară. Celelalte planete nu strălucesc atât de pur: Pământul e numai albastru.

Priveau mereu pe ecran.

— A rămas? întrebă încet Coordonatorul.

— Da. El a vrut aşa.

— Crezi?

— Sunt sigur. A preferat să fie ucis de nava noastră şi nu de ei. A fost tot ce am putut face pentru el.

Un timp nimeni nu mai zise nimic. Edenul rămânea în urmă.

— Ce strălucire pură! se minună Coordonatorul. Dar... ştii, din calculul probabilităţii rezultă că există altele şi mai frumoase.

Cracovia — Zakopane, vara 1958